

การเสริมสร้างคุณภาพการเลี้ยงดูของพ่อแม่ที่มีบุตรวัยรุ่น
ด้วยรูปแบบการปรึกษารอบครัวเชิงผสมผสานเทคนิควิธี

กอบบุญ พึ่งประดิษฐ์

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต

สาขาวิชาจิตวิทยาการปรึกษา

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

กรกฎาคม 2564

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยบูรพา

คณะกรรมการควบคุมคุณฐึนิพนธ์และคณะกรรมการสอบคุณฐึนิพนธ์ ได้พิจารณา
คุณฐึนิพนธ์ของ กอบบุญ ทั่งประดิษฐ์ จบนี้แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาการปรึกษา ของมหาวิทยาลัยบูรพาได้

คณะกรรมการควบคุมคุณฐึนิพนธ์

.....อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก
(รองศาสตราจารย์ ดร.เห็ญนภา กุลนภาค)

.....อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม
(ดร.ประชา อินัง)

คณะกรรมการสอบคุณฐึนิพนธ์

.....ประธาน
(รองศาสตราจารย์ ดร.สกล วรเจริญศรี)

.....กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.เห็ญนภา กุลนภาค)

.....กรรมการ
(ดร.ประชา อินัง)

.....กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.ภรภัทร เฮงอุดมทรัพย์)

คณะศึกษาศาสตร์อนุมัติให้รับคุณฐึนิพนธ์ฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาการปรึกษา ของมหาวิทยาลัยบูรพา

..... กณบดีคณะศึกษาศาสตร์
(รองศาสตราจารย์ ดร.สญาบุ วีระวณิชตระกูล)

วันที่ 11 เดือน มิถุนายน พ.ศ. 2564

กิตติกรรมประกาศ

คุษฎีนิพนธ์เล่มนี้สำเร็จได้ด้วยความกรุณาอย่างสูงจาก รองศาสตราจารย์ ดร.เพ็ญภา
กุลนภาค อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก อาจารย์ ดร.ประชา อินัง อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม ที่เมตตาตามอบเวลา
อันทรงค่าในการให้คำแนะนำปรึกษา ชี้แนะแนวทางในการปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ
ด้วยความเอาใจใส่อย่างดียิ่ง ส่งผลให้คุษฎีนิพนธ์ฉบับนี้มีความสมบูรณ์และสำเร็จลงได้ด้วย
ความภาคภูมิใจ ผู้วิจัยระลึกในพระคุณและขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอกราบขอบพระคุณ ผู้ทรงคุณวุฒิที่เป็นคณะกรรมการสอบคุษฎีนิพนธ์ ประกอบด้วย
รองศาสตราจารย์ ดร.สกล วรเจริญศรี รองศาสตราจารย์ ดร.ภรภัทร เสงอุดมทรัพย์ ที่ให้ข้อคิดเห็น
และข้อเสนอแนะอันเป็นประโยชน์ในการปรับปรุงแก้ไขคุษฎีนิพนธ์ให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ขอขอบพระคุณ ผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่านที่ได้ให้ความอนุเคราะห์ เสียสละเวลาอันมีค่า
ในการตรวจสอบ แก้ไขให้คำแนะนำ ตลอดจนข้อเสนอแนะในการพัฒนาเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
ขอขอบพระคุณคณาจารย์ภาควิชาวิจัยและจิตวิทยาประยุกต์ที่ได้ประสิทธิ์ประสาทวิชาแก่ผู้วิจัย
ขอขอบพระคุณนักวิชาการทั้งในและต่างประเทศที่ปรากฏในคุษฎีนิพนธ์เล่มนี้ ท่านได้กรุณาถ่ายทอด
ความรู้และผลงานทางวิชาการของท่านแก่ผู้วิจัยนำมาสู่ความสำเร็จของงานคุษฎีนิพนธ์

ขอขอบพระคุณ พ่อแม่กลุ่มตัวอย่างและผู้เกี่ยวข้องทุกท่านที่ให้ความกรุณาและให้
ความร่วมมือเป็นอย่างดีในการเก็บข้อมูลวิจัย เพื่อนสาขาวิชาจิตวิทยาการปรึกษา รุ่นที่ 6 และรุ่นพี่
รุ่นน้อง สาขาวิชาจิตวิทยาการปรึกษาทุกท่านที่คอยสนับสนุนช่วยเหลือเสมอมา

ขอกราบขอบพระคุณบิดามารดา และสมาชิกครอบครัวพึงประดิษฐ์ทุกคนที่ให้อำลังใจ
และขอบคุณนายทวิศักดิ์ จันทร์เป็รียง คู่ชีวิตที่สนับสนุนในทุก ๆ ด้านอย่างดีที่สุด

คุณค่าและประโยชน์ของคุษฎีนิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอมอบเป็นกตัญญูกตเวทิตาแด่บุพการี
บูรพาจารย์ และผู้มีพระคุณทุกท่านที่ทำให้ข้าพเจ้าเป็นผู้มีการศึกษาและประสบความสำเร็จ
มาจนตราบเท่าทุกวันนี้

กอบบุญ พึ่งประดิษฐ์

58810110: สาขาวิชา: จิตวิทยาการปรึกษา; ปร.ด. (จิตวิทยาการปรึกษา)

คำสำคัญ: คุณภาพการเลี้ยงดูของพ่อแม่/ การปรึกษาสถานเทคนิควิธิต/ บุตรวัยรุ่น

กอบบุญ พึ่งประดิษฐ์: การเสริมสร้างคุณภาพการเลี้ยงดูของพ่อแม่ที่มีบุตรวัยรุ่นด้วยรูปแบบการปรึกษารอบครัวเชิงผสมผสานเทคนิควิธิต (THE ENHANCING PARENTING QUALITY OF PARENTSWITH TEENAGE CHILDREN THROUGH TECHNICAL ECLECTICISM.) คณะกรรมการควบคุมคดียุติพนธ์: เพ็ญญา กุลนาคล, กศ.ด., ประชา อินัง, Ph.D. 231 หน้า. ปี พ.ศ. 2564.

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาคุณภาพการเลี้ยงดูของพ่อแม่ที่มีบุตรวัยรุ่นในประเทศไทย 2) ศึกษาผลของรูปแบบการปรึกษารอบครัวเชิงผสมผสานเทคนิควิธิตต่อคุณภาพการเลี้ยงดูของพ่อแม่ที่มีบุตรวัยรุ่น ดำเนินการวิจัยแบ่งออกเป็น 2 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาคุณภาพการเลี้ยงดูของพ่อแม่ที่มีบุตรวัยรุ่นในประเทศไทย จำนวน 480 คน ที่ได้จากการสุ่มหลายขั้นตอน ขั้นตอนที่ 2 ศึกษาผลของรูปแบบการปรึกษารอบครัวเชิงผสมผสานเทคนิควิธิตเพื่อเสริมสร้างคุณภาพการเลี้ยงดูของพ่อแม่ที่มีบุตรวัยรุ่นจำนวน 24 ครอบครัว ผู้วิจัยทำการสุ่มอย่างง่ายเข้ากลุ่มทดลองจำนวน 2 กลุ่ม และกลุ่มควบคุมจำนวน 1 กลุ่ม ที่มีค่าเฉลี่ยคุณภาพการเลี้ยงดูของ พ่อแม่ที่มีบุตรวัยรุ่นอยู่ในระดับน้อย ($\bar{X} = 90.16$) เครื่องมือที่ใช้ คือ 1) แบบวัดคุณภาพการเลี้ยงดูของพ่อแม่ที่มีบุตรวัยรุ่นที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น และการพัฒนาเกณฑ์ปกติ 2) รูปแบบการปรึกษารอบครัวเชิงผสมผสานเทคนิควิธิต ประกอบด้วย โปรแกรมการปรึกษารอบครัวเชิงผสมผสานเทคนิควิธิตและโปรแกรมการปรึกษากลุ่มครอบครัว ผู้วิจัยดำเนินการให้การปรึกษาเพื่อเสริมสร้างคุณภาพการเลี้ยงดูของพ่อแม่ 3 ระยะ ได้แก่ ระยะเวลาก่อนทดลอง ระยะเวลาหลังการทดลอง และระยะติดตามผล สถิติที่ใช้ ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าเปอร์เซ็นต์ไทล์ และการวิเคราะห์ความแปรปรวนสองทางแบบวัดซ้ำ ผลการวิจัยพบว่า

1. ค่าเฉลี่ยคุณภาพการเลี้ยงดูของพ่อแม่ที่มีบุตรวัยรุ่นภาคกลาง มีค่าเฉลี่ยคุณภาพการเลี้ยงดูของพ่อแม่ที่มีบุตรวัยรุ่นมากที่สุด ($\bar{X} = 4.49$) และภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีค่าเฉลี่ยคุณภาพการเลี้ยงดูของพ่อแม่ที่มีบุตรวัยรุ่นน้อยที่สุด ($\bar{X} = 3.59$)

2. รูปแบบการปรึกษารอบครัวเชิงผสมผสานเทคนิควิธิตที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น ประกอบด้วย 1) โปรแกรมการปรึกษารอบครัวเชิงผสมผสานเทคนิควิธิตผู้วิจัยให้การปรึกษาสัปดาห์ละ 2 ครั้ง ครั้งละ 60 นาที ระยะเวลา 6 สัปดาห์ รวมทั้งสิ้น 12 ครั้งต่อครอบครัว 2) โปรแกรมการปรึกษากลุ่มครอบครัว จำนวน 2 วัน วันละ 6 ชั่วโมง รวมทั้งสิ้น 12 ชั่วโมง

3. ผลการใช้รูปแบบการปรึกษารอบครัวเชิงผสมผสานเทคนิควิธิตเพื่อเสริมสร้างคุณภาพการเลี้ยงดูของพ่อแม่ที่มีบุตรวัยรุ่น พบว่า 1) กลุ่มทดลองที่ 1 ที่ได้รับ โปรแกรมการปรึกษารอบครัวเชิงผสมผสานเทคนิควิธิต มีคะแนนคุณภาพการเลี้ยงดูของพ่อแม่ที่มีบุตรวัยรุ่นในระยะเวลาหลังการทดลองและระยะติดตามผลสูงกว่า ระยะเวลาก่อนการทดลอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และมีคะแนนคุณภาพการเลี้ยงดูของพ่อแม่ที่มีบุตรวัยรุ่น ระยะเวลาหลังการทดลองสูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 2) กลุ่มทดลองที่ 2 ที่ได้รับ โปรแกรมการปรึกษากลุ่มครอบครัว มีคะแนนคุณภาพการเลี้ยงดูของพ่อแม่ที่มีบุตรวัยรุ่นในระยะเวลาหลังการทดลอง และระยะติดตามผลสูงกว่าก่อนการทดลอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และมีคะแนนคุณภาพการเลี้ยงดูของพ่อแม่ที่มีบุตรวัยรุ่นหลังการทดลองสูงกว่ากลุ่มควบคุม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

58810110: MAJOR: COUNSELING PSYCHOLOGY; Ph.D. (COUNSELING PSYCHOLOGY)

KEYWORDS: PARENTING QUALITY/ ECLECTICISM INTEGRATIVE COUNSELING/
TEENAGE CHILDREN

KOBBOON PHEUNGPRADIT: THE ENHANCING PARENTING QUALITY OF PARENTS
WITH TEENAGE CHILDREN THROUGH TECHNICAL ECLECTICISM. DISSERTATION. ADVISORY
COMMITTEE: PENNAPHA KOOLNAPHADOL, Ed.D., PRACHA INANG, Ph.D. 231 P. 2021.

The aims of this research were to; 1) study the parental quality of parents who have teenage children in Thailand, and 2) study the effects of a model of integrative family counseling techniques to enhance the quality of parents who have teenage children. The research was divided into 2 phases. First phase aims to study the quality of 480 parents who have teenage children in Thailand, participants obtained by multi-stage sampling. Second phase aimed to study the effects of the integrated family counseling model techniques for enhancing the quality of parents of twenty-four families who were randomly assigned into three equally sized groups: two experimental groups and one control group. All participants were willing to participate in the study and their the parental quality were at a moderate ($\bar{X} = 90.16$). The instruments of the research were; 1) a quality measurement model of parents with adolescent children developed by the researcher. The reliability of the scale was at 0.94 and 2) an integrative family counseling model and a program of integrative family group counseling model. The researcher conducted the study in 3 phase: the pre-intervention, the post-intervention and the follow-up phase. Mean, Standard deviation, and two-way analysis of variance (ANOVA) were used for analyzing data. The results of the research were as follows:

1. The average score of the quality of parenting of parents with teenage children in Central region was at the highest level ($\bar{X} = 4.49$). The average score of the quality of parents with the teenage children in the Eastern region was the lowest ($\bar{X} = 3.59$).

2. The model developed by the researcher consisted of: 1) an integrated family counseling program that the parents receiving the consultation twice a week for 6 weeks long activity, 60 minutes per day, totaling 12 sessions per family and, 2) family group counseling model fasting, 6 hours a day, totally 12 hours.

3. The results of using a model of the integrative family counseling to enhance the quality of parents with teenage children were; 1) parents in the experimental group who received the combined Family Counseling Program had higher parental quality scores in the post-experiment and follow-up stages than the pre-experiment with statistical significance at the .05 level. The quality scores of the parenting after the experiment were higher than the control group with statistical significance at the .05 level. 2) The second experimental group counseling model that using the family consultation method had higher quality scores for parenting in the post-experiment and follow-up stages than the pre experiment with statistically significant at the .05 level, and had a higher parental quality score than the control group with statistical significance at the .05 level.

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
สารบัญ.....	ฉ
สารบัญตาราง.....	ซ
สารบัญภาพ.....	ญ
บทที่	
1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
คำถามการวิจัย.....	5
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	6
ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย.....	6
ขอบเขตการวิจัย.....	6
สมมติฐานการวิจัย.....	6
ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย.....	7
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	7
กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	9
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	11
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับคุณภาพการเลี้ยงดูของพ่อแม่.....	12
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการปรัษาครอบครัวเชิงบูรณาการ.....	30
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน.....	61
3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	69
ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาคุณภาพการเลี้ยงดูของพ่อแม่ที่มีบุตรวัยรุ่น.....	69
ขั้นตอนที่ 2 ศึกษาผลของรูปแบบการปรัษาครอบครัวเชิงผสานเทคนิควิธี เพื่อเสริมสร้างคุณภาพการเลี้ยงดูของพ่อแม่ที่มีบุตรวัยรุ่น.....	76

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	83
สัญลักษณ์แทนตัวแปรที่ทำการศึกษา	83
สัญลักษณ์ในการวิเคราะห์ข้อมูลและแปลผล.....	83
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	85
5 สรุปผลและอภิปรายผล.....	110
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	110
วิธีดำเนินการวิจัย.....	110
สรุปผลการวิจัย.....	111
อภิปรายผลการวิจัย.....	112
ข้อเสนอแนะ.....	120
บรรณานุกรม.....	122
ภาคผนวก.....	135
ภาคผนวก ก.....	136
ภาคผนวก ข.....	138
ภาคผนวก ค.....	144
ภาคผนวก ง.....	153
ประวัติย่อของผู้วิจัย.....	231

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1	ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง..... 72
2	ผลการสำรวจข้อมูลส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง..... 85
3	ผลการเปรียบเทียบคุณภาพการเลี้ยงดูของพ่อแม่ที่มีบุตรวัยรุ่น..... 87
4	ผลของคุณภาพการเลี้ยงดูของพ่อแม่ที่มีบุตรวัยรุ่น โดยรวมที่อาศัยอยู่ในภูมิภาค ต่างกัน..... 87
5	ผลการหาค่าอำนาจจำแนกรายข้อ และค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ..... 88
6	ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าร้อยละของสัมประสิทธิ์การกระจาย ค่าต่ำสุด ค่าสูงสุด ค่าความเบ้ ค่าความโด่ง และค่า P-value ของสถิติทดสอบไค-สแควร์ ของ ตัวแปรเชิงประจักษ์ที่ศึกษา 89
7	ผลการตรวจสอบค่าสถิติ KMO และ Bartlett's test ของข้อคำถามที่ทำการศึกษาใน แบบจำลองสมการ โครงสร้าง..... 91
8	ผลการเปรียบเทียบค่าสถิติที่คำนวณได้กับเกณฑ์ เพื่อตรวจสอบความสอดคล้องกับ ข้อมูลเชิงประจักษ์ของแบบจำลองสมการ โครงสร้างปรับแก้ 95
9	ค่าน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐาน แสดงเป็นคะแนนมาตรฐานค่าความคลาดเคลื่อน ค่าสถิติทดสอบ t แลค่าความเชื่อมั่นของแบบจำลองสมการ โครงสร้างองค์ประกอบ คุณภาพการเลี้ยงดูของพ่อแม่..... 98
10	การกำหนดเกณฑ์การแปลความหมายคุณภาพการเลี้ยงดูของพ่อแม่..... 101
11	การกำหนดเกณฑ์การแปลความหมายคุณภาพการเลี้ยงดูของพ่อแม่ ด้านการมีส่วนร่วม ของพ่อแม่ 101
12	การกำหนดเกณฑ์การแปลความหมายคุณภาพการเลี้ยงดูของพ่อแม่ ด้านความผูกพัน ระหว่างพ่อแม่และบุตร..... 102
13	การกำหนดเกณฑ์การแปลความหมายคุณภาพการเลี้ยงดูของพ่อแม่ที่มีบุตรวัยรุ่น ด้านศักยภาพความเป็นพ่อแม่..... 103
14	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการแปลผลคุณภาพการเลี้ยงดูของพ่อแม่ ในภาพรวม และรายด้านของกลุ่มทดลองที่ 1 กลุ่มทดลองที่ 2 และกลุ่มควบคุม ในระลอกก่อนการทดลอง หลังการทดลอง และติดตามผล..... 104

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่	หน้า
15 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคุณภาพการเลี้ยงดูของพ่อแม่ (QuaPar) ระหว่าง กลุ่มทดลองที่ 1 กลุ่มทดลองที่ 2 และกลุ่มควบคุม ใน 3 ช่วงระยะ ได้แก่ ก่อนการทดลอง หลังการทดลอง และติดตามผล ด้วยเทคนิคการวิเคราะห์ ความแปรปรวนแบบมีการวัดซ้ำแบบสองทาง.....	106
16 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคุณภาพการเลี้ยงดูของพ่อแม่ (QuaPar) ของกลุ่มทดลองที่ 1 กลุ่มทดลองที่ 2 และกลุ่มควบคุม ในระยะก่อนการทดลอง หลังการทดลอง และติดตามผล.....	107

สารบัญภาพ

ภาพที่	หน้า
1 กรอบแนวคิดขั้นตอนที่ 1 การศึกษาคุณภาพการเลี้ยงดูของพ่อแม่ที่มีบุตรวัยรุ่น.....	9
2 กรอบแนวคิดขั้นตอนที่ 2 การพัฒนารูปแบบการปรึกษารอบครัวเชิงผสมผสานเทคนิควิธีเพื่อเสริมสร้างคุณภาพการเลี้ยงดูของพ่อแม่ที่มีบุตรวัยรุ่น.....	10
3 กรอบแนวคิดขั้นตอนที่ 2 ผลของรูปแบบการปรึกษารอบครัวเชิงผสมผสานเทคนิควิธีเพื่อเสริมสร้างคุณภาพการเลี้ยงดูของพ่อแม่ที่มีบุตรวัยรุ่น.....	10
4 ผังสรุปขั้นตอนการศึกษาคุณภาพการเลี้ยงดูของพ่อแม่ที่มีบุตรวัยรุ่น ขั้นตอนที่ 1.....	75
5 แบบแผนการทดลองในขั้นตอนที่ 2.....	79
6 ผังสรุปขั้นตอนการดำเนินการวิจัยขั้นตอนที่ 2.....	82
7 การวิเคราะห์แบบจำลองสมการโครงสร้างองค์ประกอบคุณภาพการเลี้ยงดูของพ่อแม่ (QuaPar) ตามสมมติฐาน.....	93
8 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับที่ 2 แบบจำลองสมการโครงสร้างองค์ประกอบคุณภาพการเลี้ยงดูของพ่อแม่	97
9 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคุณภาพการเลี้ยงดูของพ่อแม่ที่มีบุตรวัยรุ่นของกลุ่มการทดลองและระยะเวลาการวัดในภาพรวม.....	109

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

สถานการณ์ครอบครัวที่เกิดขึ้นกับเด็กและเยาวชนในสังคมไทยหลากหลายสถานการณ์ แสดงให้เห็นว่าคุณภาพการเลี้ยงดูของพ่อแม่มีความสำคัญอย่างมาก เหตุจากสถาบันครอบครัว เป็นสถาบันที่บ่มเพาะบุคคลให้มีคุณภาพ โดยมีพ่อแม่เป็นต้นแบบที่ดีในการดำเนินชีวิต (กรมกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์, 2559) ยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. 2561-พ.ศ. 2580 ด้านการพัฒนาและเสริมสร้างทรัพยากรมนุษย์ กำหนด เป้าหมายการพัฒนาที่สำคัญในการพัฒนาคนในทุกมิติและทุกช่วงวัยให้เป็นคนดี เก่ง และมีคุณภาพ ให้ทุกครอบครัวมีชีวิตที่มีความสุขและปราศจากความรุนแรง สามารถพึ่งพาตนเองได้ โดยมีอาชีพ สุจริตสามารถเลี้ยงบุตรและอบรมสั่งสอนให้บุตรมีพัฒนาการรอบด้านที่เหมาะสมตามวัย เพื่อสร้าง สังคมที่มีคุณภาพในอนาคต (กรมกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว, 2559)

ข้อมูลการสำรวจสภาพการณ์ของประชากรของสำนักงานสถิติแห่งชาติ พ.ศ. 2558 พบว่า ครึ่งเรือนส่วนใหญ่จะอยู่กับแบบครอบครัวเดี่ยว คือ มีพ่อแม่และบุตร ซึ่งในอีก 10 ปี ข้างหน้า หรือ พ.ศ. 2568 ขนาดของครอบครัวจะมีแนวโน้มขนาดเล็กลงอย่างต่อเนื่อง และมีผลการสำรวจ ความเข้มแข็งของครอบครัวไทยด้านสัมพันธภาพของครอบครัวพบว่ายังต่ำกว่าค่าเกณฑ์มาตรฐาน เนื่องจากแบบแผนการอยู่อาศัย การย้ายถิ่นฐานหรืออัตราการหย่าร้างยังมีเพิ่มขึ้นทุกปี เมื่อเกิด ปัญหาในครอบครัวจึงส่งผลกระทบต่อเด็กได้ง่าย เมื่อสัมพันธภาพในครอบครัวไม่ดีจึงไม่มีการจัดการที่ดี หรือแก้ปัญหาได้อย่างเหมาะสม ทั้ง ๆ ที่สถาบันครอบครัวนั้นสำคัญที่สุดในการให้การพัฒนาศักยภาพมนุษย์ (คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ, 2563)

พ่อแม่ที่มีบุตรวัยรุ่น ตามวงจรชีวิตครอบครัวของ Meiklejohn (2012 อ้างถึงใน เพ็ญภา กุลนาคล, 2560) ส่วนใหญ่จะอยู่ในระยะที่พ่อแม่มีภาระหน้าที่เพิ่มมากขึ้นด้วยปัจจัยต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นเรื่องค่าใช้จ่ายภายในครอบครัว ค่าใช้จ่ายด้านการเรียนของบุตรหรือบทบาทในหน้าที่ การงานของพ่อแม่ที่เปลี่ยนไป พ่อแม่จึงทุ่มเทเวลาให้กับการทำงานมากขึ้นเพื่อเป้าหมายในด้าน รายได้ ความมั่นคงในหน้าที่การงาน ขณะที่สัมพันธภาพของพ่อแม่ก็มีความเปลี่ยนแปลงตามวัย และสภาวะแวดล้อม ช่วงสร้างครอบครัวใหม่ ๆ อาจไม่ได้รู้สึกว่าเป็นปัญหาแต่เมื่อเกิดการสะสม ความรู้สึกมายาวนานจนพบว่า บางเรื่องมีความสำคัญสำหรับการอยู่ร่วมกัน เช่น ปัญหาค่าใช้จ่าย ในครอบครัว ปัญหาเครือญาติแต่ละฝ่าย การปรับตัวแตกต่างกันไปจากเดิมความอดทนต่อปัญหาที่เกิดขึ้น

ในครอบครัวของพ่อแม่มีน้อยลงชีวิตคู่ราบเรียบจนเกิดความเฉยชา อาจทำให้เห็นห่างจนกลายเป็นต่างคนต่างอยู่ สอดคล้องกับ สุริยา พองเกิด, สรวทพิทย์ ภู่กฤษณา และสี่บตระกูล ต้นตลานุกูล (2559) กล่าวไว้ในพันธกิจของครอบครัวในระบอบประชาธิปไตยว่าพ่อแม่ต้องร่วมกันทำหน้าที่และรับผิดชอบในทุกเรื่องของครอบครัว ในขณะที่เดียวกันก็ต้องให้ความสำคัญต่อสัมพันธภาพที่ดีระหว่างความเป็นสามีภรรยาด้วยซึ่งเป็นไปในทิศทางเดียวกันกับ สุรพงษ์ อำพันวงษ์ (2560) กล่าวถึง การเป็นพ่อแม่ที่ดีต้องเป็นลักษณะเป็นทีมเดียวกัน ช่วยเหลือซึ่งกันและกันและให้กำลังใจกัน การพูดคุยแลกเปลี่ยนความรู้สึกร่วมกันจะช่วยให้เกิดความเข้าใจและเป็นการรักษาสัมพันธภาพในชีวิตคู่ต่อไปได้

การเลี้ยงดูบุตรวัยร่นถือเป็นความท้าทายของพ่อแม่ เนื่องจากวัยร่นเป็นวัยแห่งการปรับตัว เป็นช่วงที่มีการเปลี่ยนแปลงทั้งด้านร่างกายและจิตใจ อีกทั้งเป็นช่วงที่มีการกระทำผิดมากที่สุด โดยเฉพาะกลุ่มที่มีอายุระหว่าง 13-18 ปี (Sampson & Laub, 2003) บุตรเริ่มปฏิเสธการเอาใจหรือคำสั่งของพ่อแม่ในบางเรื่อง เมื่อรู้สึกว่าคุณกลุ่ล้าความเป็นส่วนตัว หากพ่อแม่ขาดความเข้าใจในการเลี้ยงดูบุตรวัยร่นอาจมีความคิดและพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมได้ เช่น บุตร อาจมีความก้าวร้าว เกิดปัญหาการเรียนรู้อยู่ เป็นต้น สอดคล้องกับ รุจา ภู่ไพบุลย์ (2541) กล่าวถึงระยะครอบครัวที่มีบุตรวัยร่น บุตรอาจสนใจกลุ่มเพื่อนหรือสนใจเพื่อนต่างเพศมากขึ้นมีความใกล้ชิด ให้ความสำคัญกับพ่อแม่ น้อยลง อาจทำให้เกิดความไม่เข้าใจยอมนำไปสู่เกิดความขัดแย้งในครอบครัว เมื่อมีความขัดแย้งระหว่างพ่อแม่และบุตรย่อมส่งผลกระทบต่อภาวะจิตใจของบุตรให้เกิดความเครียด ภาวะซึมเศร้า (Meyerson, Long, Miranda & Marx, 2002) มีความวิตกกังวล (Neighbors, Forehand & Bau, 1997; Slater & Haber, 1984) ดังนั้น คุณภาพการเลี้ยงดูของพ่อแม่ที่มีบุตรวัยร่นจึงมีความเปราะบาง ในด้านความสัมพันธ์ทั้งของพ่อ แม่ และบุตร เมื่อสังเคราะห์ข้อมูลพบว่าคุณภาพการเลี้ยงดูของพ่อแม่จะเกิดขึ้นอยู่กับการที่พ่อแม่ร่วมมือกันจัดระบบสัมพันธภาพของสมาชิกในครอบครัว เนื่องจากคุณภาพการเลี้ยงดูของพ่อแม่เป็นตัวแปรหนึ่งที่ช่วยส่งเสริมให้พ่อแม่สามารถพัฒนาความคิดความรู้สึกและพฤติกรรมที่พึงประสงค์ของบุตรวัยร่นได้ (Hubbs-Tait, Page, Huey, Starost, Culp & Harper, 2006) หากพ่อแม่ศึกษาหาความรู้และทักษะในการเลี้ยงดูบุตรวัยร่น เพื่อให้พัฒนาการของบุตรเป็นไปอย่างมีทิศทาง

คุณภาพการเลี้ยงดูของพ่อแม่จะสามารถเสริมสร้างครอบครัวคุณภาพให้เกิดขึ้นในสังคม จากแนวคิดของ Ferlazzo (2009) กล่าวว่า คุณภาพการเลี้ยงดูของพ่อแม่ ประกอบด้วยส่วนสำคัญอยู่ 3 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) การมีส่วนร่วมของพ่อแม่ 2) ความผูกพันระหว่างพ่อแม่และบุตร และ 3) ศักยภาพความเป็นพ่อแม่ โดยการมีส่วนร่วมของพ่อแม่ว่าเป็นความร่วมมือในการส่งเสริมการเรียนรู้ของบุตรในทุกด้านผ่านการสื่อสารอย่างสม่ำเสมอระหว่างครอบครัวกับโรงเรียน

ด้านความผูกพันระหว่างพ่อแม่และบุตรเป็นสัมพันธภาพระหว่างพ่อแม่และบุตร โดยแสดงออกในการให้ความรัก ความใส่ใจในการเลี้ยงดูบุตร และด้านศักยภาพความเป็นพ่อแม่ เป็นทักษะที่จำเป็นในการเลี้ยงดูอย่างถูกต้อง รวมไปถึงการให้คำแนะนำและเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับบุตรได้ก็จะช่วยให้บุตรมีพฤติกรรมที่เหมาะสม สอดคล้องกับ Epstein (1995) ที่กล่าวถึงมีส่วนร่วมของพ่อแม่ไว้ว่า พ่อแม่ต้องมีส่วนร่วมกับการกิจกรรม โรงเรียนของบุตร ช่วยการกระตุ้นการเรียนรู้และความสามารถของบุตรให้มีความพร้อมในทุกด้าน สอดคล้องกับ Hill and Taylor (2004 อ้างถึงใน พนิตา มารุ่งเรือง, 2555) กล่าวว่า การเลี้ยงดูบุตรในทางที่ดี พ่อแม่จะต้องมีส่วนร่วมในการสนับสนุนหรือการช่วยเหลือด้านการศึกษาของบุตร ตลอดจนการให้ความร่วมมือกับทางโรงเรียนอย่างต่อเนื่อง สอดคล้องกับ แนวคิดของ Pushor and Ruitenberg (2005) กล่าวถึงการเลี้ยงดูของพ่อแม่ด้านความผูกพันระหว่างพ่อแม่และบุตรว่า ความผูกพันของพ่อแม่เป็นการแสดงออกในเรื่องของอารมณ์ และความรู้สึกเข้ามาเกี่ยวข้องมากกว่าการแสดงออกเฉพาะพฤติกรรมเท่านั้นย่อมมีความลึกซึ้งที่จะตระหนักในการดูแลใส่ใจบุตร และเป็นในทิศทางเดียวกันกับแนวคิดของ เสาวคนธ์ วีระศิริ (2560) ที่ได้ทำการศึกษาการเสริมสร้างศักยภาพพ่อแม่ในการเลี้ยงดูบุตรเพื่อป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงด้านสุขภาพในวัยรุ่น พบว่า ในการเลี้ยงดูบุตรระยะวัยรุ่นพ่อแม่มีความห่วงกังวลเกี่ยวกับการเกิดพฤติกรรมเสี่ยง ก่อนการทดลองค่าคะแนนการปฏิบัติการเลี้ยงดูบุตรส่วนใหญ่อยู่ในระดับปานกลาง ภายหลังจัดการเรียนรู้และแจกคู่มือการเลี้ยงดูบุตรให้แก่พ่อแม่พบว่า ค่าคะแนนการเลี้ยงดูบุตรของพ่อแม่มีค่าเพิ่มขึ้นอยู่ในระดับสูงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ .01

จากการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องการเครื่องมือวัดระดับคุณภาพการเลี้ยงดูของพ่อแม่ที่มีบุตรวัยรุ่น พบว่า งานวิจัยในต่างประเทศมีการศึกษาและพัฒนามาตรวัดหรือแบบวัดที่เกี่ยวข้องกับคุณภาพการเลี้ยงดูของพ่อแม่ที่มีบุตรวัยรุ่นอยู่บ้าง เช่น มาตรวัดความสามารถในการเป็นพ่อแม่ แบบวัดพฤติกรรมการเป็นพ่อแม่ ซึ่งรูปแบบการเลี้ยงดูของพ่อแม่ในต่างประเทศหากจะนำมาปรับใช้อาจจะยังไม่เหมาะสมกับบริบทหรือวัฒนธรรมของสังคมไทยในบางเรื่อง สำหรับในประเทศไทยยังไม่มีแบบวัดคุณภาพการเลี้ยงดูของพ่อแม่ที่มีบุตรวัยรุ่น โดยตรง ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะพัฒนาแบบวัดคุณภาพการเลี้ยงดูของพ่อแม่ที่มีบุตรวัยรุ่นเพื่อศึกษาระดับคุณภาพการเลี้ยงดูของพ่อแม่ที่มีบุตรวัยรุ่นในประเทศไทย จากการสังเคราะห์เอกสารที่เกี่ยวข้องคุณภาพการเลี้ยงดูของพ่อแม่ที่มีบุตรวัยรุ่นควรมีคุณลักษณะตามองค์ประกอบที่กล่าวมาข้างต้น ได้แก่ การมีส่วนร่วมของพ่อแม่ความผูกพันระหว่างพ่อแม่และบุตร และศักยภาพความเป็นพ่อแม่

การเสริมสร้างคุณภาพการเลี้ยงดูของพ่อแม่ที่มีบุตรวัยรุ่นสามารถทำได้หลายวิธี เช่น การเรียนรู้ด้วยตนเอง การเข้าร่วมกิจกรรมจากหน่วยงานต่าง ที่จัดขึ้น เป็นต้น แต่วิธีการหนึ่งที่มีประสิทธิภาพ ได้แก่ การปรึกษาครอบครัว (Family counseling) ซึ่งกระบวนการที่ศึกษาและ

ทำความเข้าใจพฤติกรรมของบุคคลที่มาอยู่ร่วมกันในครอบครัวช่วยปรับเปลี่ยนสัมพันธภาพในครอบครัวให้ดำเนินไปอย่างราบรื่น (เพ็ญญา กุลนภาดล, 2560) การปรึกษาครอบครัวมีหลากหลายทฤษฎี แต่ละทฤษฎีล้วนมีเทคนิคที่สามารถให้การช่วยเหลือและเสริมสร้างคุณภาพพ่อแม่ได้อย่างครอบคลุมทุกปัญหาของแต่ละครอบครัว สอดคล้องกับ Biggs (1994) กล่าวว่า การปรึกษาครอบครัวจะช่วยให้เกิดภาวะสมดุลในครอบครัว ซึ่งเป็นไปในทิศทางเดียวกับ Bruno (1989) ได้กล่าวว่า การให้การปรึกษาครอบครัวเป็นการให้ความช่วยเหลือพ่อแม่และสมาชิกในครอบครัวที่ให้ความสำคัญกับการปฏิบัติหน้าที่ของครอบครัวทั้งระบบสอดคล้องกับ Hanna and Brown (1995) การปรึกษาครอบครัวเป็นรูปแบบของการให้ความช่วยเหลือที่ได้รับการพัฒนาขึ้นอย่างครอบคลุมเป็นแบบแผนทำให้ครอบครัวเกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างเป็นเหตุเป็นผลและสามารถประเมินผลได้

ผู้วิจัยจึงเลือกใช้รูปแบบการให้การปรึกษาครอบครัวเชิงผสมผสานเทคนิควิธี (Technical eclectic integrative counseling) การบูรณาการแบบผสมผสาน (Eclecticism) โดยนำเอาแนวคิดและเทคนิคการให้การปรึกษาครอบครัวทฤษฎีต่าง ๆ ที่สอดคล้องกับ สภาพปัญหาและลักษณะของกลุ่มผู้รับความช่วยเหลือมาเชื่อมโยงเข้าด้วยกันอย่างเป็นระบบเช่น เทคนิคการสังเกตและการตั้งคำถาม เทคนิคการมองมุมใหม่ เทคนิคการสร้างขอบเขต เทคนิคการสอน เทคนิคการทำสัญญา เทคนิคการเสริมแรงทางบวก เทคนิคมอบหมายการบ้าน เทคนิคการสนทนา เทคนิคการใช้คำถามบอกระดับ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการให้การปรึกษา มุ่งช่วยเหลือพ่อแม่ให้สามารถแก้ไขปัญหที่เกิดขึ้นในทิศทางที่สร้างสรรค์ เหมาะสมกับปัญหาที่แต่ละครอบครัวเผชิญอยู่ สอดคล้องกับ Lazarus (1967) กล่าวถึง การบูรณาการทางเทคนิคเป็นการใช้เฉพาะเทคนิคจากทฤษฎีการปรึกษาครอบครัวโดยไม่จำเป็นต้องดำเนินการภายใต้กรอบของทฤษฎีหลักมีผลการวิจัยวิจัยที่ระบุไว้ว่ามีประสิทธิภาพมากที่สุดกับลักษณะปัญหาที่คล้ายคลึงกันกับบุคลิกของผู้มารับการปรึกษา สอดคล้องกับ นฤมล พระใหญ่ (2558) ที่กล่าวว่า การเลือกเอาเฉพาะเทคนิคที่สำคัญหรือมีลักษณะเด่นของการให้การปรึกษาครอบครัวแต่ละทฤษฎีมาใช้แก้ปัญหาลักษณะเรื่องนั้น ๆ สามารถช่วยเหลือผู้มารับการปรึกษาได้

อย่างไรก็ตาม ด้วยบริบทของสังคมในยุคปัจจุบันพ่อแม่จะมีเวลาน้อยลงโดยใช้เวลาส่วนใหญ่ไปกับการทำงานมากกว่าการแบ่งเวลาเพื่อการพัฒนาตนเอง ผู้วิจัยจึงพัฒนารูปแบบการปรึกษาครอบครัวเชิงผสมผสานเทคนิควิธีเพิ่มขึ้นเพื่อให้เป็นทางเลือกอีกทางสำหรับพ่อแม่ที่มีเวลาจำกัด นั่นคือ โปรแกรมการปรึกษากลุ่มครอบครัว ซึ่งเป็นแบบเชิงปฏิบัติ (Practical) ใช้เวลาสั้น (Brief) คือ Brief family group counseling เพื่อให้พ่อแม่ที่สนใจและพร้อมที่จะพัฒนาตนเองและครอบครัวเต็มใจลงมือเรื่องเวลาสามารถเสริมสร้างคุณภาพการเลี้ยงดูของพ่อแม่ที่มีบุตรวัยรุ่นได้

เช่นกัน เพราะการปรึกษากลุ่มครอบครัวข้อดีคือการได้แลกเปลี่ยนประสบการณ์กับครอบครัวอื่น ๆ ในกลุ่ม เช่นเดียวกับ Nystul (2003) กล่าวว่า กระบวนการกลุ่ม เป็นตัวเพิ่มแรงจูงใจ รวมเป็นถึง แลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างสมาชิกในกลุ่มเพื่อให้เข้าใจปัญหาและสามารถหาแนวทางแก้ปัญหาได้ สอดคล้องกับ Berg, Landreth and Fall (2013) กล่าวถึงการปรึกษากลุ่มเป็นการใช้พลังของสมาชิก ในกลุ่มเป็นสิ่งที่ช่วยขับเคลื่อนให้เกิดการเปลี่ยนแปลง สอดคล้องกับ พัทธราภรณ์ ศรีสวัสดิ์ (2561) กล่าวว่า การให้การปรึกษากลุ่มครอบครัวเป็นกระบวนการในการช่วยเหลือกลุ่มบุคคลที่มีปัญหา คล้ายกันมาร่วมกันหาแนวทางในการแก้ปัญหาในบรรยากาศที่อบอุ่น มีเปิดโอกาสให้สมาชิกทุกคน ได้ร่วมกันหาวิธีการแก้ไขปัญหาที่ดีที่สุดของตนเอง

จากเหตุผลและความเป็นมาดังกล่าวผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาและเสริมสร้าง คุณภาพการเลี้ยงดูของพ่อแม่ที่มีบุตรวัยรุ่นด้วยรูปแบบการปรึกษาครอบครัวเชิงผสานเทคนิควิธี โดยรูปแบบการปรึกษาครอบครัวเชิงผสานเทคนิควิธี แบ่งออกเป็น 2 โปรแกรม ได้แก่ โปรแกรม การปรึกษาครอบครัวเชิงผสานเทคนิควิธี และ โปรแกรมการปรึกษากลุ่มครอบครัว ประกอบกับ พัฒนาแบบวัดคุณภาพการเลี้ยงดูของพ่อแม่ที่มีบุตรวัยรุ่น เพื่อที่จะได้นำข้อมูลจากการศึกษาครั้งนี้ มาเป็นประโยชน์ในการพัฒนางานที่เกี่ยวข้องกับสถาบันครอบครัวหรืองานด้านสังคมต่อไป ผู้วิจัย เชื่อว่า รูปแบบการปรึกษาครอบครัวเชิงผสานเทคนิควิธี จะทำให้พ่อแม่มีคุณภาพการเลี้ยงดู เพิ่มขึ้น ช่วยให้พ่อแม่ตระหนักและเข้าใจถึงความสามารถของพ่อแม่ การใช้ศักยภาพที่ตนเองมี ในการเลี้ยงดูบุตรได้อย่างครบถ้วนและเหมาะสมกับสถานการณ์ในครอบครัว เป็นการสร้าง รากฐานของครอบครัวให้เข้มแข็งและมีความสุข ขณะเดียวกันก็จะช่วยลดปัญหาสังคมในอนาคต ได้เป็นอย่างดี

คำถามการวิจัย

การเสริมสร้างคุณภาพการเลี้ยงดูของพ่อแม่ที่มีบุตรวัยรุ่นด้วยรูปแบบการปรึกษา ครอบครัวเชิงผสานเทคนิควิธี มีคำถามวิจัย ดังนี้

1. คุณภาพการเลี้ยงดูของพ่อแม่ที่มีบุตรวัยรุ่นในประเทศไทยเป็นอย่างไร
2. รูปแบบการปรึกษาครอบครัวเชิงผสานเทคนิควิธี สามารถเสริมสร้างคุณภาพ การเลี้ยงดูของพ่อแม่ที่มีบุตรวัยรุ่นได้เพิ่มขึ้นหรือไม่ อย่างไร

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยกำหนดวัตถุประสงค์การวิจัยไว้ ดังนี้

1. ศึกษาคุณภาพการเลี้ยงดูของพ่อแม่ที่มีบุตรวัยรุ่นในประเทศไทย
2. ศึกษาผลของรูปแบบการปรึกษาครอบครัวเชิงผสมผสานเทคนิควิถีเพื่อเสริมสร้าง

คุณภาพการเลี้ยงดูของพ่อแม่ที่มีบุตรวัยรุ่น

ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ก่อให้เกิดประโยชน์ ดังนี้

ประโยชน์ทางตรง

1. พ่อแม่ที่ได้เข้าร่วมการวิจัยได้รับการดูแลช่วยเหลือและมีแนวทางในการเสริมสร้างคุณภาพการเลี้ยงดูของพ่อแม่ที่มีบุตรวัยรุ่นสำหรับครอบครัวตนเองได้อย่างเหมาะสม
2. ได้ข้อสรุปข้อมูลคุณภาพการเลี้ยงดูของพ่อแม่ที่มีบุตรวัยรุ่นในประเทศไทย

ประโยชน์ทางอ้อม

1. ได้แบบวัดคุณภาพการเลี้ยงดูของพ่อแม่ที่มีบุตรวัยรุ่นที่มีคุณภาพมีมาตรฐาน
2. ได้รูปแบบการปรึกษาครอบครัวเชิงผสมผสานเทคนิควิถี ประกอบด้วย 2 โปรแกรม ได้แก่ โปรแกรมการปรึกษาครอบครัวเชิงผสมผสานเทคนิควิถี และ โปรแกรมการปรึกษากลุ่มครอบครัว
3. บุคคลหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับครอบครัว เช่น โรงเรียน สถาบันการศึกษา กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ นักสังคมสงเคราะห์ นักจิตวิทยาสามารถนำรูปแบบการปรึกษาครอบครัวเชิงผสมผสานเทคนิควิถี ไปประยุกต์ใช้และช่วยเหลือผู้รับปรึกษาได้อย่างกว้างขวางต่อไป

ขอบเขตการวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ เป็นการเสริมสร้างคุณภาพการเลี้ยงดูของพ่อแม่ที่มีบุตรวัยรุ่นด้วยรูปแบบการปรึกษาครอบครัวเชิงผสมผสานเทคนิควิถี โดยประชากรที่ศึกษา คือ พ่อและแม่ ที่มีบุตรอายุระหว่าง 13-15 ปี อาศัยอยู่ในประเทศไทย

สมมติฐานการวิจัย

การเสริมสร้างคุณภาพการเลี้ยงดูของพ่อแม่ที่มีบุตรวัยรุ่นด้วยรูปแบบการปรึกษาครอบครัวเชิงผสมผสานเทคนิควิถี ได้กำหนดสมมติฐาน ดังนี้

1. พ่อแม่ที่มีบุตรวัยรุ่นที่ได้รับโปรแกรมการศึกษารอบครัวเชิงผสมผสานเทคนิควิธี มีคุณภาพการเลี้ยงดูของพ่อแม่ในระยะหลังการทดลองสูงกว่ากลุ่มควบคุม และมีคุณภาพการเลี้ยงดูของพ่อแม่ในระยะหลังการทดลองและระยะติดตามแตกต่างกัน
2. พ่อแม่ที่มีบุตรวัยรุ่นที่ได้รับโปรแกรมการศึกษากลุ่มครอบครัว มีคุณภาพการเลี้ยงดูของพ่อแม่ในหลังการทดลองสูงกว่ากลุ่มควบคุม และมีคุณภาพการเลี้ยงดูของพ่อแม่ในระยะหลังการทดลองและระยะติดตามผลแตกต่างกัน

ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

1. ตัวแปรต้น คือ รูปแบบการศึกษารอบครัวเชิงผสมผสานเทคนิควิธี ได้แก่
  - 1.1 วิธีการ
    - 1.1.1 การได้รับโปรแกรมการศึกษารอบครัวเชิงผสมผสานเทคนิควิธี
    - 1.1.2 การได้รับโปรแกรมการศึกษากลุ่มครอบครัว
    - 1.1.3 การไม่ได้รับรูปแบบการศึกษารอบครัวเชิงผสมผสานเทคนิควิธี
  - 1.2 ระยะเวลา
    - 1.2.1 ระยะก่อนการทดลอง
    - 1.2.2 ระยะหลังการทดลอง
    - 1.2.3 ระยะติดตามผลการทดลอง
2. ตัวแปรตาม คือ คุณภาพการเลี้ยงดูของพ่อแม่

นิยามศัพท์เฉพาะ

คุณภาพการเลี้ยงดูของพ่อแม่ หมายถึง ความสามารถของพ่อแม่ในการดูแลบุตรตระหนัก และเห็นคุณค่าในการดูแลบุตร สามารถสื่อสารภายในครอบครัว แสดงออกทางความคิด ความรู้สึก และการกระทำของในการดูแลได้อย่างมีประสิทธิภาพและมีความสุข ประกอบด้วย

1. การมีส่วนร่วมของพ่อแม่ หมายถึง การที่พ่อแม่ส่งเสริมการเรียนรู้ของบุตรในครอบครัว โรงเรียน สามารถสื่อสารระหว่างครอบครัวและโรงเรียน ตลอดจนบุคคลอื่น เพื่อช่วยเหลือบุตรในการจัดการปัญหาหรือสถานการณ์พบเจอในชีวิตประจำวันได้อย่างเหมาะสม
2. ความผูกพันระหว่างพ่อแม่และบุตร หมายถึง สัมพันธภาพระหว่างพ่อแม่และบุตร ที่แสดงออกในการให้ความรัก ความใส่ใจ ใจในการตอบสนองต่อการกระทำของกันและกัน สามารถแสดงบทบาทของพ่อแม่ได้ ให้อิสระบุตรตามความเหมาะสมสามารถจัดการขอบเขตระหว่างกันและกันอย่างเหมาะสม

3. ศักยภาพความเป็นพ่อแม่ หมายถึง การที่พ่อแม่มีความสามารถในการช่วยสนับสนุนพัฒนาการของบุตรสามารถประยุกต์ใช้ความรู้และทักษะในการเลี้ยงดูอย่างถูกต้องให้คำแนะนำและเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับบุตรได้อย่างเหมาะสม

รูปแบบการศึกษารอบครัวเชิงผสมผสานเทคนิควิธี หมายถึง การให้การช่วยเหลือพ่อแม่เพื่อเสริมสร้างคุณภาพการเลี้ยงดูของพ่อแม่ที่มีบุตรวัยรุ่น โดยใช้เทคนิคจากทฤษฎีการศึกษารอบครัว ได้แก่ เทคนิคการสังเกตและการตั้งคำถาม เทคนิคการเข้าร่วมเพื่อเป็นส่วนหนึ่งของครอบครัว เทคนิคการสร้างขอบเขต เทคนิคการสอน เทคนิคการทำสัญญา เทคนิคการเสริมแรงทางบวก เทคนิคมอบหมายการบ้าน เทคนิคการใช้คำถามปฎิหาริย์ เทคนิคการใช้คำถามบอกระดับ และเทคนิคการสื่อสาร ผู้วิจัยดำเนินการให้การปรึกษาเพื่อเสริมสร้างคุณภาพการเลี้ยงดูของพ่อแม่ที่มีบุตรวัยรุ่นใน 2 โปรแกรม ดังนี้

1. โปรแกรมการศึกษารอบครัวเชิงผสมผสานเทคนิค เป็นการปรึกษารายครอบครัวผู้วิจัยให้การปรึกษาทั้งพ่อและแม่ที่มีบุตรวัยรุ่น จำนวน 8 ครอบครัว สัปดาห์ละ 2 ครั้ง ครั้งละ 60 นาที จำนวน 12 ครั้งต่อครอบครัว รวมทั้งสิ้น 6 สัปดาห์

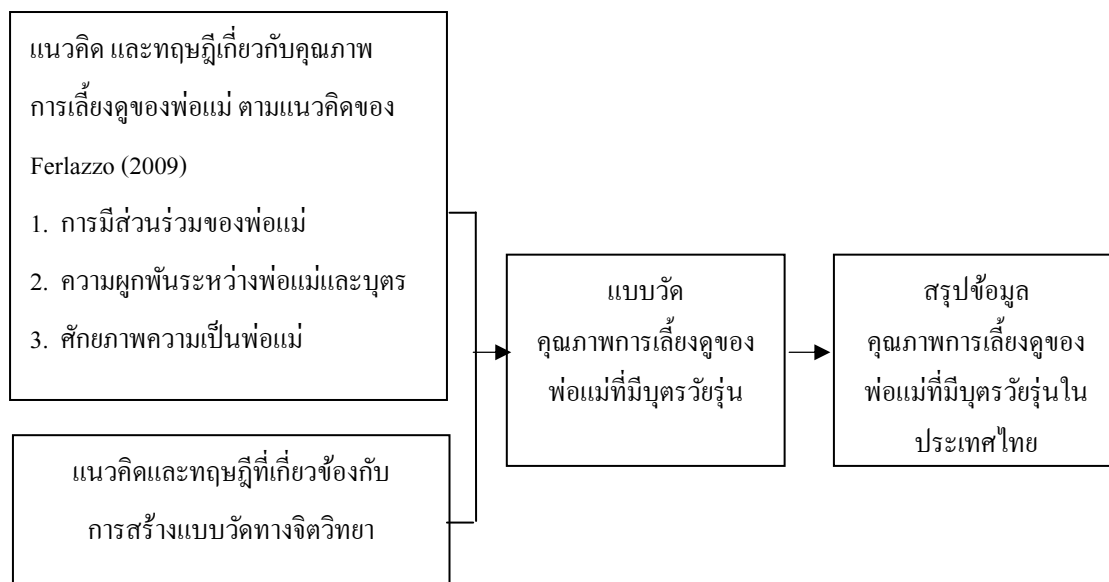
2. โปรแกรมการศึกษากลุ่มครอบครัว เป็นการใช้กระบวนการกลุ่มในการให้การปรึกษากลุ่มครอบครัวผสมผสานเทคนิควิธี เป็นเชิงปฏิบัติ (Practical) ใช้เวลาจำกัด โดยให้การปรึกษาแก่กลุ่มสมาชิกแต่ละครอบครัว ได้แก่ พ่อและแม่ที่มีบุตรวัยรุ่น ที่มีเวลาน้อย มีปัญหาหรือมีความต้องการพัฒนาตนเองในประเด็นที่คล้ายคลึงกันและมีเป้าหมายในการแก้ปัญหาหรือพัฒนาตนเองในทิศทางเดียวกันมารวมกัน จำนวน 8 ครอบครัว (16 คน) ระยะเวลา 2 วัน วันละ 6 ชั่วโมง รวม 12 ชั่วโมง

3. กลุ่มควบคุม เป็นการให้พ่อและแม่ จำนวน 8 ครอบครัว ดำเนินชีวิตประจำวันตามปกติ ไม่ได้รับรูปแบบการศึกษารอบครัวเชิงผสมผสานเทคนิค

พ่อแม่ที่มีบุตรวัยรุ่น หมายถึง ชายหญิงที่เป็นสามีภรรยา มีบุตรอายุระหว่าง 13-15 ปี อาศัยอยู่ในประเทศไทย

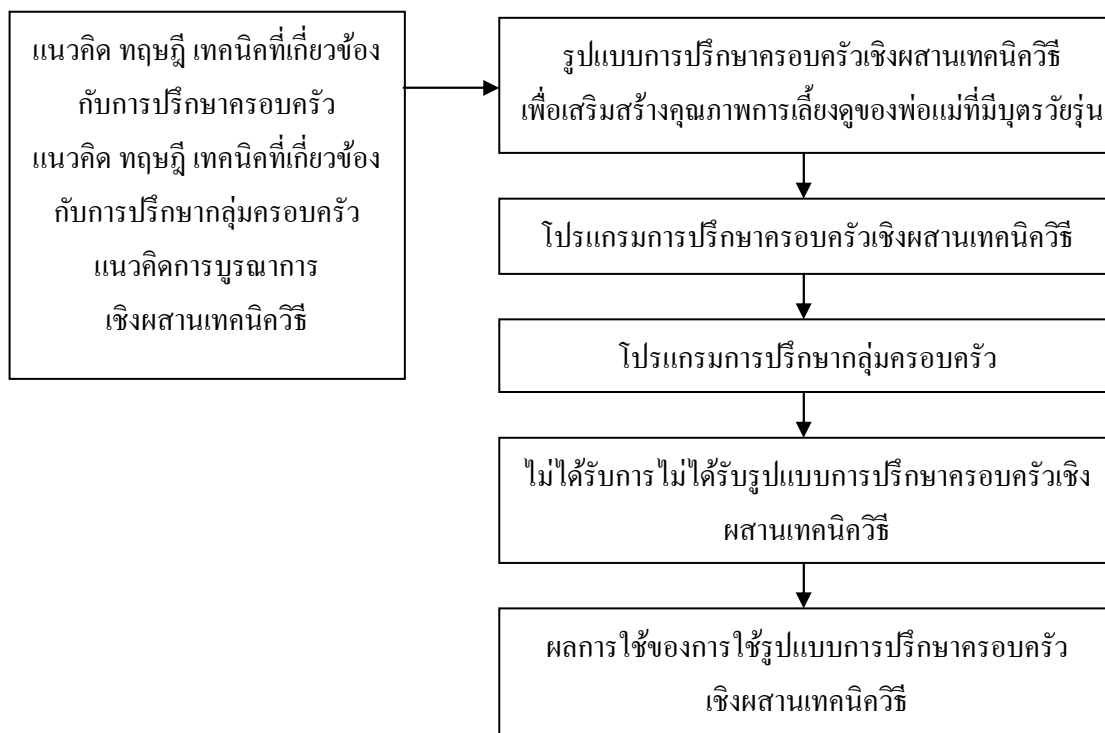
กรอบแนวคิดในการวิจัย

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาคุณภาพการเลี้ยงดูของพ่อแม่ที่มีบุตรวัยรุ่นดังแสดงในภาพที่ 1

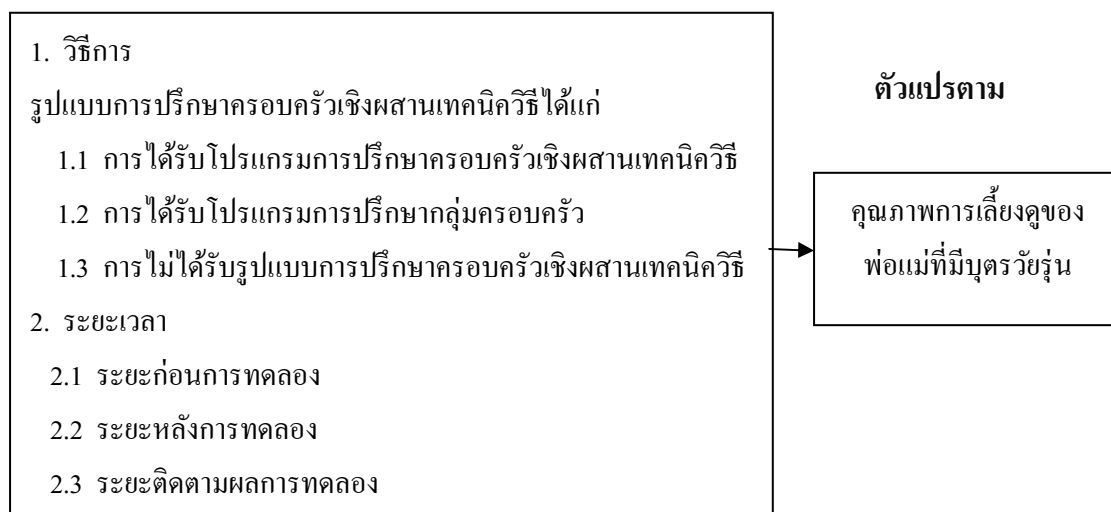
ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดขั้นตอนที่ 1 การศึกษาคุณภาพการเลี้ยงดูของพ่อแม่ที่มีบุตรวัยรุ่น

ขั้นตอนที่ 2 การพัฒนารูปแบบการปรึกษารอบครัวเชิงผสมผสานเทคนิควิธี และผลของรูปแบบการปรึกษารอบครัวเชิงผสมผสานเทคนิควิธีเพื่อเสริมสร้างคุณภาพการเลี้ยงดูของพ่อแม่ที่มีบุตรวัยรุ่น ดังแสดงในภาพที่ 2 และ 3

ภาพที่ 2 กรอบแนวคิดขั้นตอนที่ 2 การพัฒนารูปแบบการรักษารอบครัวเชิงผสานเทคนิควิธี
เพื่อเสริมสร้างคุณภาพการเลี้ยงดูของพ่อแม่ที่มีบุตรวัยรุ่น

ตัวแปรต้น

ภาพที่ 3 กรอบแนวคิดขั้นตอนที่ 2 ผลของรูปแบบการรักษารอบครัวเชิงผสานเทคนิควิธี
เพื่อเสริมสร้างคุณภาพการเลี้ยงดูของพ่อแม่ที่มีบุตรวัยรุ่น

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาเพื่อเสริมสร้างคุณภาพการเลี้ยงดูของพ่อแม่ที่มีบุตรวัยรุ่น ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ตามหัวข้อ ดังนี้

1. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับคุณภาพการเลี้ยงดูของพ่อแม่
  - 1.1 ความหมายของคุณภาพการเลี้ยงดูของพ่อแม่
  - 1.2 ความสำคัญของคุณภาพการเลี้ยงดูของพ่อแม่
  - 1.3 หลักการและแนวคิดทฤษฎีคุณภาพการเลี้ยงดูของพ่อแม่
  - 1.4 วัยรุ่นและความหมายของวัยรุ่น
  - 1.5 ปัจจัยในการเลี้ยงดูของพ่อแม่ที่มีบุตรวัยรุ่น
  - 1.6 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับคุณภาพการเลี้ยงดูของพ่อแม่ที่มีบุตรวัยรุ่น
2. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการปรึกษาครอบครัว
  - 2.1 แนวคิดการปรึกษาครอบครัว
  - 2.2 ความหมายการปรึกษาครอบครัว
  - 2.3 ขั้นตอนของการปรึกษาครอบครัว
  - 2.4 บทบาทของผู้ให้การปรึกษาครอบครัว
  - 2.5 แนวคิดการปรึกษากลุ่มครอบครัว
  - 2.6 ความหมายการปรึกษากลุ่ม
  - 2.7 จุดประสงค์ของการปรึกษากลุ่ม
  - 2.8 เป้าหมายของการปรึกษากลุ่ม
  - 2.9 กระบวนการของการปรึกษากลุ่ม
  - 2.10 หลักการในการให้การปรึกษากลุ่ม
  - 2.11 บทบาทของผู้ให้การปรึกษากลุ่ม
  - 2.12 ประโยชน์การปรึกษากลุ่ม
  - 2.13 แนวคิดการปรึกษาครอบครัวเชิงบูรณาการ
  - 2.14 ประเภทการปรึกษาเชิงครอบครัวเชิงบูรณาการ
  - 2.15 เทคนิคการปรึกษาครอบครัวทฤษฎีโครงสร้างครอบครัว
  - 2.16 เทคนิคการปรึกษาครอบครัวทฤษฎีพฤติกรรมนิยม
  - 2.17 เทคนิคการให้การปรึกษาครอบครัวเน้นทางออกระยะสั้น

- 2.18 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการปรึกษาครอบครัว
3. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน
  - 3.1 การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน
  - 3.2 ความหมายของการวิเคราะห์องค์ประกอบ
  - 3.3 วัตถุประสงค์ของการวิเคราะห์องค์ประกอบ
  - 3.4 ข้อตกลงเบื้องต้นของการใช้สถิติการวิเคราะห์องค์ประกอบ
  - 3.5 ประเภทของเทคนิคการวิเคราะห์องค์ประกอบ
  - 3.6 แนวคิดในการนำการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันไปใช้วิเคราะห์
  - 3.7 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับองค์ประกอบเชิงยืนยัน

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับคุณภาพการเลี้ยงดูของพ่อแม่

งานวิจัยครั้งนี้เป็นการเสริมสร้างคุณภาพการเลี้ยงดูของพ่อแม่ที่มีบุตรวัยรุ่นด้วยรูปแบบการปรึกษาครอบครัวเชิงผสานเทคนิควิธีผู้วิจัยได้ทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับคุณภาพการเลี้ยงดูของพ่อแม่ ดังต่อไปนี้

ความหมายของคุณภาพการเลี้ยงดูของพ่อแม่

Peterson and Green (1999) กล่าวถึง ความหมายของคุณภาพการเลี้ยงดูของพ่อแม่ว่า การแสดงความรักความผูกพัน และเห็นคุณค่าของการกระทำต่าง ๆ ของสมาชิกครอบครัว และทำหน้าที่ให้ครอบครัวประสบความสำเร็จ พ่อแม่ต้องมีความสามารถในการแก้ปัญหาที่มีกลยุทธ์ในการสื่อสารพร้อมที่จะปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของตนเองเพื่อความสุขของครอบครัว

Seden (2008) กล่าวถึง คุณภาพการเลี้ยงดูของพ่อแม่ หมายถึง การกระทำของพ่อแม่ที่แสดงออกถึงการเป็นพ่อแม่ที่ดี ด้วยการเข้ามามีส่วนในการพัฒนาบุตร ตระหนักและเห็นคุณค่าของการพัฒนาบุตร รวมทั้งพยายามทำให้ตนเองมีความรู้และทักษะที่ถูกต้องในการเลี้ยงดูบุตร

Ferlazzo (2009) กล่าวถึง ความหมายของคุณภาพการเลี้ยงดูของพ่อแม่ว่า การแสดงออกถึงการดูแลบุตรด้วยความรักความห่วงใย ส่งเสริมให้บุตรมีพัฒนาการตามวัย โดยพ่อแม่จะมีส่วนร่วมในการดูแลบุตร ประสานกับโรงเรียนและชุมชนอย่างสม่ำเสมอ

Florsheim, Burrow-Sanchez, Minami, Heavin, McArthur and Hudak (2012) กล่าวถึงความหมายของคุณภาพการเลี้ยงดูของพ่อแม่ไว้ว่า การกระทำที่แสดงออกถึงพันธะผูกพันระหว่างพ่อแม่และบุตรเป็นผู้ทำหน้าที่เลี้ยงดูบุตร ทั้งทางทางด้านร่างกายและจิตใจ

ญาณินี ภูพัฒน์ (2563) กล่าวถึง คุณภาพการเลี้ยงดูของพ่อแม่ไว้ว่า การแสดงพฤติกรรม การเลี้ยงดูลูกอย่างมีคุณภาพ ได้แก่ ความรู้ ดูแลตามหลักพรหมวิหาร 4 หมายถึง หลักความประพฤติก

ของผู้ปกครองในการดูแลบุตร มี 4 ประการ และหลักอิทธิบาท 4 หมายถึง แนวทางในการประพฤติปฏิบัติอย่างเหมาะสมเพื่อการเลี้ยงดูบุตรให้ประสบความสำเร็จ

กล่าวโดยสรุป คุณภาพการเลี้ยงดูของพ่อแม่ หมายถึง ความสามารถของพ่อแม่ที่แสดงออกในการเลี้ยงดูบุตรทั้งทางทางด้านร่างกายและจิตใจ ทัศนคติและเห็นคุณค่าของการพัฒนาบุตร รวมทั้งพยายามทำให้ตนเองมีความรู้และทักษะที่ถูกต้องในการแก้ปัญหาวิกฤตการณ์ในการสื่อสารพร้อมที่จะปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของตนเองเพื่อความสุขของครอบครัว

ความสำคัญของคุณภาพการเลี้ยงดูของพ่อแม่

พ่อแม่เป็นบุคคลแรกที่จะเห็นพัฒนาการและพฤติกรรมของบุตรทั้งด้านบวกและด้านลบ ดังนั้นการส่งเสริมพฤติกรรมที่เหมาะสมหรือจัดการแก้ไขพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมจึงขึ้นอยู่กับพ่อแม่มีนักจิตวิทยาและนักการศึกษาหลายท่านได้เน้นความสำคัญของคุณภาพการเลี้ยงดูของพ่อแม่ว่ามีความสำคัญต่อพัฒนาการของบุตร ผู้วิจัยสรุปความสำคัญของคุณภาพการเลี้ยงดูของพ่อแม่ไว้ได้ดังนี้

เพ็ญภา กุลนภาดล (2560) กล่าวว่า การเลี้ยงดูบุตรของพ่อแม่มีผลต่อการเป็นคนดีของบุตร เพราะพ่อแม่เปรียบเหมือนผู้เชี่ยวชาญที่มีความเข้าใจบุตรดีที่สุดใน และพ่อแม่จะเป็นผู้สร้างคุณลักษณะที่พึงประสงค์ให้เกิดขึ้นกับบุตรเช่น ความมีวินัย นิสสัยใฝ่รู้ การสนับสนุนและจัดบรรยากาศให้เอื้อต่อการปรับพฤติกรรมของบุตรให้มีพฤติกรรมตามที่สังคมต้องการ สอดคล้องกับ กรมกิจการสตรีและการพัฒนาครอบครัว (2559) พ่อแม่เป็นบุคคลที่อยู่ใกล้ชิดบุตรมากที่สุดและเป็นผู้มีอิทธิพลอย่างมากต่อพัฒนาการของบุตรทั้งทางด้านจิตใจและพฤติกรรม วิธีการเลี้ยงดูบุตรที่เหมาะสมจะสามารถช่วยให้การตอบสนองพื้นฐานทางจิตใจของบุตรได้ดี บุตรได้เรียนรู้และซึมซับลักษณะพื้นฐานสำคัญของการพัฒนาบุคลิกภาพ คือ การไว้วางใจพ่อแม่ ซึ่งความรู้สึกลักษณะนี้สามารถแผ่ขยายไปยังผู้อื่นและสังคม ส่งผลให้บุตรสามารถปรับตัวให้เข้ากับการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพอีกด้วย ซึ่งเป็นไปในทิศทางเดียวกันกับ สุรพงษ์ อัมพันวงษ์ (2560) กล่าวถึง การเป็นพ่อแม่ที่ดีต้องเป็นลักษณะที่เหมือนกัน ถ้าพ่อแม่เห็นพ้องต้องกันในการฝึกวินัยลูก และช่วยเหลือซึ่งกันและกัน พ่อแม่ควรได้พูดคุยปรึกษาหารือเรื่องการเลี้ยงดูตั้งนั้นกระบวนการเรียนรู้เพื่อที่จะทำหน้าที่ในการเลี้ยงดูของพ่อแม่จำเป็นต้องได้รับการสนับสนุนข้อมูล การฝึกฝนตนเองและกำลังใจจากครอบครัวในครอบครัว ชุมชนและสังคม สอดคล้องกับ Seginer (2006) ได้กล่าวถึง ความสำคัญของคุณภาพการเลี้ยงดูของพ่อแม่ไว้ว่า การเลี้ยงดูบุตรของตนให้มีพฤติกรรมที่ดี เป็นที่ยอมรับของสังคมพ่อแม่ต้องมีความตระหนัก มีความรับผิดชอบและจริงจังที่จะเลี้ยงดูบุตรให้มีพัฒนาการไปในทิศทางที่ดีและเหมาะสม เป็นผู้ที่มีความสมบูรณ์ทั้งทางร่างกาย จิตใจอารมณ์ และสังคม เป็นไปในทิศทางเดียวกับ Kail and Cavanaugh (2000 อ้างถึงใน ศรีบุญญา ไพรวรรณรัตน์, 2554) มีความเชื่อว่า

ถ้าพ่อแม่ให้การเลี้ยงดูบุตรไม่ว่าในรูปแบบใดแต่ให้เป็นไปในทิศทางที่ถูกต้องของสังคม เมื่อเด็กโตเข้าสู่วัยรุ่น ก็จะได้ยังได้รับวิธีการอบรมเลี้ยงดูแบบนั้นต่อไปและเป็นผู้ใหญ่ที่มีคุณภาพ

ดังนั้นสรุปได้ว่า คุณภาพการเลี้ยงดูของพ่อแม่เป็นพื้นฐานสำคัญและเป็นสิ่งที่สะท้อนถึงคุณภาพของแต่ละครอบครัวพ่อแม่ย่อมปรารถนาให้ลูกเติบโตเป็นคนดีและประสบความสำเร็จในชีวิตจึงจำเป็นต้องให้ความสำคัญในด้านวิธีการเลี้ยงดูบุตรของพ่อแม่การให้ความรัก และการดูแลสนับสนุนให้บุตรมีพัฒนาการทุกด้าน มีทักษะในการจัดการพฤติกรรมที่เป็นปัญหาในทิศทางเดียวกันและได้รับการสนับสนุนข้อมูลจากชุมชนและสังคมอย่างต่อเนื่อง

หลักการและแนวคิดทฤษฎีคุณภาพการเลี้ยงดูของพ่อแม่

ในงานวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับคุณภาพการเลี้ยงดูของพ่อแม่ ดังนี้

Ferlazzo (2009) ได้เสนอแนวคิดคุณภาพการเลี้ยงดูของพ่อแม่ที่ดีจะประกอบด้วย 3 ด้าน คือ การมีส่วนร่วมของพ่อแม่ความผูกพันระหว่างพ่อแม่และบุตรศักยภาพความเป็นพ่อแม่ เด็กจะเติบโตได้ในทิศทางใดสถาบันหลักที่สำคัญและทำหน้าที่ส่งเสริมเด็กได้ดีที่สุดคือครอบครัวพ่อแม่เป็นบุคคลสำคัญที่จะทำหน้าที่นี้ นอกจากนี้ยังมีโรงเรียน ที่เป็นเหมือนบ้านหลังที่สองของเด็กที่จะช่วยพัฒนาเด็กให้เติบโตได้อย่างมีคุณภาพ ดังนั้นพ่อแม่และโรงเรียนต้องมีความร่วมมือในการดูแลบุตร คำว่า ความผูกพันระหว่างพ่อแม่และบุตร (Parent engagement) และ การมีส่วนร่วมของพ่อแม่ (Parent involvement) เป็นคำที่ใช้แทนกันอยู่บ่อย ๆ คำว่า การมีส่วนร่วมของพ่อแม่ (Parent involvement) จะใช้ในบริบทว่า โรงเรียนอยากจะทำให้พ่อแม่ทำอะไร เช่น การบอกว่าพ่อแม่จะมีส่วนร่วมอย่างไร ในขณะที่ Parent engagement หมายถึง การยึดมั่นที่จะทำบางสิ่งบางอย่างร่วมกัน คือ พ่อแม่จะเสมือนเป็นเพื่อนร่วมคิดกับโรงเรียนในการช่วยกันสนับสนุนการศึกษาและพัฒนาการทุกด้านของเด็ก (Ferlazzo & Hammond, 2009) ซึ่งการมีส่วนร่วม (Involvement) มีรากศัพท์มาจากภาษาละตินว่า Involvere หมายถึง การหมุนเข้าสู่ หรือมีนัยยะหมายถึง การห่อหุ้ม ซึ่ง ส่วนคำว่า ความผูกพันระหว่างพ่อแม่และบุตร (Engagement) มีรากศัพท์มาจากคำว่า En หมายถึง สร้างขึ้น และคำว่า Gauge หมายถึง คำนับสัญญา พันธะสัญญา สร้างข้อผูกพันทางใจมีการเชื่อมต่อหรือการประสานกันนั้นหมายความว่า การมีส่วนร่วมของพ่อแม่มิใช่เพียงหน้าที่เท่านั้น แต่จะต้องเกิดจากความเชื่อ ทศนคติ ความยึดมั่นผูกพันที่คิดว่าหากได้ร่วมกิจกรรมร่วมคิดร่วมตัดสินใจดำเนินงานเพื่อพัฒนาหรือส่งเสริมบุตรอยู่บนพื้นฐานของความสัมพันธ์ที่ไว้วางใจซึ่งกันและกัน ความเชื่อใจ ความผูกพันระหว่างพ่อแม่กับบุตร พ่อแม่กับ โรงเรียน และพ่อแม่กับชุมชนย่อมเกิดผลดีต่อการพัฒนาศักยภาพของบุตรได้

Ferlazzo (2009) ให้ความสำคัญการมีส่วนร่วมที่เป็นการทำร่วมกัน คือ พ่อแม่เข้ามา มีบทบาทจะเสมือนเป็นเพื่อนร่วมคิดกับ โรงเรียนในการช่วยกันสนับสนุนการศึกษาและพัฒนาการ ทุกด้านของบุตร โรงเรียนเปิดโอกาสให้พ่อแม่ทุกคนเข้ามามีส่วนร่วมช่วยเหลือ และโรงเรียน เปิดโอกาสให้พ่อแม่ใช้ศักยภาพและความสามารถเข้ามามีอิทธิพลต่อกระบวนการจัดกิจกรรมของ โรงเรียน ซึ่งทั้งพ่อแม่และโรงเรียนต่างได้รับประโยชน์ในการมีส่วนร่วมซึ่งกันและกันทั้งนี้ ประโยชน์จากความร่วมมือที่พ่อแม่จะได้รับนั้นจะส่งผลต่อการเรียนรู้ของเด็กและพัฒนาการ องค์กรวมของเด็ก สอดคล้องกับ โสภ มาดลิ่ง (2551) การมีส่วนร่วมของพ่อแม่และครู จะช่วยด้าน การศึกษาของเด็กทั้งที่บ้านและโรงเรียน โดยทั้งสองฝ่ายจะต้องทำงานร่วมกันเพื่อให้บรรลุ จุดมุ่งหมายเดียวกัน คือ การให้เด็กได้รับการพัฒนาการในทุก ๆ ด้าน ส่งเสริมศักยภาพที่แท้จริงของ เด็กอย่างเหมาะสม โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล เพื่อให้เด็กได้รับการจัดประสบการณ์ อย่างต่อเนื่องทั้งที่บ้านและที่โรงเรียน สำหรับด้านศักยภาพความเป็นพ่อแม่จะเป็นการทำงาน ร่วมกันระหว่างพ่อแม่กับ โรงเรียน พ่อแม่จะใช้ความรู้ความสามารถมาเป็นผู้กำหนดแนวคิด ประสานความร่วมมือกับโรงเรียน ผลักดันให้โรงเรียนทำในสิ่งที่พ่อแม่คิดว่ามีคุณค่ากับลูก โดยใช้ ความรู้ทักษะที่ตนเองมีช่วยโรงเรียนดำเนินงานให้ประสบความสำเร็จ สำหรับโรงเรียนก็จะดึง ความคิดและศักยภาพพ่อแม่ออกมาพ่อแม่จะมีส่วนสำคัญในการกำหนดเป้าหมายการส่งเสริมลูก และจะเป็นผู้ที่มีส่วนร่วมและผลักดันให้เป้าหมายนั้นสำเร็จไปพร้อมกับโรงเรียน คุณภาพการเลี้ยงดู ของพ่อแม่ตามแนวคิดของ Ferlazzo (2009) แบ่งได้เป็น 3 องค์ประกอบ ดังนี้

1. การมีส่วนร่วมของพ่อแม่ (Parental involvement)

การมีส่วนร่วมของพ่อแม่จะเกิดขึ้นได้เมื่อพ่อแม่มีความเข้าใจ ในการส่งเสริมพัฒนาการ ในเรียนรู้ของบุตรในทุกด้าน และมีการสื่อสารระหว่างครอบครัวกับโรงเรียน การช่วยเหลือบุตร ในจัดการปัญหาหรือสถานการณ์พบเจอในชีวิตประจำวัน ได้อย่างเหมาะสม

2. ความผูกพันระหว่างพ่อแม่และบุตร (Parental attachment)

ความผูกพันระหว่างพ่อแม่และบุตร เป็นสัมพันธ์ภาพระหว่างพ่อแม่และบุตรที่แสดงออก ในการให้ความรัก ความใส่ใจไวในการตอบสนองต่อการกระทำของกันและกัน สามารถแสดง บทบาทของพ่อแม่ได้ ให้อิสระบุตรตามความเหมาะสมสามารถจัดการขอบเขตระหว่างกันและกัน อย่างเหมาะสม

3. ศักยภาพความเป็นพ่อแม่ (Parenting capacity)

การที่พ่อแม่มีความสามารถในการช่วยสนับสนุนพัฒนาการของบุตร ใช้ความรู้และ ทักษะในการเลี้ยงดูอย่างถูกต้องให้คำแนะนำและเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับบุตร ได้อย่างเหมาะสม

สรุปได้ว่า ในการเลี้ยงดูของบุตรของพ่อแม่ นั้น พ่อแม่จะต้องมีส่วนร่วมร่วมกับสังคมนาครอบครัวของทีบุตรนั้นคือ โรงเรียนและชุมชน เพื่อให้สามารถส่งเสริมพัฒนาการองค์รวมของบุตรได้อย่างเต็มที่ ทั้งในด้านพฤติกรรม การให้ความรักเอาใจใส่บุตร ด้านสติปัญญาและความสามารถของบุตร ตลอดจนการให้คำแนะนำเมื่อบุตรมีปัญหา และเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับบุตร ได้อย่างเหมาะสม

ทฤษฎีพัฒนาการของครอบครัว

เมื่อหญิงชายสมรสกัน เริ่มต้นสร้างครอบครัวร่วมกันใช้ชีวิตครอบครัว ตามสภาพการณ์ที่เกิดขึ้นภายในครอบครัว เปลี่ยนบทบาทจากสามีภรรยาเป็นพ่อและแม่ ครอบครัวจึงต้องปรับเปลี่ยนบทบาทของสมาชิกและมีการทำหน้าที่ต่าง ๆ ให้สอดคล้องกันเพื่อที่จะทำให้รักษาสมดุลได้อย่างมีความสุขในงานวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับแนวคิดทฤษฎีพัฒนาการครอบครัว ดังนี้

ทฤษฎีพัฒนาการครอบครัวมีพัฒนาการมาจากการนำแนวคิดหลายแนวคิดมาผสมผสานกัน แนวคิดสำคัญที่มักนำมาคือแนวคิดทฤษฎีโครงสร้างและหน้าที่กับแนวคิดจิตสังคมที่ดูการปฏิสัมพันธ์กันของสมาชิกในครอบครัวและมีการเปลี่ยนแปลงไปตามระยะเวลา

Duvall (1977 อ้างถึงใน สุริยา ฟองเกิด และอนิสา อรัญศิริ, 2556) ระยะเวลาของพัฒนาการครอบครัว (Family development stages) หมายถึง ลำดับขั้นการเปลี่ยนแปลงของสมาชิกในการดำเนินชีวิตภายในครอบครัว เริ่มตั้งแต่ตั้งครอบครัวใหม่และสิ้นสุดลงเมื่อสมาชิกครอบครัวจากไป การแบ่งระยะของพัฒนาการครอบครัว ที่เป็นที่ยอมรับคือ วงจรชีวิตครอบครัว (Family life cycle) ซึ่งมีความหมายถึงระยะของการเปลี่ยนแปลงชีวิตครอบครัวที่เริ่มต้นจากการแต่งงาน และสิ้นสุดลงที่การจากไปของกลุ่มสมรสส่วนพัฒนาการของครอบครัวหรือภารกิจของครอบครัว หมายถึง การกระทำของสมาชิกในครอบครัว เพื่อตอบสนองความต้องการตามพัฒนาการของครอบครัว ระยะพัฒนาการครอบครัวไว้เป็น 8 ระยะ ซึ่งในแต่ละระยะจะมีภารกิจที่สมาชิกจะต้องทำให้สำเร็จจึงจะไปสู่ระยะต่อไปได้เป็นอย่างดี แต่ถ้าไม่สำเร็จตามระยะจะเกิดภาวะวิกฤติในระยะนั้น ที่ถือว่าเป็นระยะวิกฤติที่ต้องแก้ไข ซึ่งการเปลี่ยนแปลงของครอบครัวนั้นมาจากปัจจัยด้านสมาชิกในครอบครัวมีการเปลี่ยนแปลงภาวะทั้งทางร่างกายและเสรีภาพ ปัจจัยด้านสังคมมีความคาดหวังเกี่ยวกับบทบาทและหน้าที่ของบุคคล ปัจจัยด้านบุคคลความต้องการและค่านิยมยึดมั่นในอุดมการณ์

Duvall (1977 อ้างถึงใน สุริยา ฟองเกิด และอนิสา อรัญศิริ, 2556) ได้แบ่งพัฒนาการครอบครัวออกเป็น 8 ระยะ ดังนี้

1. ครอบครัวระยะเริ่มต้น (Marital stage) เป็นการเริ่มต้นครอบครัวที่หนุ่มสาว มีการเลือกคู่ครองของตนเองและทำการสมรส หรือมาอยู่ร่วมกัน โดยไม่ได้ทำการสมรส เป็นระยะที่

คู่สมรสต้องปรับตัวเข้าหากันในการใช้ชีวิตร่วมกันนับจากการสมรสจนกระทั่งภรรยาตั้งครรภ์ พันธกิจครอบครัวในระยะนี้ ประกอบจัดเตรียมที่อยู่อาศัย การปรับตัวเข้าหากันและยอมรับ พฤติกรรมและปรับบทบาทสร้างระบบการสื่อสารที่ดี ใช้สติปัญญา มีเหตุผล และซื่อสัตย์ต่อกัน สร้างสัมพันธภาพกับเครือญาติวางแผนการมีบุตร

2. ครอบครัวระยะเริ่มเลี้ยงดูบุตร (Early childbearing families) เริ่มตั้งแต่มีบุตรคนแรก จนกระทั่งบุตรอายุได้ 30 เดือน หรือ 2 ขวบครึ่ง พันธกิจครอบครัวในระยะนี้ ประกอบด้วย เตรียมการจัดการสำหรับการเลี้ยงดูบุตรพัฒนารูปแบบการหารายได้และการใช้จ่ายเงินใหม่ ปรับบทบาทความรับผิดชอบในการทำงานใหม่ ปรับแบบแผนการมีเพศสัมพันธ์แสวงหาความรู้ เกี่ยวกับการตั้งครรภ์ การคลอด และการเป็นบิดามารดา วางแผนสำหรับการมีบุตรในครอบครัวและ รักษาตารางไว้ซึ่งการดำเนินชีวิตอย่างมีคุณธรรมตามปรัชญาแห่งชีวิต

3. ครอบครัวระยะมีบุตรวัยก่อนเรียน (Families with preschool children) ระยะนี้ บุตรคนแรกอายุ 2 ปี 6 เดือน ถึง 5 ปี ครอบครัวในระยะนี้มีโอกาสเป็นไปได้ที่สมาชิกครอบครัว จะมีจำนวน 3-5 คน คือ พ่อแม่ลูกชายและลูกสาว พี่ชาย-น้องสาว ซึ่งครอบครัวจะซับซ้อนมากขึ้น และมีความแตกต่างกัน ระยะนี้ส่วนมากจะเป็นช่วงที่พ่อแม่มีภารกิจและหน้าที่การงานมาก ซึ่งต้องใช้เวลามากในการทำงานและยังต้องใช้เวลาสำหรับลูกในบทบาทของพ่อและแม่ พ่อแม่ ถือว่าเป็นสถาปนิกของครอบครัวเป็นผู้ออกแบบและชี้นำครอบครัวในการพัฒนา (Satir, 1991, pp. 274-277) เป็นช่วงเวลาที่สำคัญของสามีภรรยาที่ต้องเพิ่มความแข็งแกร่งร่วมกันและรักษาชีวิต สมรสให้ราบรื่นมีความสุข และช่วยให้เด็กได้เรียนรู้ตามระยะพัฒนาการ

4. ครอบครัวระยะมีบุตรวัยเรียน (Families with school children) ครอบครัวระยะนี้ จะเริ่มเมื่อมีบุตรคนแรก อายุ 6 ปี และสิ้นสุดเมื่อบุตรคนแรก อายุ 13 ปี เป็นระยะที่ครอบครัวจะมี จำนวนสมาชิกมากที่สุด บุตรจะเริ่มเข้าเรียนที่โรงเรียนประถมศึกษา พันธกิจครอบครัวในระยะนี้ คือการเตรียมสำหรับกิจกรรมของเด็ก รักษาสถานภาพทางเศรษฐกิจให้มั่นคง ให้ความร่วมมือ ประสานงานกับโรงเรียนใช้ระบบการสื่อสารในครอบครัวอย่างมีประสิทธิภาพ ยังคงรักษา ความพึงพอใจของแต่ละบุคคลรวมทั้งคู่สมรส

5. ครอบครัวระยะมีบุตรวัยรุ่น (Families with teenagers) เป็นช่วงระยะที่ครอบครัวมี บุตรคนแรกอายุ 13 ปี จนกระทั่งอายุ 20 ปี ช่วงเวลานี้ประมาณ 6-7 ปี หรืออาจจะสั้นหรือยาวกว่านี้ ขึ้นกับบุตรเริ่มแยกออกไปจากครอบครัว โดยทั่วไปครอบครัวระยะนี้จะมีความผูกพันลดน้อยลง เนื่องจากพยายามที่จะให้เด็กมีความรับผิดชอบเพิ่มมากขึ้นและให้อิสระแก่เด็กมากขึ้น เพื่อ เตรียมพร้อมสำหรับการเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่มีวุฒิภาวะ อาจกล่าวได้ว่าช่วงชีวิตครอบครัวในระยะนี้ ค่อนข้างจะยุ่งยาก ทั้งพันธกิจของเด็กวัยรุ่นและของพ่อแม่วัยรุ่นต้องการอิสระค่านิยมของกลุ่ม

วัยรุ่น กลุ่มเพื่อนจะมีอิทธิพลต่อเด็กวัยรุ่น โดยมากจะเกิดปัญหาช่องว่างระหว่างวัย ความคิดเห็นบรรทัดฐานจะแตกต่างกันระหว่างเด็กวัยรุ่นและผู้ใหญ่ ดังนั้นปัญหาต่าง ๆ อาจเกิดตามมาได้ พันธกิจของครอบครัวในระยะนี้ ได้แก่ เข้าใจความต้องการที่แตกต่างกันของสมาชิกครอบครัว วางแผนการใช้จ่ายเพื่อความมั่นคงทางเศรษฐกิจของครอบครัว ร่วมกันทำหน้าที่และรับผิดชอบการดำเนินชีวิตของครอบครัว ให้ความสำคัญต่อสัมพันธภาพที่ดีระหว่างสามีและภรรยา รักษาระบบการสื่อสารที่ดี ยอมรับฟังความคิดเห็นซึ่งกันและกัน

6. ครอบครัวระยะมีบุตรแยกจากครอบครัว (Launching center families) พัฒนาการครอบครัวระยะนี้ คือ ช่วงตั้งแต่บุตรคนแรกจนถึงบุตรคนสุดท้ายแยกจากพ่อแม่และครอบครัวไป อาจมีหน้าที่การงาน ไปศึกษาหรือแต่งงานสร้างครอบครัวใหม่ระยะนี้ อาจจะค่อนข้างสั้นหรือยาวพอสมควรขึ้นกับจำนวนบุตร ถ้าหากบุตรยังไม่แต่งงาน ยังอาศัยอยู่กับพ่อแม่หลังจากสำเร็จการศึกษา โดยทั่วไประยะเวลาช่วงดังกล่าวจะประมาณ 6 หรือ 7 ปี ภาระหน้าที่หลักของครอบครัวที่สำคัญคือ การเตรียมตัวบุตรให้มีวุฒิภาวะเป็นผู้ใหญ่สามารถอยู่ได้ด้วยตนเองและบทบาทพ่อแม่จะเปลี่ยนเป็นปู่ ย่า ตา ยาย

7. ครอบครัวระยะวัยกลางคน (Families of middle years) เป็นช่วงที่บุตรแยกไปหมดแล้ว “ร้างร้าง” มีพ่อแม่หรือสามีภรรยาอยู่ด้วยกันเพียงสองคน และเตรียมตัวเกษียณจากหน้าที่การงาน โดยทั่วไประยะนี้จะเริ่มเมื่อพ่อแม่อายุประมาณ 45-55 ปี เตรียมตัวเกษียณจากงาน แต่ในปัจจุบันจะมีบ้างที่บางครอบครัวมีบุตรแต่งงานและยังคงให้การช่วยเหลือไม่ว่าจะเป็นเรื่องการเงิน สิ่งของ การช่วยดูแลหลานเหล่านี้เป็นต้น ซึ่งอาจเป็นผลดีทางด้านจิตใจพ่อแม่ มีความรู้สึกอบอุ่นใกล้ชิดไม่เหงาและรู้สึกยังมีคุณค่าในตนเอง มีความหมาย

8. ครอบครัวระยะวัยชรา (Aging families) เป็นระยะสุดท้ายของพัฒนาการครอบครัว เป็นช่วงที่สามีภรรยาเข้าสู่วัยชราเริ่มเกษียณอายุจากภาระหน้าที่การงานและเริ่มสูญเสียคู่สามีภรรยา โดยทั่วไปจะมีอายุประมาณ 65 ปี หรือมากกว่านั้น ช่วงวิถีชีวิตวัยชราจะมีความแตกต่างกันไป ขึ้นกับฐานะทางการเงินหรือแหล่งสนับสนุน ความสามารถในการดูแลรักษา ความพึงพอใจที่บ้าน และภาวะสุขภาพของตนเองอาจต้องพึ่งพาผู้อื่น เมื่อมีปัญหาสุขภาพและพบได้บ่อยครั้งที่มีปัญหาทางด้านสมองเมื่อสูงอายุ

องค์ประกอบของพัฒนาการครอบครัว

เพ็ญญา กุลนภาดล (2560) พัฒนาการครอบครัวประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ ดังนี้

1. สถานภาพของสมาชิกในครอบครัว (Family position) หมายถึง โครงสร้าง ความสัมพันธ์ของสมาชิก ในครอบครัว ซึ่งกำหนดโดยเพศ การแต่งงาน การสืบทอดทางสายโลหิต และความสัมพันธ์ของช่วงอายุ ได้แก่ สามีภรรยา พ่อแม่ลูก พี่น้อง เป็นต้น

2. บทบาทในครอบครัว (Family role) หมายถึง การกระทำของสมาชิกในครอบครัวตามสถานภาพที่มีอยู่ในครอบครัว เช่น แม่จะต้องมีบทบาทในการเลี้ยงดูบุตรตั้งแต่แรกเกิด

3. บรรทัดฐานของสังคม (Social norm) หมายถึง กฎเกณฑ์ ข้อกำหนดที่สมาชิกในสังคมยอมรับเป็นแบบแผนเดียวกัน เช่น หญิงชายเมื่อตกลงจะใช้ชีวิตอยู่ร่วมกันจะต้องแต่งงานกัน

4. การเข้าสู่ระยะการเปลี่ยนแปลงของพัฒนาการครอบครัว (Family transitions) หมายถึง ภาวะการเผชิญการเปลี่ยนแปลงการดำเนินชีวิตครอบครัว ในแต่ละระยะรอยต่อ ของพัฒนาการครอบครัว สมาชิกครอบครัว จะปรับบทบาทของตนเอง จัดการกับสภาวะการณ์ภายในตนเอง และ ปฏิสัมพันธ์ในครอบครัว เพื่อรักษาสมดุลของครอบครัวไว้

แนวคิดของ Rodgers (1964 อ้างถึงใน พูนสุข เวชวิฐาน, 2557) แบ่งพัฒนาครอบครัวเป็น 10 ระยะ คือ

1. ครอบครัวคู่สามีภรรยาที่ยังไม่มีบุตร
2. ครอบครัวที่มีเด็กอายุไม่เกิน 3 ปี
3. ครอบครัวที่มีเด็กวัยก่อนเรียน (3-6 ปี)
4. ครอบครัวที่มีเด็กวัยเรียน (6-13 ปี)
5. ครอบครัวที่มีเด็กเข้าสู่วัยรุ่น (13-20 ปี)
6. ครอบครัวที่มีบุตรเริ่มเข้าสู่วัยผู้ใหญ่ (20 ปีขึ้นไป)
7. ครอบครัวที่มีบุตรเริ่มแยกครอบครัว
8. ครอบครัวที่มีบุตรเริ่มแยกครอบครัวออกไปหมด
9. ครอบครัวที่เกษียณหรือหยุดทำงานหรือคู่สามีภรรยาฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งเสียชีวิต
10. ครอบครัวที่คู่สมรสฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งที่ยังมีชีวิตอยู่เสียชีวิต

Bradashaw (1988 อ้างถึงใน เพ็ญนภา กุลนภาดล, 2560) ได้แบ่งวงจรชีวิตครอบครัวตามพัฒนาการของมนุษย์โดยใช้การตั้งครรภ์และการเลี้ยงดูบุตรเป็นเกณฑ์ ได้ 10 ระยะ คือ

1. ครอบครัวระหว่างตั้งครรภ์
2. ครอบครัวในระยะคลอดบุตร
3. ครอบครัวที่มีเด็กอ่อน (0-1 เดือน)
4. ครอบครัวที่มีเด็กวัยทารก (1 เดือน-1 ปี)
5. ครอบครัวที่มีเด็กวัยเตาะแตะและวัยก่อนเรียน (2-5 ปี)
6. ครอบครัวที่มีเด็กวัยเรียน (6-12 ปี)
7. ครอบครัวที่มีเด็กวัยรุ่น (13-19 ปี)
8. ครอบครัวที่มีผู้ใหญ่ระยะเริ่มต้น (20-44 ปี)

9. ครอบครัวที่มีผู้ใหญ่วัยกลาง (45-65 ปี)

10. ครอบครัวที่มีผู้สูงอายุ (65 ปีขึ้นไป)

โดยสรุป แนวคิดพัฒนาการครอบครัวของนักวิชาการแต่ละคนมีระยะในการพัฒนาการที่แตกต่างกันออกไปตามหลักการหรือเกณฑ์ที่แต่ละคนกำหนด ทั้งนี้การเข้าสู่ระยะการเปลี่ยนแปลงของพัฒนาการครอบครัวในแต่ละระยะจะเปลี่ยนแปลงไปตามสถานภาพของสมาชิกในครอบครัว บทบาทในครอบครัว บรรทัดฐานของสังคม ในแต่ละระยะรอยต่อ ของพัฒนาการครอบครัว จะมีพันธกิจของสมาชิกครอบครัว จะปรับบทบาทของตนเอง จัดการกับสภาวะการณ์ภายในตนเอง และปฏิสัมพันธ์ในครอบครัว เพื่อรักษาสมดุลของครอบครัวไว้

องค์ประกอบของคุณภาพการเลี้ยงดูของพ่อแม่

Hill and Taylor (2004) ได้การสร้างองค์ประกอบการมีส่วนร่วมของพ่อแม่ใน 3 ด้าน คือ

1. การมีส่วนร่วมด้านพฤติกรรม (Behavioral involvement) ทั้งที่บ้านและโรงเรียน เช่น การสื่อสารระหว่างบ้านกับโรงเรียน การช่วยเหลือเรื่องการบ้าน และการปรับพฤติกรรมให้เป็นไปในทิศทางที่เหมาะสม

2. การมีส่วนร่วมด้านการรับรู้และสติปัญญา (Cognitive-intellectual) พ่อแม่ต้องมีส่วนร่วมในการรับรู้ถึงการบ้าน การเรียนในวิชาต่าง ๆ ของบุตร สามารถใช้ประสบการณ์ด้านการศึกษาของตนเองสอนบุตรได้และมีแนวทางที่จะส่งเสริมด้านความถนัดตามศักยภาพของบุตร

3. การมีส่วนร่วมส่วนบุคคล (Personal involvement) คือ พ่อแม่ต้องสร้างและปลูกฝังเจตคติที่ดีเกี่ยวกับโรงเรียนและการศึกษา สอนให้บุตรสนุกในการเรียนรู้ เห็นคุณค่าและความสำคัญของการศึกษาที่จะส่งผลในอนาคตเมื่อบุตรเติบโต

Epstein (1995) แบ่งองค์ประกอบของคุณภาพการเลี้ยงดูพ่อแม่ เป็น 3 รูปแบบ คือ

1. กิจกรรมการมีส่วนร่วมที่โรงเรียน (School-based activities) เช่น การเข้ามาเป็นอาสาสมัครในโรงเรียน (Volunteering) และการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ (Decision-making)

2. กิจกรรมการมีส่วนร่วมที่บ้าน (Home-based activities) คือ การอบรมเลี้ยงดู (Parenting) และการเรียนรู้ที่บ้าน (Learning at home)

3. การสื่อสารระหว่างบ้านกับโรงเรียน (Home-school communication) รวมทั้งการประสานงานระหว่างโรงเรียนและชุมชน (community-school interface)

Finn (1998) กล่าวถึงองค์ประกอบพ่อแม่สามารถส่งเสริมการเรียนรู้ของบุตรได้ทั้งที่บ้าน และที่โรงเรียนการส่งเสริมการเรียนรู้ที่บ้านทำได้ 4 ด้าน ได้แก่

1. ด้านเวลาการทำกิจกรรมในแต่ละวันหรือแต่ละสัปดาห์ และช่วยบุตรตรวจสอบว่า ได้ปฏิบัติตามตารางเวลาที่กำหนดไว้หรือไม่ การกระทำเช่นนี้จะช่วยให้พ่อแม่รู้ว่าบุตรอยู่ที่ไหน อยู่กับใคร และจะกลับถึงบ้านเวลาไหน
2. ด้านการมีส่วนร่วมกับการบ้านของบุตร โดยการแสดงความสนใจและช่วยเหลือลูก เรื่องการบ้าน อธิบายการบ้านที่บุตรไม่เข้าใจ ตรวจสอบความถูกต้องของการบ้าน และช่วยเหลือ จนกระทั่งบุตรทำการบ้านเสร็จเรียบร้อย
3. ด้านการสื่อสารระหว่างพ่อแม่และบุตร คือ การพูดคุยเกี่ยวกับประสบการณ์ที่บุตร ได้รับจากโรงเรียนในแต่ละวัน
4. ด้านการเสริมทักษะการเรียนรู้ของบุตร เช่น อ่านหนังสือกับบุตร อาจจะให้บุตรอ่าน หนังสือให้พ่อแม่ฟัง หรือพ่อแม่อ่านหนังสือให้บุตรฟังก็ได้ จะช่วยพัฒนาทักษะการอ่านออกเขียน ได้ของบุตร

Department of Health (2000 อ้างถึงใน พนิตา มารุ่งเรือง, 2555) คุณภาพการเลี้ยงดูของ พ่อแม่ที่ดีต้องประกอบด้วยองค์ประกอบ 8 ด้าน ดังต่อไปนี้

1. ด้านการดูแลขั้นพื้นฐาน (Basic care) หมายถึง การเตรียมสิ่งสนองต่อความต้องการ ทางร่างกายของเด็ก รวมทั้งการดูแลทางการแพทย์ที่เหมาะสมแก่เด็ก การเตรียมอาหาร เครื่องดื่ม ที่อยู่อาศัย รวมทั้งเสื้อผ้าที่สะอาดและเหมาะสมกับเด็ก และสุขอนามัยส่วนตัวที่เหมาะสม
2. ด้านบทบาทการเป็นพ่อแม่ที่ดี หมายถึง หน้าที่ที่กำหนดขึ้น โดยโครงสร้างทางสังคม และวัฒนธรรมมากกว่าบทบาทพ่อแม่ทางด้านร่างกาย แต่ในสภาพเศรษฐกิจปัจจุบัน ทั้งพ่อและแม่ ต้องประกอบอาชีพทำงานนอกบ้านเพื่อหารายได้มาเลี้ยงครอบครัว บทบาทหน้าที่การเลี้ยงดูบุตร จึงไม่ได้เป็นหน้าที่ของฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง ครอบครัวในระยครครอบครัวที่มีบุตรเล็กที่มีบุตรคนแรกต้อง มีการปรับความสัมพันธ์ระหว่างพ่อและแม่ สร้างความผูกพันกับบุตรปฏิบัติบทบาทหน้าที่ของ การเป็นพ่อแม่ในการเลี้ยงดูบุตร และการส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างญาติพี่น้องกับบุตรของตน
3. ด้านความมั่นคงทางใจ หมายถึง การทำให้รู้สึกมั่นใจในความปลอดภัย (Ensuring safety) การสร้างความมั่นใจให้เด็กได้รับการป้องกันจากการบาดเจ็บหรือการปกป้องอันตรายให้กับ เด็กอย่างเพียงพอ การปกป้องอันตรายจากคนแปลกหน้า รวมทั้งการตระหนักถึงอันตรายทั้งในบ้าน และนอกบ้าน
4. ด้านการให้ความอบอุ่น (Emotional warmth) หมายถึง การตอบสนองอารมณ์ของเด็ก และการทำให้เด็กรู้สึกว่าคุณค่าและมีความรู้สึกเชิงบวกกับอัตลักษณ์ทางเชื้อชาติและ วัฒนธรรมของตนเอง รวมถึงความไวและความสามารถในการตอบสนองความต้องการของเด็ก การแสดงความรักทางกาย การกอด การเอาใจใส่ การยกย่องชมเชย และการให้กำลังใจ

5. ด้านการกระตุ้นการเรียนรู้ (Stimulation) หมายถึง การสนับสนุนการเรียนรู้ของเด็ก และพัฒนาการทางสติปัญญาด้วยวิธีการให้กำลังใจ การกระตุ้นทางสมอง และการสนับสนุนโอกาสทางสังคมรวมทั้งการส่งเสริมพัฒนาการทางสมองและศักยภาพของเด็กผ่านการมีปฏิสัมพันธ์ การสื่อสารการพูดคุย การตอบสนองทางภาษา และการตั้งคำถาม การให้กำลังใจ และการเล่นกับเด็ก การสนับสนุนโอกาสทางการศึกษา การทำให้เด็กประสบความสำเร็จ และการทำให้เด็กได้เผชิญกับความท้าทายในชีวิต

6. การให้คำแนะนำและการกำหนดขอบเขต (Guidance and boundaries) หมายถึง การทำให้เด็กรู้จักการควบคุมอารมณ์และพฤติกรรมของตนเอง หน้าที่สำคัญของพ่อแม่คือการแสดงออกหรือการเป็นแบบอย่างในการแสดงพฤติกรรมที่เหมาะสม การควบคุมอารมณ์การมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น และการให้คำแนะนำที่เหมาะสม เพื่อให้เด็กเกิดการพัฒนาคุณค่าทางจริยธรรมและความมีสติสัมปชัญญะ มีพฤติกรรมที่เหมาะสม และเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่สามารถพึ่งพาตนเองได้ เห็นคุณค่าในตนเอง และแสดงพฤติกรรมที่เหมาะสมกับผู้อื่น นอกจากนี้ยังรวมถึงการแก้ปัญหาทางสังคม การจัดการกับความโกรธ การใส่ใจผู้อื่น และการประพฤติตนตามกฎระเบียบของสังคม

7. ด้านความมั่นคง (Stability) หมายถึง การจัดสภาพแวดล้อมภายในครอบครัวให้เด็กเกิดความรู้สึกมั่นคงและปลอดภัย การให้ความรักและความอบอุ่นแก่เด็กอย่างสม่ำเสมอ การใช้วิธีการเดียวกันในการตอบสนองพฤติกรรมของเด็กที่แสดงออกเหมือนเดิม การตอบสนองของพ่อแม่ที่ปรับเปลี่ยนและพัฒนาไปตามพัฒนาการของลูก และการรักษาความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างเด็กกับสมาชิกในครอบครัว

8. การจัดการความเครียด หมายถึง พ่อแม่ต้องเรียนรู้วิธีการจัดการปัญหาที่เหมาะสม เพื่อคงไว้ซึ่งสมดุลภายในครอบครัว ทั้งนี้เนื่องจากตลอดการดำเนินชีวิตครอบครัว ครอบครัวจะถูกรบกวนจากสิ่งแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกครอบครัว สิ่งรบกวนเหล่านี้หมายถึง บุคคล สิ่งของ สถานการณ์ หรือเหตุการณ์ที่ทำให้เกิดภาวะเครียดในครอบครัวได้ สิ่งรบกวนความสุขสงบของครอบครัว ได้แก่ การเจ็บป่วยของสมาชิก การตกงานหรือมีปัญหาเศรษฐกิจ เป็นต้น

สรุปได้ว่า องค์ประกอบของคุณภาพการเลี้ยงดูของพ่อแม่มีนักวิชาการกำหนดองค์ประกอบที่แตกต่างกันออกไปตามหลักการหรือเกณฑ์ที่แต่ละคนกำหนด ทั้งนี้ผู้วิจัยได้นำองค์ประกอบตามแนวคิดของ Ferlazzo (2009) มาใช้ในงานวิจัยครั้งนี้ซึ่งมี 3 ด้าน ได้แก่ ด้านการมีส่วนร่วมของพ่อแม่ (Parental involvement) ด้านความผูกพันระหว่างพ่อแม่และบุตร (Parental attachment) และศักยภาพความเป็นพ่อแม่ (Parenting capacity) ซึ่งเป็นองค์ประกอบที่มีการให้นิยามที่ครอบคลุมถึงคุณภาพการเลี้ยงดูของพ่อแม่โดยรวม

วัยรุ่นและความหมายของวัยรุ่น

พ่อแม่ที่มีบุตรอยู่ในช่วงวัยรุ่นต้องมีความเข้าใจด้านพัฒนาการว่า วัยรุ่นถือเป็นวัยที่อยู่ในช่วงหัวเลี้ยวหัวต่อที่ครอบครัวควรต้องใส่ใจเป็นอย่างมาก โดยเป็นช่วงที่เชื่อมต่อระหว่างวัยเด็กเพื่อเข้าสู่ผู้ใหญ่ตอนต้น ช่วงอายุดังกล่าวนี้ในทางอาชญาวิทยากลุ่มแนวคิด Life-course theory ถือว่าเป็นช่วงอายุที่มีปัญหามากกว่ากลุ่มอื่น ๆ เป็นช่วงที่มีการเปลี่ยนแปลงทั้งด้านร่างกายและจิตใจ โดยเฉพาะกลุ่มที่มีอายุระหว่าง 13-18 ปีเป็นช่วงที่มีการกระทำผิดมากที่สุด (Sampson & Laub, 2003, p. 312) ซึ่งกลุ่มวัยรุ่นเหล่านี้จึงควรได้รับการเอาใจใส่จากทั้งครอบครัวและชุมชน ดังนั้นบุตรวัยรุ่นจึงเป็นวัยที่พ่อแม่ต้องให้ความรัก เอาใจอย่างเหมาะสมด้วยความเข้าใจถึงพัฒนาการตามวัย

ความหมายของวัยรุ่น

ในการให้ความหมายและแบ่งช่วงวัยของวัยรุ่นนั้นนักวิชาการได้ให้ความหมายไว้อย่างหลากหลาย แต่ส่วนใหญ่มีความหมายคล้ายคลึงกัน ดังนี้

Roger (1969 อ้างถึงใน พาสนา โพลีลปี, 2534) ได้ให้ความหมายว่า “วัยรุ่น” โดยพิจารณา 3 ประเด็น ดังนี้

1. พัฒนาการทางร่างกาย (Physical development) ซึ่งการเปลี่ยนแปลงจากวัยเด็กมาสู่วัยรุ่นอย่างเห็นเด่นชัด โดยร่างกายจะมีการเปลี่ยนแปลงคือ เด็กหญิงเสียงแหลมขึ้น มีขนขึ้นตามที่ต่าง ๆ สัดส่วนของร่างกายเปลี่ยนไปอย่างรวดเร็ว และต่อมเพศเริ่มทำงานทั้งเพศชายและเพศหญิง
2. ช่วงอายุ (Chronological age span) การแบ่งวัยรุ่น โดยการใช้ช่วงอายุนั้นมักพบว่าไม่ตรงกับสภาพความเป็นจริงนัก เพราะเด็กแต่ละคนจะเจริญเติบโตเข้าสู่วัยรุ่นไม่พร้อมกันตามความพร้อมของร่างกายแต่ละบุคคล
3. เกณฑ์สังคม (Sociological phenomena) ตามเกณฑ์นี้ขึ้นอยู่กับกรอบของสังคม แต่ละสังคมว่าจะยอมรับวัยรุ่นในฐานะผู้ใหญ่เมื่อใด ทั้งนี้ต้องอาศัยพื้นฐานทางวัฒนธรรมศาสนา ประเพณีของสังคมมาเป็นตัวกำหนดตามบริบทของสังคมนั้น ๆ

World Health Organization (1999) กล่าวว่าวัยรุ่น หมายถึง การเจริญเติบโตและพัฒนาการของมนุษย์ที่เกิดขึ้นช่วงหลังวัยเด็กแต่ก่อนวัยผู้ใหญ่ โดยมีอายุระหว่าง 11-19 ปี

Ford and Coleman (1999) กล่าวว่า วัยรุ่นเป็นวัยที่มีการเปลี่ยนแปลงของพัฒนาการที่มีลักษณะเฉพาะของการเปลี่ยนจากเด็ก ไปสู่วัยผู้ใหญ่ซึ่งมีการเปลี่ยนแปลงหลายด้าน ได้แก่ ด้านร่างกาย ด้านสติปัญญา ด้านจิตสังคม และด้านเพศ

Feldman (2009) ได้ให้ความหมายว่า วัยรุ่น คือ ระยะของพัฒนาการจากเด็กไปเป็นผู้ใหญ่ ที่มีการเปลี่ยนแปลงด้านร่างกาย ปัญญา บุคลิกภาพและสังคมอย่างรวดเร็ว หากแบ่งตามช่วงอายุ จะอยู่ระหว่าง 10-20 ปี

สุชา จันท์ธอม (2542) ได้ให้ความหมายของวัยรุ่นมาจากคำว่า Adolescence ซึ่งแปลว่า เจริญเติบโตไปสู่วุฒิภาวะ นั่นคือ เป็นวัยย่างเข้าสู่ผู้ใหญ่ นั่นเอง โดยเราถือเอาความพร้อมของร่างกายหรือภาวะสูงสุดขีดจำกัดของร่างกายเป็นเครื่องตัดสิน ซึ่งในระยะนี้เป็นระยะที่ร่างกายมีการเจริญเติบโตในวัยเจริญพันธุ์ เพศหญิงจะมีประจำเดือนมาครั้งแรก และในเพศชายจะมีการผลิตเซลล์สืบพันธุ์ได้

การแบ่งระยะของวัยรุ่นเกณฑ์การแบ่งระยะทั้งในด้านพัฒนาการร่างกาย สติปัญญา บุคลิกภาพและสังคม อิทธิพลของพันธุกรรม สิ่งแวดล้อม ประกอบกันจึงสามารถสรุปช่วงระยะของวัยรุ่นแบ่งออกเป็น 3 ระยะ คือ (เพ็ญญา กุลนาคล, 2560)

1. วัยรุ่นตอนต้น (13-15 ปี) โดยเพศหญิงจะเข้าสู่วัยรุ่นเร็วกว่าเพศชาย มีการเปลี่ยนแปลงร่างกายที่เด่นชัดและรวดเร็วคือกล้ามเนื้อขยาย ส่วนสูงน้ำหนัก เพิ่มขึ้นอย่างเห็นได้ชัด
2. วัยรุ่นตอนกลาง (16-19 ปี) เป็นช่วงที่ร่างกายจะเติบโตอย่างช้า ๆ แต่มีความก้าวกระหว่างความเป็นเด็ก ผู้ใหญ่
3. วัยรุ่นตอนปลาย (19-25 ปี) มีกระบวนการคิด และพฤติกรรมค่อนข้างเป็นไปในทางผู้ใหญ่ การเติบโตร่างกายเริ่มคงที่

วินัดดา ปิยะศิลป์ (2552) แบ่งวัยรุ่นออกเป็น 3 ช่วง คือ

1. วัยแรกเริ่มเป็นช่วงอายุระหว่าง 10-14 ปี เริ่มมีการเปลี่ยนแปลงของร่างกายทุกระบบ ความคิดจะหมกมุ่น กังวลกับการเปลี่ยนแปลงนี้ส่งผลกระทบต่อจิตใจทำให้อารมณ์หงุดหงิดและแปรปรวนง่าย
2. วัยรุ่นตอนกลาง เป็นช่วงอายุระหว่าง 14-16 ปี เป็นช่วงที่วัยรุ่นยอมรับสภาพร่างกายที่มีการเปลี่ยนแปลงเป็นหนุ่มเป็นสาวและมุ่งค้นหาเอกลักษณ์ของตัวเอง พัฒนาความเป็นตัวของตัวเองและพยายามที่จะเอาชนะความรู้สึกแบบเด็ก ๆ ที่ผูกพันและอยากพึ่งพาพ่อแม่ก็จะลดน้อยลง
3. วัยรุ่นตอนปลาย เป็นช่วงอายุระหว่าง 16-19 ปี จะเป็นช่วงที่สภาพร่างกายเปลี่ยนแปลงเติบโตสมบูรณ์เต็มที่ ตัดสินใจในเรื่องของอนาคตของตัวเองโดยมองเห็นความสามารถที่จะพัฒนาตนเองเพื่อสร้างอาชีพที่เหมาะสมอย่างชัดเจนมากขึ้น

สรุปได้ว่า วัยรุ่นเป็นช่วงวัยที่มีการเจริญเติบโต และมีการเปลี่ยนแปลงจากวัยเด็กเข้าสู่ผู้ใหญ่ โดยเริ่มมีการเปลี่ยนแปลงด้านร่างกาย ตามด้วยการเปลี่ยนแปลงด้านจิตใจและสังคม พ่อแม่

ที่มีบุตรวัยรุ่นต้องมีความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับพัฒนาการ ความต้องการของวัยรุ่นในทุกเรื่อง
 ผ่อนคลายความสัมพันธ์กับบุตรวัยรุ่น ให้โอกาสบุตรวัยรุ่นได้รับผิดชอบต่อตนเองมากขึ้น
 เน้นการให้คำปรึกษาบุตรวัยรุ่นอย่างเข้าใจในพัฒนาการตามวัยของวัยรุ่น

ปัจจัยในการเลี้ยงดูของพ่อแม่ที่มีบุตรวัยรุ่น

จากที่กล่าวมาข้างต้นเกี่ยวกับความหมายของคุณภาพการเลี้ยงดูของพ่อแม่ ความสำคัญ
 ของการเลี้ยงดู ตลอดจนองค์ประกอบการเลี้ยงดู จะเห็นว่าพ่อแม่ย่อมมีปัจจัยหลายด้านที่ส่งผลต่อ
 บุตรวัยรุ่นตั้งแต่การพัฒนาด้านร่างกายจิตใจ ด้านอารมณ์และสังคม รวมไปถึงแนวคิดและวิธีการ
 ดำเนินชีวิตด้วย ซึ่งสามารถแบ่งปัจจัยที่ส่งผลต่อการเลี้ยงดูบุตรของพ่อแม่ ได้แก่ สถานภาพของ
 พ่อแม่ อายุของพ่อแม่ การศึกษาของพ่อแม่ สถานภาพการทำงาน และวิธีการเลี้ยงดูบุตร ดังต่อไปนี้

Lee and Marlene (1992) กล่าวว่า พ่อแม่เป็นผู้มีความสำคัญที่สุดต่อชีวิตเด็ก เป็นบุคคลที่มี
 มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโต ลักษณะของพ่อแม่จะส่งผลต่อการเรียนรู้ของเด็ก กล่าวคือ สถานภาพ
 ของพ่อแม่ เป็นการกำหนดบทบาทและหน้าที่ในครอบครัว ซึ่งสามารถช่วยบ่งบอกและเป็นตัวอย่าง
 บทบาท หน้าที่ให้แก่บุตรวัยรุ่นได้ (Peterson, 2009) เช่น บทบาทของแม่ เป็นปัจจัยหนึ่งที่มีผลต่อ
 พัฒนาการด้านสติปัญญาของบุตร ตั้งแต่การให้นมบุตรตั้งแต่เล็ก ทำให้เกิดปฏิสัมพันธ์ที่มีคุณภาพ
 ระหว่างแม่กับลูก และสามารถทำให้เกิดการส่งเสริมพัฒนาการของลูกได้ (Wacharasin, Barnard &
 Spicker, 2003) ในขณะที่ Banasich and Brooks-Gunn (1996 อ้างถึงใน มนทกานต์ รอดคล้าย,
 2561) มีข้อค้นพบเช่นเดียวกันว่า ความรู้ของแม่เกี่ยวกับพัฒนาการเด็กมีความสัมพันธ์ทางบวกกับ
 คุณภาพการจัดสิ่งแวดล้อมในบ้าน อย่างไรก็ตาม บทบาทของพ่อมักจะมีหลากหลายเช่นกัน
 กล่าวคือ มีบทบาท 1) ด้านการเลี้ยงดู 2) ด้านการเป็นตัวแบบทางสังคม 3) ด้านการแก้ปัญหา
 4) ด้านการหาเลี้ยงครอบครัว และ 5) ด้านสนับสนุนการ (เกศรินทร ทารี, 2556) ซึ่งอาจกล่าวได้ว่า
 พ่อมีบทบาทในครอบครัวที่สำคัญในหลายด้านเช่นกัน หากทั้งพ่อและแม่ต่างรับรู้และปฏิบัติตาม
 บทบาทของตนเองก็จะนำครอบครัวไปสู่ความสุขได้

อายุของพ่อแม่ กล่าวคือ อายุของพ่อแม่มีส่วนสำคัญในการเลี้ยงดูบุตร โดยผู้หญิง
 สามารถเริ่มเป็นแม่ได้ตั้งแต่การมีประจำเดือนครั้งแรกขณะที่ผู้ชายเมื่อมีความพร้อมทางร่างกายใน
 วัยที่เหมาะสมก็สามารถมีสถานะเป็นพ่อได้เช่นกัน ดังนั้นอายุของพ่อแม่สามารถบ่งบอกถึงศักยภาพ
 ในการเลี้ยงดูลูกได้ เช่น หากพ่อแม่ซึ่งมีอายุมากเนื่องจากแต่งงานช้าแม้มีความพร้อมทางด้านฐานะ
 และความมั่นคงทางอารมณ์แต่อาจมีความบกพร่องด้านการสื่อสารกับลูกแต่ส่วนใหญ่ลูกจะมี
 คุณภาพมากกว่าพ่อแม่ที่มีลูกในช่วงวัยรุ่นซึ่งเป็นวัยที่ยังไม่มีความพร้อมด้านวุฒิภาวะทางอารมณ์
 หรือความมั่นคงในหน้าที่การงานก็อาจมีผลต่อการเลี้ยงดูบุตร (ปวีณภัทร นิธิตันติวัฒน์ และ
 ขวัญใจ เพทายประกายเพชร, 2559)

การศึกษาของพ่อแม่ เนื่องจากพ่อแม่ที่มีการศึกษาสูงขึ้นไปจะมีศักยภาพและแหล่งประโยชน์ในการค้นหาข้อมูลเกี่ยวกับการเลี้ยงดูบุตรและสามารถใช้เป็นแนวทางเลี้ยงดูบุตรได้ มีการศึกษาพบว่า พ่อแม่ที่มีการศึกษาสูงมีความสามารถในการเสริมสติปัญญาในบุตรสูงขึ้นไป การเป็นพ่อแม่หากยังอยู่ในวัยที่กำลังศึกษา หมายความว่า พ่อแม่วัยนี้ถือเป็นวัยดังกล่าวจะได้รับการศึกษาและขัดเกลาตามระบบในปริมาณที่น้อยกว่าพ่อแม่ที่เรียนจบระดับปริญญาตรีขึ้นไป การเรียนรู้ในระดับขั้นที่สูงขึ้นไปจะสามารถถ่ายทอดต่อไปสู่บุตรได้ในอนาคต ดังนั้นการศึกษาที่พ่อแม่ได้รับนอกจากจะส่งผลต่อตัวตนของพ่อแม่เองแล้ว ยังจะส่งผลถึงความสามารถในการถ่ายทอดความคิดและความรู้สู่บุตรในอนาคตด้วยเช่นกัน (สุภาศิริ การิกาญจน์, 2541)

สถานภาพการทำงาน เป็นระดับเศรษฐกิจของครอบครัว และเป็นส่วนสำคัญที่มีผลต่อระบบครอบครัว เนื่องจากสถานภาพการทำงานเป็นส่วนหนึ่งของการสร้างรายได้อันเป็นความมั่นคงซึ่งครอบครัวจำเป็นต้องมีรวมทั้งมีความสำคัญต่อการสร้างตัวตนของบุตรอย่างมาก เพราะครอบครัวที่มีรายได้น้อยและมีฐานะยากจน กว่าจะทำให้เด็กมีคุณภาพชีวิตที่ดีกว่า อาจไม่ได้รับอาหารที่มีประโยชน์ ที่พักอาศัยที่เหมาะสม รวมถึงสิ่งของต่าง ๆ ที่จำเป็นสำหรับการดำรงชีวิต สถานภาพการทำงานของพ่อแม่ อาจส่งผลสู่ความเครียดในครอบครัว ซึ่งความเครียดด้านเศรษฐกิจซึ่งสามารถสร้างความเปลี่ยนแปลงในครอบครัวได้เป็นอย่างมาก ซึ่งความเครียดมักถูกถ่ายทอดผ่านการสื่อสารหรือพฤติกรรมที่สมาชิกในครอบครัวแสดงออกต่อกัน (Tanabe, 1997) ระดับเศรษฐกิจของครอบครัวจากรายได้ต่อเดือนของครอบครัว พ่อแม่ได้มากย่อมมีความได้เปรียบในการสร้างโอกาสการเรียนรู้ให้แก่บุตรได้มากกว่าพ่อแม่ที่มีรายได้น้อย สอดคล้องกับ ผลการวิจัยหลายเรื่องที่ว่าผู้ปกครองที่มีสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมต่ำ มีระดับการมีส่วนร่วมต่ำกว่าผู้ปกครองที่มีสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมสูง (Zhang, Fang, Wei, Ramsey, McCole & Chen, 2011)

วิธีการเลี้ยงดูบุตร หรือแนวทางการเลี้ยงดูบุตรเป็นอีกบริบทหนึ่งที่มีการพูดถึงอย่างมาก เมื่อกล่าวถึงสิ่งที่มีผลต่อบุตรเพราะครอบครัวถือว่ามีอิทธิพลในการหล่อหลอมเด็กมากที่สุด (Blasi, 2005) เพราะครอบครัวมีหน้าที่ในการถ่ายทอดทักษะชีวิต (Peterson, 2009) รวมถึงทำการจัดสิ่งแวดล้อมรอบ ๆ ตัวบุตร เช่น การเลือกที่อยู่อาศัย การเลือกโรงเรียน เป็นต้น (กัญญนันท์ ภัทร์สรณ์ศิริ, 2554) อีกทั้งยังต้องช่วยให้ ความรู้ในสิ่งที่เหมาะสมด้วยความรัก เอาใจใส่ เช่น การวางตัว อีกทั้งยังเป็นแบบอย่างในเรื่องของคุณธรรม กฎระเบียบสังคม นอกจากนี้การมีวินัยของบุตรนั้นจะเริ่มต้นจากการสั่งสอนอย่างมีเหตุผล รวมถึงการบังคับใช้ในบ้านหรือครอบครัวและหาก มีการใช้กันอย่างเคร่งครัดเหมาะสมในครอบครัวจะเป็นแนวทางที่ดีสำหรับบุตรในการที่บุตรจะสามารถ ขอมรับกฎ กติกา วิธีของสังคมได้เมื่อต้องเข้าไปอยู่ร่วมในสังคมใหญ่ (Nunner-Winkler, 2007) จึงชี้ชัดว่าวิธีการเลี้ยงดูบุตรของพ่อแม่ นั่นถือเป็นรากฐานของวัย ผู้ใหญ่ (Vaccarolis & Halter,

2010) นอกจากนี้ การปฏิสัมพันธ์บางส่วนที่เกิดขึ้นระหว่างกันในครอบครัวได้จะต้องเกิดขึ้นผ่านการสื่อสารพูดคุยในครอบครัวและการใช้เวลาแก่กันจึงทำให้ปัจจัยนี้ถือเป็นส่วนหนึ่งที่มีความสำคัญในการสร้างคุณลักษณะที่เหมาะสมของบุตร โดยเฉพาะเมื่อมีปัญหาขัดข้องใจ หากพ่อแม่แนะนำให้การปรึกษาก็จะนำไปสู่การใช้ชีวิตที่เหมาะสมยังมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างพ่อแม่และบุตรมากเพียงใด ไม่ว่าจะเป็นทางกายภาพ อารมณ์ ความฉลาด จิตใจหรือแม้แต่จิตวิญญาณ จะส่งผลและมีส่วนต่อชีวิตบุตรทั้งหมด (Popenoe, 1998)

กล่าวโดยสรุป สถานภาพของพ่อแม่ อายุ การศึกษา สถานภาพการทำงาน และวิธีการเลี้ยงดูบุตรของพ่อแม่ และการสื่อสารในครอบครัวล้วนเป็นปัจจัยสำคัญในการเลี้ยงดูบุตรให้เติบโตทางร่างกาย อารมณ์ สังคมและสติปัญญา สามารถเรียนรู้และปรับตัวเข้ากับสังคมได้อย่างมีความสุข

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับคุณภาพการเลี้ยงดูพ่อแม่

จากการศึกษาและทบทวนวรรณกรรม พบว่า งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับคุณภาพการเลี้ยงดูของพ่อแม่ตามที่สอดคล้องกับ องค์ประกอบคุณภาพการเลี้ยงดูของพ่อแม่ มีดังนี้

Matthew (2006) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของทั้งพ่อและแม่เพื่อเปรียบเทียบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรในครอบครัวที่แตกต่างกัน โดยตรวจสอบการมีส่วนร่วมของแต่ละคนที่จะมีผลต่อการพัฒนาครอบครัวของครอบครัวเด็กออทิสติก ผลการวิจัยให้เห็นว่าครอบครัวที่มีความผูกพันโดยทั่วไป (Enmeshed families) ใช้กลวิธีการเผชิญปัญหาในเชิงบวกมากกว่ารูปแบบความผูกพันกัน (Cohesion styles) นอกจากนี้ แม่จะได้รับการสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัวและเพื่อนมากกว่าพ่อ ครอบครัวของเด็กออทิสติกมีรูปแบบครอบครัวเหมือนกับครอบครัวโดยทั่วไป ยกเว้นความไม่เป็นระเบียบและมีความเข้มงวดในครอบครัวน้อย

พงศ์พันธ์ แก้วหาวงศ์ (2550) ศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา อำเภอนองสองห้อง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น เขต 3 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ คือ พ่อแม่ ผู้ปกครองที่ดูแลเด็กนักเรียนในสถานศึกษา ผลการวิจัยพบว่า 1) การมีส่วนร่วมของพ่อแม่ ผู้ปกครองที่ดูแลเด็กในการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา ภาพรวมและรายด้านจำแนกตาม เพศ อายุ ระดับการศึกษาและประเภทของโรงเรียนที่จัดการศึกษา การมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก 2) ผู้ปกครองเพศชายและเพศหญิงมีส่วนร่วมไม่แตกต่างกัน ผู้ปกครองกลุ่มอายุ 30-35 ปี และกลุ่มอายุ 50 ปีขึ้นไป มีส่วนร่วมแตกต่างกันมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และผู้ปกครองที่มีระดับการศึกษาต่างกันมีส่วนร่วมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ 3) ผู้ปกครองนักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษาโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา และผู้ปกครองนักเรียนมัธยมศึกษามีส่วนร่วมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จำเริญ ชูช่วยสุวรรณ (2552) ศึกษาเรื่องการพัฒนาศักยภาพผู้ปกครองในการเรียนรู้เรื่องเพศสัมพันธ์ของวัยรุ่น โดยผลการศึกษาด้านทักษะการเรียนรู้เกี่ยวกับบทบาทของบิดามารดาในการกระตุ้นให้บุตรติดตามข่าวสารที่เกี่ยวกับปัญหาวัยรุ่น ส่วนการให้คำแนะนำและบอกถึงผลดีผลเสียของการคบเพื่อนต่างเพศของบุตร พบว่า ไม่มีการปฏิบัติมากที่สุดโดยสอดคล้องกับ งานวิจัยของบุศยา แรกข้าว, (2543 หน้า 197) ที่พบว่า บิดามารดามีความรู้เรื่องเพศศึกษาอยู่ในระดับปานกลาง แต่บทบาทการถ่ายทอดความรู้อยู่ในระดับต่ำ เช่นเดียวกับการศึกษาของจันทร์แรม เรือนแป้น (2548, หน้า 67-76) ที่พบว่า กิจกรรมที่พ่อแม่ไม่ปฏิบัติมากที่สุดคือการเลี้ยงดูเด็กวัยรุ่นตอนต้นในด้านส่งเสริมพัฒนาการทางกาย เรื่องการอธิบายให้เด็กเข้าใจถึงการเปลี่ยนแปลงของร่างกายเมื่อเข้าสู่วัยรุ่นและการดูแลให้ออกกำลังกาย กิจกรรมด้านการส่งเสริมพัฒนาการทางจิตใจ/อารมณ์ เรื่องการให้คำปรึกษาแนะนำแก่เด็กเมื่อมีปัญหาเกี่ยวกับพี่น้องหรือคนในครอบครัว ไม่มีการปฏิบัติมากที่สุด กิจกรรมด้านการส่งเสริมพัฒนาการทางสังคม เรื่องการดูแลการคบเพื่อน การทำกิจกรรมเพื่อความสนุกสนานหรือพักผ่อนหย่อนใจร่วมกัน

พนิดา มารุ่งเรือง (2555) ศึกษาความตรงเชิงโครงสร้างของโมเดลตัวบ่งชี้คุณภาพความเป็นพ่อแม่พบว่า โมเดลมีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ และตัวบ่งชี้ทุกตัวมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แสดงว่าตัวบ่งชี้คุณภาพความเป็นพ่อแม่ทุกตัวเป็นตัวบ่งชี้ที่สำคัญของโมเดลตัวบ่งชี้ภาพความเป็นพ่อแม่ เมื่อพิจารณาค่านี้หน้าองค์ประกอบพบว่า องค์ประกอบศักยภาพความเป็นพ่อแม่เป็นองค์ประกอบที่วัดคุณภาพความเป็นพ่อแม่ได้มากที่สุด รองลงมาคือ องค์ประกอบความยึดมั่นผูกพันกับการเป็นพ่อแม่ และองค์ประกอบการมีส่วนร่วมของพ่อแม่ตามลำดับ แสดงให้เห็นว่าการที่จะพัฒนาพ่อแม่ให้มีคุณภาพความเป็นพ่อแม่นั้นต้องให้ความสำคัญกับองค์ประกอบศักยภาพความเป็นพ่อแม่

กมลทิพย์ ทิพย์สังวาล (2556) ศึกษาผลของโปรแกรมการมีส่วนร่วมของมารดาต่อการสื่อสารเรื่องเพศระหว่างมารดาและบุตรวัยรุ่นหญิงตอนต้น พบว่า มารดาในกลุ่มที่ได้รับโปรแกรมการมีส่วนร่วมมีทัศนคติในการสื่อสารเรื่องเพศ ($p < .001$) ความสะดวกใจในการสื่อสาร ($p < .05$) และทักษะการสื่อสารเรื่องเพศ ($p < .05$) ดีกว่ามารดาในกลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ผลการวิจัยนี้มีข้อเสนอแนะว่า การจัดการเรียนรู้ผ่านการมีส่วนร่วมเกี่ยวกับการสื่อสารเรื่องเพศมีบทบาทสำคัญการพัฒนาศักยภาพมารดาในการสื่อสารกับลูกสาวเกี่ยวกับการเริ่มมีเพศสัมพันธ์ และการมีเพศสัมพันธ์ที่ปลอดภัย

Sallyl (2016) ได้ศึกษาผลความผูกพันของผู้ปกครองที่มีต่อพฤติกรรมแสดงออกของนักศึกษาที่จบการศึกษาระดับมหาวิทยาลัย โดยใช้วิธีการสำรวจ (N = 843) พบว่าความผูกพันมั่นคงและได้รับการสื่อสารที่ดีจากพ่อแม่ส่งผลให้มีความยึดหยุ่นทางอารมณ์สูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญ

การศึกษานี้เน้นถึงปัจจัยด้านความผูกพันและความรักของพ่อแม่ในด้านคุณภาพของประสบการณ์ ความสัมพันธ์ระหว่างพ่อแม่ผลการวิจัยชี้ให้เห็นถึงข้อดีของการมีพ่อแม่ที่รักและความผูกพันของพ่อแม่ที่มั่นคง

เสาวคนธ์ วีระศิริ (2560) ศึกษาผลการเสริมสร้างศักยภาพบิดามารดาในการเลี้ยงดูบุตร เพื่อป้องกันวัยรุ่นให้ปลอดภัยจากพฤติกรรมเสี่ยงด้านสุขภาพ ผลการศึกษาพบว่าบิดามารดา มีความยุ่งยากในการเลี้ยงดูบุตรระยะวัยรุ่นและมีความห่วงกังวล เกี่ยวกับการเกิดพฤติกรรมเสี่ยง ก่อนการทดลองค่าคะแนนการปฏิบัติการเลี้ยงดูลูกส่วนใหญ่อยู่ในระดับ ปานกลาง ภายหลัง จัดการเรียนรู้ 2 ครั้ง และแจกคู่มือแก่บิดามารดา พบว่าค่าคะแนนการปฏิบัติการเลี้ยงดูลูกของบิดามารดามีค่าเพิ่มขึ้นอยู่ในระดับสูงและแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .01$)

มาณวิภา พัฒนมาศ (2560) ศึกษาการศึกษาคุณลักษณะของการเป็นพ่อแม่วัยรุ่นในบริบท ภาคนกลางของไทย 1) ด้านเจตคติต่อการเป็นพ่อแม่วัยรุ่น ซึ่งต้องยอมรับการเปลี่ยนแปลงบทบาท ของตนเองและมีความเชื่อว่าสามารถเลี้ยงดูลูกได้ 2) ด้านบทบาทการเป็นพ่อแม่วัยรุ่น ควรมีความ รับผิดชอบและการจัดการกับลูกได้อย่างเหมาะสม 3) ด้านความเข้าใจในการเลี้ยงดูลูก ต้องมีความ เข้าใจเรื่องพัฒนาการเด็กและความสามารถของเด็กแต่ละวัย 4) ด้านพันธะผูกพันระหว่างพ่อ วัยรุ่นกับแม่วัยรุ่น ต้องมีความมุ่งมั่นที่จะรักษาสัมพันธ์ภาพเพื่อใช้ชีวิตอยู่ร่วมกันในการเลี้ยงดูลูก และ 5) ด้านการสนับสนุนทางสังคม ควรได้รับการสนับสนุนทางอารมณ์ ทางวัตถุ และข้อมูล ข่าวสาร เพื่อให้เลี้ยงดูลูกได้อย่างมีคุณภาพ ซึ่งจากการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันพบว่า มีค่า สอดคล้องกับ ข้อมูลเชิงประจักษ์ นำหน้าองค์ประกอบแต่ละด้านมีค่าแตกต่างจากศูนย์อย่างมี นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

สิริทรัพย์ สีหะวงษ์ (2560) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบการเลี้ยงดูพฤติกรรมเสี่ยง ในวัยรุ่น กลุ่มตัวอย่างคือพ่อแม่หรือผู้ปกครองที่เลี้ยงดูวัยรุ่นอายุระหว่าง 15-19 ปี จำนวน 150 คน จ.อุบลราชธานี พบว่า รูปแบบการเลี้ยงดูมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมเสี่ยงในด้านภาวะ ความซึมเศร้าและการฆ่าตัวตาย พฤติกรรมการใช้สารเสพติด พฤติกรรมทางเพศ อย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติที่ระดับ .05

รุ่งฤดี วงศ์ชุม (2562) ศึกษาผลของความสัมพันธ์ระหว่างสัมพันธ์ภาพในครอบครัวและ ความผูกพันระหว่างบิดามารดากับบุตรกับพฤติกรรมความรุนแรงของวัยรุ่น กลุ่มตัวอย่างเป็น นักเรียนและผู้ปกครอง อาศัยอยู่ในจังหวัดเชียงใหม่ วัยรุ่นจำนวน 400 คนเก็บข้อมูลเชิงปริมาณ เป็นการตอบแบบสอบถาม ผู้ปกครองจำนวน 12 คน เก็บข้อมูลเชิงคุณภาพ โดยการสัมภาษณ์เชิงลึก ผลการศึกษาพบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างคนในครอบครัวและความผูกพันระหว่างบิดามารดากับ บุตรในระดับต่ำส่งผลให้วัยรุ่นมีพฤติกรรมความรุนแรงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากผลงานวิจัยทั้งในและต่างประเทศสรุปได้ว่าคุณภาพการเลี้ยงดูพ่อแม่ที่มีบุตรวัยรุ่น ตามที่สอดคล้องกับ องค์ประกอบคุณภาพการเลี้ยงดูของพ่อแม่ที่มีบุตรวัยรุ่น ไม่ว่าจะเป็นด้าน การมีส่วนร่วมของพ่อแม่และบุตร ความผูกพันระหว่างพ่อแม่และบุตร และศักยภาพความเป็น พ่อแม่ หากได้รับการพัฒนาอย่างเหมาะสมย่อมส่งผลต่อพัฒนาการของบุตรในทุก ๆ ด้าน โดยรวม เป็นไปในทิศทางบวก

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการรักษาครอบครัวเชิงบูรณาการ

ผู้วิจัยได้ทบทวนเอกสารและวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับการให้การรักษารอบครัว เพื่อให้ทราบถึงแนวคิดและหลักการการรักษารอบครัว ทบทวนวรรณกรรมการรักษากลุ่ม ครอบครัว และการรักษารอบครัวเชิงบูรณาการ ในการใช้เทคนิคการให้การรักษารอบครัว จากทฤษฎีต่าง ๆ มาอยู่ใช้ในการรักษา โดยมีเทคนิคการให้การรักษารอบครัวของทฤษฎี โครงสร้างครอบครัว เทคนิคการรักษารอบครัวของทฤษฎีพฤติกรรมนิยมและเทคนิคการรักษารอบครัวของทฤษฎีเน้นทางออกระยะสั้นดังต่อไปนี้

แนวคิดการให้การรักษารอบครัว

แนวคิดการให้การรักษารอบครัวเป็นการเน้นความสำคัญของความสัมพันธ์ใน ครอบครัว เริ่มจากแนวคิดของอัลเฟรด แอดเลอร์ (Alfred Adler) นักจิตวิทยาในยุค ค.ศ. 1900 ที่มีอิทธิพลต่อทฤษฎีการให้การรักษารอบครัวในทฤษฎีต่าง ๆ ซึ่งถือได้ว่าแอดเลอร์เป็นบิดาของการบำบัดครอบครัวและการสมรสแอดเลอร์มีแนวคิดสำคัญว่า เด็กไม่ควรได้รับการบำบัดเพียงลำพัง และบุคคลที่เกี่ยวข้องกับเด็กควรที่จะเรียนรู้ด้วยรูปแบบของการเป็นผู้รับฟังและด้วยการอธิบายด้วยเหตุผล (Gerrard, 1996) นอกจากนี้มุมมองของปัญหาที่มองว่ามาจากภายในตัวบุคคลนั้นก็ปรับเปลี่ยนไป โดยนักบำบัดเริ่มมองว่าปัญหาจากสัมพันธภาพ เครื่องข่ายของการให้การรักษารอบครัวจึงเริ่มปรากฏออกมา (Hanna & Brown, 1995) ในช่วงกลางศตวรรษที่ 20 ด้วยความพยายามขององค์กรของผู้นำรุ่นแรก ๆ จึงได้กลายเป็นการให้การรักษารอบครัวที่มีความหลากหลาย จากมานุษยวิทยาและการสื่อสาร ผู้การรักษาโรคจิตและการสะกดจิต

ในปัจจุบันมีองค์ความรู้ มีการทดลอง และใช้เป็นแนวทางสู่รูปแบบของการให้ความช่วยเหลือที่ได้รับการพัฒนาขึ้นอย่างครอบคลุมในแนวทางการปฏิบัติของผู้เปลี่ยนแปลงที่มีความสามารถพิเศษต่าง ๆ ขอบข่ายของการให้การรักษารอบครัวจึงมีลักษณะวิธีการที่หลากหลาย (เมธินินทร์ ภิญญชน, 2539) การรักษารอบครัวจึงเป็นกระบวนการให้ความช่วยเหลือครอบครัวที่ไม่ได้มุ่งเฉพาะสมาชิกคนใดคนหนึ่งที่ถูกกล่าวว่ามีพฤติกรรมที่เป็นปัญหา เพราะถือว่าครอบครัวเป็นระบบ ๆ หนึ่ง ปัญหาที่เกิดขึ้นในระบบครอบครัวจึงเป็นของส่วนรวมและเป็นความรับผิดชอบ

ของทุกคนในครอบครัวที่จะต้องร่วมมือกันหาทางแก้ไข โดยความช่วยเหลือของผู้ให้การปรึกษาที่มีคุณสมบัติส่วนตัวและวิชาชีพที่เหมาะสม เพื่อที่จะให้ครอบครัวอยู่ในสภาวะที่สมดุล และทำหน้าที่ของครอบครัวอย่างมีประสิทธิภาพ อันเป็นแนวทางที่จะพัฒนาสมาชิกในครอบครัวให้มีความเป็นตัวของตัวเอง สามารถสื่อสารได้ดีและสามารถสร้างสัมพันธภาพและปรับตัวได้ดีทั้งในครอบครัวและสังคมภายนอก

ความหมายการให้การปรึกษารอบครัว

จากการศึกษาทบทวนเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการให้การปรึกษารอบครัวได้มีผู้ให้ความหมายของการให้การปรึกษารอบครัวไว้ ดังนี้

Biggs (1994) การปรึกษารอบครัว หมายถึง การให้ความช่วยเหลือครอบครัวในด้านการปรับเปลี่ยนสัมพันธภาพในครอบครัวเพื่อให้ดำเนินไปอย่างราบรื่นรวมถึงกฎเกณฑ์ต่าง ๆ ในครอบครัว ซึ่งอาจเป็นสาเหตุของปัญหาในครอบครัว อาจเนื่องจากเป็นกฎเกณฑ์ที่ไม่มีประสิทธิภาพ ส่งผลให้ครอบครัวทำหน้าที่บกพร่อง ดังนั้น การปรึกษารอบครัวจะช่วยให้เกิดภาวะสมดุลในครอบครัว

Tashman (1983 อ้างถึงใน มนทกานต์ รอดคล้าย, 2561) ได้กล่าวว่า การให้การปรึกษารอบครัว หมายถึง วิธีการให้ความช่วยเหลือครอบครัวด้วยกระบวนการทางจิตวิทยา ผู้รับการช่วยเหลือ และครอบครัวต้องพบผู้ให้การปรึกษาอย่างน้อยหนึ่งครั้ง มีการติดตามประเมินผลอย่างต่อเนื่อง

Bruno (1989) ได้กล่าวว่า การให้การปรึกษารอบครัวเป็นการให้ความช่วยเหลือสมาชิกในครอบครัว ที่ให้ความสำคัญกับการปฏิบัติหน้าที่ของครอบครัวทั้งระบบ โดยไม่คิดว่าปัญหาจะเกิดจากสมาชิกคนใดคนหนึ่ง มีการใช้วิธีการทางจิตวิทยาที่เกี่ยวข้องกับการปฏิสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกในครอบครัวเข้ามาทางการช่วยเหลือ

กรรณิการ์ นลราชสุวรรณ (2551) กล่าวว่า การให้การปรึกษารอบครัวเป็นวิธีการให้การปรึกษาลักษณะหนึ่งที่มุ่งให้ความช่วยเหลือแก่ครอบครัวที่มีปัญหา โดยมีแนวคิดในการช่วยเหลือว่าปัญหาที่เกิดขึ้นกับบุคคลใดบุคคลหนึ่งในครอบครัวหรือปัญหาที่เกิดขึ้นกับสมาชิกต่าง ๆ ในครอบครัวนั้นจะต้องให้ความสำคัญกับการมองภาพรวมทั้งระบบครอบครัวซึ่งมีเกี่ยวพันกัน และส่งผลซึ่งกันและกันมิได้มุ่งแก้ไขที่บุคคลใดบุคคลหนึ่งเท่านั้นและมีความเชื่อว่าเราไม่สามารถแยกบุคคลออกจากระบบครอบครัวหรือระบบสังคมที่เขาอยู่ได้

อุมาพร ตรังคสมบัติ (2554) กล่าวว่า iva การปรึกษารอบครัวเป็นการบำบัดที่รวมบุคคลที่มีความผูกพันกันในฐานะเป็นสมาชิกครอบครัวเข้ามาร่วมด้วย ได้แก่ สามี ภรรยา บุตร ญาติพี่น้อง เพื่อช่วยเหลือให้ครอบครัวทำหน้าที่ได้ดีขึ้นและช่วยให้ครอบครัวสร้างบริบทแห่งครอบครัวขึ้นมาใหม่ให้มีกฎโครงสร้างและระบบความสัมพันธ์ที่เหมาะสมกว่าเดิม

เพ็ญภา กุลนาคล (2560) ให้ความหมายการให้การปรึกษารอบครัว ไว้ว่า การให้การปรึกษารอบครัวเป็นการช่วยเหลือให้สมาชิกในครอบครัวคิดและตัดสินใจแก้ไขปัญหาของตนเองได้ ด้วยการใช้เทคนิคต่าง ๆ ในการสร้างความสัมพันธ์ การสื่อสาร การสร้างความเข้าใจให้บุคคลเปลี่ยนแปลงตนเอง ขั้นตอนของการให้การปรึกษา ประกอบด้วย การสร้างความสัมพันธ์ภาพ การสำรวจปัญหา และกำหนดประเด็นที่จะช่วยแก้ปัญหาาร่วมกัน การดำเนินการแก้ปัญหา ด้วยการประคับประคองจิตใจ การจัดการอารมณ์ การกระตุ้นให้มองหาทางเลือกในการแก้ปัญหา ข้อดีข้อเสีย การชี้แนะช่องทาง ข้อมูล ประกอบการตัดสินใจ และการให้ตัดสินใจ การทดลองปฏิบัติ และติดตามผลด้วยตนเอง ก่อนจะยุติการช่วยเหลือ

สรุปได้ว่า การให้การปรึกษารอบครัว (Family counseling) หมายถึง กระบวนการให้ความช่วยเหลือครอบครัว ทั้งครอบครัวไม่เฉพาะสมาชิกคนใดคนหนึ่งถูกกล่าวว่ามีพฤติกรรมที่มีปัญหาเพราะถือว่าครอบครัวเป็นระบบ ๆ หนึ่งปัญหาที่เกิดขึ้นในระบบครอบครัวจึงเป็นส่วนรวมและเป็นความรับผิดชอบของทุกคนในครอบครัวที่จะต้องร่วมมือกันหาทางแก้ไข เพื่อที่จะให้ครอบครัวอยู่ในสถานะที่สมดุลและทำหน้าที่ของครอบครัวอย่างมีประสิทธิภาพ

ขั้นตอนของการปรึกษารอบครัว

Gladding (1995) แบ่งขั้นตอนในการปรึกษารอบครัวประกอบด้วย 3 ขั้นตอน ได้แก่

1. ระยะเวลาแรก (Initial session) ระยะเวลาที่ผู้ให้การปรึกษารอบครัวจะต้องสร้างสัมพันธ์ภาพและกำหนดโครงสร้างของการปรึกษา ตั้งสมมติฐานว่าอะไรกำลังเกิดขึ้นในครอบครัว นั้น สำรวจการรับรู้ของแต่ละคนภายในครอบครัวที่มีต่อปัญหาจากสมาชิกครอบครัว สังเกตพฤติกรรมและการแสดงออกของสมาชิกครอบครัว เช่น สมาชิกครอบครัวแต่ละคนติดต่อสื่อสารกันอย่างไร ใครพูดกับใคร พูดอย่างไร ประเมินสิ่งที่จะต้องดำเนินการ เช่น จะต้องมีใครส่งต่อหรือไม่ ต้องมีการประเมินทางจิตวิทยาหรือไม่ การพบกันครั้งแรกจะต้องมีการตกลงนัดหมายสำหรับการพบครั้งต่อไป อาจมอบหมายงานให้ครอบครัวไปดำเนินการ

2. ระยะเวลากลาง (Middle phase) เป็นระยะที่ผู้ให้การปรึกษาใช้เทคนิคต่าง ๆ กับครอบครัว กระตุ้นให้ครอบครัวเปลี่ยนแปลง เพื่อให้บรรลุถึงเป้าหมายที่ตั้งเอาไว้และส่วนใหญ่แล้ว การเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ในกระบวนการแก้ปัญหาามักจะเกิดขึ้นในระยะนี้ ผู้ให้การปรึกษาควรชี้ให้ครอบครัวเห็นการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในครอบครัว แม้เพียงเล็กน้อยก็ตาม ส่งเสริมให้สมาชิกครอบครัวกล้าที่จะลองกระทำพฤติกรรมใหม่ ๆ ผู้ให้การปรึกษารอบครัวจะต้องมีบทบาทที่กระตือรือร้น ให้การแนะนำ ส่งเสริมให้ครอบครัวมีแหล่งที่จะให้ความช่วยเหลือและสนับสนุนที่เหมาะสม

3. ระยะเวลาสุดท้าย (Termination) ผู้ให้การปรึกษาจะต้องวางแผนร่วมกับครอบครัวถึงการยุติการปรึกษา การเตรียมการที่จะยุติการปรึกษาทำได้โดยการลดความถี่ของการพบกันลง และยุติโดยการเปิดทางให้ครอบครัวกลับมาพบกันอีก เมื่อครอบครัวต้องการ อย่างไรก็ตาม การยุติควรจะต้องประกอบด้วยกระบวนการ 4 ขั้นตอนคือ การกล่าวถึงการยุติการปรึกษา การสรุปผลของการปรึกษา อภิปรายถึงเป้าหมายระยะยาว ทำนายและหาทางป้องกันแก้ไขที่จะไม่ให้ปัญหากลับคืนมาอีกในอนาคต และติดตามผลการปรึกษาอยู่เป็นระยะ ๆ ถึงแม้การปรึกษาจะยุติไปแล้ว

Haley (1987 cited in Carlson, Sperry & Lewis, 2005) แบ่งขั้นตอนในการปรึกษาคครอบครัวเป็น 5 ขั้นตอน ดังนี้

1. ขั้นสร้างสัมพันธภาพ (Social stage) คือ ผู้ให้การปรึกษาจะพูดคุยกับสมาชิกในครอบครัวแต่ละคน สร้างความร่วมมือและบรรยากาศที่ผ่อนคลาย ผู้ให้การปรึกษาสังเกตปฏิสัมพันธ์ของครอบครัว ดูการจัดการเลือกตำแหน่งที่นั่ง ตั้งสมมติฐาน (Hypotheses) ความสอดคล้องระหว่างอารมณ์กับคำพูดและท่าทางของสมาชิกครอบครัว
  2. ขั้นค้นหาปัญหา (Problem stage) คือ สมาชิกของครอบครัวจะถูกกระตุ้นให้มีส่วนร่วมและเป็นการสื่อสารโดยตรงกับผู้ให้การปรึกษา โดยไม่ตีความความคิดและความรู้สึกที่ถูกแสดงออกมา โดยเฉพาะวิธีการที่แต่ละคนมีมุมมองต่อปัญหานั้นเป็นสิ่งที่ควรนำมาพิจารณา โดยผู้ให้ การปรึกษาจะถามเกี่ยวกับปัญหา โดยให้สมาชิกทุกคนในครอบครัวแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาที่เกิดขึ้นและอธิบายว่าจะอะไรคือปัญหาในความคิดของสมาชิกทำให้เห็นปัญหาชัดเจนและบอกถึงความเปลี่ยนแปลงได้เมื่อปัญหานั้นดีขึ้นหรือหมดไป
  3. ขั้นมีปฏิสัมพันธ์ (The interactional stage) คือ ผู้ให้การปรึกษาสังเกตถึงการสื่อสารของครอบครัว โดยผู้ให้การปรึกษาสอบถามสมาชิกในครอบครัวเกี่ยวกับปัญหา สังเกตว่าใคร พูดถึงใคร ใครที่เงียบ ใครขัดจังหวะใคร โดยที่ผู้ให้การปรึกษาไม่แสดงความคิดเห็นหรือข้อสมมติฐานใด ๆ ร่วมกับครอบครัว
  4. ขั้นตั้งเป้าหมาย (The goal-setting stage) คือ ผู้ให้การปรึกษาและครอบครัวร่วมกันตัดสินใจว่าปัญหาใดที่สมาชิกครอบครัวต้องการจะแก้ไข การระบุเป้าหมายที่ชัดเจน และให้สมาชิกทุกคนมีส่วนร่วมในการวัดหรือประเมินการเปลี่ยนแปลงหรือความสำเร็จของเป้าหมายที่ตั้งไว้
  5. ขั้นมอบหมายงาน (Task-setting stage) คือ ผู้ให้การปรึกษาให้การชี้แนะ (Directive) การฝึกปฏิบัติหรือให้การบ้าน การนัดหมายในการพบกันครั้งต่อไป
- พ่่องพรรณ เกิดพิทักษ์ (2553) ได้กำหนดขั้นตอนการดำเนินการให้การปรึกษาออกเป็น 5 ขั้นตอน ดังนี้

1. การพัฒนาสัมพันธภาพ การระบุปัญหา และการทำความเข้าใจปัญหา (Develop the relationship, Identity and clarify problems) เป็นขั้นเริ่มต้นของการให้การปรึกษา โดยผู้ให้การปรึกษาเริ่มต้นเชิญ ผู้รับการปรึกษาให้รู้สึกถึงความยินดีและเต็มใจที่จะให้ความช่วยเหลือ ตลอดจนการวางโครงสร้าง ในประเด็นต่าง ๆ ได้แก่ การแนะนำตนเองการบอกหน้าที่ แจ้งวัตถุประสงค์ของการเข้ารับการปรึกษา การบอกระยะเวลาในการให้การปรึกษา การเน้นย้ำถึงการรักษาความลับในเรื่องที่ให้การปรึกษา การใช้เทคนิคการให้ความใส่ใจต่าง ๆ และให้การยอมรับอย่างไม่มีเงื่อนไข ตลอดจนการแสดงถึงความตั้งใจและท่าทางที่อบอุ่น เพื่อให้ผู้รับการปรึกษารู้สึกถึงความเป็นมิตรภาพและบรรยากาศที่ดีจากนั้นผู้ให้การปรึกษาจากสำรวจปัญหาของผู้รับการปรึกษา โดยการใช้เทคนิคคำถามปลายเปิด เพื่อให้ผู้รับการปรึกษาได้ระบาย และพูดถึงปัญหาได้อย่างเสรี

2. การประเมินปัญหาและการกำหนดขอบข่ายของปัญหาให้ชัดเจนอีกครั้งหนึ่ง (Assess problems and refine problems) เมื่อผู้รับการปรึกษาระบุปัญหาได้แล้วผู้ให้การปรึกษาจะทำหน้าที่ในการรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับรายละเอียดของปัญหา เพื่อทำความเข้าใจว่า อะไรคือปัญหาที่แท้จริง และสาเหตุสำคัญของปัญหานั้นคืออะไร โดยพยายามทำให้ปัญหานั้นเป็นรูปธรรมมากที่สุด และกำหนดขอบข่ายของประเด็นปัญหาให้ชัดเจน

3. การกำหนดเป้าหมายและวางแผนการให้การปรึกษาหรือวางแผนการให้ความช่วยเหลือผู้รับการปรึกษา (State working goals and plan counseling or helping intervention) กล่าวคือ หลังจากได้มีการร่วมกันกำหนดขอบข่ายของปัญหาแล้ว ต้องกำหนดเป้าหมายในการให้การปรึกษาที่ชัดเจน ไม่ซับซ้อนสอดคล้องกับ ความต้องการของผู้รับการปรึกษาอย่างแท้จริง ผู้ให้การปรึกษาและผู้รับการปรึกษาจะต้องวางแผนในการแก้ปัญหา ในขั้นตอนนี้ผู้ให้การปรึกษาจะต้องกำหนดแบบแผนในการช่วยเหลือให้ผู้รับการปรึกษาบรรลุเป้าหมายในการให้การปรึกษา ซึ่งอาจมีการใช้เทคนิค วิธีการและกิจกรรม ตลอดจนเครื่องมือ ต่าง ๆ ที่จำเป็นประกอบการให้การปรึกษา

4. ดำเนินการให้การปรึกษาหรือช่วยเหลือ (Intervention) เป็นวิธีที่ใช้ในการบำบัดรักษา หรือการให้การปรึกษา สำหรับในการดำเนินการให้การปรึกษาหรือการช่วยเหลือนั้น ผู้ให้การปรึกษาจะต้องมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับทฤษฎีการให้การปรึกษาต่าง ๆ รวมถึงประสบการณ์และเทคนิค กิจกรรม รวมถึงแบบฝึกหัดและการฝึกปฏิบัติเกี่ยวกับการให้การปรึกษา

5. การยุติการให้การปรึกษา จะเกิดขึ้นเมื่อผู้ให้การปรึกษาเห็นว่าผู้รับการปรึกษานั้นบรรลุเป้าหมายที่กำหนดโดยค่อย ๆ ยุติจากการปรึกษาสัปดาห์ละ 1 ครั้ง ต่อจากนั้นเพิ่มเป็น 2 สัปดาห์ต่อ 1 ครั้ง จนกระทั่งสามารถที่จะยุติการให้การปรึกษา นอกจากนี้ภายหลังการยุติการให้

การปรึกษาผู้ให้การปรึกษามีการดำเนินติดตามผลการให้การปรึกษาเป็นระยะ เพราะหากผู้รับ การปรึกษาต้องการขอรับการปรึกษาอีกจะได้อำนวยเหลือดำเนินการต่อไป เพื่อความเจริญงอกงาม ของผู้รับการศึกษา

สรุป จากการศึกษาขั้นตอนในการให้การศึกษา โดยนักวิชาการทั้งในประเทศและ ต่างประเทศ ในการวิจัยครั้งนี้ สามารถสรุปได้ว่า ขั้นตอนในการให้การศึกษา เป็นกระบวนการ ที่เริ่มต้นตั้งแต่ก่อนให้การศึกษาและดำเนิน ไปจนกระทั่งยุติการให้การศึกษาซึ่งมี 5 ขั้นตอน ตั้งแต่การสร้างสัมพันธ์ภาพการสำรวจปัญหา การหาแนวทางร่วมกับการวางแผนปฏิบัติและการยุติ การให้การศึกษา

บทบาทของผู้ให้การปรึกษารอบครัว

บทบาทของผู้ให้การปรึกษารอบครัว ควรมีบทบาท ดังต่อไปนี้ (เพ็ญญา กุลนาคดล, 2560)

1. สามารถสร้างบรรยากาศที่อบอุ่นและเป็นมิตรที่ก่อให้เกิดความไว้วางใจซึ่งกันและกัน ระหว่างผู้รับการศึกษาและผู้ให้การศึกษา
  2. สามารถสื่อให้ผู้รับการศึกษาเข้าใจวัตถุประสงค์ของการให้การปรึกษารอบครัว
  3. ช่วยให้ผู้รับการศึกษาเข้าใจตนเองและบริบทแวดล้อม
  4. สนับสนุนให้กำลังใจ เอื้ออำนวยความสะดวกที่จะช่วยให้ผู้รับการศึกษา พยายาม แก้ปัญหาและสามารถตัดสินใจได้ด้วยตนเองตลอดจนสามารถปรับปรุงเปลี่ยนแปลงตนเองและ ปรับตัวได้เหมาะสมยิ่งขึ้น
  5. ให้กำลังใจผู้รับการศึกษาในการแก้ปัญหา ปรับปรุงเปลี่ยนแปลง ตลอดจนวางแผน เพื่ออนาคต
  6. สามารถประสานงานกับบุคลากรในหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องเพื่อประโยชน์ของ ผู้รับการศึกษา
  7. ติดตามผลและประเมินผลการให้บริการการให้การปรึกษารอบครัว
  8. พัฒนายุทธวิธีในการให้การปรึกษารอบครัวที่มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น
- Wrenn (1965 อ้างถึงใน บุษงา วชิระศักดิ์มงคล, 2536) ได้เสนอบทบาทของ ผู้ให้การศึกษาเพื่อเป็นแนวทางในการให้การศึกษา ดังนี้

1. สร้างสัมพันธ์ภาพกับผู้รับการศึกษาให้เกิดบรรยากาศที่เป็นมิตร ก่อให้เกิด ความไว้วางใจซึ่งกันและกัน
2. ช่วยให้ผู้รับการศึกษาเกิดความเข้าใจตนเอง
3. ช่วยให้ผู้รับการศึกษาสามารถแก้ปัญหาและตัดสินใจได้ด้วยตนเอง

4. ช่วยให้ผู้รับการปรึกษามีสุขภาพจิตดี

5. ส่งเสริมความก้าวหน้าในวิชาชีพการให้การปรึกษา โดยพยายามปรับปรุงหรือศึกษาวิจัยเกี่ยวกับกระบวนการให้การปรึกษา

Dallos and Draper (2005 อ้างถึงใน ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์, 2547) บทบาทสำคัญของผู้ให้การปรึกษารอบครัว มีดังนี้

1. สามารถสร้างบรรยากาศที่อบอุ่นและเป็นมิตรที่ก่อให้เกิดความไว้วางใจซึ่งกันและกันระหว่างผู้รับการปรึกษา และผู้ให้การปรึกษารอบครัว

2. สามารถสื่อให้ผู้รับการปรึกษาเข้าใจวัตถุประสงค์ของการปรึกษารอบครัว

3. ช่วยให้ผู้รับการปรึกษามีความเข้าใจตนเองและบริบทแวดล้อม

4. สนับสนุน ให้กำลังใจ เอื้ออำนวยความสะดวกที่จะช่วยให้ผู้รับการปรึกษาพยายามแก้ปัญหา และสามารถตัดสินใจด้วยตนเอง ตลอดจนสามารถปรับปรุง เปลี่ยนแปลงตนเองและปรับตัวได้เหมาะสมยิ่งขึ้น

5. ให้กำลังใจผู้รับการปรึกษาในการแก้ปัญหา ปรับปรุงเปลี่ยนแปลงตนเอง ตลอดทั้งวางแผนเพื่ออนาคต

6. สามารถประสานงานกับบุคลากรในหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องเพื่อประโยชน์ของผู้รับการปรึกษา

7. สามารถติดตามผลและประเมินผลของการให้บริการการปรึกษารอบครัว

8. สามารถพัฒนายุทธวิธีในการปรึกษารอบครัวให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

สรุปได้ว่า บทบาทของผู้ให้การปรึกษาจะต้องสามารถที่จะสร้างสัมพันธภาพที่ดีกับผู้รับการปรึกษา รวมไปถึงมีเจตคติที่ดี ยอมรับผู้รับการปรึกษาอย่างไม่มีเงื่อนไข มีความเชื่อมั่นในศักยภาพของผู้รับการปรึกษา คอยเอื้อให้ผู้รับการปรึกษาเข้าใจตนเองและหาทางออกให้กับอุปสรรคที่กำลังเผชิญอยู่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

แนวคิดการให้การปรึกษากลุ่มครอบครัว

การให้การปรึกษากลุ่มครอบครัว เป็นรูปแบบหนึ่งในการปรึกษาเชิงจิตวิทยาแบบกลุ่ม (Family group counseling) เป็นกระบวนการที่สมาชิกในครอบครัวพัฒนาสัมพันธภาพระหว่างบุคคล โดยมีผู้นำกลุ่มทำหน้าที่เอื้ออำนวยให้สมาชิกเกิดการเรียนรู้ ภายใต้บรรยากาศแห่งการยอมรับ อบอุ่น มีความไว้วางใจและเข้าใจกันและกัน โดยเปิดโอกาสให้สมาชิกกลุ่มแสดงความรู้สึก ทศนะของตน กล่าวที่จะเผชิญกับปัญหาที่เกิดขึ้น และค้นหาสิ่งที่เป็นประเด็นข้อขัดแย้งของตน เพื่อการเข้าใจตนเองอันจะเป็นแนวสู่การเพิ่มศักยภาพและมีพลังในการแก้ไขปัญหามีความรู้สึกเป็นอันหนึ่งอันเดียวกับกลุ่ม เรียนรู้ที่จะช่วยเหลือซึ่งกันและกันภายในกลุ่มเพื่อนำมา

ประยุกต์ใช้ในชีวิตของตนเองหรือครอบครัวตนเองต่อไป (Corey, 1985) โดยยึดแนวคิดของ Guernsey (1977) และ Penn State (1999) ผู้พัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างความสัมพันธ์ (Relationship enhancement) เป็นจุดเริ่มต้นของผู้ให้การปรึกษากลุ่มครอบครัว 6-8 ครอบครัว ที่ได้รับความนิยมสูงสุด โดยเฉพาะพ่อแม่และบุตรวัยรุ่น (เพ็ญญา กุลนภาดล, 2560) กระบวนการกลุ่มทางจิตวิทยา เป็นกระบวนการที่มีการให้การปรึกษาแบบกลุ่มเป็นพื้นฐานในการดำเนินและกำหนดกิจกรรมกลุ่ม โดยมีสมาชิกภายในกลุ่มเป็นผู้ร่วมกิจกรรม โดยเฉพาะการแสดงความคิดเห็น ให้กำลังใจ และแบ่งปันประสบการณ์ซึ่งกันและกันภายในกลุ่ม ท่ามกลางบรรยากาศที่ก่อให้เกิดความรู้สึกร่วมกันเป็นกลุ่มเดียวกัน อบอุ่นและปลอดภัยเพื่อให้เกิดพลังและอิทธิพลของกลุ่มที่สามารถทำให้สมาชิกเกิดการเรียนรู้ ยอมรับและเข้าใจตนเองมากยิ่งขึ้นอันจะนำไปสู่การปรับเปลี่ยนฐานความคิดภายในตนเองสู่การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมต่อไป (พัชรกรรณ์ ศรีสวัสดิ์, 2561)

ความหมายของการให้การปรึกษากลุ่ม

Berg, Landreth and Fall (2013) กล่าวถึงการให้การปรึกษากลุ่ม ไว้ว่าเป็นกระบวนการที่จะช่วยสมาชิกเกิดความเข้าใจในตนเอง ตระหนักรู้และเห็นคุณค่าในตนเองเพิ่มมากยิ่งขึ้น โดยใช้พลังของสมาชิกในกลุ่มเป็นสิ่งที่ช่วยขับเคลื่อน

Nystul (2003) กล่าวถึง การให้การปรึกษากลุ่มว่า กระบวนการที่ช่วยแก้ไขปัญหาโดยใช้กระบวนการกลุ่ม เป็นตัวเพิ่มแรงจูงใจ รวมเป็นถึงแลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างสมาชิกในกลุ่มเพื่อให้สมาชิกภายในกลุ่มเข้าใจปัญหาและสามารถหาแนวทางแก้ปัญหาได้

ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์ (2554) ได้กล่าวว่า การปรึกษากลุ่มเป็นกระบวนการที่กลุ่มบุคคลที่มีปัญหาหรือความต้องการคล้าย ๆ กัน ที่ต้องการแก้ปัญหาหรือปรับปรุงตนเอง หรือพัฒนาตนเอง มาปรึกษาหารือร่วมกัน สมาชิกทุกคนมีอิสระที่จะแลกเปลี่ยนความคิดเห็นหาทางที่จะแก้ไขปัญหา ร่วมกันภายใต้บรรยากาศของการยอมรับซึ่งกันและกัน โดยมีผู้ให้การปรึกษาซึ่งมีความรู้ความสามารถ และมีทักษะในการปรึกษาร่วมให้ความช่วยเหลือและร่วมให้การปรึกษา

อนงค์ วิเศษสุวรรณ (2554) ให้ความหมายการปรึกษากลุ่มว่าเป็นกระบวนการให้ความช่วยเหลือ โดยผู้นำกลุ่มการปรึกษาเชิงจิตวิทยา ใช้ทฤษฎี เทคนิคและวิธีการต่าง ๆ ในการดำเนินการกลุ่มให้กับสมาชิกหลายคนในเวลาเดียวกัน สมาชิกจะสามารถเรียนรู้ที่จะเข้าใจตนเองและผู้อื่น เข้าใจว่าปัญหาเป็นเรื่องปกติในการดำเนินชีวิต แต่ละคนมีวิธีการจัดการและเลือกวิธีการเผชิญสถานการณ์ได้ด้วยตนเอง บุคคลมีความพร้อมในการเปลี่ยนแปลงตนเอง การได้เรียนรู้จากประสบการณ์ของผู้อื่น

จันทร์เพ็ญ แสงอรุณ (2557) กล่าวว่า การให้การปรึกษากลุ่มคือกระบวนการระหว่างผู้ให้การปรึกษาและผู้รับการปรึกษา ซึ่งผู้ให้การปรึกษามีหน้าที่สนับสนุน ส่งเสริมและอำนวยความสะดวก

กระบวนการกลุ่มดำเนินไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ รวมทั้งสร้างบรรยากาศภายในกลุ่มเพื่อนำไปสู่การวางแผนการแก้ปัญหาได้อย่างมีประสิทธิภาพ

พัชราภรณ์ ศรีสวัสดิ์ (2561) กล่าวว่า การให้การปรึกษากลุ่ม เป็นกระบวนการในการช่วยเหลือกลุ่มบุคคลที่มีปัญหาทางสังคมคล้ายกันมาร่วมกันหาแนวทางในการแก้ปัญหาในบรรยากาศที่อบอุ่น มีการยอมรับ และเปิดโอกาสให้สมาชิกทุกคนได้ร่วมกันหาวิธีการแก้ไขปัญหาคดีที่สุดของตนเอง โดยมีผู้ให้การปรึกษาซึ่งเป็นผู้ที่มีความรู้ ความสามารถ และประสบการณ์ในการให้การปรึกษา เป็นผู้เอื้ออำนวยให้กระบวนการให้การปรึกษาแบบกลุ่มบรรลุตามเป้าหมายที่กลุ่มกำหนดไว้

จากความหมายของการให้การปรึกษากลุ่มสรุปได้ว่า การให้การปรึกษากลุ่มเป็นการสื่อสารที่เชื่อมสัมพันธ์ภาพระหว่างผู้ให้การปรึกษากับผู้รับการปรึกษา เพื่อให้ผู้รับการปรึกษาและสมาชิกกลุ่มพร้อมที่จะเปิดเผยถึงความรู้สึกนึกคิดเกี่ยวกับตนเองและเรื่องราวที่ขัดแย้งต่าง ๆ ให้กลุ่มทราบ และเข้าสู่การเรียนรู้ที่จะเข้าใจปัญหาของตน เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมอันนำไปสนับสนุนให้กำลังใจในการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ผู้การเกิดความเชื่อมั่นในตนเอง

จุดประสงค์ของการให้การปรึกษากลุ่ม

จากการที่ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาจุดประสงค์ของการให้การปรึกษากลุ่มได้มีนักวิชาการหลายท่านกล่าวถึงจุดมุ่งหมายของการให้การปรึกษา ผู้วิจัยได้ทำการรวบรวมไว้ดังนี้

Ohlsen (1970) กล่าวว่า การปรึกษากลุ่มมีจุดมุ่งหมาย คือ เพื่อให้บุคคลได้รู้จักแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น เป็นการป้องกันไม่ให้เกิดเหตุการณ์เลวร้าย ประสบการณ์ที่ได้จากกลุ่มจะทำให้สมาชิกของกลุ่มเกิดการเรียนรู้ และพัฒนาตนเองในด้านต่าง ๆ ทั้งด้านอารมณ์และสังคมโดยเน้นจุดมุ่งหมายของการให้การปรึกษากลุ่ม ได้ 5 ประการ ดังนี้

1. เพื่อเปิดโอกาสให้สมาชิกในกลุ่มได้ระบายความรู้สึกต่าง ๆ ภายในออกมา
2. เพื่อส่งเสริมให้สมาชิกเกิดการยอมรับนับถือตนเอง
3. เพื่อส่งเสริมให้สมาชิกที่มีปัญหาคล้ายเผชิญปัญหาและแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น
4. เพื่อช่วยให้สมาชิกที่มีปัญหาได้ปรับปรุงทักษะในการยอมรับตนเอง แก้ปัญหาด้านการขัดแย้งในตัวเอง และความขัดแย้งที่ตนมีปัญหากับผู้อื่น
5. เพื่อช่วยให้สมาชิกมีความเข้มแข็ง สามารถป้องกันไม่ให้เกิดปัญหาขึ้นอีกและสามารถรักษาสภาพจิตใจของตนเองให้เป็นสุขเหมือนกับการอยู่ในกลุ่มต่อไป

Corey (2012) กล่าวว่าจุดประสงค์ของการให้การปรึกษากลุ่มมีทั้งหมด 13 ประการ ได้แก่

1. เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ที่ยอมรับ ไว้วางใจในตนเองและผู้อื่น

2. เพื่อให้เกิดการเรียนรู้จักตนเองและสามารถพัฒนาตนเองตามบุคลิกภาพของตนเอง
3. เพื่อให้เกิดการตระหนักถึงความสำคัญของปัญหาและเกิดความเข้าใจ

ร่วมกันระหว่างสมาชิกและผู้นำกลุ่ม

4. เรียนรู้ที่จะรู้จะเคารพตนเองและผู้อื่น
5. เพื่อหาแนวทางและวิธีการที่จะเผชิญกับปัญหาที่เกิดขึ้นพร้อมทั้งสามารถ

วางแนวทางการแก้ปัญหาได้

6. เพื่อเพิ่มมุมมองที่แตกต่างกันออกไปและสามารถรับผิดชอบต่อตนเองได้
7. เพิ่มทักษะในการตัดสินใจในมีความคิดที่รอบคอบในการตัดสินใจ
10. สามารถวางแผนเพื่อที่จะเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมและปฏิบัติตามแผนที่ตนเองวางไว้

เพื่อไปสู่เป้าหมายได้

11. เรียนรู้ผลกระทบต่าง ๆ ที่เกิดสังคมจากพฤติกรรมของตนเอง
12. เรียนรู้ที่จะสามารถใช้ชีวิตอยู่ได้อย่างมีความสุข
13. สามารถอธิบายได้ถึงคุณค่าของสิ่งต่างและนำไปประยุกต์ในชีวิตได้

พัชราภรณ์ ศรีสวัสดิ์ (2561) กล่าวว่า จุดประสงค์ของการให้การปรึกษากลุ่ม

เพื่อสมาชิกกลุ่มได้เรียนรู้วิธีการแก้ปัญหาจากการสังเกตสมาชิกคนอื่นที่มีปัญหาล้ายคลึงกัน

เพิ่มความตระหนักรู้ในตนเอง เพิ่มความสามารถในตนเอง มีความตระหนักต่อทางเลือกของตนเอง

เรียนรู้การสร้างสัมพันธภาพเสริมสร้างการใส่ใจและความต้องการของผู้อื่น เรียนรู้วิธีการโต้แย้ง

หรือเผชิญหน้ากับผู้อื่นอย่างตรงไปตรงมาและจริงใจ รวมถึงการแสดงออกทางอารมณ์อย่าง

เหมาะสม

อนงค์ วิเศษสุวรรณ (2554) ได้กล่าวถึง จุดมุ่งหมายการปรึกษากลุ่ม เพื่อการป้องกัน

การพัฒนา และการบำบัด โดยทั่วไปจะมีเป้าหมายที่ชัดเจนในด้านการศึกษา การให้ความรู้

ด้านอาชีพ ด้านสังคม หรือด้านสังคม การปรึกษากลุ่ม มักจะเป็นเรื่องเกี่ยวกับปฏิสัมพันธ์ระหว่าง

บุคคล เน้นความคิด ความรู้สึก และการกระทำการปรึกษากลุ่มส่วนมาก มักเน้นที่ปัญหา

บางประการของสมาชิก ซึ่งเป็นปัญหาทั่ว ๆ ไป เกี่ยวกับการดำเนินชีวิต การปรึกษากลุ่มมักจะเป็น

การพัฒนาบุคคล การเสริมสร้างและค้นหาพลังที่มีอยู่ในตัวบุคคล กลุ่มจะช่วยให้สมาชิกได้รับรู้

เข้าใจ และได้รับการสนับสนุน ให้กำลังใจทำให้เกิดความไว้วางใจ ซึ่งจะช่วยให้สมาชิกกล้าเปิดเผย

ตนเอง และค้นหาข้อขัดข้องต่าง ๆ ได้ด้วยตนเอง สมาชิกกลุ่มจะได้รับการช่วยเหลือให้พัฒนาทักษะ

ที่ตนมีอยู่ มาจัดการกับปัญหาได้ และสามารถนำไปใช้ในการเผชิญปัญหาที่มีลักษณะคล้ายกันได้

ต่อไป

เป้าหมายของการให้การปรึกษากลุ่ม

เป้าหมายของการให้คำปรึกษากลุ่ม คือ เป้าหมายการให้ความช่วยเหลือแก่ผู้รับการปรึกษาในเรื่องใดก็ตามผู้ให้การปรึกษาจะใช้เทคนิคและวิธีการ เพื่อกระตุ้นและสะท้อนให้ผู้รับการปรึกษาเข้าใจตนเองสามารถสรุปได้ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ตนเองและเรียนรู้บุคคลอื่น ๆ ที่เป็นสมาชิกกลุ่ม
2. เพื่อเพิ่มความตระหนักรู้ และเพิ่มความรู้สึกลงในเอกลักษณ์ของตนเอง
3. เพื่อเพิ่มการยอมรับ ความเชื่อมั่น การเคารพและมุมมองใหม่ ๆ ของตนเองและสมาชิกคนอื่น ๆ
4. เพื่อพัฒนาสัมพันธภาพที่จะช่วยให้สมาชิกแต่ละคนได้ค้นพบความต้องการทางด้านจิตใจและการพัฒนาการของตนเอง

วัชรินทร์ (2556) ได้แบ่งเป้าหมายของการให้การปรึกษากลุ่มไว้ 2 ประเภท ได้แก่ เป้าหมายระยะสั้น และเป้าหมายระยะยาว ซึ่งสามารถสรุปได้ดังนี้

1. เป้าหมายระยะสั้น เป็นเป้าหมายที่มุ่งเน้นการแก้ไขปัญหาที่เฉพาะเจาะจงในชีวิตประจำวันในเรื่องต่าง ๆ ตามที่ผู้รับการปรึกษาต้องการ โดยเป้าหมายระยะสั้นหลัก ๆ ของการให้การปรึกษามีดังต่อไปนี้

1.1 เพื่อส่งเสริมให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมตามที่ตั้งเป้าหมายไว้ เช่น การกล้าแสดงออก การมีความรับผิดชอบในการทำงานหรือประสบความสำเร็จในการทำงาน มีการใช้ชีวิตที่ดี

1.2 เพื่อส่งเสริมความสามารถในการตัดสินใจและวางแผนในอนาคต โดยการตัดสินใจ ผู้รับการปรึกษาจะเป็นผู้ตัดสินใจด้วยตนเอง หน้าที่ของผู้ให้การปรึกษาคือช่วยเหลือให้การตัดสินใจของผู้รับการปรึกษาเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ เช่น ประหยัดเวลา ลดความเสี่ยงที่เกิดขึ้น ให้ได้มากที่สุดหรือก่อให้เกิดความเดือดร้อนต่อตนเองน้อยที่สุด นอกจากนี้ผู้ให้การปรึกษาสามารถช่วยผู้รับการปรึกษาในการตัดสินใจวางแผนอนาคตโดยใช้ความรอบคอบ และพิจารณาสภาพการณ์ที่เป็นไปได้

1.3 เพื่อส่งเสริมทักษะในการแก้ไขปัญหาของผู้รับการปรึกษาและวางแผนอนาคต โดยผู้ให้การปรึกษาจะส่งเสริมให้ผู้รับการปรึกษาเรียนรู้วิธีการแก้ไขปัญหาด้วยตนเองเพื่อที่จะนำการเรียนรู้และทักษะ ไปปรับใช้แก้ไขปัญหาในชีวิตจริงได้ ทั้งเรื่องงานและครอบครัว

2. เป้าหมายระยะยาว จะเน้นเปลี่ยนแปลงที่ความคิด บุคลิกภาพ หรือพฤติกรรมที่ค่อนข้างถาวร ซึ่งจะส่งเสริมให้บุคคลสามารถพัฒนาตนเองได้อย่างเต็มที่ โดยลักษณะของบุคคลที่สามารถพัฒนาได้อย่างเต็มที่ ได้แก่ บุคคลที่มีการตระหนักรู้ในตนเอง มีพฤติกรรมคงที่สม่ำเสมอ

สามารถควบคุมตนเองได้ ใช้เหตุผลในการแก้ไขปัญหา จากการศึกษาวัตถุประสงค์ของการให้การปรึกษากลุ่ม เพื่อช่วยให้สมาชิกกลุ่มเกิดการปรับเปลี่ยนความคิด ความรู้สึก และพฤติกรรมให้มีความเหมาะสมมากขึ้น มีการเรียนรู้ที่จะพัฒนาตนเอง มีแนวทางในการจัดการกับปัญหาที่เกิดขึ้นได้ พร้อมทั้งเกิดความเชื่อมั่นในตนเองในวิธีการแก้ไขปัญหาของตนเอง

สรุปได้ว่าการให้การปรึกษากลุ่มมีเป้าหมายระยะสั้นที่สามารถปรับเปลี่ยนได้ง่าย มีการฝึกฝนไม่ยาวนานก็สามารถถึงเป้าหมายที่ตั้งไว้ได้ เช่น ในการพัฒนาตนเองในด้านพฤติกรรมทักษะต่าง ๆ แต่สิ่งเหล่านี้ก็อาจจะไม่ได้คงอยู่ถาวร ต่างจากเป้าหมายการปรึกษากลุ่มระยะยาวจะเป็นการปรับความคิด ทัศนคติในตนเองซึ่งเป็นการพัฒนาพฤติกรรมค่อนข้างถาวร

กระบวนการให้การปรึกษากลุ่ม

Jacobs, Masson and Harvil (2009) กล่าวถึงกระบวนการให้การปรึกษากลุ่ม 3 ขั้นตอน ได้แก่

ขั้นเริ่มต้นกลุ่ม (The beginning stage) ในขั้นตอนเริ่มต้นของการให้การปรึกษากลุ่มจะเป็นการเกริ่นนำเกี่ยวกับหัวข้อในการให้การปรึกษา จุดประสงค์ของกลุ่ม กติกาของกลุ่ม บทบาทของกลุ่ม เนื้อหาที่จะพูดคุยกันในกลุ่ม ข้อตกลงของกลุ่ม เป้าหมายของสมาชิกแต่ละคน

ขั้นดำเนินการกลุ่ม (The working stage) ในขั้นตอนนี้จะเป็นขั้นตอนที่มุ่งเน้นการดำเนินการเพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ของกลุ่มที่ได้ตั้งไว้ สมาชิกจะเรียนรู้ประสบการณ์ใหม่ ๆ จากการสนทนาในหัวข้อหรือประเด็นปัญหาต่าง ๆ จากการทำงานที่ได้รับมอบหมาย หรือจากการแลกเปลี่ยนประสบการณ์และความรู้สึกของสมาชิกในกลุ่มนอกจากนี้ผู้นำกลุ่มจะมีการใช้เทคนิคหรือกลวิธีต่าง ๆ เพื่อช่วยให้กลุ่มบรรลุวัตถุประสงค์ของตนเองได้ตามที่ตั้งใจไว้ และอาจมีการบ้านที่ให้นำกลับไปทำเพื่อให้สมาชิกเกิดการเรียนรู้และได้ฝึกฝนตนเองมากขึ้น

ขั้นยุติกลุ่ม (The closing stage) สำหรับกลุ่มปิดหรือกลุ่มที่มีสมาชิกคนเดิมตลอดการให้การปรึกษา ในขั้นตอนนี้จะเป็นขั้นที่สมาชิกแลกเปลี่ยนสิ่งที่ตนเองได้เรียนรู้จากการกระบวนการกลุ่ม เช่น แต่ละคนในกลุ่มมีการเปลี่ยนแปลงอย่างไรบ้าง แต่ละคนมีการวางแผนสิ่งที่เรียนรู้จากกลุ่มไปใช้อย่างไรหน้าที่ของผู้นำกลุ่มในขั้นยุติกลุ่มคือการช่วยให้สมาชิกได้ทบทวน หรือรวบรวมประสบการณ์ที่พวกเขาได้เรียนรู้จากกลุ่ม

เพ็ญภา กุลนภาดล (2561) ได้ อธิบายถึงกระบวนการให้การปรึกษาประกอบด้วยขั้นตอนทั้งหมด 5 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การสร้างสัมพันธภาพ ในขั้นการสร้างสัมพันธภาพผู้ให้การปรึกษามีส่วนสำคัญในการให้การปรึกษาและเสริมสร้างบรรยากาศที่เหมาะสม ทำให้ผู้รับการปรึกษารู้สึก

อบอุ่น และปลอดภัยผู้ให้การศึกษาต้องรักษาความลับของผู้รับการปรึกษาถือเป็นสิ่งสำคัญที่สุด และทักษะเหล่านี้ต้องใช้ตลอดการดำเนินการให้การศึกษา

ขั้นตอนที่ 2 ขอมรับและตัดสินใจแก้ปัญหา ในขั้นตอนผู้ให้การศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้รับการปรึกษาเข้าใจและยอมรับสิ่งที่เกิดขึ้น โดยทำให้ผู้รับการปรึกษารู้ตนเองและสามารถประเมินตนเองได้อย่างมีประสิทธิภาพ เมื่อผู้รับการปรึกษาสามารถรู้ตนเองได้แล้วจะทำให้ผู้รับการปรึกษาสามารถตัดสินใจแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นกับตนเองได้

ขั้นตอนที่ 3 วางแผนและดำเนินการ ในขั้นตอนนี้ผู้ให้ศึกษามีหน้าที่ทำให้ผู้รับการปรึกษารู้และเข้าใจในปัญหาที่เกิดขึ้น โดยในขั้นตอนนี้ ผู้ให้การศึกษาต้องรับรู้ถึงปัญหาที่แท้จริงของผู้รับการปรึกษาเพื่อที่จะได้วางแผนและช่วยเหลือได้ตามทฤษฎีการให้การศึกษา ตลอดจนร่วมกำหนดและวางแผนแนวทางการแก้ไขปัญหาร่วมกันกับผู้รับการปรึกษา

ขั้นตอนที่ 4 ประเมินผล ในขั้นตอนของการประเมินผลผู้ให้การศึกษาต้องประเมินแนวทางในการแก้ไขของผู้รับการปรึกษา เพื่อตรวจสอบในการทบทวนปัญหาที่เกิดขึ้นถ้าพบข้อบกพร่องให้เร่งดำเนินการแก้ไขปัญหาและพัฒนาให้ดียิ่งขึ้น

ขั้นตอนที่ 5 ยุติการให้การศึกษา ขั้นของการยุติผู้รับการปรึกษาต้องรู้ว่าตนเองเกิดความสบายใจ และได้แนวทางในการแก้ไขปัญหที่เกิดขึ้นตนเองได้และสามารถนำแนวทางการแก้ไขปัญหาไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันจนกลายเป็นพฤติกรรมที่ถาวร

สกต วรเจริญศรี (2558) ได้อธิบายกระบวนการในการให้ปรึกษากลุ่มมีทั้งหมด 6 ขั้นตอน ของ Corey ไว้ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ขั้นการจัดตั้งกลุ่ม (Formation of the group) ให้ขั้นตอนนี้ผู้นำกลุ่มต้องจัดทำแบบแผนในการให้การศึกษา กำหนดวัตถุประสงค์ของการให้ปรึกษากลุ่ม ระยะเวลา ขนาดของกลุ่มจำนวนสมาชิก รวมถึงวิธีการในการคัดเลือกสมาชิกกลุ่มเพื่อให้กระบวนการในการให้ปรึกษากลุ่มประสบความสำเร็จตามวัตถุประสงค์มากที่สุด

ขั้นตอนที่ 2 ขั้นเริ่มต้นกลุ่ม (Initial stage) ในขั้นเริ่มต้นกลุ่มผู้นำกลุ่มจะต้องชี้แจงรายละเอียดของกลุ่มให้กับสมาชิกทุกคนทราบ วัตถุประสงค์ของการทำกลุ่มที่สำคัญคือการเก็บรักษาความลับภายในกลุ่มไม่นำเรื่องของสมาชิกในกลุ่มไปเปิดเผยภายนอก รวมทั้งในขั้นนี้ผู้นำกลุ่มต้องสร้างบรรยากาศที่เหมาะสมกับสมาชิกภายในกลุ่มเพื่อให้เกิดการผ่อนคลาย และสร้างสัมพันธภาพภายในกลุ่มให้ดียิ่งขึ้นสมาชิกทุกคนจำเป็นต้องรู้จักผู้นำกลุ่มและเพื่อนสมาชิกภายในกลุ่ม

ขั้นตอนที่ 3 ขั้นเปลี่ยนแปลง (Transition stage) ในกลุ่มบางครั้งสมาชิกจะเกิดการต่อต้านในการทำกลุ่ม เกิดความเครียด ความวิตกกังวล และไม่ทราบถึงจุดหมายที่ชัดเจน

ในการทำกลุ่ม ดังนั้นในขั้นเปลี่ยนแปลงนี้ให้ปรึกษาต้องทำให้สมาชิกเข้าใจในกระบวนการ ในการให้การศึกษากลุ่มและเกิดการคลายความกังวลให้มากที่สุด

ขั้นตอนที่ 4 ขั้นดำเนินการกลุ่ม (Working stage) ในขั้นดำเนินการกลุ่มนั้นเป็นการสำรวจถึง ปัญหาที่แท้จริงของการให้การศึกษากลุ่มเพื่อนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม ถ้าสัมพันธ์ใน กลุ่มดีจะส่งผลให้ในกลุ่มมีประสิทธิภาพในการดำเนินการ และสมาชิกภายในกลุ่มจะกล้าที่แสดง ความคิดเห็นแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์กับสมาชิกท่านอื่น ๆ สิ่งที่สำคัญคือผู้นำกลุ่มต้องมุ่งถึงความสำคัญของปัจจุบันให้สมาชิกอยู่กับปัจจุบัน (Here and now) ทำให้สมาชิกทุกคนรู้ สึกว่าตนเองเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่มไม่รู้สึกตนเองแตกแยกออกจากกลุ่ม

ขั้นตอนที่ 5 ขั้นยุติการให้การศึกษา (Final stage) ในขั้นการยุติการให้การศึกษาผู้นำ กลุ่มต้องให้สมาชิกทุกคนมีส่วนร่วมในการสรุปสิ่งที่ได้รับหลังจากการให้การศึกษากลุ่ม และวิธีการนำเอาความรู้ที่ได้รับไปประยุกต์ใช้ เพื่อให้สมาชิกสามารถนำไปปฏิบัติได้หลังจากยุติกลุ่ม การให้ข้อมูลย้อนกลับเพื่อให้สมาชิกสามารถจัดสิ่งที่ค้างคาในใจได้

ขั้นตอนที่ 6 ประเมินและติดตามผล (Evaluation and follow-up) การประเมินผลและการติดตามผลหลังจากการให้การศึกษากลุ่มเสร็จเรียบร้อยแล้วจะเกิดประโยชน์ ทั้งต่อสมาชิก ภายในกลุ่มและผู้นำกลุ่ม สมาชิกภายในกลุ่มสามารถประเมินตนเองถึงการพัฒนาของตนเองในด้านต่าง ๆ ได้ ส่วนผู้นำกลุ่มสามารถ นำมาปรับปรุงแก้ไข เพิ่มเติมในการให้การศึกษาครั้งต่อไป

จากการรวบรวมข้อมูลขั้นตอนในการการศึกษากลุ่มผู้วิจัยสรุปได้ว่าขั้นตอนในการให้ การศึกษากลุ่มมีทั้งหมด 3 ขั้นตอนหลัก ๆ ดังนี้

ขั้นที่ 1 เริ่มต้นกระบวนการให้การศึกษากลุ่ม เป็นกระบวนการที่ผู้ให้การศึกษาต้อง สร้างสัมพันธภาพและบอกถึงจุดประสงค์ของการทำกลุ่มรวมทั้งกติกาต่าง ๆ ของการให้การศึกษา การเก็บรักษาความลับไม่นำไปเปิดเผยภายนอกผู้ให้การศึกษาต้องทำให้สมาชิกรู้ไว้ว่าจะใจและพร้อมที่จะเริ่มการให้การศึกษา

ขั้นที่ 2 ดำเนินการให้การศึกษากลุ่ม เป็นกระบวนการที่นำกลุ่มต้องศึกษาและใช้เทคนิคต่าง ๆ เพื่อเข้าใจและทำความเข้าใจปัญหาของกลุ่มในขั้นนี้ ผู้นำกลุ่มต้องสร้างความเข้าใจในปัญหาของสมาชิกตรงกันเพื่อประสิทธิภาพในการทำกลุ่ม

ขั้นที่ 3 ยุติการให้การศึกษากลุ่ม ในขั้นยุติการให้การศึกษา เมื่อสมาชิกทุกคนเข้าใจ ในปัญหาของตนเองและสามารถวางแนวทางการแก้ไขปัญหาได้แล้ว ในขั้นนี้หน้าที่ของผู้นำกลุ่ม ในขั้นยุติกลุ่มคือการช่วยให้สมาชิกได้ทบทวน หรือรวบรวมประสบการณ์ที่พวกเขาได้เรียนรู้จาก กลุ่ม

หลักการในการปรึกษากลุ่ม

ในการให้การปรึกษากลุ่มจำเป็นจะต้องยึดหลักการเพื่อให้กลุ่มประสบความสำเร็จ Jacobs et al. (2009; วัชรินทร์, 2550) ได้กำหนดหลักการในการให้การปรึกษากลุ่มเพื่อให้กลุ่มดังนี้

1. กำหนดวัตถุประสงค์ให้ชัดเจน (Clarity of purpose) วัตถุประสงค์ของกลุ่มจะต้องมีความชัดเจน ผู้นำกลุ่มและสมาชิกมีความเข้าใจตรงกัน ในกลุ่มที่มีวัตถุประสงค์ที่ไม่ชัดเจนจะส่งผลให้สมาชิกเกิดความสับสน

2. การคัดเลือกสมาชิก Corey (2012) กล่าวว่า กลุ่มที่ประกอบด้วยสมาชิกที่มีคุณลักษณะที่คล้ายคลึงกันหรือแตกต่างกัน (Homogeneous versus heterogeneous groups) ได้อธิบายไว้ดังนี้ กลุ่มที่มีลักษณะคล้ายคลึงกัน เช่น ระดับอายุเดียวกัน คือกลุ่มพ่อแม่ กลุ่มวัยรุ่น กลุ่มผู้สูงอายุ นอกจากนี้อาจจะเป็นกลุ่มที่มีความสนใจหรือปัญหาที่คล้ายคลึงกัน ซึ่งกลุ่มที่สมาชิกที่มีคุณลักษณะที่คล้ายคลึงกันจะมีความเหมาะสมในการกำหนดกลุ่มประชากรที่แน่นอนและเป็นกลุ่มระยะสั้น ส่วนกลุ่มที่มีสมาชิกที่มีลักษณะแตกต่างกันจะมีข้อดี คือจะเห็นความก้าวหน้าส่วนบุคคล ซึ่งอาจจะเป็นกลุ่มระยะสั้นหรือกลุ่มระยะยาว กลุ่มที่มีลักษณะแตกต่างกันนี้จะคล้ายโครงสร้างของสังคม ซึ่งสมาชิกได้ทดลองพฤติกรรมใหม่เพื่อพัฒนาทักษะทางสังคม และการได้รับข้อมูลย้อนกลับจากสมาชิกอย่างหลากหลาย ดังนั้นในการพิจารณาจัดตั้งกลุ่มควรจะเป็นกลุ่มที่มีลักษณะที่คล้ายคลึงกันหรือแตกต่างกัน จึงต้องพิจารณาจากวัตถุประสงค์และเป้าหมายหลักของกลุ่ม

ดวงมณี จงรักษ์ (2554) กล่าวว่า การคัดกรองสมาชิกนั้น ไม่ใช่ทุกคนจะเหมาะสมที่อยู่ในกลุ่มเดียวกัน นอกจากนี้บางครั้งผู้นำกลุ่มต้องการสมาชิกบางประเภท เพื่อตอบสนองเป้าหมายของการจัดตั้งกลุ่มการคัดกรองจะเปิดโอกาสให้มีการคัดเลือกสมาชิกได้อย่างเหมาะสมวิธีการคัดกรองที่ดีที่สุดคือ 1) การสัมภาษณ์รายบุคคลทำให้มีโอกาสแจ้งกับผู้ที่เข้ากลุ่มให้ทราบถึงกฎ เป้าหมาย และความคาดหวังต่อบทบาทของสมาชิก 2) การกรอกแบบฟอร์มให้ข้อมูล โดยการเขียนในแบบฟอร์ม เพื่อนำมาประเมินความเหมาะสม ข้อมูลที่ต้องการคือ ข้อมูลพื้นฐานด้านอายุ ระดับการศึกษา เพศ สถานภาพการสมรส ประวัติความเจ็บป่วย เป็นต้น ซึ่งเป็นช่วงเวลาที่สมาชิกสามารถเข้ากลุ่ม

3. ขนาดของกลุ่ม (Group size) ในการกำหนดขนาดของกลุ่มจะขึ้นอยู่กับหลายปัจจัย เช่นอายุของสมาชิกกลุ่มความสามารถของผู้ให้การปรึกษานิคของกลุ่มระดับของปัญหา (Corey, 2014; พัชรภรณ์ ศรีสวัสดิ์, 2561) ได้ระบุว่าขนาดของกลุ่มควรมีสมาชิกระหว่าง 6-8 คน แต่หากเป็นกลุ่มสำหรับผู้ต้องการเรียนรู้ทักษะอาจมีสมาชิกระหว่าง 10-12 คน ในขณะที่ Trotzer (1999

อ้างอิงใน จันทรเพ็ญ แสงอรุณ, 2557) ระบุว่ากลุ่มที่มีประสิทธิภาพควรมีสมาชิก 6-10 คน สำหรับวัยผู้ใหญ่โดยสรุปในการให้การศึกษาแก่กลุ่มควรพิจารณาจากประเภทและระดับของปัญหาอายุของสมาชิกความสามารถของผู้นำกลุ่ม

4. ระยะเวลาในแต่ละครั้งของการให้การศึกษา (Length of each session) ระยะเวลาในการให้การศึกษาแต่ละครั้งควรจัดให้มีความเหมาะสมทั้งนี้ขึ้นอยู่กับลักษณะสมาชิกกลุ่ม และปัญหาหรือทักษะที่ต้องการพัฒนาของสมาชิก

5. ความเหมาะสมของสถานที่ให้การศึกษา (Adequacy of the setting) สถานที่ในการให้ศึกษามีหลายสิ่งที่จะต้องคำนึงถึง ไม่ว่าจะเป็นความสะดวกในการเดินทาง สถานที่ควรมีความเป็นส่วนตัวด้วย และระลึกไว้เสมอว่าสถานที่นั้นกำลังให้การศึกษาอยู่นั้นต้องเป็นไปตามหลักการที่เหมาะสม ในส่วนปัจจัยอื่น ๆ ที่ควรคำนึงถึงรองลงมา ได้แก่ ความสะดวกสบายของห้องให้การศึกษา บรรยากาศและแสงสว่างภายในห้อง การจัดที่นั่ง เป็นต้น

สรุปได้ว่า การให้ศึกษากลุ่มมีปัจจัยและรายละเอียดที่จำเป็น ดังนั้นผู้ที่ดำเนินการให้ศึกษากลุ่มจึงควรต้องยึดหลักการดังกล่าวมาข้างต้น

บทบาทของผู้นำกลุ่ม

Corey (2004) ได้กล่าวถึงคุณสมบัติของผู้นำกลุ่มที่มีประสิทธิภาพ มีดังนี้

1. การอยู่กับปัจจุบัน (Presence) ผู้นำกลุ่มที่ดีควรตระหนักถึงความสำคัญของความเป็นปัจจุบัน การรับรู้อย่างชัดเจนในเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในขณะนั้นจะช่วยให้ผู้นำกลุ่มเข้าใจถึงอารมณ์ความรู้สึกของตนเองได้เป็นอย่างดี รวมทั้งความเข้าใจในอารมณ์ ความรู้สึกของสมาชิกกลุ่มด้วย สิ่งเหล่านี้จะนำไปสู่การเอื้ออำนวยให้สมาชิกกลุ่มมีการเปิดเผยตนเองได้อย่างเต็มที่

2. พลังส่วนบุคคล (Personal power) ผู้นำกลุ่มควรมีความเชื่อมั่นในตนเองและมีความตระหนักว่าตนเองสามารถมีอิทธิพลกับผู้อื่น ผู้นำกลุ่มควรให้การส่งเสริม โดยการให้กำลังใจกับสมาชิกกลุ่ม เพราะผู้นำกลุ่มเป็นตัวกระตุ้นให้สมาชิกเกิดการต่อสู้ในการดำรงชีวิต

3. ความกล้าหาญ (Courage) ผู้นำกลุ่มควรมีความตระหนักว่าพวกเขาต้องแสดงความกล้าที่จะโต้ตอบกับสมาชิกกลุ่ม ผู้นำกลุ่มแสดงความกล้าโดยการสร้างความเสี่ยงในกลุ่มแสดงให้เกิดความผิดพลาดในกลุ่ม และการมีปฏิสัมพันธ์กับปัญหาของตนเอง โดยผู้นำกลุ่มต้องแสดงตามความเชื่อ สิ่งเหล่านี้จะทำให้สมาชิกเกิดการเรียนรู้ว่าพวกเขาจะต้องทำอะไรเมื่อต้องเผชิญกับข้อผิดพลาด

4. ความพร้อมในการเผชิญหน้ากับตนเอง (Willing to confront oneself) เป็นคุณสมบัติของผู้นำกลุ่มที่จะจัดการกับสิ่งที่เกิดขึ้น มีการสำรวจถึงความบกพร่องต่าง ๆ ของตนเอง และยอมรับถึงความบกพร่องนั้น โดยไม่ผลักดันให้สาเหตุของความบกพร่องหรือความล้มเหลวที่เกิดขึ้นไปสู่สิ่งต่าง ๆ ภายนอก

5. ความจริงใจและเป็นธรรมชาติ (Sincerity and authenticity) ผู้นำกลุ่มต้องมีการแสดงออกอย่างจริงใจกับสมาชิกกลุ่ม มีการแสดงออกอย่างตรงไปตรงมา เพื่อเป็นแบบอย่างให้สมาชิกมีการแสดงออกอย่างเปิดเผยและจริงใจต่อประสบการณ์ของเพื่อนสมาชิก มีการแสดงออกจากความรู้ที่แท้จริงไม่มีการเสแสร้งหรือแสดงบทบาทเพื่อเป็นการป้องกันตนเอง เต็มใจที่จะเปิดเผยตนเองมีการระบายความรู้สึกและแสดงปฏิกิริยาต่าง ๆ ที่เหมาะสม

6. เอกลักษณะแห่งตน (Sense of identity) ผู้นำกลุ่มที่ตระหนักถึงแรงจูงใจ ความต้องการ ความเชื่อ ทศนคติ ค่านิยม ตลอดจนจุดมุ่งหมายในการดำเนินชีวิตของตนเอง จะเป็นผู้ที่ช่วยให้สมาชิกกลุ่มได้ค้นพบเอกลักษณ์ของตนเองได้เช่นเดียวกัน ดังนั้นผู้นำกลุ่มควรจะมี ความชัดเจนในเอกลักษณ์ของตนเองก่อนเพื่อเป็นแบบอย่างในทางสร้างสรรค์ให้แก่สมาชิกในกลุ่ม

7. ความเชื่อในกระบวนการกลุ่มและมีความกระตือรือร้น (Belief in group process and enthusiasm) ผู้นำกลุ่มที่มีความมั่นใจในวิธีการปรึกษากลุ่มว่าสามารถให้ความช่วยเหลือสมาชิกกลุ่มได้ ย่อมเป็นส่วนสำคัญที่จะทำให้กระบวนการกลุ่มประสบความสำเร็จ ผู้นำกลุ่มควรแสดงออกอย่างมีชีวิตชีวา มีความสนใจอย่างจริงจัง ทำที่ต่าง ๆ ของผู้นำกลุ่มไม่ว่าจะเป็นการแสดงความเห็นอกเห็นใจ การแสดงความรู้สึกในการเปิดเผยตนเอง การสนับสนุนให้สมาชิกกลุ่มเปิดเผยตนเอง ย่อมแสดงถึงแรงจูงใจ ทศนคติ ค่านิยม ความคิด และมีอิทธิพลต่อสมาชิกกลุ่มด้วย

8. ความคิดสร้างสรรค์และแนวคิดใหม่ ๆ (Inventiveness and creativity) ผู้นำกลุ่มควรมีความสามารถที่จะใช้วิธีการใหม่ ๆ ที่เกิดจากความคิดสร้างสรรค์ของตนเองในการนำกลุ่ม เพื่อให้กระบวนการกลุ่มดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ และสมาชิกมีความกระตือรือร้นที่จะให้ความช่วยเหลือ

สรุปได้ว่า ผู้นำกลุ่มจะต้องมีความรู้และทักษะการให้การปรึกษากลุ่ม เพื่อให้สมาชิกรู้สึกอบอุ่น ได้รับความหมายที่ชัดเจนทั้งด้านเนื้อหาและความรู้สึกตลอดระยะเวลาการปรึกษากลุ่ม ผู้นำกลุ่มต้องเอื้ออำนวยให้เกิดการสื่อสารระหว่างสมาชิก เพท่จะ ได้เป็นพลังการช่วยเหลือจากสมาชิกกลุ่มเพิ่มศักยภาพในการช่วยเหลือทางจิตใจได้เป็นอย่างมาก

ประโยชน์การปรึกษากลุ่ม

การให้การปรึกษากลุ่มมีประโยชน์และข้อดีดังนี้ (Trotzer, 1999 อ้างถึงใน ทศนีย์ สมเสียง, 2560)

1. ความปลอดภัยภายในกลุ่ม (Safe factors in group) สมาชิกที่เข้ามาในกลุ่มทุกคนต้องการความช่วยเหลือในการเข้ากลุ่มต้องมีความรู้สึกอบอุ่นและปลอดภัยการที่กลุ่มมีสมาชิก

ที่ต้องการความช่วยเหลือคล้าย ๆ กันมาอยู่ร่วมกันทำให้สมาชิกแต่ละคนไม่รู้สึกลัวโดดเดี่ยว อีกต่อไป เมื่อสมาชิกกลุ่มมีความรู้สึกลัวเพื่อนสมาชิกยอมรับตัวเขามากขึ้นซึ่งจะทำให้สามารถเผชิญกับปัญหาหรือความยุ่งยากได้กลุ่มจึงมีอิทธิพลต่อกระบวนการในการแก้ไขปัญหาได้

2. ความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่ม (Sense of belonging) ในการดำเนินการให้การปรึกษากลุ่มต้องมีการแจ้งให้ทราบล่วงหน้าถึงกิจกรรมต่าง ๆ ที่จะเกิดขึ้น การให้สมาชิกได้รับประสบการณ์ของการยอมรับความเข้าใจและการมีส่วนร่วมภายในกลุ่มสมาชิกแต่ละคนจะเริ่มตระหนักว่าตนเองมีความสำคัญและมีคุณค่ามีความรู้สึกลัวว่าตนเองมีความต้องการกลุ่มและกลุ่มต้องการตนเองก็จะเกิดขึ้นซึ่งการรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่มเป็นสิ่งสำคัญเพราะกลุ่มจะช่วยให้สมาชิกแต่ละคนสร้างเอกลักษณ์ของตนเองและมีอิทธิพลต่อการแสดงออกตามที่กลุ่มจัดให้แสดงบทบาทต่าง ๆ ความสัมพันธ์นี้จะช่วยให้สมาชิกกลุ่มค้นพบความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่มและมีความต้องการที่จะปรับปรุงตนเองให้ดีขึ้น

3. ค่านิยมทางสังคมของการให้การปรึกษากลุ่ม (Social value of group counseling) การให้การปรึกษากลุ่มทำให้มีความสัมพันธ์กับการช่วยเหลือบุคคลให้แก้ไขปัญหาของเขาโดยธรรมชาติของกลุ่มมีแนวโน้มที่จะเป็นตัวแทนของลักษณะทางสังคมและสิ่งแวดล้อมที่ถูกสร้างขึ้นให้คล้ายกับสังคมสมาชิกแต่ละคนเป็นตัวแทนของสังคมที่มีความแตกต่างกันจึงทำให้เกิดการเรียนรู้และได้รับประโยชน์ที่แตกต่างกันซึ่งจะทำให้เกิดการเรียนรู้และได้ประสบการณ์ที่แตกต่างกันกลุ่มจึงเป็นเครื่องมือที่มีความสำคัญยิ่งเนื่องจากกลุ่มเปรียบเหมือนห้องทดลองทางสังคมและสมาชิกกลุ่มจะได้ฝึกพฤติกรรมและการเปลี่ยนแปลงทัศนคติที่มีอยู่เดิมให้สอดคล้องกับ สภาพการณ์ที่เป็นจริงที่จะนำไปสู่ความสำเร็จในการแก้ไขปัญหาสมาชิกกลุ่มสามารถพัฒนาความเชื่อมั่นในตนเองเพื่อเป็นการส่งเสริมการเปลี่ยนแปลงที่ดีขึ้นภายนอกกลุ่ม

4. พลังของกลุ่ม (Group as power) การให้การปรึกษากลุ่มเป็นการนำเอาพลังของกลุ่มเพื่อนมาใช้ในการช่วยเหลือสมาชิกกลุ่มให้สามารถแก้ไขปัญหาของตนเองซึ่งจะทำให้บุคคลรู้ว่าเขามีความต้องการที่จะทำหรือควรทำอย่างไรกับตัวเองแต่จะไม่แสดงพฤติกรรมที่เขาผู้นั้นจนกว่าจะรู้สึกว่าจะได้รับการยอมรับและมีคุณค่าโดยกลุ่มเพื่อนของเขาพลังของกลุ่มนี้จะแสดงออกมาโดยธรรมชาติของกลุ่มและมีอิทธิพลต่อสมาชิกกลุ่มแต่ละคนในลักษณะของการทำตามกลุ่ม การแสวงหาเอกลักษณ์การให้รางวัลการลงโทษและการควบคุมทางสังคมซึ่งกระบวนการให้คำปรึกษากลุ่มจะช่วยให้สมาชิกแต่ละคนมีการดำเนินชีวิตน่าพึงพอใจมากขึ้นและมีพฤติกรรมที่เสริมสร้างแนวทางในการแก้ไขปัญหาของตนเองได้

5. การเป็นผู้ให้ความช่วยเหลือและได้รับความช่วยเหลือ (Helping and being helped) การให้การปรึกษากลุ่มได้จัดเตรียมสมาชิกโดยให้โอกาสทั้งการเป็นผู้ให้ความช่วยเหลือและได้รับ

ความช่วยเหลือเป็นการให้ความช่วยเหลือซึ่งกันและกันจะทำให้ผู้รับการปรึกษาหรือสมาชิกกลุ่ม มีการเสริมสร้างการนับถือตนเองและเห็นคุณค่าในตนเอง โดยการให้ความช่วยเหลือสมาชิกคนอื่น ๆ

6. พลวัตกลุ่มทำให้ปรับปรุงตนเองให้เหมาะสม (Self-correcting group dynamic)

การให้การปรึกษากลุ่มทำให้สมาชิกกลุ่มมีการปรับปรุงตนเองและตรวจสอบตนเองโดยเกิดขึ้นจาก ปฏิบัติตามธรรมชาติภายในกลุ่มกลุ่มจะต้องร่วมกันช่วยเพื่อให้กลุ่มดำเนินต่อไปอาจใช้อารมณ์ ชื่นเพื่อลดความเครียดสมาชิกจะเกิดการเรียนรู้ว่าตนเองควรปรับปรุงตนเองอย่างไรเพื่อให้อยู่ใน กลุ่มได้และสร้างแรงจูงใจให้สมาชิกคนอื่นอยู่ในกลุ่ม

7. การให้ข้อมูลย้อนกลับเพื่อให้เกิดการพัฒนา (Feedback for growth) การสื่อสาร ภายในการให้การปรึกษากลุ่มมีลักษณะพิเศษเนื่องจากขึ้นอยู่กับโอกาสของสมาชิกแต่ละคนที่จะ ได้รับข้อมูลย้อนกลับที่แตกต่างกันซึ่งสมาชิกแต่ละคนได้รับข้อมูลย้อนกลับเกี่ยวกับพฤติกรรม ความรู้สึกและปัญหาของตนเองจะส่งผลให้สมาชิกเกิดความตระหนักรู้ถึงพฤติกรรมตนเองใน แง่มุมอื่น ๆ และชัดเจนมากยิ่งขึ้นยังได้รับข้อมูลเกี่ยวกับตนเองมากก็จะช่วยให้มีพื้นฐานที่มั่นคง สำหรับการตัดสินใจที่จะเป็นประโยชน์ในการดำเนินชีวิตต่อไป

8. กระบวนการเรียนรู้ส่วนบุคคล (Personalizing the learning process) กระบวนการ กลุ่มส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้ตามธรรมชาติดังนั้นการให้การปรึกษากลุ่มจะเป็นประโยชน์กับ สมาชิกแต่ละคนในกลุ่มซึ่งมีความแตกต่างกันสมาชิกจะได้รับโอกาสในการจัดการกับความ รับผิดชอบของตนเองเกิดการบูรณาการกับความรู้ที่มีอยู่สมาชิกได้รับกำลังใจในการหาวิธีการ ที่มีประสิทธิภาพในการดำรงชีวิตของตนเอง

สรุปได้ว่า ปฏิสัมพันธ์ของสมาชิกในกลุ่มสามารถช่วยเหลือสมาชิกด้วยกันมากกว่า การสนทนาหนึ่งต่อหนึ่งกับผู้นำกลุ่ม สมาชิกในกลุ่มมีโอกาสได้เรียนรู้จากบุคคลจำนวนมาก ได้แนวคิดใหม่ ๆ ข้อมูลใหม่ ๆ วิธีการที่แตกต่างไปจากเดิม การได้ยืมสมาชิกในกลุ่ม แสดงความคิดเห็นแลกเปลี่ยนประสบการณ์นับเป็นแหล่งข้อมูลอันมีค่าและกระตุ้นให้เกิดพลัง นำไปสู่การเปลี่ยนแปลงได้อย่างชัดเจน

แนวคิดการปรึกษารอบครัวเชิงบูรณาการ

แนวทางบูรณาการถือเป็นสัญญาณสำหรับการดำเนินการให้การปรึกษาเป็นการดำเนินการ ทางคลินิกที่จะได้ผลต้องมีแง่มุมที่มีความยืดหยุ่นและการบูรณาการการปรึกษาควรจะปรับให้มีความยืดหยุ่นที่เหมาะสมกับความต้องการที่ไม่ซ้ำกันและเหมาะกับบริบทของผู้มารับบริการไม่ใช่ นำมาใช้อย่างกว้างขวางแบบ One-size-fits-all โดยวิธีการปรึกษาแบบการบูรณาการจะมีลักษณะ เปิดกว้างเป็นการบูรณาการทฤษฎีและการบูรณาการเทคนิคและมีหลักการอ้างอิงเชิงบูรณาการ

แม้ว่าจะมีเงื่อนไขที่ต่างกันบางครั้งใช้คำว่า Eclecticism, Integration, Convergence และ Rapprochement ต่างก็มีเป้าหมายเหมือน ๆ กันเป้าหมายสูงสุดของการบูรณาการคือการเพิ่มประสิทธิภาพและการประยุกต์ใช้กับการให้การปรึกษา (Norcross & Beutler, 2008) สอดคล้องกับ Brooks-Harris (2008) ที่กล่าวว่า “จิตบำบัดควรจะเป็นแบบหลายมิติหลากหลายทฤษฎีใช้กลยุทธ์ในการให้การปรึกษาและมีลักษณะที่สัมพันธ์กันการบูรณาการการปรึกษาเป็นกระบวนการที่ดี มีศักยภาพและก้าวข้ามขอบเขตของแนวคิดการปรึกษาแบบทฤษฎีเดียวเพื่อที่จะคว่ามีการปรึกษา รูปแบบใดบ้างที่สามารถเรียนรู้ได้จากแนวคิดอื่น ๆ”

ปัญหาครอบครัวในปัจจุบันมีความซับซ้อนมากขึ้น การให้การปรึกษารอบครัวโดยทฤษฎีใดทฤษฎีหนึ่งอาจไม่สามารถแก้ไขปัญหารอบครัวได้อย่างมีประสิทธิภาพ (Philip, 1981) การบูรณาการจึงเป็นที่มาของแนวคิดที่จะส่งผลต่อการเกิดผลสัมฤทธิ์ในการให้การปรึกษารอบครัวตามวัตถุประสงค์ อีกทั้งยังทำให้สมาชิกในครอบครัวเกิดการยอมรับและมีความเข้าใจกันมากขึ้นกว่าเดิม สอดคล้องกับ Giovazolias (2005) การให้การปรึกษารอบครัวเป็นการช่วยเหลือที่มีหลากหลายทฤษฎี แต่ละทฤษฎีจะมีความแตกต่างทั้งด้านแนวคิดและเทคนิค การผสมผสานเทคนิคในแต่ละทฤษฎีเข้าด้วยกันจะทำให้การช่วยเหลือครอบคลุมทุกสภาพปัญหา และมีความเหมาะสมตามคุณลักษณะของผู้มารับการปรึกษา โดยจะมีการวางแผนและกำหนดเป้าหมายเพื่อวินิจฉัยและประเมินผล

การปรึกษาแบบบูรณาการนั้นความนิยมมากขึ้นตั้งแต่ปี ค.ศ. 1980 เป็นต้นมาจนถึงปัจจุบันว่าเป็นแนวทางใหม่ในการปรึกษา Corey (2009 อ้างถึงใน สุรินทร์ สุทธิชาติพิทย์, 2554) ได้อ้างผลการสำรวจของ Psychotherapy Networker ในปี ค.ศ. 2007 โดยสำรวจนักจิตวิทยาและผู้ให้การปรึกษา จำนวน 2,281 คน เกี่ยวกับทฤษฎีและเทคนิควิธีการที่ใช้ในการทำจิตบำบัด การปรึกษาและพบว่า มีเพียงร้อยละ 4.2 เท่านั้น ที่ยึดมั่นในการใช้ทฤษฎีใดทฤษฎีหนึ่ง และมีนักจิตวิทยาถึงถึงร้อยละ 95.8 ประยุกต์และบูรณาการทฤษฎีและเทคนิควิธีการต่าง ๆ เข้าด้วยกันเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพของการปรึกษา (สุรินทร์ สุทธิชาติพิทย์, 2554)

Lazarus (1967 อ้างถึงใน สุรินทร์ สุทธิชาติพิทย์, 2557) เป็นผู้เริ่มใช้จิตวิทยาบูรณาการด้านเทคนิควิธี Technical eclectic approach ต่อมาในปี ค.ศ. 1970 เขาแนะนำว่าควรที่จะประยุกต์ใช้กับเทคนิคต่าง ๆ จากกลุ่มจิตวิทยาทั้งหลายโดยไม่จำเป็นต้องดึงทฤษฎีเหล่านั้นเพียงแต่ใช้เฉพาะเทคนิคเท่านั้น ลาซารัสเชื่อว่าเทคนิคต่าง ๆ เป็นเทคนิคที่มีระบบที่ได้รับการพิสูจน์ยอมรับแล้วว่าเชื่อถือและนำไปบำบัดหรือให้การช่วยเหลือบุคคลที่ประสบปัญหาได้

สำหรับรูปแบบการให้การปรึกษารอบครัวเชิงบูรณาการเป็นแบบแผนช่วยเหลือครอบครัวโดยบูรณาการเทคนิคของการให้การปรึกษารอบครัวจากทฤษฎีต่าง ๆ เพื่อช่วยให้

ครอบครัวยังสามารถแก้ไขปัญหที่เกิดขึ้นไปในทิศทางที่สร้างสรรค์อีกทั้งยังช่วยให้ครอบครัวได้พัฒนาตามระยะการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในครอบครัว โดยมีรูปแบบการบูรณาการ 3 รูปแบบ คือ

1. การบูรณาการแบบการผสมผสานเป็นการนำแนวคิดตลอดทั้งเทคนิคจากทฤษฎีต่าง ๆ ที่มีความสอดคล้องกับ สภาพปัญหาของครอบครัวมาใช้ในการให้การปรึกษาครอบครัว
2. การบูรณาการที่เลือกใช้เฉพาะเทคนิคเป็นการเลือกใช้เฉพาะเทคนิคที่สำคัญของแต่ละทฤษฎีมาช่วยแก้ไขปัญหาคู่ครอบครัวเฉพาะเรื่อง
3. การบูรณาการที่ออกแบบเฉพาะเจาะจงเป็นการกำหนดรูปแบบของการบูรณาการ โดยกำหนดวัตถุประสงค์วิธีการ ขั้นตอน และเทคนิคขึ้นมาใหม่ จากการพิจารณาปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นจริงภายในครอบครัว และวิเคราะห์ปัญหาแล้วจึงออกแบบกรอบแนวคิดเลือกเทคนิค และวิธีการในการช่วยเหลือซึ่งเป็นการสร้างรูปแบบการให้การปรึกษาครอบครัวรูปแบบใหม่

ประเภทการปรึกษาครอบครัวเชิงบูรณาการ

Nichols and Schwartz (2001) ได้สรุปการบูรณาการการให้การปรึกษาครอบครัว ออกเป็น 3 ประเภท คือ

1. การบูรณาการแบบผสมผสาน (Eclecticism) เป็นการนำเอาแนวคิดและเทคนิคการให้การปรึกษาครอบครัวทฤษฎีต่าง ๆ ที่สอดคล้องกับ สภาพปัญหาและลักษณะของกลุ่มผู้รับความช่วยเหลือมาเชื่อมโยงเข้าด้วยกันอย่างเป็นระบบ
2. การบูรณาการโดยเลือกใช้เฉพาะเทคนิค (Selective borrowing) เป็นการเลือกเอาเฉพาะเทคนิคที่สำคัญหรือมีลักษณะเด่นของการให้การปรึกษาครอบครัวแต่ละทฤษฎีมาใช้แก้ไขปัญหาคู่เฉพาะเรื่องนั้น ๆ
3. การบูรณาการแบบเฉพาะเจาะจง (Specially designed integrative model) ซึ่งเป็นการกำหนดรูปแบบของการบูรณาการ โดยไม่คำนึงถึงทฤษฎีต้นแบบ มีการตั้งวัตถุประสงค์ วิธีการ ขั้นตอน และเทคนิคขึ้นมาใหม่ โดยพิจารณาจากปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นจริงภายในครอบครัว มีการวิเคราะห์ปัญหาที่เกิดขึ้นจากสภาพการณ์นั้น ๆ แล้วจึงออกแบบกรอบแนวคิด และเลือกเทคนิควิธีการในการช่วยเหลือ ซึ่งถือเป็นการสร้างวิธีการให้การปรึกษาครอบครัวรูปแบบใหม่

Norcross and Beutler (2008) ได้แบ่งการปรึกษาเชิงบูรณาการไว้ 4 รูปแบบ คือ

1. การบูรณาการแบบข้ามทฤษฎี (Common factors) โดยไม่มุ่งเน้นเพียงเทคนิควิธี หรือทฤษฎี แต่เป็นการแสวงหาหลักการร่วมของทฤษฎีต่าง ๆ และนำมาประยุกต์ใช้ในการปรึกษาแบบบูรณาการ เช่น หลักการร่วมอย่างหนึ่งที่พบในหลายทฤษฎีคือ การช่วยให้ผู้รับการปรึกษาระหนักในการวิเคราะห์ตัวเอง (Self-criticism) แม้ว่าเทคนิค วิธีการแต่ละทฤษฎีที่ใช้จะแตกต่างกันก็ตาม (Moursund & Erskine, 2004) เช่น Cognitive therapy จะใช้วิธีการให้ผู้รับการปรึกษาวิเคราะห์

ความคิดเชิงลบ ผ่านการโต้แย้ง พิจารณาหลักฐานหรือความสมเหตุสมผล แต่ Gestalt จะใช้วิธีการ Empty chair เพื่อให้ผู้รับการปรึกษารับรู้ถึงความรู้สึกที่เกิดขึ้น เป็นต้น

2. การบูรณาการทางเทคนิค (Technical eclectics) คือ การเลือกเอาเทคนิคหรือวิธีการบำบัดที่ถือว่าดีที่สุดสำหรับผู้รับการปรึกษาและปัญหาของผู้รับการปรึกษาการ ได้มาซึ่งเทคนิคได้จากผลการวิจัยวิจัยที่ระบุไว้ว่าที่ผ่านมามีวิธีการแบบไหนที่ทำงานมีประสิทธิภาพมากที่สุดกับลักษณะปัญหาที่คล้ายคลึงกันกับบุคลิกของผู้รับการปรึกษา การบูรณาการทางเทคนิค (Technical eclectics) ใช้การดึงเฉพาะเทคนิคจากทฤษฎีการปรึกษา ซึ่งรูปแบบการปรึกษาจะแตกต่างกันออกไปโดยไม่จำเป็นต้องดำเนินการภายใต้กรอบของทฤษฎีที่เป็นต้นกำเนิดเดิม สำหรับการบูรณาการทางเทคนิค (Technical eclectics) นั้น ไม่มีความจำเป็นที่จะต้องมีการเชื่อมต่อระหว่างรากฐานแนวความคิดและเทคนิค การพยายามที่จะหาความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กันทางทฤษฎี

3. การบูรณาการทฤษฎี (Theoretical integrationists) คือ การให้การปรึกษาโดยใช้แนวคิดพื้นฐานรวมทั้งเทคนิคต่าง ๆ ตั้งแต่ 2 ทฤษฎีขึ้นไป มาบูรณาการกันด้วยความหวังว่าผลที่จะตามมาจะได้ผลดีกว่าการรักษาด้วยวิธีการเพียงวิธีเดียว ความหมายของมันก็ตรงตามชื่อ เช่น การบูรณาการทฤษฎีการปรึกษารอบคร้วพื้นฐานในกลุ่มของจิตบำบัดกับเทคนิคที่มาจากแต่ละทฤษฎี การปรึกษารอบคร้วกลุ่มจิตวิเคราะห์และทฤษฎีระหว่างบุคคลเข้าด้วยกัน การรวมทฤษฎีกลุ่มการบำบัดการรู้คิด (Cognitive) เข้ากับกลุ่มพฤติกรรม (Behavioral) หรือทฤษฎีระบบ (System theory) มาบูรณาการเข้ากับทฤษฎีกลุ่มมนุษยนิยม เป็นต้น การบูรณาการทฤษฎีนี้ เป็นการสร้างแนวคิดหรือทฤษฎีที่นอกเหนือจากการบูรณาการเทคนิคและวิธีการเข้าด้วยกัน มีเป้าหมายเพื่อที่จะสร้างกรอบความคิดที่สังเคราะห์องค์ประกอบที่ดีที่สุดของการบำบัดสองวิธีหรือมากกว่านั้น เข้าด้วยกัน การบูรณาการลักษณะนี้ต้องการเป็นมากกว่าการรวมกันแบบง่าย ๆ

4. การบูรณาการทฤษฎีและเทคนิค (Assimilative integration) คือ การที่ผู้บำบัด ยึดถือทฤษฎีใดทฤษฎีหนึ่งเป็นพื้นฐานแล้ว แต่มีความตั้งใจที่จะเลือกแนวคิด และมุมมองจากทฤษฎีอื่น ๆ (Messer, 2001) ในการทำเช่นนี้ การบูรณาการแบบ Assimilative integration จะรวมข้อดีของทฤษฎีหนึ่งที่มีความสอดคล้อง มีความยืดหยุ่นกันกับเทคนิคการบำบัดจากทฤษฎีอื่น ๆ

จากการศึกษาเรื่อง บทควมสัมพันธ์วิชาการ: จิตวิทยาการปรึกษาและจิตบำบัดแบบผสมผสาน (นันท์ชัต สันท์สกุลพงศ์, 2557) พบว่า จิตวิทยาการปรึกษาและจิตบำบัดแบบผสมผสานนั้นมีหลายวิธีแต่ที่ได้รับความนิยมสามารถแบ่งออกได้เป็น 4 ประเภท ดังนี้การผสมผสานทางทฤษฎี (Theoretical integration) การผสมผสานทางเทคนิค (Technical eclecticism) และการผสมผสานทางทฤษฎีแบบมีทฤษฎีหลัก (Assimilative integration) และการมีปัจจัยการบำบัดร่วม (Common factors)

1. การผสมผสานทางทฤษฎี (Theoretical integration) คือการผสมผสานทฤษฎี การปรึกษาและจิตบำบัด ทั้งในด้านของความคิด ความเชื่อเกี่ยวกับธรรมชาติของมนุษย์แนวคิด พื้นฐานของการเกิดความผิดปกติทางจิตใจและบุคลิกภาพ รวมทั้งเทคนิคต่าง ๆ ของตั้งแต่ทฤษฎีขึ้นไปจนเกิดเป็นทฤษฎีการปรึกษาและจิตบำบัดแบบใหม่โดยการผสมผสานนั้นอาจมาจากทฤษฎีที่มีแนวคิดพื้นฐานคล้ายคลึงกันหรือหรือตรงกันข้ามกันเลยก็ได้การผสมผสานแบบนี้ถือได้ว่ามี ความซับซ้อนและยากมากที่สุด

2. การผสมผสานทางเทคนิค (Technical eclecticism) คือการผสมผสานทางเทคนิคเป็น รูปแบบการผสมผสานที่นิยมใช้มากที่สุดวิธีหนึ่ง โดยเป็นการเลือกนำเอาเฉพาะเทคนิคจากทฤษฎี การปรึกษาและจิตบำบัดต่าง ๆ ซึ่งเป็นเทคนิคที่มีหลักฐานเชิงประจักษ์ (Empirically supported interventions) มาใช้ให้เหมาะสมกับการช่วยเหลือผู้รับบริการแต่ละรายโดยมิได้ยึดถือทฤษฎี การปรึกษาหรือจิตบำบัดใดเป็นทฤษฎีหลัก

3. การผสมผสานทางทฤษฎีแบบมีทฤษฎีหลัก (Assimilative integration) คือ ผู้ให้การปรึกษาหรือนักจิตบำบัดยึดถือทฤษฎีการบำบัดทฤษฎีใดทฤษฎีหนึ่งเป็นหลักจากนั้นสามารถ เลือกใช้เทคนิคจากทฤษฎีการบำบัดอื่นมาใช้ร่วมด้วย โดยเทคนิคที่ถูกนำมาใช้จะต้องสอดคล้องกับ วัตถุประสงค์เพื่อตอบสนองเป้าหมายการบำบัดตามทฤษฎีหลักที่นักจิตบำบัดยึดถือ

4. การมีปัจจัยการบำบัดร่วม (Common factors) คือเป็นวิธีพิจารณาคูณลักษณะร่วมหรือ ปัจจัยที่ส่งผลให้ผู้รับบริการมีการเปลี่ยนแปลงที่ดีขึ้นภายหลังได้รับการปรึกษาหรือการทำจิตบำบัด โดยมิได้ขึ้นอยู่กับว่าใช้ทฤษฎีการปรึกษาหรือจิตบำบัดทฤษฎีใด

สรุปว่า ในงานวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยจะทำการบูรณาการที่เลือกใช้เฉพาะเทคนิค (Technical eclectics) ใช้เฉพาะเทคนิคจากทฤษฎีการปรึกษาหลาย ๆ ทฤษฎีมาช่วยแก้ไขปัญหาคอครบครัว เฉพาะเรื่องที่เกี่ยวข้องกับคอครบครัวของผู้มารับการปรึกษาเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการให้ การปรึกษา มุ่งช่วยเหลือพ่อแม่ให้สามารถแก้ไขปัญหที่เกิดขึ้นในทิศทางที่สร้างสรรค์ เหมาะสม กับปัญหาที่แต่ละคอครบครัวเผชิญอยู่

เทคนิคการให้การปรึกษาคอครบครัวทฤษฎีโครงสร้างคอครบครัว

เทคนิคการปรึกษาคอครบครัวทฤษฎีโครงสร้างคอครบครัวที่ผู้ให้การปรึกษาสามารถ เลือกสรรมาใช้ให้เหมาะสม มีดังต่อไปนี้ (Carlson, Sperry & Lewis, 1997)

1. การสังเกตและการตั้งคำถาม การให้การปรึกษาคอครบครัวตามทฤษฎีโครงสร้าง คอครบครัว ผู้ให้การปรึกษาสังเกตคอครบครัว โดยให้ผู้ให้การปรึกษที่ตั้งคำถามเพื่อเป็นข้อสังเกตกับ ตนเอง ดังนี้

1.1 การปฏิสัมพันธ์ (Interaction) ของสมาชิกแต่ละคนเป็นอย่างไร ใครพูดอะไร ใครพูดกับใคร ใครพูดอย่างไร ภาษาถ้อยคำ ภาษาท่าทางของสมาชิกในครอบครัวแต่ละคนเป็นอย่างไร

1.2 กำลังเกิดอะไรขึ้นกับครอบครัวทั้งครอบครัว ใครกำลังควบคุมใคร สมาชิกคนนี้กับสมาชิกคนอื่น ๆ มีความสัมพันธ์กันอย่างไร

1.3 สภาพการณ์ใหม่ (Context) อะไรที่เหมาะสมที่สุดกับสมาชิกครอบครัวแต่ละคน ลักษณะโครงสร้างรูปแบบความสัมพันธ์แบบใดที่ก่อให้เกิดปัญหาในครอบครัวครั้งนี้ถ้าจะให้ครอบครัวนี้ปฏิบัติหน้าที่ได้ดีกว่าเดิมควรสร้างโครงสร้างใหม่ให้เกิดขึ้นในลักษณะใด

2. การทำแผนที่ครอบครัว (Family mapping) เป็นแผนผังแสดงให้เห็นความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกครอบครัว ทำให้ผู้ให้การรักษาทราบ โครงสร้างของครอบครัว ความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกในครอบครัวประกอบการพิจารณาว่าระบบย่อยใดในครอบครัวที่ส่งผลให้เกิดปัญหาในปัจจุบัน นอกจากนี้ การทำแผนที่ครอบครัวเป็นการประเมินเพื่อพัฒนาวิถีทางที่จะเข้าถึงครอบครัว ช่วยให้ผู้ให้การรักษาเข้าใจและช่วยเหลือครอบครัวได้ดีขึ้น

3. เทคนิคการเข้าร่วม (Joining) เป้าหมายเบื้องต้นของเทคนิคการเข้าร่วม คือ การสร้างสัมพันธภาพในการให้การรักษาครอบครัว โดยมุ่งเน้นไปที่การใส่ใจกับภาวะอารมณ์ของครอบครัวผู้ให้การรักษาต้องเข้ากลุ่มเพื่อให้สมาชิกในครอบครัวรู้ว่าผู้ให้การรักษายอมรับและเข้าใจ และรับรู้เรื่องราวต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในครอบครัว ความรู้สึกดังกล่าวจะเกิดขึ้นได้ต้องอาศัยเทคนิคต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

3.1 การติดตามร่องรอย (Tracking) ใช้ความชัดเจน (Clarification) การขยายความ (Amplification) และการยอมรับ (Approval) เพื่อเป็นสิ่งกระตุ้นแต่ละบุคคลและระบบย่อยในการสื่อสารในครอบครัว

3.2 ผู้ให้การรักษาเลียนแบบภาษาท่าทาง น้ำเสียง จังหวะการพูดของสมาชิก หรือเนื้อหาของ การสื่อสารในครอบครัว (Mimesis) โดยผู้ให้การรักษาต้องแสดงออกถึงความจริงใจ จะช่วยให้เข้าใจและการเข้าถึงความรู้สึกของครอบครัว ตัวอย่างเช่น ถ้าหากว่าครอบครัวใช้คำใดบ่อย ๆ ผู้ให้การรักษา ก็จะคัดแปลงคำพูดเหล่านั้นมาใช้ในรูปแบบการพูดเช่นเดียวกัน ทั้งนี้เพื่อให้เป็นอันหนึ่งเดียวกันกับครอบครัวผู้รับการรักษา

3.3 การให้การสนับสนุนหรือยืนยัน (Confirmatory) เป็นการที่ผู้ให้การรักษาแสดงให้เห็นว่าผู้ให้การรักษาเข้าใจถึงความรู้สึกของสมาชิกในแต่ละคน และให้การสนับสนุนหรือยืนยันความสามารถข้อดีของสมาชิก ยืนยันศักยภาพของสมาชิกในแต่ละคนควรดำรงไว้เพื่อความผาสุกของครอบครัวตลอดไป

3.4 การเอื้ออำนวย ให้ความสะดวก มีการปรองดอง โดยเน้นการเข้าร่วมฟังปัญหาของครอบครัวนั้น ๆ ผู้ให้การปรึกษาจะพยายามเข้าใจรูปแบบของครอบครัวเพื่อให้สมาชิกมีความปรองดองกันมากขึ้น โดยเปิดโอกาสให้สมาชิกได้แสดงความรู้สึก ส่วนผู้ให้การปรึกษาจะสะท้อนความรู้สึก ให้กำลังใจ สนับสนุน ชมเชยผลการกระทำแก่สมาชิกบางคน

4. การแสดงบทบาท (Enactments) เป็นการให้สมาชิกครอบครัวแสดงบทบาทใหม่ ปฏิสัมพันธ์ในครอบครัวอาจจะสัมพันธ์กับความไม่มีพหิมิติภัยอะไรเลย หรืออาจจะสัมพันธ์กับปัญหาโดยตรง การแสดงบทบาทจะใช้การวินิจฉัยโครงสร้างของครอบครัวโดยการทำให้พฤติกรรมของสมาชิกบางคนเข้มข้นขึ้นและปรับโครงสร้างระบบครอบครัวนั้นเสียใหม่

5. การมองภาพใหม่ (Reframing) เป็นการให้ครอบครัวมองสมาชิกคนใดคนหนึ่งหรือปัญหาที่เกิดขึ้นในภาพที่แตกต่างจากเดิม จากที่ครอบครัวจะมองสมาชิกหรือมองปัญหานั้นขึ้นอยู่ กับปัจจัยหลาย ๆ อย่างของแต่ละบุคคล การมองภาพใหม่จึงทำให้ครอบครัวมองปัญหาในมุมใหม่ที่ไม่เคยมองมาก่อน มองทางลบให้มันลดลง มองมุมบวกให้มากขึ้น ซึ่งจะช่วยให้ครอบครัวสามารถปรับตัวกับสมาชิกหรือปัญหาที่เกิดขึ้นได้

6. การสร้างขอบเขต (Boundary) เป็นสิ่งสำคัญทฤษฎีโครงสร้างครอบครัว หากสมาชิกคู่ใดมีความใกล้ชิดหรือผูกพันกันมากไปจนไม่เป็นตัวของตัวเองทำให้ขอบเขตของบุคคลไม่ชัดเจน ผู้ให้การปรึกษาจะต้องพยายามช่วยให้แต่ละคนมีความเป็นตัวของตัวเองมากขึ้นแต่ยังมีความผูกพันกันอยู่ บางคนที่ห่างเหินกับสมาชิกครอบครัว ผู้ให้การปรึกษาก็จะดึงบุคคลที่ห่างเหินให้เข้ามาผูกพันกับครอบครัวด้วย การกระทำเช่นนี้ จะเป็นการช่วยให้ครอบครัวเปลี่ยนขอบเขตใหม่ ผู้ให้การปรึกษาอาจปรับขอบเขตให้มีความยืดหยุ่นมากขึ้นหรือน้อยลง ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับสถานการณ์ครอบครัวนั้น ๆ

ดังนั้น ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้เลือกใช้เทคนิคที่เหมาะสมกับการเสริมสร้างคุณภาพพ่อแม่ที่มีบุตรวัยรุ่น ได้แก่ เทคนิคการสังเกตและการตั้งคำถาม เทคนิคการทำแผนที่ครอบครัว เทคนิคการเข้าร่วม เทคนิคมองภาพใหม่ และเทคนิคการสร้างขอบเขต เพื่อที่จะช่วยให้พ่อแม่เข้าใจถึงระบบรูปแบบในครอบครัวของตนเองอย่างเข้าใจ มองเห็นปัญหาและเข้าใจถึงการมีขอบเขตความผูกพันในครอบครัวได้ชัดเจนยิ่งขึ้น และพร้อมจะปรับเปลี่ยนตนเอง เพื่อการเลี้ยงดูบุตรอย่างมีประสิทธิภาพ

เทคนิคที่ใช้ในการให้การปรึกษาครอบครัวตามทฤษฎีพฤติกรรมนิยม

เทคนิคในการให้การปรึกษาตามทฤษฎีพฤติกรรมนิยม จะเน้นในลักษณะของการให้การศึกษา (Education) การสอน (Coaching) การฝึกทักษะการสื่อสารและทักษะการแก้ปัญหา (Communication and problem solving skills training) การใช้เงื่อนไขแบบการเรียนรู้เงื่อนไข

พฤติกรรม (Operant conditioning) และการทำสัญญา (Contracting) โดยมีเทคนิคดังต่อไปนี้
(เพ็ญญา กุลนาคล, 2560)

1. การให้ผู้รับการปรึกษาดอบแบบสำรวจ (Completing inventory) ผู้ให้การปรึกษาจะแจ้งให้ผู้รับการปรึกษาทราบเกี่ยวกับกฎพื้นฐานของการปรึกษา (Ground rules) ว่าผู้รับการปรึกษาจะต้องทำอะไรบ้างในการมารับการปรึกษา การให้ผู้รับการปรึกษาดอบแบบสำรวจนี้เป็นเทคนิคที่นำมาใช้ตั้งแต่เริ่มต้นการปรึกษา และทุกระยะของกระบวนการศึกษา โดยให้ผู้รับการปรึกษาระบุ สิ่งที่เขาคาดหวังเกี่ยวกับการปรึกษา สัมพันธภาพของผู้รับการปรึกษากับสมาชิกครอบครัว ประวัติครอบครัว ความสนใจของผู้รับการบำบัดปรึกษาที่ส่งผลต่อปัจจุบัน

2. การสอน (Coaching) เทคนิคนี้ผู้ให้การปรึกษาจะช่วยบุคคล คู่สมรส และครอบครัว ให้สามารถตอบสนองสิ่งเร้าอย่างเหมาะสม โดยการสอนด้วยการใช้คำพูด การฝึกให้คู่สมรสสมาชิกในครอบครัวพูด หรือ ปฏิบัติ โดยมีผู้ให้การปรึกษาเป็นโค้ชช่วยสอนเทคนิคให้ และมีการฝึกหัดพฤติกรรมให้ จะทำให้นักลและครอบครัวมีแนวทางในการตอบสนองต่อกันและกันได้เหมาะสม

3. การทำสัญญา (Contingency contracting) สัญญา เป็นข้อตกลงระหว่างบุคคล 2 คน หรือมากกว่าอย่างเป็นลายลักษณ์อักษรข้อตกลงต้องมีความชัดเจน ว่าต้องทำอะไรบ้างแล้วผลที่จะเกิดขึ้นตามมาคืออะไร วัตถุประสงค์ได้เป็นอย่างดีเป็นรูปธรรม เช่น ลูกและแม่เขียนข้อตกลงร่วมกันว่าเมื่อกลับถึงบ้านลูกต้องทำการบ้านให้เสร็จ จึงจะไปดูโทรทัศน์ได้ โดยทั้งลูกและแม่ จะต้องลงนามในสัญญาที่เป็นข้อตกลงร่วมกันนั้น

4. การเสริมแรงทางบวก (Positive reinforcement) การเสริมแรงทางบวกเป็นกลวิธีหนึ่งที่สำคัญ การเสริมแรงอาจใช้วัตถุ เช่น ขนม เงิน หรือการให้รางวัลทางสังคม เช่น การยิ้ม การให้คำชม เป็นตัวเสริมแรง (Reinforces) การเสริมแรงที่มีประสิทธิภาพ คือ การให้ตัวเสริมแรงที่บุคคลนั้นต้องการ ที่จะทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปในทางที่พึงประสงค์มากขึ้น

5. การมอบหมายการบ้าน หรือ กิจกรรมให้ทำ ผู้ให้การปรึกษาจะมอบหมายงาน หรือ มอบหมายการบ้านให้ผู้รับการปรึกษาได้ฝึกไปปฏิบัติ โดยผู้ให้การปรึกษาจะเริ่มในงานที่ผู้รับการปรึกษาสามารถกระทำประสบความสำเร็จได้ง่าย และค่อย ๆ เพิ่มความยากของกิจกรรมขึ้นเรื่อย ๆ ผู้รับการปรึกษาจะค่อย ๆ เพิ่มความรู้สึกลับใจตนเอง รู้สึกถึงสิ่งที่ตนเองสามารถควบคุมได้ การมอบหมายการบ้าน หรือกิจกรรมที่ให้ผู้รับการปรึกษาปฏิบัติ นั้น จะแสดงให้เห็นถึงประเด็นดังต่อไปนี้

5.1 ความร่วมมือกันระหว่างผู้ให้การปรึกษาและผู้รับการปรึกษา การให้โอกาสให้ผู้รับการปรึกษาเสนอความคิดเห็นต่อการบ้าน หรือ กิจกรรม และเปิดโอกาสให้ผู้รับการปรึกษาตอบรับหรือปฏิเสธกิจกรรมได้

5.2 ความสัมพันธ์ของกิจกรรมกับการให้การปรึกษาแต่ละครั้ง ผู้ให้การปรึกษาคควรกำหนดถึงเป้าหมายการแสดงกิจกรรม และมีความชัดเจนของกิจกรรม

5.3 การฝึกทักษะการตัดสินใจ (Decision-making skills) ผู้ให้การปรึกษาจะให้สมาชิกในครอบครัว หรือผู้รับการปรึกษาเรียนรู้เกี่ยวกับกระบวนการตัดสินใจ เริ่มตั้งแต่การพิจารณาว่า ปัญหาที่เกิดขึ้นคือปัญหาอะไร ฝึกการหาข้อมูลเกี่ยวกับปัญหานั้น แล้วพิจารณาว่าจะตัดสินใจอย่างไรเกี่ยวกับปัญหานั้น ๆ จะมีทางเลือกอะไรบ้างแล้วจะตัดสินใจเลือกทางใดทางหนึ่ง ที่เห็นว่าเหมาะสมที่สุด

5.4 การปรับโครงสร้างความคิด (Cognitive restructuring) ผู้ให้การปรึกษาจะสนับสนุนให้สมาชิกในครอบครัว ได้รู้จักสังเกตเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นกับครอบครัวในปัจจุบัน รวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูลที่เกี่ยวข้องและพัฒนาทักษะ โดยการไตร่ตรอง และตีความหมายเรื่องราวต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นอย่างตรงประเด็น และปรับโครงสร้างความคิด โดยการใช้ทักษะการปรึกษาเป็นต้น เพื่อตรวจสอบกระบวนการคิด ข้อดี ข้อเสีย และปรับเปลี่ยนมุมมองของการปรึกษา ที่ช่วยให้เกิดความคิดเกี่ยวกับตนเองในทางที่ดี และเกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างต่อเนื่องถาวรได้

ดังนั้น ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้เลือกใช้เทคนิคที่เหมาะสมกับการเสริมสร้างคุณภาพพ่อแม่ที่มีบุตรวัยรุ่น ได้แก่ เทคนิคการฝึกทักษะการตัดสินใจ เทคนิคการปรับโครงสร้างความคิด เทคนิคการลดความวิตกกังวลอย่างเป็นระบบ เทคนิคการหยุดความคิด เทคนิคการโต้แย้งกับความคิดที่ไม่สมเหตุผล เทคนิคการสอน และเทคนิคการเสริมแรงทางบวก เพื่อที่จะช่วยให้พ่อแม่ปรับเปลี่ยนความคิดและพฤติกรรมให้เหมาะสมยิ่งขึ้น เช่น เรียนรู้เกี่ยวกับทักษะการสื่อสาร การแก้ไขปัญหา การพัฒนาศักยภาพต่าง ๆ การปรับเปลี่ยนพฤติกรรมและบทบาทต่าง ๆ และการจัดการหรือการบริหารความขัดแย้งในการเสริมสร้างความเข้มแข็งของสัมพันธภาพระหว่างสมาชิกครอบครัวได้ดียิ่งขึ้น

เทคนิคที่ใช้ในการปรึกษาทฤษฎีเน้นทางออกระยะสั้น

ในการให้การปรึกษาแบบเน้นทางออกระยะสั้น มีเทคนิคที่ใช้ในการให้การปรึกษากับผู้รับการปรึกษา ดังต่อไปนี้ (De Shazer, 1985, 1988 cited in Corey, 2013)

1. เทคนิคการสร้างความร่วมมือ (Establishing a collaborative) ผู้ให้การปรึกษาตามทฤษฎีเน้นทางออกระยะสั้นอาจพิจารณาจากจำนวนครั้งของการปรึกษา เมื่อช่วยผู้รับการปรึกษาในการค้นหาทางออก และการสร้างความพอใจในชีวิต อย่างไรก็ตามถ้าขั้นตอนเหล่านี้ถูกใช้เป็นกิจวัตร โดยไม่ได้พัฒนาการทำงานที่เป็นมิตรก็จะไม่นำไปสู่ผลลัพธ์ที่มีประสิทธิภาพเป็นสิ่งสำคัญที่ผู้ให้การปรึกษาเชื่อว่าผู้รับการปรึกษาเป็นผู้เชี่ยวชาญที่แท้จริงในชีวิตของพวกเขาเอง เทคนิคทั้งหมดที่กล่าวมาจะต้องดำเนินงานภายใต้ความร่วมมือของการทำงานร่วมกัน

2. เทคนิคการนัดหมายก่อนการปรึกษา (Pre-therapy change) การนัดหมายอย่างเรียบง่าย มักจะตั้งคำถามเปลี่ยนแปลงในทางบวกในครั้งแรกของการบำบัด เป็นเรื่องธรรมดาที่ผู้ให้การศึกษาต้องถามว่า “อะไรที่คุณจะทำตั้งแต่คุณเรียกร้องให้มีการนัดพบที่จะสร้างความแตกต่างในปัญหาของคุณ” (De Shazer, 1985; 1988 cited in Corey, 2013) โดยการถามเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว ผู้ให้การศึกษาสามารถทำให้เกิดขึ้นและขยายสิ่งที่ผู้รับการศึกษาได้ทำมาแล้ว โดยวิธีการเปลี่ยนแปลงในเชิงบวก การเปลี่ยนแปลงนี้ไม่สามารถเกิดขึ้นในขั้นตอนการปรึกษาด้วยตัวมันเอง ดังนั้นการถามจะช่วยสนับสนุนให้ผู้รับการศึกษาต้องพึ่งพาผู้ให้ศึกษาน้อยลง และมากกว่านั้น การบรรลุเป้าหมายของการบำบัดด้วยการใช้แหล่งทรัพยากรที่เขามี (De Shazer & Dolan, 2007; McKeel, 1996; Weiner-Davis, De Shazer & Gingerich, 1987 cited in Corey, 2013)

3. เทคนิคคำถามปาฏิหาริย์ (Miracle question) เป้าหมายของการบำบัด ได้รับการพัฒนาโดยการใช้สิ่งที่ เดอร์ เซเซอร์ (De Shazer) เรียกว่าคำถามปาฏิหาริย์ซึ่งเป็นเทคนิคที่สำคัญของทฤษฎีเน้นทางออกผู้ให้การศึกษาถามว่า “สมมติว่าคืนหนึ่งในขณะที่คุณหลับปัญหาได้ถูกแก้ไขไปแล้ว มีอะไรบ้างที่จะเป็นสิ่งที่แตกต่างไปจากเดิม” ผู้รับการศึกษาถูกกระตุ้นให้แสดงบทบาท “อะไรที่จะเป็นสิ่งที่แตกต่างไปจากเดิม” ในการรับรู้เกี่ยวกับปัญหา ถ้าผู้รับการปรึกษายืนยันว่าฉันต้องการที่จะมีความมั่นใจและรู้สึกปลอดภัยมากกว่านี้ ผู้ให้การศึกษาพูดว่า “ให้คุณลองจินตนาการว่าวันนี้คุณออกจากสถานที่นี้ไปและคุณมีความมั่นใจและมีความปลอดภัยมากขึ้น คุณจะทำอะไรที่แตกต่างไปจากเดิม” กระบวนการนี้สะท้อนให้เห็นถึงการตั้งสมมติฐานในการพิจารณาทางออก O’Hanlon and Weiner-Davis’s (2003 cited in Corey, 2013, p. 384) เชื่อว่าการเปลี่ยนการกระทำ และมุมมองเกี่ยวกับการรับรู้ปัญหาสามารถเปลี่ยนปัญหาได้

De Jung and Berg (2008 cited in Corey, 2013) กล่าวว่า คำถามปาฏิหาริย์เป็นเทคนิคที่มีประโยชน์ การถามคำถามปาฏิหาริย์ทำให้ผู้รับการศึกษาได้พิจารณาถึงความเป็นไปได้ในอนาคต ผู้รับการศึกษาถูกกระตุ้นให้ตนเองสามารถฝันถึงแนวทางการเปลี่ยนแปลงที่เขาอยากให้เห็น คำถามนี้จะเน้นไปที่อนาคตที่ผู้รับการศึกษาสามารถที่จะเริ่มพิจารณาถึงความแตกต่างในชีวิต โดยไม่ได้ถูกรอบงำด้วยปัญหาเฉพาะ การแทรกแซงนี้เปลี่ยนจากการตอกย้ำจากปัญหาทั้งในอดีตและปัจจุบัน ไปสู่ชีวิตที่พอใจมากขึ้นในอนาคต

4. เทคนิคคำถามบอกระดับ (Scaling question) ผู้ให้การศึกษาแบบเน้นทางออกใช้คำถามบอกระดับเมื่อการเปลี่ยนแปลงในประสบการณ์ของบุคคลซึ่งเป็นสิ่งยากที่จะสังเกต เช่น ความรู้สึก อารมณ์ หรือ การสื่อสาร (De Shazer and Berg, 1998 cited in Corey, 2013) ยกตัวอย่างเช่น ผู้หญิงบอกความรู้สึกตื่นตกใจหรือวิตกกังวล อาจจะถามว่า “จากระดับ 0-10 โดยที่ 0 หมายถึง

ความรู้สึกตอนที่คุณได้มาบำบัดและ 10 หมายถึง ความรู้สึกหลังจากความปาฏิหาริย์ได้เกิดขึ้นและ ปัญหาของคุณไม่มีแล้ว คุณคิดว่าความวิตกกังวลของคุณในขณะนี้คืออะไร” ในกรณีที่ ผู้รับการปรึกษาได้ย้ายตัวเลขไปอยู่ไม่ไกลจาก 0 ถึง 1 แสดงว่า เธอดีขึ้น ทำไมเธอถึงทำเช่นนั้น หรือ เธอต้องทำอะไรเพื่อเพิ่มระดับขึ้น คำถามบอกระดับช่วยให้ผู้รับการปรึกษาให้ความสนใจกับสิ่งที่ เขากำลังทำและวิธีที่พวกเขาสามารถทำตามขั้นตอนที่จะนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงที่พวกเขาต้องการ Goldenberg and Goldenberg (2008 อ้างถึงใน เพ็ญญา กุลนภาดล, 2560) กล่าวว่า คำถาม บอกระดับเป็นการบอกให้ผู้รับการปรึกษาบอกระดับในการรับรู้สถานการณ์ เพื่อสร้างมุมมอง ด้านบวกและเพื่อส่งเสริมความสำเร็จนั้น เทคนิคนี้ช่วยให้ผู้ให้การปรึกษาประเมินมุมมองของ ผู้รับการปรึกษาแต่ละคนและเพื่อจูงใจให้อธิบายเป้าหมายของเขาอย่างละเอียดผู้ให้การปรึกษา จะทำให้ผู้รับการปรึกษาเริ่มต้นกระทำการเปลี่ยนแปลง เทคนิคนี้ใช้บ่อย คำถามบอกระดับจะช่วย ให้คู่สมรสประเมินการรับรู้ของอีกฝ่ายต่อเหตุการณ์ผู้ให้การปรึกษาจะใช้ตัวเลขเหล่านี้ เพื่อจูงใจ หรือสนับสนุนวิธีการนี้จะช่วยให้การเปลี่ยนแปลงเป็นไปอย่างต่อเนื่องตามที่คาดหวัง

5. เทคนิคการให้ข้อมูลย้อนกลับกับผู้รับการปรึกษา (Therapist feedback to clients) ผู้ให้การปรึกษาแบบเน้นทางออกโดยทั่วไปจะใช้เวลาพัก 5-10 นาที ในแต่ละครั้ง เพื่อเขียนสรุป ข้อความให้กับผู้รับการปรึกษา ในระหว่างพักนี้ผู้ให้การปรึกษากำหนดข้อเสนอแนะที่จะให้กับ ผู้รับการปรึกษา De Jung and Berg (2008 cited in Corey, 2013) อธิบายว่า การเขียนสรุป ข้อเสนอแนะประกอบด้วยโครงสร้าง 3 ส่วน คือ คำชมเชย (Compliment) การเชื่อมต่อ (Bridge) และการแนะนำงาน (Suggesting tasks)

5.1 คำชมเชย (Complimenting) เป็นการยืนยันสิ่งที่ผู้รับการปรึกษาจะได้ทำว่า เป็นสิ่งที่จะนำไปสู่ทางออกที่มีประสิทธิภาพ การชมเชยเป็นสิ่งสำคัญที่ไม่ต้องทำให้เป็นกิจวัตร แต่เป็นในลักษณะที่ทำให้กำลังใจที่จะสร้างความหวังและสื่อความหมายกับผู้รับการปรึกษาว่า เขาสามารถประสบความสำเร็จในเป้าหมายของเขาโดยการวาดภาพบนจุดแข็งและความสำเร็จของ พวกเขา

5.2 การเชื่อมต่อ (Bridge) เป็นการเชื่อมโยงคำชมเชยไปสู่การแนะนำงานที่จะให้กับ ผู้รับการปรึกษา การเชื่อมต่อเป็นการให้เหตุผลสำหรับข้อเสนอแนะ

5.3 งานที่มอบหมาย (Suggesting tasks) ประกอบด้วยงานที่แนะนำให้กับ ผู้รับการปรึกษาซึ่งถือได้ว่าเป็นการบ้าน ขอให้สังเกต งานของผู้รับการปรึกษาให้ความสนใจ การดำเนินชีวิตของพวกเขา กระบวนการตรวจสอบตนเองนี้ช่วยให้ผู้รับการปรึกษามั่นใจ ความแตกต่างถึงสิ่งที่ดีขึ้น โดยเฉพาะสิ่งที่พวกเขาคิด ความรู้สึก หรือพฤติกรรม งานที่เกี่ยวกับ พฤติกรรมที่ต้องการให้ผู้รับการปรึกษาทำอะไรสักอย่างที่ผู้ให้การปรึกษาเชื่อว่าจะเป็นประโยชน์

กับพวกเขาในการสร้างทางออก De Jong and Berg (2008) เน้นว่า ข้อเสนอแนะของผู้ให้การปรึกษา ที่ให้กับผู้รับการปรึกษาเป็นสิ่งที่พวกเขาจำเป็นต้องทำมากขึ้นและแตกต่างเพื่อเพิ่มโอกาสในการได้ เข้าถึงเป้าหมายของผู้รับการปรึกษา

6. เทคนิคการยุติ (Terminating) จากการสนทนาที่มุ่งเน้นทางออกในตอนแรก ผู้ให้การปรึกษาดังใจในการทำงานต่อจุดหมายปลายทาง เมื่อผู้รับการปรึกษาสามารถสร้างทางออก ที่พอใจ สัมพันธภาพในการบำบัดสามารถยุติลงได้ เริ่มต้นคำถามการก่อรูปเป้าหมาย (Goals-formation question) ที่ผู้ให้การปรึกษามักจะถามว่า “สิ่งที่ต้องการให้แตกต่างในชีวิตของคุณซึ่งเป็น ผลมาจากการที่คุณมาที่นี่แล้วจะพูดได้ว่าการมาพบผมเป็นสิ่งที่คุ้มค่า” คำถามอื่นที่จะทำให้ ผู้รับการปรึกษาได้คิดคือ “เมื่อปัญหาได้ถูกแก้ไขแล้ว คุณจะทำอะไรที่แตกต่าง” ผ่านการใช้คำถาม บอกระดับผู้ให้การปรึกษาสามารถช่วยให้ผู้รับการปรึกษาตรวจสอบความก้าวหน้าเพื่อที่จะได้ สามารถยุติการปรึกษาได้เมื่อพวกเขาไม่จำเป็นต้องมาบำบัดแล้ว (De Jong & Berg, 2008 cited in Corey, 2013) ช่วงเวลาของการยุติการปรึกษา ผู้ให้การปรึกษาช่วยให้ผู้รับการปรึกษาระบุสิ่งที่เขาจะ ทำต่อการเปลี่ยนแปลงที่เขาได้ทำแล้วในอนาคต (Bertolino & O’Hanlon, 2002 cited in Corey, 2013) ผู้รับการปรึกษาได้รับความช่วยเหลือในการระบุอุปสรรคหรือรับรู้ถึงสิ่งกีดขวางที่อาจจะเจอ ได้ในรักษาการเปลี่ยนแปลงที่พวกเขาได้ทำ Guterman (2006 cited in Corey, 2013) กล่าวว่า เป้าหมายสูงสุดของการปรึกษาแบบเน้นทางออก การปรึกษาคือการสิ้นสุดการรักษา เขากล่าวเสริม ว่า ถ้าผู้ให้การปรึกษาไม่ออกแบบการบำบัดเชิงรุกในระยะสั้น ๆ ในหลาย ๆ กรณี การปรึกษาจะ กลายเป็นช่วงสั้น ๆ จากการผิมนัดเพราะรูปแบบของการให้บำบัดเป็นแบบระยะสั้น เน้นปัจจุบัน และการระบุข้อร้องทุกข์ เป็นไปได้มากที่ผู้รับการปรึกษาได้รับประสบการณ์เกี่ยวกับการพัฒนา ความวิตกกังวลในเวลาต่อมา ผู้รับการปรึกษาสามารถขอรับการปรึกษาอีกเมื่อใดก็ตามที่พวกเขา รู้สึกว่าจำเป็นต้องได้รับการติดตามหรือบอกเล่าเรื่องราวของเขา

ดังนั้น ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้เลือกใช้เทคนิคที่เหมาะสมกับการเสริมสร้างคุณภาพพ่อแม่ที่มีบุตรวัยรุ่น ได้แก่ เทคนิคคำถามปาฏิหาริย์ (Miracle question) ที่จะช่วยให้พ่อแม่เกิด ความตระหนักถึงสิ่งที่ต้องการสามารถที่จะระบุทางออกได้ง่ายขึ้น เกิดความกระตือรือร้น และตระหนัก ในการรับมือทางบวกจากปัญหาภายในครอบครัว เทคนิคคำถามยกเว้น (Exception questions) เพื่อที่จะดึงศักยภาพ พลังทางบวก และความเข้มแข็งที่จะทำให้พ่อแม่สามารถระบุทางออกที่ เหมาะสมกับตนเองได้ เทคนิคคำถามบอกระดับ (Scaling question) จะทำให้พ่อแม่ได้ตั้งเป้าหมาย บอกระดับความรู้สึกของตนเอง และเริ่มต้นกระทำการเปลี่ยนแปลง การใช้เทคนิคคำชมเชย (Complimenting) เพื่อเป็นการให้กำลังใจ และยืนยันว่าพ่อแม่จะสามารถรับมือและมีกลยุทธ์ เชิงบวกในการพัฒนาตนเองให้มีคุณภาพเพื่อการเลี้ยงดูบุตรอย่างมีประสิทธิภาพ

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษารอบครัวเชิงบูรณาการ

ผู้วิจัยทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับการศึกษารอบครัวเชิงบูรณาการ ดังนี้

Meyers (1998) ได้สร้างรูปแบบการให้การศึกษารอบครัวเพื่อเสริมสร้างทักษะการเป็นพ่อแม่ โดยใช้แนวคิดอิทธิพลของสิ่งแวดล้อมที่มีต่อมนุษย์ (Ecological theory) บูรณาการกับแนวคิดและเทคนิคการศึกษารอบครัวแผนภูมิครอบครัว (Genogram) ของการศึกษารอบครัวตามทฤษฎีระบบครอบครัวเทคนิคการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ (Effective communication) ของการให้การศึกษารอบครัวตามทฤษฎีมนุษยนิยม เทคนิคการฝึกทักษะการแก้ไขปัญหา (Problem solving skills) และเทคนิคการแสดงบทบาทสมมติ (Role play) ของการให้การศึกษารอบครัวตามทฤษฎีพฤติกรรมและการรู้คิด-พฤติกรรม ผลการให้การปรึกษา พบว่า พ่อแม่ที่เข้าร่วมการปรึกษามีความเข้าใจบทบาทการทำหน้าที่พ่อแม่เพิ่มขึ้น มีทักษะการเป็นพ่อแม่ด้านการสื่อสารกับบุตรธิดา และมีทักษะการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นระหว่างพ่อแม่กับบุตรธิดาดีขึ้นจากเดิม

Spillane-Grieco (2000) ได้สร้างรูปแบบการให้การศึกษารอบครัวตามทฤษฎีการรู้คิด-พฤติกรรม เพื่อลดความขัดแย้งที่รุนแรงระหว่างบุตรธิดากับพ่อ/แม่ที่หย่าร้าง โดยใช้เทคนิคการฝึกทักษะพ่อแม่ (Parent training) เทคนิคการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพทักษะการเห็นอกเห็นใจ (Empathy skill) เทคนิคการฝึกทักษะการแก้ไขปัญหา เทคนิคการฝึกทักษะการกล้าแสดงออก (Assertiveness training) โดยรูปแบบการให้การศึกษารอบครัวตามทฤษฎีการรู้คิด-พฤติกรรม ดำเนินการให้การปรึกษาเป็นรายครอบครัวสัปดาห์ละ 1 ครั้ง ๆ ละ 2-3 ชั่วโมง จำนวน 8 ครั้ง กลุ่มตัวอย่างเป็นพ่อ/แม่ที่หย่าร้างที่อยู่กับบุตรธิดา และมีคะแนนความขัดแย้งระหว่างพ่อ/แม่กับบุตรธิดาสูง ผลการให้การปรึกษาพบว่าพ่อ/แม่และบุตรธิดาที่เข้าร่วมการให้การปรึกษารอบครัวมีคะแนนความขัดแย้งระหว่างพ่อ/แม่กับบุตรธิดาลดลง

นฤมล พระใหญ่ (2552) ศึกษาเรื่อง การสร้างเสริมคุณลักษณะการเป็นพ่อแม่ที่มีประสิทธิผล โดยการให้การศึกษารอบครัวแบบบูรณาการ โดยบูรณาการทฤษฎีและเทคนิคการให้การศึกษารอบครัว ได้แก่ ทฤษฎีพฤติกรรมและการรู้คิด ทฤษฎีการเล่าเรื่อง ทฤษฎีระบบครอบครัว ทฤษฎีโครงสร้างครอบครัว และทฤษฎีประสบการณ์และมนุษยนิยม จากการศึกษาพบว่า ความพึงพอใจของบุตรธิดาที่มีต่อคุณลักษณะการเป็นพ่อแม่ที่มีประสิทธิผลหลังการทดลองและหลังติดตามผล มีประสิทธิผลสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน

ผู้วิจัยนำเสนอข้อมูลที่เกี่ยวข้องและสำคัญต่อการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน ดังนี้

การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน

การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันการวิเคราะห์องค์ประกอบ (Factor analysis) มีชื่อเรียกในภาษาไทยหลายคำยกตัวอย่างเช่น การวิเคราะห์องค์ประกอบ การวิเคราะห์ตัวประกอบ เป็นต้น โดยในงานวิจัยนี้จะเรียกว่า การวิเคราะห์องค์ประกอบ ซึ่งการวิเคราะห์องค์ประกอบ เป็นเทคนิคการวิเคราะห์หลายตัวแปร ที่นิยมใช้กันมากในการสรุปรายละเอียดของตัวแปร หลาย ๆ ตัว หรือเรียกว่าเป็นเทคนิคที่ใช้ ในการลดจำนวนตัวแปรเทคนิคหนึ่ง โดยศึกษาถึง โครงสร้างความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร และสร้างตัวแปรใหม่ เรียกว่า องค์ประกอบหรือปัจจัย (Factor) โดยองค์ประกอบที่สร้างขึ้น จะประกอบด้วยรายละเอียดหรือความผันแปรของตัวแปรเดิม หลาย ๆ ตัว หรือเรียกว่าเป็นการนำ ตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กันหรือมีความร่วมกันสูงมารวมเป็น องค์ประกอบเดียวกัน ตัวแปรที่อยู่ในองค์ประกอบเดียวกันจะมีความสัมพันธ์กันทางบวกหรือทาง ลบก็ได้ ส่วนตัวแปรที่อยู่กันคนละองค์ประกอบจะมีความร่วมกันน้อยหรือจะ ไม่มีความสัมพันธ์ กันเลย (กัลยา วานิชย์บัญชา, 2552)

การวิเคราะห์องค์ประกอบ เป็นเทคนิคทางสถิติที่ใช้วิเคราะห์ผลการวัดโดยใช้เครื่องมือ หรือเทคนิคหลายชุดหรือหลายด้าน (อาจใช้แบบทดสอบ แบบวัด แบบสำรวจ ฯลฯ อาจใช้ชุดเดียว แต่มีการวัดแยกเป็นหลายด้านหรือหลายชุดก็ได้) ผลการวิเคราะห์จะช่วยให้ทราบว่า เครื่องมือหรือ เทคนิคเหล่านั้นวัดในสิ่งเดียวกัน หรือที่เรียกว่าวัดองค์ประกอบร่วมกันหรือไม่ มีกี่องค์ประกอบ เครื่องมือหรือเทคนิคเหล่านั้นวัดกี่องค์ประกอบ มากน้อยเพียงใด ผู้วิจัยอาจต้องการทราบว่า เครื่องมือหรือเทคนิคที่ใช้วัดในสิ่งต่าง ๆ วัดองค์ประกอบอะไรบ้าง หรือ ผู้วิจัยสร้างเครื่องมือวัด ตามทฤษฎีหรือแนวคิดต้องทราบว่า เมื่อนำไปใช้วัดจริงจะปรากฏผลตรงตามทฤษฎีหรือแนวคิดนั้น หรือไม่ และจะนำเอาเครื่องมือหรือเทคนิคเหล่านั้นไปใช้วัดกับกลุ่มตัวอย่างของประชากรที่ผู้วิจัย สนใจศึกษา แล้วนำผลการวัดมาวิเคราะห์ด้วยเทคนิคการวิเคราะห์องค์ประกอบ (บุญชม ศรีสะอาด, 2553)

ความหมายของการวิเคราะห์องค์ประกอบ

การวิเคราะห์องค์ประกอบ (Factor analysis) หมายถึง เทคนิคทางสถิติที่ออกแบบ รวมตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กันไว้ในกลุ่มเดียวกัน ซึ่งความสัมพันธ์เป็นไปได้ทั้งทางบวกและ ทางลบ รวมทั้งการวิเคราะห์ตัวแปรหลายตัว (Multivariate analysis techniques) ที่ออกแบบมา เพื่อช่วยให้นักวิจัยได้ใช้แสวงหาความรู้ความจริงดังกล่าว เช่น นักวิจัยสามารถใช้การวิเคราะห์ องค์ประกอบเชิงสำรวจ (Exploratory factor analysis หรือ EFA) ในการพัฒนาทฤษฎี หรือนักวิจัย

สามารถใช้การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (Confirmatory factor analysis หรือ CFA) ในการทดสอบหรือยืนยันทฤษฎี (เพชร์น้อย สิงห์ช่างชัย, 2549) และเป็น การวิเคราะห์ตัวแปรหลายตัวเทคนิคหนึ่ง เพื่อการสรุปรายละเอียดของตัวแปรหลายตัว หรือเรียกว่าเป็นเทคนิคที่ใช้ในการลดจำนวนตัวแปรเทคนิคหนึ่ง โดยการศึกษาถึงโครงสร้างความสัมพันธ์ของตัวแปร และสร้างตัวแปรใหม่ เรียกว่า องค์ประกอบ โดยองค์ประกอบที่สร้างขึ้นจะเป็นการนำตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กันหรือมีความร่วมกันสูงมารวมกันเป็นองค์ประกอบเดียวกัน (กัลยา วาณิชย์บัญชา, 2552) รวมทั้งเป็นสถิติวิเคราะห์ที่ใช้ศึกษาสำรวจความสัมพันธ์ระหว่างชุดของตัวแปรหลายตัว มีจุดมุ่งหมายในการวิเคราะห์ คือ การสำรวจโมเดลการวัด การยืนยันว่าโมเดลการวัดองค์ประกอบตามกรอบความคิดในการวิจัยนั้นสอดคล้องกับ ข้อมูลเชิงประจักษ์ และการลดจำนวนตัวแปร โดยสร้างเป็นองค์ประกอบ (Factors) เพื่อนำไปใช้ในการวิเคราะห์ต่อไป (นงลักษณ์ วิรัชชัย, 2542) นอกจากนี้ยังเป็นการวิเคราะห์องค์ประกอบ เมื่อผู้วิจัยมีสมมติฐานที่แน่นอนว่ามีตัวแปรแฝง (Latent variable) ระหว่างกลุ่มตัวแปรที่ทำการศึกษา โดยใช้ความรอบคอบในการคัดเลือกตัวแปรมาวิเคราะห์องค์ประกอบ เพื่อเปิดเผยตัวแปรแฝงที่ชัดเจนเท่าที่จะทำได้ (สุวิมล ติรภานันท์, 2555) รวมถึงการวิเคราะห์เพื่อยืนยันองค์ประกอบที่ได้สร้างจากการวิเคราะห์องค์ประกอบสำรวจ หรือเป็นทฤษฎีที่มีผู้สร้างไว้แล้วมาตรวจสอบว่ามีความชัดเจนหรือไม่ ในการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันจะมีข้อตกลงน้อยกว่าการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ เช่น ขอมให้ การวัดตัวแปรมีความคลาดเคลื่อน หรือความคลาดเคลื่อนสัมพันธ์กันได้ นอกจากนี้ผู้วิเคราะห์สามารถกำหนดโมเดลของการวิเคราะห์หรือโมเดลของการวิจัยเองได้ (ยุทธ ไกยวรรณ, 2556)

โดยสรุป การวิเคราะห์องค์ประกอบ หมายถึง เทคนิควิธีทางสถิติที่จะจับกลุ่มหรือรวมกลุ่ม หรือรวมตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กันไว้ในกลุ่มเดียวกัน ซึ่งความสัมพันธ์เป็นไปได้ทั้งทางบวกและทางลบ ตัวแปรภายในองค์ประกอบเดียวกันจะมีความสัมพันธ์กันสูง ส่วนตัวแปรที่ต่างองค์ประกอบกันจะสัมพันธ์กันน้อยหรือไม่มี โดยผู้วิจัยสามารถกำหนดรูปแบบของการวิเคราะห์เองได้ เพื่อให้เกิดความชัดเจน ความสัมพันธ์ที่คาดไว้นั้นถูกต้องหรือไม่

วัตถุประสงค์ของการวิเคราะห์องค์ประกอบ

1. เพื่อลดจำนวนตัวแปร กรณีที่ผู้วิจัยมีตัวแปรจำนวนมาก และตัวแปรเหล่านั้นมีความสัมพันธ์กัน จะจัดกลุ่มตัวแปรที่มีความสัมพันธ์ไว้ด้วยกันแล้วเรียกว่า ปัจจัย ตัวแปรที่อยู่ในปัจจัยเดียวกันมีความสัมพันธ์กันมาก โดยสามารถวัดความสัมพันธ์ด้วยสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (Correlation) ดังนั้น จากตัวแปร 20 ตัว อาจกลายเป็นตัวแปรใหม่ 4 ตัวแปร ซึ่งมีรายละเอียดของตัวแปรเดิม (X's) อยู่ในแต่ละปัจจัย ดังนั้น จะต้องมี การตั้งชื่อปัจจัยเพื่อสื่อให้เห็นความหมายของตัวแปรต่าง ๆ ที่มีอยู่ในปัจจัยนั้น ๆ

2. เพื่อตัวแปรหรือปัจจัยที่สร้างขึ้นใหม่สำหรับการวิเคราะห์ค่าทางสถิติต่อไป
  - 2.1 นำปัจจัยที่สร้างใหม่ไปใช้แก้ปัญหการวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุ ซึ่งมีตัวแปรอิสระหลาย ๆ ตัว ที่คาดเดาว่าส่งผลต่อตัวแปรตาม
  - 2.2 นำปัจจัยที่ได้เป็นตัวแปร เพื่อไปใช้เทคนิค t-test, ANOVA, Z-test หรือเทคนิคอื่นต่อไป
  - 2.3 เพื่อตรวจสอบความถูกต้อง (Confirmatory) เกี่ยวกับการที่ผู้วิจัยจะต้องกำหนดความสำคัญ หรือน้ำหนักของตัวแปร
  - 2.4 เพื่อศึกษาโครงสร้างความสัมพันธ์ของตัวแปรที่อยู่ในกลุ่มเดียวกันหรือปัจจัยเดียวกัน (กัลยา วานิชย์บัญชา, 2551)

ข้อตกลงเบื้องต้นของการใช้สถิติการวิเคราะห์องค์ประกอบ

สถิติการวิเคราะห์องค์ประกอบมีข้อตกลงเบื้องต้น ดังนี้ (Stevens, 1992, 1996; Tabachnick & Fidell, 2001; Munro, 2001 อ้างถึงใน เพชรน้อย สิงห์ช่างชัย, 2549)

1. ตัวแปรที่คัดเลือกมาวิเคราะห์องค์ประกอบต้องเป็นตัวแปรที่มีค่าต่อเนื่อง หรือมีค่าในมาตราระดับช่วง (Interval scale) และมาตราอัตราส่วน (Ratio scale) เนื่องจากการวิเคราะห์องค์ประกอบ ตัวแปรที่คัดเลือกมาวิเคราะห์องค์ประกอบควรมีความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร
2. ตัวแปรที่คัดเลือกมาวิเคราะห์องค์ประกอบควรมีความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรในระดับสูง ($r = .30-.70$) รูปแบบความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบและตัวแปรที่อยู่ในรูปเชิงเส้น (Linear) เท่านั้น
3. จำนวนตัวแปรที่คัดเลือกมาวิเคราะห์องค์ประกอบควรมีจำนวนมากกว่า 30 ตัวแปร
4. กลุ่มตัวอย่างควรมีขนาดใหญ่และควรมีมากกว่าจำนวนตัวแปร ซึ่งมักมีคำถามว่า ควรมากกว่ากี่เท่า มีบางแนวคิดที่เสนอแนะให้ใช้จำนวนข้อมูลมากกว่าจำนวนตัวแปรอย่างน้อย 5-10 เท่า หรืออย่างน้อยที่สุด สัดส่วนจำนวนตัวอย่าง 3 ราย ต่อ 1 ตัวแปร
5. กรณีที่ใช้เทคนิคการวิเคราะห์องค์ประกอบหลัก (Principle component analysis) ตัวแปรแต่ละตัวหรือข้อมูลไม่จำเป็นต้องมีการแจกแจงแบบปกติ แต่ถ้าตัวแปรบางตัวมีการแจกแจงเบ้ค่อนข้างมาก และมีค่าต่ำสุด และค่าสูงสุดผิดปกติ (Outlier) ผลลัพธ์ที่ได้อาจจะไม่ถูกต้อง

ประเภทของเทคนิคการวิเคราะห์องค์ประกอบ

เทคนิคของการวิเคราะห์องค์ประกอบแบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ

1. การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ (Exploratory factor analysis) การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจจะใช้ในกรณีที่ผู้ศึกษาไม่มีความรู้หรือมีความรู้ น้อยมากเกี่ยวกับโครงสร้าง

ความสัมพันธ์ของตัวแปรเพื่อศึกษาโครงสร้างของตัวแปรและลดจำนวนตัวแปรที่มีอยู่เดิม ให้มีการรวมกัน

2. การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (Confirmatory factor analysis) การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันจะใช้กรณีที่ผู้ศึกษาทราบ โครงสร้างความสัมพันธ์ของตัวแปรหรือคาดว่า โครงสร้างความสัมพันธ์ของตัวแปรควรจะเป็นรูปแบบใดหรือคาดว่าตัวแปรใดบ้างที่มีความสัมพันธ์กันมากและควรอยู่ในองค์ประกอบเดียวกันหรือคาดว่าไม่มีตัวแปรใดที่ไม่มี ความสัมพันธ์กันควรอยู่ต่างองค์ประกอบกันหรือกล่าวได้ว่าผู้ศึกษาทราบ โครงสร้าง ความสัมพันธ์ของตัวแปรหรือคาดไว้ว่าโครงสร้างความสัมพันธ์ของตัวแปรเป็นอย่างไรและจะใช้ เทคนิคการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันมาตรวจสอบ หรือยืนยันความสัมพันธ์ว่าเป็นอย่างที่ คาดไว้หรือไม่ โดยการวิเคราะห์หาความตรงเชิงโครงสร้างนั่นเอง

ในการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน โมเดลโดยโปรแกรมลิสเรล มี 4 แบบ ได้แก่ โมเดลการวัดองค์ประกอบเดียวคอนเจนเนอริก โมเดลการวัดพหุองค์ประกอบคอนเจนเนอริก โมเดลการวิเคราะห์ยืนยันองค์ประกอบ และโมเดลหลากหลายลักษณะวิธี ในการวิเคราะห์ที่ต้องสร้าง โมเดลนี้ โดยมีทฤษฎีและหลักฐานการวิจัยที่เกี่ยวข้องเป็นเครื่องสนับสนุนแล้ว จึงนำ โมเดล มากำหนดข้อมูลจำเพาะ เพื่อใส่เป็นข้อมูลใน โปรแกรมลิสเรลทำงาน ข้อมูลจำเพาะที่นักวิจัยต้อง กำหนดตาม โมเดลมีดังนี้

1. ค่าของความแปรปรวน-ความแปรปรวนร่วม ระหว่างองค์ประกอบร่วมหรือค่าของ สมาชิกในแบบเมทริกซ์ PH ของ โปรแกรมลิสเรล ถ้าต้องการองค์ประกอบที่เป็นอิสระต่อกัน ค่าความแปรปรวนระหว่างองค์ประกอบนั้นต้องเป็นศูนย์ ถ้าต้องการองค์ประกอบที่มีความสัมพันธ์ กัน จะต้องกำหนดค่าสมาชิกระหว่างองค์ประกอบคู่หนึ่งในเมทริกซ์ PH ให้เป็นพารามิเตอร์อิสระ ให้โปรแกรมลิสเรลประมาณค่า

2. เส้นทางแสดงอิทธิพลระหว่างองค์ประกอบร่วม K และตัวแปรสังเกตได้ X หรือ ค่าของสมาชิกในเมทริกซ์ LX ของ โปรแกรมลิสเรล ถ้ามีโมเดลกำหนดค่าตัวแปร X1, X2, X3 ได้รับอิทธิพลจากองค์ประกอบร่วม K สมาชิกที่แทนสัมประสิทธิ์การถดถอยของ K บน X1, X2, X3 ต้องกำหนดเป็นพารามิเตอร์อิสระ ส่วนตัวแปร X4, X5 ที่ไม่ได้รับอิทธิพลจากองค์ประกอบร่วม K จะมีค่าพารามิเตอร์กำหนดเป็นศูนย์

3. ค่าของความแปรปรวน-ความแปรปรวนร่วมระหว่างเทอมความคลาดเคลื่อนของ ตัวแปรสังเกตได้ X หรือค่าของสมาชิกในเมทริกซ์ TD ของ โปรแกรมลิสเรลถ้านักวิจัยมีโมเดล การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันกำหนดค่าความแปรปรวนของเทอมความคลาดเคลื่อนตัวแปร X1 กับเทอมความคลาดเคลื่อนตัวแปรสังเกตได้ตัวอื่น ๆ เป็นศูนย์ทั้งหมดในกรณีที่โมเดล

การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันของนักวิจัยมีความคลาดเคลื่อนทั้งหมดเป็นอิสระต่อกันนักวิจัยต้องกำหนดพารามิเตอร์นอกแนวทแยงของเมทริกซ์ TD เป็นศูนย์ทั้งหมดแต่ในเทคนิคการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันได้ผ่อนคลายข้อตกลงเบื้องต้นข้อนี้และยอมให้ความคลาดเคลื่อนมีความสัมพันธ์กันได้โดยกำหนดให้พารามิเตอร์ความแปรปรวนร่วมระหว่างความคลาดเคลื่อนคู่หนึ่งเป็นพารามิเตอร์อิสระ

แนวคิดในการนำการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันไปใช้วิเคราะห์เครื่องมือวัดทางจิตวิทยา

วิธีการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันช่วยให้สามารถศึกษาเรื่องการพัฒนาเครื่องมือวัดทางจิตวิทยาได้อย่างน้อย 3 ประเด็น ดังนี้

1. วิธี Confirmatory factor analysis หรือ CFA สนับสนุนการใช้ทฤษฎีเป็นแนวทางในการศึกษาความตรงเชิงโครงสร้าง (Construct validity) (คุณสมบัติของเครื่องมือที่ใช้ผลการวัดสอดคล้องกับ คุณลักษณะที่มุ่งวัดในทางทฤษฎี) ผู้วิจัยสามารถสอบตรวจสอบว่า คำถามแต่ละข้อในเครื่องมือใช้วัดได้ตรงตามองค์ประกอบของทฤษฎีที่คาดหวังไว้หรือไม่ ผู้วิจัยอาจกำหนดให้คำถามแต่ละข้อวัดได้มากกว่าหนึ่งองค์ประกอบ แล้วใช้สถิติวัดความสอดคล้องของโมเดล ตรวจสอบว่า โมเดลองค์ประกอบที่กำหนดไว้สอดคล้องกับ ข้อมูลที่เก็บรวบรวมมาได้หรือไม่ หรืออาจกล่าวได้ว่า ข้อมูลที่เก็บรวบรวมมาได้เป็นไปตามองค์ประกอบของโมเดลที่กำหนดไว้หรือไม่ คล้าย ๆ กับวิธีการตรวจสอบความตรงเชิงลู่เข้า (Convergent validity) และความตรงเชิงจำแนก (Divergent validity) แบบดั้งเดิม ซึ่งผู้วิจัยต้องสร้างข้อคำถามในแบบทดสอบตามคุณลักษณะของทฤษฎี แล้วตรวจสอบว่าข้อคำถามวัดตามทฤษฎี ที่คาดหวังไว้หรือไม่ คุณลักษณะใดในทฤษฎีควรสัมพันธ์กันสูง และคุณลักษณะใดควรสัมพันธ์กันต่ำ เมื่อใช้วิธีวัดต่างชนิดกัน ในวิธี CFA มีสถิติวัดความคล่องของโมเดล สำหรับเสนอแนะว่า โมเดลองค์ประกอบสอดคล้องกับ ข้อมูลเชิงประจักษ์หรือไม่ ในความเป็นจริงแล้ว ความสัมพันธ์ระหว่างข้อคำถามกับองค์ประกอบตามทฤษฎี ก็คือความสัมพันธ์ระหว่างข้อมูลเชิงประจักษ์ (ความแปรปรวนร่วมของคำถาม) นั้นเอง นอกจากนี้ สถิติวัดความสอดคล้องของโมเดลและค่าสถิติอื่น ๆ ยังช่วยเสนอแนะว่า ข้อคำถามที่สร้างขึ้นวัดองค์ประกอบที่กำหนดไว้หรือไม่ องค์ประกอบต่าง ๆ ของทฤษฎีสัมพันธ์กันหรือไม่ มีขนาดความสัมพันธ์มากน้อยเพียงใด

2. วิธี Confirmatory factor analysis หรือ CFA ใช้ในการประมาณค่าความเที่ยง (Reliability) ของเครื่องมือวัดทางจิต เช่นความเที่ยงแบบความคงที่ภายใน ความเที่ยงแบบสอบซ้ำ เป็นต้น การใช้วิธี Confirmatory factor analysis หรือ CFA ประมาณค่า ความเที่ยงแบบความคงที่ภายใน แตกต่างไปจากวิธีการประมาณค่าความเที่ยงแบบดั้งเดิม ดังเช่น วิธีการของคูเดอร์-ริชาร์ด

ต้น หรือวิธีการของครอนบาค กล่าวคือ วิธี Confirmatory factor analysis หรือ CFA ขจัดความคลื่อนในการวัด (Measurement error) ออกจากผลการวิเคราะห์ข้อมูล ทำให้ผลการประมาณค่าความเที่ยงของเครื่องมือถูกต้องมากขึ้น ส่วนการใช้วิธี Confirmatory factor analysis หรือ CFA ประมาณค่าความเที่ยงแบบสอบซ้ำ เป็นการตรวจสอบความคงที่ของค่าน้ำหนักองค์ประกอบ และค่าความคลาดเคลื่อนในการวัด เมื่อเก็บข้อมูลต่างเวลากันหรือเป็นช่วงเวลา

3. วิธี Confirmatory factor analysis หรือ CFA ใช้เปรียบเทียบโครงสร้างองค์ประกอบของเครื่องมือระหว่างกลุ่มประชากร ตั้งแต่สองกลุ่มขึ้นไปพร้อม ๆ กันได้ เป็นการตรวจสอบว่าโครงสร้างองค์ประกอบของเครื่องมือคงที่หรือไม่ เมื่อนำไปใช้กับกลุ่มประชากรที่แตกต่างกัน เพื่อยืนยันว่าโครงสร้างองค์ประกอบ หรือคุณลักษณะที่วัดในแต่ละกลุ่มประชากรเป็นองค์ประกอบเดียวกันหรือไม่ เช่น ถ้าต้องการรู้ว่ากลุ่มประชากรต่างเพศกัน จะทำให้โครงสร้างองค์ประกอบของเครื่องมือแตกต่างกันหรือไม่ ผู้วิจัยสามารถใช้วิธี Confirmatory factor analysis หรือ CFA ตรวจสอบความเปลี่ยนแปลงหรือความไม่แปรเปลี่ยน (Invariance) ของโครงสร้างองค์ประกอบระหว่างกลุ่มประชากรต่างเพศ ในกรณีที่ตัวแปรทุกตัวในโมเดล และโครงสร้างความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรในโมเดลทั้งสองเป็นแบบเดียวกัน กล่าวคือ เมทริกซ์พารามิเตอร์ของโมเดลทั้งสองเหมือนกัน มีขนาดเท่ากัน และสถานะของพารามิเตอร์ในเมทริกซ์ (กำหนดหรืออิสระ) เหมือนกัน โดยไม่จำเป็นต้องมีค่าพารามิเตอร์เท่ากัน แสดงว่า โครงสร้างองค์ประกอบของเครื่องมือในกลุ่มประชากรทั้งสองเหมือนกัน เครื่องมือนั้นเหมาะที่จะนำไปใช้กับกลุ่มประชากรทั้งสอง ซึ่งจะเป็นประโยชน์ในการสร้างปกติวิสัยของแบบทดสอบหรือแบบวัดมาตรฐาน (เสรี ชัดเข้ม, 2547)

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับองค์ประกอบเชิงยืนยัน

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันในการศึกษาครอบครัว มีการศึกษาหลากหลายกลุ่ม ดังนั้น ผู้วิจัยจึงรวบรวมงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

ยุทธนา ภาระนันท์ (2550) ได้ศึกษาและการสร้างโมเดลการพัฒนาความเข้มแข็งของครอบครัว โดยกลุ่มตัวอย่างเป็นบิดาหรือมารดา และนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 (ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3) โรงเรียนจันทร์หุ่นบำเพ็ญ โรงเรียนมัธยมวัดบึงทองหลาง และโรงเรียนลาดปลาเค้าพิทยาคม จำนวน 781 คน ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันของความเข้มแข็งของครอบครัว พบว่าโมเดลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันของความเข้มแข็งของครอบครัว ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบ ได้แก่ ด้านการทำหน้าที่ของครอบครัว ด้านการใช้ชีวิตของครอบครัว อย่างมีความสุข และด้านการรักษาเสถียรภาพของครอบครัว มีค่าสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ มีน้ำหนักองค์ประกอบแต่ละด้าน มีค่าแตกต่างจากศูนย์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และองค์ประกอบทั้ง 3 ด้าน เป็นตัวบ่งชี้สำคัญในการพิจารณาความเข้มแข็งของครอบครัว

กฤษฏา ศรียะวรางพันธ์ (2552) ศึกษาสมรรถนะการให้คำปรึกษาครอบครัว และการสร้างโมเดลการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาสมรรถนะการให้คำปรึกษาครอบครัวสำหรับครูแนะแนว โดยกลุ่มตัวอย่างเป็นครูแนะแนวโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการใน 10 จังหวัด ของภาคเหนือตอนล่าง ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันของสมรรถนะการให้คำปรึกษาครอบครัวสำหรับครูแนะแนว พบว่า โมเดลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันของสมรรถนะการให้คำปรึกษาครอบครัว ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบ ได้แก่ ความรู้เกี่ยวกับการให้คำปรึกษาครอบครัว เจตคติต่อการให้คำปรึกษาครอบครัว และทัศนคติต่อการให้คำปรึกษาครอบครัว มีค่าเหมาะสมพอดีกับข้อมูลเชิงประจักษ์ มีน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐานอยู่ในเกณฑ์สูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และสามารถวัดองค์ประกอบของสมรรถนะการให้คำปรึกษาครอบครัวได้

นฤมล พระใหญ่ (2552) ได้ศึกษาการเสริมสร้างคุณลักษณะการเป็นพ่อแม่ที่มีประสิทธิผลโดยการให้การปรึกษาครอบครัวแบบบูรณาการ โดยกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยเป็นพ่อแม่ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร จำนวน 600 คน หรือ 300 คู่ ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันการเป็นพ่อแม่ที่มีประสิทธิผล พบว่า โมเดลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันการเป็นพ่อแม่ที่มีประสิทธิผล ประกอบด้วย 7 ด้าน ได้แก่ เจตคติการเป็นพ่อแม่ ความรัก ความผูกพันของพ่อแม่ที่มีต่อบุตรธิดา สัมพันธภาพระหว่างพ่อแม่กับบุตรธิดา การสื่อสารระหว่างพ่อแม่กับบุตรธิดา การเป็นแบบอย่างที่ดีแก่บุตรธิดา การให้คำปรึกษาแก่บุตรธิดา และด้านการจัดการความขัดแย้งระหว่างพ่อแม่กับบุตรธิดา ซึ่งโมเดลมีความเหมาะสมกับข้อมูลเชิงประจักษ์ มีน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐานอยู่ในเกณฑ์สูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และสามารถวัดองค์ประกอบการเป็นพ่อแม่ที่มีประสิทธิผลได้

พกาภาส นันทจิรวัฒน์ (2554) ได้ศึกษาและพัฒนาการปฏิบัติหน้าที่ของครอบครัวอย่างประสบความสำเร็จ ด้วยการให้คำปรึกษาครอบครัวโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน โดยกลุ่มตัวอย่างเป็นครอบครัวที่ประกอบด้วย บิดา มารดา ซึ่งมีบุตรที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-6 จำนวน 841 ครอบครัว ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันการปฏิบัติหน้าที่ของครอบครัวอย่างประสบความสำเร็จ พบว่า โมเดลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันการปฏิบัติหน้าที่ของครอบครัวอย่างประสบความสำเร็จ ประกอบด้วย 8 องค์ประกอบ ได้แก่ การแสดงออกถึงความรักความผูกพัน การทำหน้าที่ตามบทบาท การสื่อสาร การแก้ปัญหา การปฏิบัติตามกฎระเบียบของครอบครัว การใช้เวลาร่วมกัน การดำรงชีวิตทางด้านจิตใจ และความสุขของครอบครัว ซึ่ง โมเดลมีความเหมาะสมกับข้อมูลเชิงประจักษ์ มีน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐานอยู่ในเกณฑ์สูง อย่างมี

นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และสามารถวัดองค์ประกอบการปฏิบัติหน้าที่ของครอบครัวอย่างประสบความสำเร็จได้

พิชชา ถนอมเสียง (2560) ศึกษาการเสริมสร้างการปฏิบัติหน้าที่ของครอบครัวที่มีบุตรติดเกมออนไลน์ โดยการใช้รูปแบบการปรึกษาครอบครัวเชิงกลยุทธ์ โดยจุดมุ่งหมายเพื่อ 1) ศึกษาการปฏิบัติหน้าที่ของครอบครัวที่มีบุตรติดเกมออนไลน์ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ ครอบครัวที่ประกอบด้วยพ่อ แม่และบุตร ซึ่งบุตรมีอายุอยู่ระหว่าง 11-15 ปี ที่มีภูมิลำเนาในเขต ภาคเหนือตอนบน แบ่งเป็น 2 ชั้นตอน กลุ่มตัวอย่างในชั้นตอนที่ 1 ที่ใช้ในการศึกษาการปฏิบัติหน้าที่ของครอบครัวจำนวน 400 ครอบครัว ได้มาจากการใช้วิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน วิเคราะห์ข้อมูลด้วยเทคนิคการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับที่ 2 พบว่าการปฏิบัติหน้าที่ของครอบครัวโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 2.72$, $SD = 1.10$) องค์ประกอบการปฏิบัติหน้าที่ของครอบครัวในทุกด้านอยู่ในระดับปานกลาง โดยด้านการสื่อสารมีค่าเฉลี่ยสูงสุดเท่ากับ 2.86 รองลงมาคือด้านความผูกพันทางอารมณ์ ด้านการตอบสนอง ทางอารมณ์ ด้านบทบาท ด้านการควบคุมพฤติกรรม และด้านการแก้ไขปัญหาค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.80, 2.79, 2.67, 2.66 และ 2.53 ตามลำดับ

ยงยุทธ ประมวลสุข (2562) ศึกษาการเสริมสร้างการปรับตัวของครอบครัวผู้ต้องขังด้วยการปรึกษาครอบครัวเชิงบูรณาการ โดยมีทฤษฎีโครงสร้างเป็นฐานการวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาองค์ประกอบเชิงยืนยันการปรับตัวของครอบครัวผู้ต้องขัง กลุ่มตัวอย่าง คือ ภรรยาและบุตรอายุ 12 ปีขึ้นไป ของผู้ต้องขังที่อยู่ในเรือนจำไม่เกิน 1 ปี จำนวน 400 ราย จากเรือนจำ 4 แห่ง โดยการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างที่มีคะแนน การปรับตัวน้อยที่สุด ผลการวิจัย พบว่าองค์ประกอบ ด้านการปรับตัวของครอบครัวผู้ต้องขัง ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ ได้แก่ ด้านบทบาทหน้าที่ของครอบครัว ด้านความสัมพันธ์ ในครอบครัว ด้านความสัมพันธ์กับสังคม และด้านความพร้อมที่จะเผชิญปัญหาของครอบครัว มีความสอดคล้องกับ ข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยแบบวัดการปรับตัวของครอบครัวมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .89

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เพื่อเสริมสร้างคุณภาพการเลี้ยงดูของพ่อแม่ที่มีบุตรวัยรุ่นด้วยรูปแบบการปรึกษารอบครัวเชิงผสมผสานเทคนิควิธี ผู้วิจัยกำหนดขอบเขตของการวิจัยออกเป็น 2 ขั้นตอนตามวัตถุประสงค์ ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาคุณภาพการเลี้ยงดูของพ่อแม่ที่มีบุตรวัยรุ่น

ขั้นตอนที่ 2 ศึกษาผลของรูปแบบการปรึกษารอบครัวเชิงผสมผสานเทคนิควิธี

เพื่อเสริมสร้างคุณภาพการเลี้ยงดูของพ่อแม่ที่มีบุตรวัยรุ่น

ผู้วิจัยนำเสนอตามลำดับดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาคุณภาพการเลี้ยงดูของพ่อแม่ที่มีบุตรวัยรุ่น

การศึกษาคุณภาพการเลี้ยงดูของพ่อแม่ที่มีบุตรวัยรุ่น มีลำดับขั้นตอนในการดำเนินการ ดังนี้

การสร้างเครื่องมือและการหาคุณภาพเครื่องมือ

ผู้วิจัยพัฒนาแบบวัดคุณภาพการเลี้ยงดูของพ่อแม่ที่มีบุตรวัยรุ่น ตามลำดับขั้นตอนดังนี้

1. ผู้วิจัยศึกษาเอกสาร แนวคิด ทฤษฎี จากงานวิจัยทั้งในและต่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับคุณภาพการเลี้ยงดูของพ่อแม่ที่มีบุตรวัยรุ่น

2. ผู้วิจัยดำเนินการสร้างแบบวัดคุณภาพการเลี้ยงดูของพ่อแม่ที่มีบุตรวัยรุ่น โดยยึดกรอบแนวคิดของ Ferlazzo (2009) ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบ คือ

- 2.1 การมีส่วนร่วมของพ่อแม่
- 2.2 ความผูกพันระหว่างพ่อแม่และบุตร
- 2.3 ศักยภาพการเป็นพ่อแม่

3. ผู้วิจัยดำเนินการพัฒนาแบบวัดคุณภาพการเลี้ยงดูของพ่อแม่ที่มีบุตรวัยรุ่นและให้ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 ท่าน (รายชื่อผู้เชี่ยวชาญแสดงใน ภาคผนวก ก) เป็นผู้พิจารณาความสอดคล้องของข้อคำถามกับนิยามในแต่ละด้านเป็นรายข้อ และให้คะแนนความเที่ยงตรงของแบบวัดคุณภาพการเลี้ยงดูของพ่อแม่ที่มีบุตรวัยรุ่นที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น โดยผู้วิจัยกำหนดระดับความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ ดังนี้

- +1 หมายถึง แน่ใจว่าแบบวัดวัดตรงตามวัตถุประสงค์หรือตรงตามเนื้อหา
 0 หมายถึง ไม่แน่ใจว่าแบบวัดวัดตรงตามวัตถุประสงค์หรือตรงตามเนื้อหา
 -1 หมายถึง แน่ใจว่าแบบวัดไม่ได้วัดตรงตามวัตถุประสงค์หรือตรงตามเนื้อหา

4. ผู้วิจัยนำคะแนนที่ได้จากการพิจารณาของผู้ทรงคุณวุฒิมาหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Item objective congruence: IOC) ระหว่างข้อคำถามกับนิยามเชิงปฏิบัติการพบว่าคะแนนอยู่ค่าอำนาจจำแนกรายข้อมากกว่า 0.20 ขึ้นไป ผู้วิจัยได้ปรับปรุงแบบวัดคุณภาพการเลี้ยงดูของพ่อแม่ที่มีบุตรวัยรุ่น ตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ จากจำนวน 36 ข้อ เหลือ 30 ข้อ ทุกข้อมีค่าดัชนีความสอดคล้องตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไป (ค่า IOC รายข้อ แสดงในภาคผนวก ข)

5. ผู้วิจัยนำแบบวัดที่ปรับปรุงแก้ไขเรียบร้อยแล้ว ไปทดลองใช้ (Try out) กับพ่อหรือแม่ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 คน เพื่อนำผลมาวิเคราะห์หาค่าอำนาจจำแนกรายข้อ (Item discrimination) และหาค่าความเชื่อมั่นของแบบวัด (Reliability) ด้วยการหาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาของครอนบาค (Cronbach's alpha coefficient) พบว่า มีค่าอำนาจจำแนกรายข้อระหว่าง .29 ถึง .77 มีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับมีค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ทั้งฉบับ เท่ากับ 0.94 ซึ่งอยู่ในระดับสูง

ตัวอย่างแบบวัดคุณภาพการเลี้ยงดูของพ่อแม่ที่มีบุตรวัยรุ่น

ลำดับ	ข้อความ	จริงที่สุด	จริง	จริงบ้าง ไม่จริงบ้าง	ไม่จริง	ไม่จริงที่สุด
00	ด้านการมีส่วนร่วมของพ่อแม่ ครอบครัวของฉันจัดสภาพแวดล้อมภายในบ้าน ให้เอื้อต่อการเรียนของลูก					
00	ครอบครัวของฉันแบ่งหน้าที่รับผิดชอบงานบ้าน อย่างชัดเจน					
00	ด้านความผูกพันระหว่างพ่อแม่และบุตร ฉันแสดงออกถึงความรักลูกอย่างสม่ำเสมอ					
00	ฉันตอบสนองความต้องการของลูกอย่าง สมเหตุสมผล					
00	ด้านศักยภาพความเป็นพ่อแม่ ฉันและคู่ชีวิตช่วยกันกระตุ้นให้ลูกรู้จักช่วยเหลือ ตนเองอย่างเหมาะสม					
00	ฉันเป็นแบบอย่างที่ดีในการดำเนินชีวิตให้กับลูก					

6. ผู้วิจัยดำเนินการพิทักษ์สิทธิ์กลุ่มตัวอย่างที่ทำแบบวัด โดยการขออนุมัติจริยธรรม การวิจัยในมนุษย์ ผ่านการรับรองผลจากมหาวิทยาลัยบูรพา รหัสโครงการวิจัย: G-HU 180/ 2563 เมื่อวันที่ 11 พฤศจิกายน พ.ศ. 2563

7. ผู้วิจัยนำแบบวัดคุณภาพการเลี้ยงดูของพ่อแม่ที่มีบุตรวัยรุ่นจัดทำเป็นแบบวัดคุณภาพ การเลี้ยงดูของพ่อแม่ฉบับสมบูรณ์เก็บข้อมูลในพ่อหรือแม่ที่มีบุตรวัยรุ่นในประเทศไทย จำนวน 480 คนและดำเนินการตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้าง (Construct validity) พบว่า มีค่า อำนาจจำแนกรายข้อผ่านเกณฑ์ตามที่กำหนด มีจำนวน 27 ข้อคำถาม เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านการมีส่วนร่วมของพ่อแม่ มีข้อคำถามที่ผ่านเกณฑ์จำนวน 8 ข้อคำถาม มีค่าอำนาจจำแนกรายข้อ อยู่ระหว่าง .434 ถึง .543 มีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ .784 ด้านความผูกพันระหว่างพ่อแม่และ บุตร มีข้อคำถามที่ผ่านเกณฑ์จำนวน 9 ข้อคำถาม มีค่าอำนาจจำแนกรายข้ออยู่ระหว่าง .463 ถึง .708 มีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ .858 และด้านศักยภาพความเป็นพ่อแม่ มีข้อคำถามที่ผ่านเกณฑ์ จำนวน 10 ข้อคำถาม มีค่าอำนาจจำแนกรายข้ออยู่ระหว่าง .547 ถึง .702 มีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ เท่ากับ .891

8. ผู้วิจัยดำเนินการจัดกระทำข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูล โดยนำคะแนนที่เป็นพ่อหรือแม่จาก กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 480 คน มาสร้างเกณฑ์ปกติเพื่อแปลความหมายของแบบวัดคุณภาพการเลี้ยงดู ของพ่อแม่ที่มีบุตรวัยรุ่น พบว่า เกณฑ์ปกติ (Norm) ของคุณภาพการเลี้ยงดูของพ่อแม่ที่มีบุตรวัยรุ่น แบ่งเป็น 5 ช่วง คือ

คะแนนน้อยกว่า 102.33	อยู่ในระดับน้อยที่สุด
คะแนนระหว่าง 102.34 ถึง 106.92	อยู่ในระดับน้อย
คะแนนระหว่าง 106.93 ถึง 112.32	อยู่ในระดับปานกลาง
คะแนนระหว่าง 112.33 ถึง 121.50	อยู่ในระดับมาก
คะแนนมากกว่า 121.51	อยู่ในระดับมากที่สุด

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร

ประชากร ได้แก่ พ่อหรือแม่ ที่มีบุตรอายุระหว่าง 13-15 ปี อาศัยอยู่ในประเทศไทย ซึ่งจาก สถิติรวมจำนวน 4,813,252 คน

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ พ่อหรือแม่ ที่มีบุตรอายุระหว่าง 13-15 ปี อาศัยอยู่ในประเทศไทย ได้มาจากหลักการวิเคราะห์หอคี่ประกอบเชิงยืนยันที่จำนวนกลุ่มตัวอย่างที่เหมาะสม ควรมีจำนวน 10-20 เท่าของตัวแปรสังเกตได้ (Tabachnick & Fidell, 2001 cited in Comrey & Lee, 1992)

ในการวิจัยครั้งนี้มีตัวแปรที่ใช้ในการศึกษาทั้งสิ้น 28 ตัวแปร (ข้อคำถาม) กลุ่มตัวอย่างขั้นต่ำจึงไม่ควรน้อยกว่า 300 คน ได้กลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้นจำนวน 480 คน มีรายละเอียดขั้นตอนการสุ่มตัวอย่างดังนี้

1. ผู้วิจัยแบ่งประชากรทั้งหมดตามภูมิภาค ออกเป็น 6 ภาค ได้แก่ ภาคเหนือ ภาคกลาง ภาคตะวันตก ภาคตะวันออก ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และภาคใต้
2. ผู้วิจัยสุ่มจังหวัดในแต่ละภาค ออกมาภาคละ 1 จังหวัด ด้วยวิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple random sampling) รวมได้ 6 จังหวัด ได้แก่
  - 2.1 ภาคเหนือ สุ่มได้ จังหวัดเชียงราย
  - 2.2 ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ สุ่มได้ จังหวัดร้อยเอ็ด
  - 2.3 ภาคตะวันตก สุ่มได้ จังหวัดราชบุรี
  - 2.4 ภาคตะวันออก สุ่มได้ จังหวัดระยอง
  - 2.5 ภาคกลาง สุ่มได้ จังหวัดนนทบุรี
  - 2.6 ภาคใต้ สุ่มได้ จังหวัดตรัง
3. ผู้วิจัยสุ่มกลุ่มตัวอย่างพ่อหรือแม่จากจังหวัดที่สุ่มได้ตามสัดส่วนประชากร ด้วยวิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple random sampling) จากพ่อหรือแม่ที่มีคุณสมบัติตามที่กำหนด (Inclusion criteria) โดยแสดงจำนวนการสุ่มกลุ่มตัวอย่างตามจังหวัด ตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ภาค	จังหวัด	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง (คน)		รวม (คน)
		พ่อ	แม่	
ภาคเหนือ	เชียงราย	40	40	80
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	ร้อยเอ็ด	40	40	80
ภาคตะวันตก	ราชบุรี	40	40	80
ภาคตะวันออก	ระยอง	40	40	80
ภาคกลาง	นนทบุรี	40	40	80
ภาคใต้	ตรัง	40	40	80
รวม		240	240	480

ผู้วิจัยได้กำหนดคุณลักษณะของกลุ่มตัวอย่างในขั้นตอนที่ 1 ดังนี้

1. เป็นพ่อหรือแม่
2. เป็นพ่อหรือแม่ที่มีบุตรอายุระหว่าง 13-15 ปี
3. เป็นพ่อหรือแม่ที่พักอาศัยใน 6 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดเชียงราย จังหวัดร้อยเอ็ด

จังหวัดราชบุรี จังหวัดระยอง จังหวัดนนทบุรี และจังหวัดตรัง

4. เป็นพ่อหรือแม่ที่ยินดีเข้าร่วมการวิจัย

ผู้วิจัยได้กำหนดเกณฑ์การคัดออกของกลุ่มตัวอย่างในขั้นตอนที่ 1 ดังนี้

เป็นพ่อหรือแม่ที่มีปัญหาทางจิตเวชและสุขภาพจิต

การพิทักษ์กลุ่มตัวอย่าง

ผู้วิจัยดำเนินการพิทักษ์สิทธิ์กลุ่มตัวอย่างที่ทำแบบวัด โดยขอจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ผ่านการรับรองผลจากมหาวิทยาลัยบูรพา รหัสโครงการวิจัย: G-HU 180/ 2563 เมื่อวันที่

11 พฤศจิกายน พ.ศ. 2563 ผู้วิจัยเก็บข้อมูลส่วนบุคคลของผู้เข้าร่วมโครงการวิจัยเป็นความลับ

การเผยแพร่ผลการวิจัยจะกระทำในภาพรวม ไม่นำข้อมูลส่วนบุคคลของผู้เข้าร่วมโครงการวิจัยออกเปิดเผยไม่ว่าในทางใด ๆ เว้นแต่ผู้เข้าร่วมโครงการวิจัยจะยินยอมให้เปิดเผยข้อมูลดังกล่าวโดยได้

อนุญาตไว้เป็นลายลักษณ์อักษร หลังจากที่มีการเผยแพร่งานวิจัย 1 ปี ผู้วิจัยจะดำเนินการทำลาย

ข้อมูลทั้งหมด ผู้วิจัยตระหนักและให้ความสำคัญกับการเคารพสิทธิ์ของกลุ่มตัวอย่างที่เป็น

แหล่งข้อมูลเพื่อรักษาจรรยาบรรณอย่างเคร่งครัด

การดำเนินการและเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการและเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัยในขั้นตอนที่ 1 ดังนี้

1. ผู้วิจัยติดต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อประชาสัมพันธ์โดยการส่งผ่านในช่องทางออนไลน์ โดยแบบประชาสัมพันธ์จะมี Link และ QR Code ของแบบวัดคุณภาพการเลี้ยงดูของพ่อแม่ที่มีบุตรวัยรุ่น เพื่อให้พ่อหรือแม่สามารถทำแบบวัดคุณภาพการเลี้ยงดูของพ่อแม่ที่มีบุตรวัยรุ่นทาง Google form

2. ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 480 คน โดยการสุ่มอย่างง่ายจาก 6 ภาค ได้จำนวน 6 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดเชียงราย จังหวัดร้อยเอ็ด จังหวัดราชบุรี จังหวัดระยอง จังหวัดนนทบุรี และจังหวัดตรัง และคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างตามเกณฑ์คัดเข้า

3. ผู้วิจัยดำเนินการพิทักษ์สิทธิ์กลุ่มตัวอย่างที่ทำแบบวัดคุณภาพการเลี้ยงดูของพ่อแม่ที่มีบุตรวัยรุ่น โดยในการตอบแบบวัดคุณภาพการเลี้ยงดูของพ่อแม่ที่มีบุตรวัยรุ่นจะไม่ระบุตัวตนของกลุ่มตัวอย่างและการนำเสนอข้อมูลจะเป็นในภาพรวม ทั้งนี้ข้อมูลจะถูกเก็บไว้ในเครื่องคอมพิวเตอร์

ที่มีรหัสผ่านของผู้วิจัยเท่านั้น หลังจากที่มีการเผยแพร่งานวิจัย 1 ปี ผู้วิจัยจะดำเนินการทำลายข้อมูลทั้งหมด

4. ผู้วิจัยศึกษาระดับคุณภาพการเลี้ยงดูของพ่อแม่ที่มีบุตรวัยรุ่นที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง
การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการการวิเคราะห์ข้อมูล
 การวิเคราะห์ข้อมูล

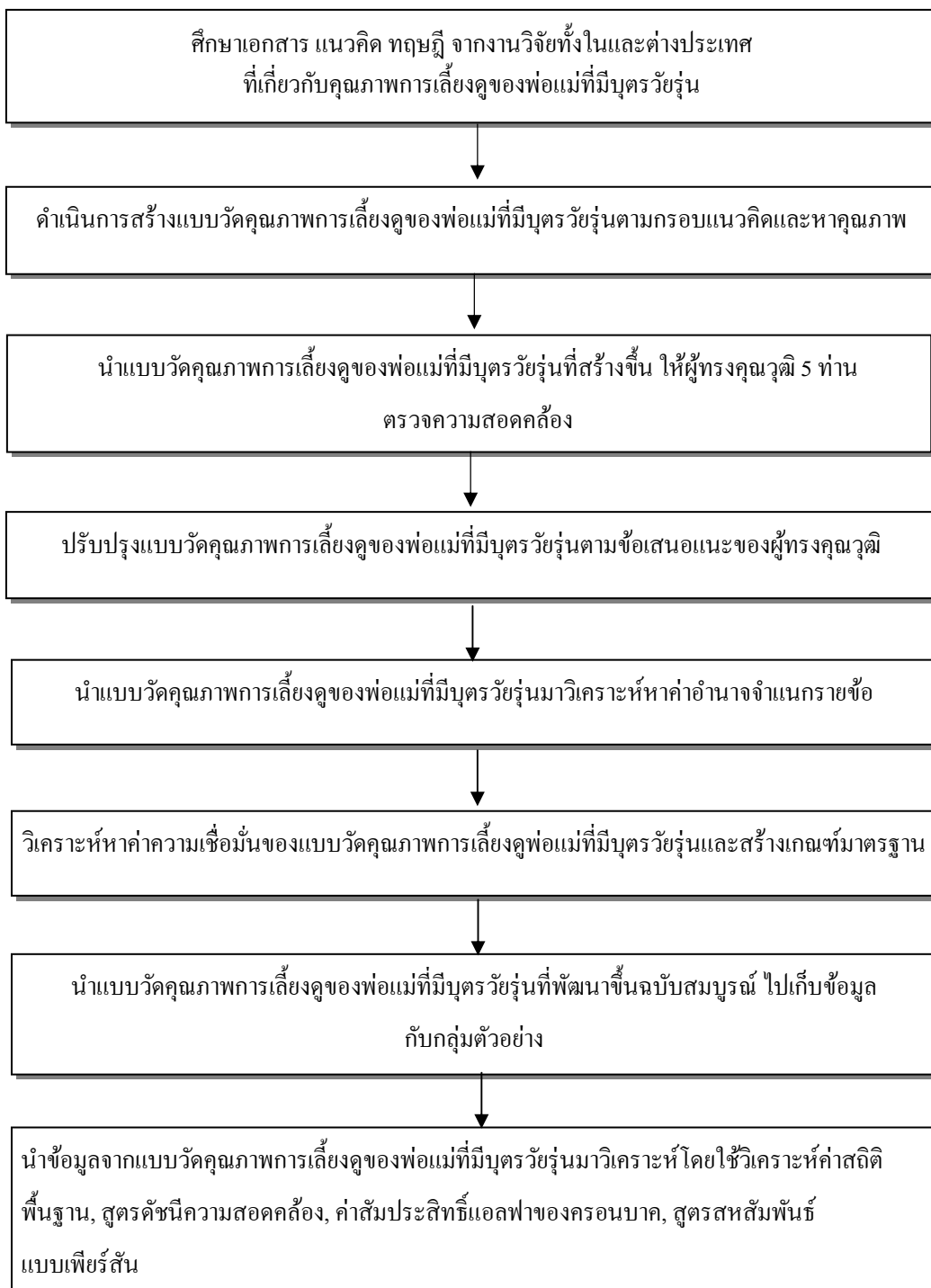
ผู้วิจัยดำเนินการจัดกระทำข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป เพื่อวิเคราะห์ค่าความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้าง หาค่าความเชื่อมั่นของแบบวัดคุณภาพการเลี้ยงดูของพ่อแม่ที่มีบุตรวัยรุ่น

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. วิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐาน ได้แก่ ร้อยละ ค่าสูงสุด ค่าต่ำสุด ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เพื่อวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้น
2. วิเคราะห์ความเที่ยงตรงตามเนื้อหา โดยใช้สูตรดัชนีความสอดคล้อง (Item-objective congruence) เพื่อตรวจสอบความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับนิยามเชิงปฏิบัติการ
3. วิเคราะห์ค่าความเชื่อมั่นแบบความสอดคล้องภายใน โดยหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's alpha coefficient)
4. การแสดงค่าความสัมพันธ์รายข้อกับคะแนนรวมทั้งฉบับ โดยใช้สูตรสหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson product moment correlation: r_{XY})

สรุปขั้นตอนการดำเนินการวิจัยขั้นตอนที่ 1

การศึกษาคุณภาพการเลี้ยงดูของพ่อแม่ที่มีบุตรวัยรุ่นสรุปขั้นตอนการดำเนินการวิจัยได้ดังนี้

ภาพที่ 4 ผังสรุปขั้นตอนการศึกษาคุณภาพการเลี้ยงดูของพ่อแม่ที่มีบุตรวัยรุ่น ขั้นตอนที่ 1

ขั้นตอนที่ 2 การศึกษาผลของรูปแบบการปรึกษารอบครัวเชิงผสมผสานเทคนิควิธี เพื่อเสริมสร้างคุณภาพการเลี้ยงดูของพ่อแม่ที่มีบุตรวัยรุ่น

ในการศึกษาวิจัยในขั้นตอนที่ 2 มีวัตถุประสงค์การวิจัย ดังนี้

1. เพื่อพัฒนารูปแบบการปรึกษารอบครัวเชิงผสมผสานเทคนิควิธีเพื่อเสริมสร้างคุณภาพการเลี้ยงดูของพ่อแม่ที่มีบุตรวัยรุ่น
2. เพื่อศึกษาผลของรูปแบบการปรึกษารอบครัวเชิงผสมผสานเทคนิควิธีเพื่อเสริมสร้างคุณภาพการเลี้ยงดูของพ่อแม่ที่มีบุตรวัยรุ่นในระยะก่อนการทดลอง หลังการทดลอง และระยะติดตามผล

การสร้างเครื่องมือและการหาคุณภาพเครื่องมือ

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยพัฒนารูปแบบการปรึกษารอบครัวเชิงผสมผสานเทคนิควิธี มีลำดับขั้นตอน ดังนี้

1. ผู้วิจัยทบทวนเอกสารและวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับรูปแบบการบูรณาการการปรึกษาเชิงจิตวิทยาเพื่อทำความเข้าใจเกี่ยวกับหลักการ แนวคิด ทฤษฎี กระบวนการให้การปรึกษา การปรึกษารอบครัว การปรึกษากลุ่มครอบครัว และบทบาทของผู้ให้การปรึกษา
2. ผู้วิจัยสังเคราะห์องค์ความรู้เพื่อพัฒนารูปแบบการบูรณาการการปรึกษาเชิงจิตวิทยา ซึ่งเป็นการปรึกษารอบครัว และการปรึกษากลุ่มครอบครัวด้วยวิธีการบูรณาการเทคนิค (Technical eclectic counseling) ในการให้การปรึกษากับกลุ่มตัวอย่างพ่อแม่ที่มีบุตรวัยรุ่น
3. ผู้วิจัยพัฒนาเครื่องมือในการวิจัย ได้แก่ รูปแบบการปรึกษารอบครัวเชิงผสมผสานเทคนิควิธีประกอบด้วย 2 โปรแกรม ลักษณะของโปรแกรมมีดังนี้

3.1 โปรแกรมการปรึกษารอบครัวเชิงผสมผสานเทคนิควิธีเป็นการบูรณาการเทคนิคทางจิตวิทยาเพื่อเสริมสร้างคุณภาพการเลี้ยงดูของพ่อแม่ที่มีบุตรวัยรุ่นครอบคลุมทั้ง 3 องค์ประกอบ ได้แก่ การมีส่วนร่วมของพ่อแม่ ความผูกพันระหว่างพ่อแม่และบุตร และศักยภาพความเป็นพ่อแม่ ซึ่งเทคนิควิธีผู้วิจัยนำมาใช้จะสอดคล้องกับ องค์ประกอบ เป็นการย่อยสิ่งที่เข้าใจยากให้พ่อแม่ได้เรียนรู้และเกิดความเข้าใจได้ง่ายขึ้นผู้วิจัยจะให้การปรึกษาทั้งพ่อแม่ที่มีบุตรวัยรุ่นเป็นรายครอบครัว จำนวน 8 ครอบครัว ใช้เวลาให้การปรึกษาสัปดาห์ละ 2 ครั้ง ครั้งละ 60 นาที จำนวน 12 ครั้งต่อครอบครัว รวมทั้งสิ้น 6 สัปดาห์ โปรแกรมนี้เหมาะสำหรับพ่อแม่ที่มีเวลามากสำหรับการเข้าร่วมโปรแกรม

3.2 โปรแกรมการปรึกษากลุ่มครอบครัว โดยเป็นการใช้กระบวนการกลุ่มในการให้การปรึกษากลุ่มครอบครัวผสมผสานเทคนิควิธี เป็นเชิงปฏิบัติ (Practical) ใช้เวลาจำกัด เพื่อเสริมสร้างคุณภาพการเลี้ยงดูของพ่อแม่ที่มีบุตรวัยรุ่นครอบคลุมทั้ง 3 องค์ประกอบ ได้แก่ การมีส่วนร่วมของ

พ่อแม่ ความผูกพันระหว่างพ่อแม่และบุตร และศักยภาพความเป็นพ่อแม่การปรึกษากลุ่มครอบครัว เป็นการใช้กระบวนการกลุ่มให้สมาชิกในกลุ่มได้มีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ซึ่งกันและกัน ทั้งในด้านความคิด ความรู้สึก พฤติกรรมของแต่ละครอบครัวมีการสรุปเรื่องราวที่เกิดขึ้นให้พ่อแม่ สามารถนำสิ่งที่ได้เรียนรู้ไปประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวันผู้วิจัยกำหนดครอบครัวที่เข้าร่วมกลุ่ม เป็นพ่อและแม่ จำนวน 8 ครอบครัว (16 คน) ใช้เวลาการปรึกษากลุ่มครอบครัวเชิงผสม เทคนิควิธี จำนวน 2 วัน วันละ 6 ชั่วโมง รวมทั้งสิ้น 12 ชั่วโมง โปรแกรมนี้เหมาะสมสำหรับพ่อแม่ที่มีน้อยแต่ต้องการพัฒนาตนเองและครอบครัวให้ดียิ่งขึ้น

การหาคุณภาพเครื่องมือ

1. เมื่อพัฒนารูปแบบการปรึกษารอบครัวเชิงผสมเทคนิควิธีเพื่อเสริมสร้างคุณภาพ การเลี้ยงดูของพ่อแม่ที่มีบุตรวัยรุ่นเสร็จสิ้น ผู้วิจัยนำรูปแบบการให้การปรึกษารอบครัวเชิงผสม เทคนิควิธีเพื่อเสริมสร้างคุณภาพการเลี้ยงดูของพ่อแม่ที่มีบุตรวัยรุ่น ที่พัฒนาขึ้นนำเสนอให้อาจารย์ ที่ปรึกษาคุณวุฒิพันธ์เพื่อตรวจสอบความถูกต้อง ความสอดคล้องระหว่างนิยามศัพท์ วัตถุประสงค์ วิธีดำเนินการปรึกษา และการประเมินผลการปรึกษา

2. ผู้วิจัยนำรูปแบบการให้การปรึกษารอบครัวเชิงผสมเทคนิควิธีเพื่อเสริมสร้าง คุณภาพพ่อแม่ที่มีบุตรวัยรุ่นที่พัฒนาขึ้นให้ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 5 ท่าน (รายชื่อผู้เชี่ยวชาญ แสดงในภาคผนวก ก) พิจารณาตรวจสอบการเลือกใช้เทคนิค กระบวนการและขั้นตอนการปรึกษา ความถูกต้องของภาษาที่ใช้ในรูปแบบการให้การปรึกษา เทคนิควัตถุประสงค์วิธีดำเนินการ ระยะเวลาการปรึกษาที่เหมาะสม จากนั้นผู้วิจัยนำรูปแบบการให้การปรึกษารอบครัวเชิงผสม เทคนิควิธีที่ได้รับการตรวจสอบแล้วไปปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะจากผู้ทรงคุณวุฒิ

3. ผู้วิจัยนำรูปแบบการให้การปรึกษารอบครัวเชิงผสมเทคนิควิธีเพื่อเสริมสร้าง คุณภาพการเลี้ยงดูของพ่อแม่ที่มีบุตรวัยรุ่น ที่ตรวจสอบแก้ไขแล้ว ไปทดลองใช้ (Try out) กับพ่อแม่ ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง เพื่อตรวจสอบความเหมาะสม และหาข้อบกพร่องเกี่ยวกับลำดับขั้นตอน ระยะเวลา เนื้อหา ระหว่างการทดลอง แล้วนำข้อมูลที่ได้มาปรับปรุงแก้ไขอีกครั้ง ก่อนนำไปใช้จริง กับกลุ่มตัวอย่าง

4. ผู้วิจัยดำเนินการพิทักษ์สิทธิ์กลุ่มตัวอย่างที่ทำแบบวัด โดยขอจริยธรรมการวิจัยใน มนุษย์ ผ่านการรับรองผลจากมหาวิทยาลัยบูรพา รหัสโครงการวิจัย: G-HU 180/ 2563 เมื่อวันที่ 11 พฤศจิกายน พ.ศ. 2563 ผู้วิจัยจะเก็บข้อมูลส่วนบุคคลของผู้เข้าร่วม โครงการวิจัยเป็นความลับ การเผยแพร่ผลการวิจัยจะกระทำในภาพรวม ไม่นำข้อมูลส่วนบุคคลของผู้เข้าร่วมโครงการวิจัยออก เผยแพร่ไม่ว่าในทางใด ๆ เว้นแต่ผู้เข้าร่วมโครงการวิจัยจะยินยอมให้เปิดเผยข้อมูลดังกล่าวโดยได้อุญาตไว้เป็นลายลักษณ์อักษร ผู้วิจัยตระหนักและให้ความสำคัญกับการเคารพสิทธิ์ของ กลุ่มตัวอย่างที่เป็นแหล่งข้อมูลเพื่อรักษาจรรยาบรรณอย่างเคร่งครัด

5. ผู้วิจัยจัดทำรูปแบบการให้การศึกษาครอบครัวเชิงผสมผสานเทคนิควิธีที่สมบูรณ์เพื่อนำไปใช้ในการเสริมสร้างคุณภาพการเลี้ยงดูของพ่อแม่ที่มีบุตรวัยรุ่นกับกลุ่มตัวอย่างจริง

การศึกษาผลของรูปแบบการให้การศึกษาครอบครัวเชิงผสมผสานเทคนิควิธี เพื่อเสริมสร้างคุณภาพการเลี้ยงดูของพ่อแม่ที่มีบุตรวัยรุ่น

การศึกษาผลการใช้รูปแบบการให้การศึกษาครอบครัวเชิงผสมผสานเทคนิควิธีเพื่อเสริมสร้างคุณภาพการเลี้ยงดูของพ่อแม่ที่มีบุตรวัยรุ่น เพื่อศึกษาคุณภาพการเลี้ยงดูของพ่อแม่ในระยะทดลอง หลังการทดลอง และระยะติดตามผลของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม

ประชากร

ประชากร ได้แก่ พ่อและแม่ โดยมีคุณสมบัติ คือ เป็นพ่อและแม่มีบุตรอายุระหว่าง 13-15 ปี พักอาศัยอยู่ในเขตจังหวัดชลบุรี จำนวน 24 ครอบครัว

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ พ่อและแม่ที่มีคุณสมบัติข้างต้น ซึ่งผู้วิจัยได้กำหนดเกณฑ์การคัดเลือก (Inclusion criteria) ดังนี้

1. เป็นพ่อและแม่มีบุตรอายุระหว่าง 13-15 ปี
2. พักอาศัยอยู่ในเขตจังหวัดชลบุรี
3. เป็นพ่อและแม่สมัครใจในการเข้าร่วมการทดลอง
4. เป็นพ่อและแม่ที่ยินดีเข้าร่วมตลอด โครงการ
5. พ่อและแม่ที่มีคะแนนจากแบบวัดคุณภาพการเลี้ยงดูของพ่อแม่ที่สอดคล้องกัน คือ ในคะแนนคุณภาพระดับปานกลางถึงต่ำ นำข้อมูลคะแนนคุณภาพการเลี้ยงดูของพ่อแม่ที่สอดคล้องกันมาจัดเรียงคะแนนและคัดเลือกเข้าร่วมการทดลอง

ผู้วิจัยได้กำหนดเกณฑ์การคัดออก (Exclusion criteria) ดังนี้

เป็นพ่อและแม่ที่มีปัญหาทางจิตเวชและสุขภาพจิต

ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา

ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษาผลการใช้รูปแบบการให้การศึกษาครอบครัวเชิงผสมผสานเทคนิควิธี ได้แก่

1. ตัวแปรต้นคือ รูปแบบการให้การศึกษาครอบครัวเชิงผสมผสานเทคนิควิธี ได้แก่

1.1 วิธีการ

รูปแบบการให้การศึกษาครอบครัวเชิงผสมผสานเทคนิควิธี

1.1.1 การได้รับโปรแกรมการศึกษาครอบครัวเชิงผสมผสานเทคนิควิธี

1.1.2 การได้รับโปรแกรมการศึกษากลุ่มครอบครัว

1.1.3 การไม่ได้รับรูปแบบการปรึกษาครอบครัวเชิงผสานเทคนิควิธี

1.2 ระยะเวลา

1.2.1 ก่อนการทดลอง

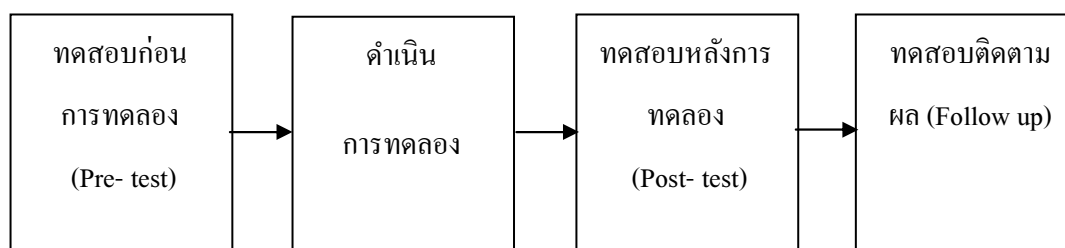
1.2.2 หลังการทดลอง

1.2.3 ติดตามผลการทดลอง

2. ตัวแปรตาม คือ คุณภาพการเลี้ยงดูของพ่อแม่ที่มีบุตรวัยรุ่น

แบบแผนการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยใช้แบบแผนการวิจัยเชิงทดลองแบบแผนรองรับภายใน รูปแบบการทดลองสองระยะ วิธีการเชิงปริมาณเป็นหลัก (Two-phase embedded design: Experimental model by quantitative dominant) โดยดัดแปลงจาก Creswell and Clark (2007) มีแบบแผนการทดลอง ดังนี้

ภาพที่ 5 แบบแผนการทดลองในขั้นตอนที่ 2

วิธีการดำเนินการทดลองและเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ระยะก่อนการทดลองและระยะทดลอง

1.1 ผู้วิจัยนำคะแนนในการศึกษาระดับคุณภาพการเลี้ยงดูของพ่อแม่ที่มีบุตรวัยรุ่น ขั้นตอนที่ 1 เป็นคะแนนก่อนการทดลอง (Pre-test)

1.2 ผู้วิจัยส่งเอกสารประชาสัมพันธ์เชิญชวนพ่อและแม่ โดยประชาสัมพันธ์เผยแพร่ในรูปแบบออนไลน์ผ่านเพจเครือข่ายผู้ปกครอง และเพจส่วนตัวของผู้วิจัย ผู้วิจัยอธิบายรายละเอียดของสองโปรแกรมและให้พ่อและแม่ที่สมัครใจเข้าร่วมมีอิสระในการตัดสินใจ และผู้วิจัยได้ชี้แจงให้ทราบถึงวิธีการคัดเลือกกว่าใช้วิธีการคัดเลือกโดยมีเกณฑ์การคัดเข้า (Inclusion criteria) และเกณฑ์การคัดออก (Exclusion criteria)

1.3 ผู้วิจัยให้พ่อและแม่ที่สมัครใจเข้าร่วมรูปแบบการปรึกษาครอบครัวเชิงผสานเทคนิควิธีทั้ง 2 โปรแกรม ทำแบบวัดคุณภาพการเลี้ยงดูของพ่อแม่ที่มีบุตรวัยรุ่น จำนวน 27 ข้อ

โดยใช้เวลาในการตอบแบบวัดประมาณ 15-20 นาที หากกลุ่มตัวอย่างที่เข้าร่วมโครงการวิจัยรู้สึกไม่สบายใจหรือไม่พร้อมที่จะตอบแบบวัดคุณภาพการเลี้ยงดูของพ่อแม่ที่มีบุตรวัยรุ่น สามารถยุติการตอบได้ทันทีที่ไม่มีผลกระทบใด ๆ ต่อผู้เข้าร่วมวิจัยทั้งสิ้น

1.4 ผู้วิจัยจัดเรียงคะแนนพ่อและแม่ที่ทำแบบวัดคุณภาพการเลี้ยงดูของพ่อแม่ที่มีบุตรวัยรุ่น เพื่อเก็บคะแนนก่อนการทดลอง พ่อและแม่ที่มีคะแนนจากแบบวัดคุณภาพพ่อแม่ที่สอดคล้องกัน ระดับคะแนนปานกลางถึงต่ำมาจัดเรียงคะแนนและคัดเลือกเข้าร่วมการทดลอง

1.5 ผู้วิจัยใช้การสุ่มอย่างง่ายโดยใช้วิธีจับสลากจำนวน 24 ครอบครัว เป็นกลุ่มทดลอง 2 กลุ่ม กลุ่มละ 8 ครอบครัว และเป็นกลุ่มควบคุม 8 ครอบครัว โดยคัดเลือกพ่อแม่ที่มีความสมัครใจเข้าร่วมการวิจัย ผู้วิจัยคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างเพื่อเข้ากลุ่มทดลองตามเกณฑ์การคัดเข้า (Inclusion criteria) และเกณฑ์การคัดออก (Exclusion criteria) กลุ่มควบคุมจะไม่ได้รับการให้การศึกษาทั้ง 2 โปรแกรม ผู้วิจัยให้กลุ่มควบคุมดำเนินชีวิตตามปกติของแต่ละครอบครัวแต่เมื่อเสร็จสิ้นการวิจัย ผู้วิจัยจึงจะมาดำเนินการให้การศึกษาให้กับกลุ่มควบคุมในภายหลัง

1.6 ผู้วิจัยดำเนินการทดลองให้การศึกษาแก่พ่อแม่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 8 ครอบครัว ใช้โปรแกรมการศึกษาครอบครัวเชิงผสมผสานเทคนิควิธี โดยให้การศึกษาเป็นรายครอบครัว ครอบครัวละ 12 ครั้ง ครั้งละ 60 นาที รวมเวลาทั้งสิ้น 6 สัปดาห์

1.7 ผู้วิจัยดำเนินการให้การศึกษาแก่ครอบครัวแบบระสับกับพ่อแม่และแม่กลุ่มตัวอย่างพร้อมกันจำนวน 8 ครอบครัว ใช้เวลา 2 วัน วันละ 6 ชั่วโมง รวมเป็น 12 ชั่วโมง

1.8 ผู้วิจัยดำเนินการพิทักษ์สิทธิ์พ่อแม่และแม่กลุ่มตัวอย่างที่เข้าร่วมทดลอง กลุ่มตัวอย่างมีอิสระในการตัดสินใจในการเข้าร่วมรับการการศึกษา โดยมีการจัดทำใบยินยอมในการเข้าร่วมการวิจัย และกลุ่มตัวอย่างมีสิทธิ์ที่จะหยุดเข้าร่วมโปรแกรมการให้การศึกษาเมื่อใดก็ได้หากรู้สึกไม่สบายใจ ส่วนกลุ่มตัวอย่างที่เหลือจากการถูกสุ่มเข้ากลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุมที่ไม่ได้รับการศึกษาหากมีความประสงค์จะเข้ารับการศึกษา ผู้วิจัยจะดำเนินการนัดหมายเข้ารับการศึกษาหลังจากเสร็จสิ้นการวิจัยแล้ว

1.9 ผู้วิจัยดำเนินการศึกษาผลของรูปแบบการศึกษารอบครอบครัวเชิงผสมผสานเทคนิควิธี เพื่อเสริมสร้างคุณภาพการเลี้ยงดูของพ่อแม่ที่มีบุตรวัยรุ่น

1.10 ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติและดำเนินการสรุปผล อภิปรายผลการวิจัย โดยข้อมูลต่าง ๆ ของกลุ่มตัวอย่างจะถูกเก็บไว้เป็นความลับ และการนำเสนอข้อมูลจะเป็นไปในภาพรวม ทั้งนี้ข้อมูลจะถูกเก็บไว้ในเครื่องคอมพิวเตอร์ที่มีรหัสผ่านของผู้วิจัยเท่านั้น หลังจากที่มีการเผยแพร่งานวิจัย 1 ปี ผู้วิจัยจะดำเนินการทำลายข้อมูลทั้งหมด

2. ระยะหลังการทดลอง

ผู้วิจัยดำเนินการวัดระดับคุณภาพการเลี้ยงดูของพ่อแม่ที่มีบุตรวัยรุ่นที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ภายหลังดำเนินการให้การปรึกษา ทั้งสองโปรแกรมเสร็จสิ้น และใช้คะแนนการวัดดังกล่าวเป็นคะแนนภายหลังการทดลอง (Post-test)

3. ระยะติดตามผลหลังการทดลอง 1 เดือน

ผู้วิจัยดำเนินการวัดระดับคุณภาพการเลี้ยงดูของพ่อแม่ที่มีบุตรวัยรุ่นที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ภายหลังการดำเนินการปรึกษาทั้งสองโปรแกรมเสร็จสิ้น และใช้คะแนนการวัดดังกล่าวเป็นคะแนน ภายหลังการทดลองครบตามกำหนดและผ่านไปแล้ว 1 เดือน และใช้คะแนนการวัดดังกล่าวเป็นคะแนนภายหลังการทดลอง (Follow up)

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการการวิเคราะห์ข้อมูล

1. การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการจัดกระทำข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป เพื่อวิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยคุณภาพการเลี้ยงดูของพ่อแม่ที่มีบุตรวัยรุ่นในประเทศไทย

2. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

2.1 วิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐาน ได้แก่ ร้อยละ ค่าสูงสุด ค่าต่ำสุด ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เพื่อวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้น

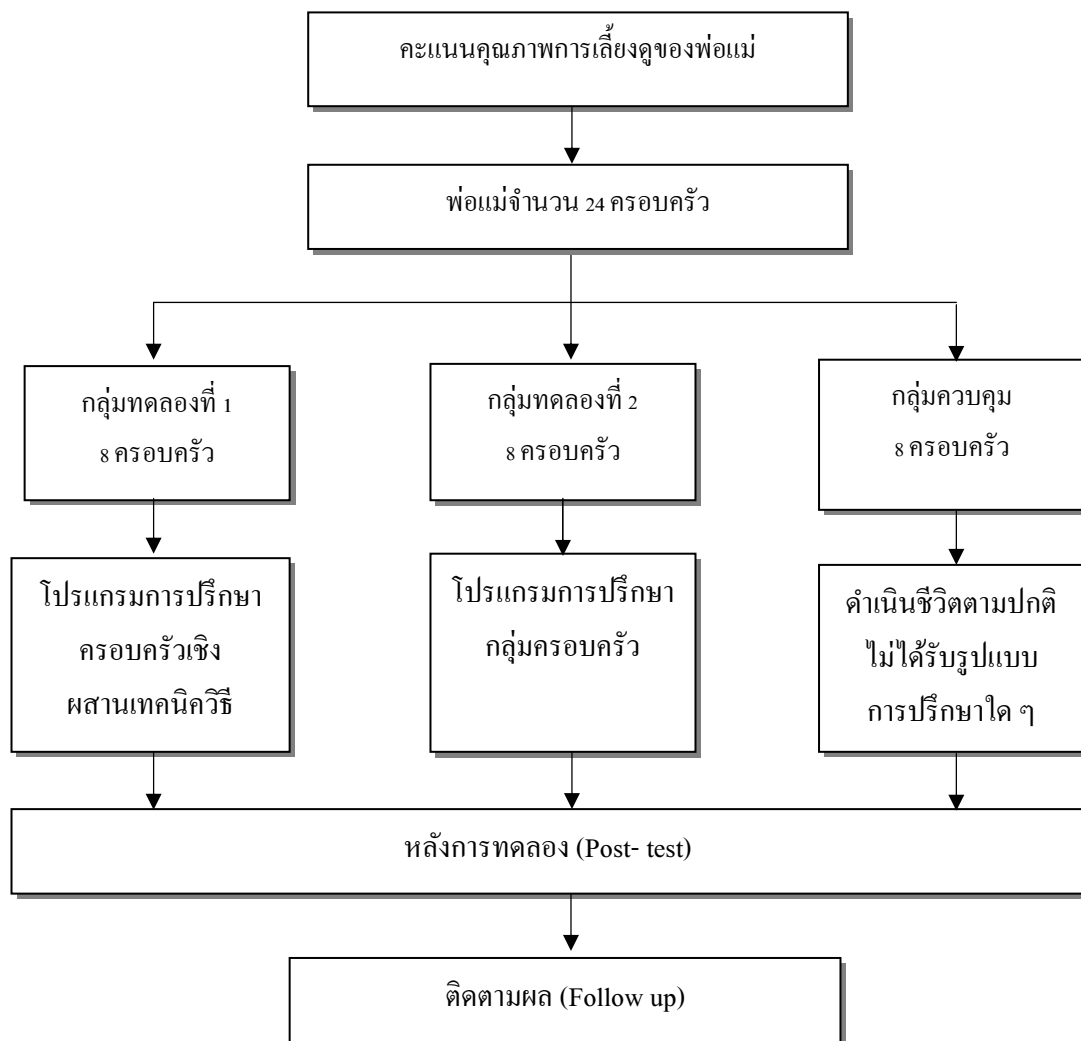
2.2 ตรวจสอบข้อตกลงเบื้องต้นทางสถิติ ด้วยการทดสอบ Compound symmetry โดยใช้สถิติ Mauchly's test of sphericity เพื่อตรวจสอบว่าค่าความแปรปรวนของตัวแปรที่ศึกษาทุกตัวแปร มีความแปรปรวนเป็นแบบ Compound symmetry หรือไม่

2.3 วิเคราะห์ความแปรปรวนสองทางแบบวัดซ้ำ (ANOVA repeated measurement)

2.4 วิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพเพื่อใช้ประกอบการแสดงผลการวิจัย

สรุปขั้นตอนการดำเนินการวิจัยขั้นตอนที่ 2

การศึกษาผลของรูปแบบการปรึกษารอบครัวเชิงผสมผสานเทคนิควิธีที่มีผลต่อคุณภาพการเลี้ยงดูของพ่อแม่ที่มีบุตรวัยรุ่น ในขั้นตอนที่ 2 ดังนี้

ภาพที่ 6 ผังสรุปขั้นตอนการดำเนินการวิจัยขั้นตอนที่ 2

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์การวิจัยเพื่อ 1) การศึกษาคุณภาพการเลี้ยงดูของพ่อแม่ที่มีบุตรวัยรุ่น และ 2) ศึกษาผลของรูปแบบการปรึกษาครอบครัวเชิงผสานเทคนิควิธีเพื่อเสริมสร้างคุณภาพการเลี้ยงดูของพ่อแม่ที่มีบุตรวัยรุ่น ผู้วิจัยแบ่งการวิจัยออกเป็น 2 ขั้นตอน ได้แก่

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาคุณภาพการเลี้ยงดูของพ่อแม่ที่มีบุตรวัยรุ่น เป็นระยะของการวิจัย

ขั้นตอนที่ 2 การศึกษาผลของรูปแบบการปรึกษาครอบครัวเชิงผสานเทคนิควิธีเพื่อเสริมสร้างคุณภาพการเลี้ยงดูของพ่อแม่ที่มีบุตรวัยรุ่น

สัญลักษณ์แทนตัวแปรที่ทำการศึกษา

องค์ประกอบหลัก	องค์ประกอบย่อย
คุณภาพการเลี้ยงดูของพ่อแม่ (QuaPar)	การมีส่วนร่วมของพ่อแม่ (Pati)
	ความผูกพันระหว่างพ่อแม่และบุตร (Att)
	ศักยภาพความเป็นพ่อแม่ (Pote)

สัญลักษณ์ในการวิเคราะห์ข้อมูลและแปลผล

สัญลักษณ์	ความหมาย
$\bar{X}$	ค่าเฉลี่ย (Mean)
SD	ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation)
R	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน (Pearson product moment correlation coefficient)
R^2	ค่าสหสัมพันธ์พหุคูณยกกำลังสอง (Squared multiple correlation)
χ^2	ค่าสถิติไค-สแควร์ (Chi-square)
Df	ชั้นแห่งความอิสระ (Degree of freedom)
χ^2/df	สัดส่วนของไค-สแควร์ต่อชั้นแห่งความอิสระควรมีค่าน้อยกว่าหรือเท่ากับ 5.00 ถึงจะแสดงว่ามีความกลมกลืนในระดับใช้ได้
P-value	ระดับนัยสำคัญทางสถิติ
λ	ค่าน้ำหนักองค์ประกอบที่แสดงเป็นคะแนนมาตรฐาน

Beta	ค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยตัวแปรในรูปคะแนนมาตรฐาน
S.E.	ค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐานของน้ำหนักองค์ประกอบ
E	ค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐานของตัวบ่งชี้
T	ค่าอัตราส่วน t ใช้ทดสอบนัยสำคัญทางสถิติของค่าสัมประสิทธิ์ถดถอย
F	ค่าอัตราส่วน F ใช้ทดสอบนัยสำคัญทางสถิติของความสัมพันธ์ร่วมของการพยากรณ์
SS	ค่า Sum of square
MSE	ค่าความคลาดเคลื่อนกำลังสอง (Mean square error)
CFI	ค่าสถิติดัชนีทดสอบความกลมกลืน Comparative fit index ควรมีค่ามากกว่าหรือเท่ากับ .90 ถึงจะแสดงว่ามีความกลมกลืน
GFI	ค่าดัชนีวัดระดับความสอดคล้อง (Goodness of fit index) ควรมีค่ามากกว่าหรือเท่ากับ .90 ถึงจะแสดงว่ามีความกลมกลืน
AGFI	ค่าดัชนีวัดระดับความสอดคล้องที่ปรับแล้ว (Adjusted goodness of fit index) ควรมีค่ามากกว่าหรือเท่ากับ .90 ถึงจะแสดงว่ามีความกลมกลืน
RMSEA	ค่าประมาณความคลาดเคลื่อนของรากกำลังสองเฉลี่ย (Root mean square error of approximation) ควรมีค่าน้อยกว่าหรือเท่ากับ .08 ถึงจะแสดงว่ามีความกลมกลืน
SRMR	ค่าดัชนีรากของกำลังสองเฉลี่ยมาตรฐานของส่วนที่เหลือ (Standardized root mean square residual) ควรมีค่าน้อยกว่าหรือเท่ากับ .05 ถึงจะแสดงว่ามีความกลมกลืน
RMR	ค่าดัชนีรากที่สองเฉลี่ยของความคลาดเคลื่อน (Root mean square) ควรมีค่าน้อยกว่าหรือเท่ากับ .05 ถึงจะแสดงว่ามีความกลมกลืน
CN	ค่าขนาดตัวอย่างวิกฤติควรมีค่ามากกว่าหรือเท่ากับ 200.00 ถึงจะแสดงว่ามีความกลมกลืน
ρ_v	การหาค่าความแปรปรวนที่ถูกสกัดได้ (Average variable extracted)
ρ_c	การตรวจสอบความเที่ยงของมาตรวัด (Construct reliability)

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 ผลการศึกษาคุณภาพการเลี้ยงดูของพ่อแม่ที่มีบุตรวัยรุ่น

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูลด้วยแบบวัดคุณภาพการเลี้ยงดูของพ่อแม่กับกลุ่มตัวอย่าง เป็นพ่อหรือแม่ที่มีบุตรอายุระหว่าง 13-15 ปี อาศัยอยู่ในประเทศไทย รวมจำนวน 480 คน นำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลแบ่งเป็น 2 ตอน ได้แก่

ตอนที่ 1.1 ผลการตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้าง (Construct validity) ของคุณภาพการเลี้ยงดูของพ่อแม่ที่มีบุตรวัยรุ่น ด้วยเทคนิควิเคราะห์ห้วงค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับที่ 2 (Secondary confirm factor analysis) ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป

ตอนที่ 1.2 ผลการศึกษาระดับและการพัฒนาเกณฑ์ปกติ (Normal Criteria) ของคุณภาพการเลี้ยงดูของพ่อแม่ที่มีบุตรวัยรุ่นด้วยเทคนิคการหาค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าเปอร์เซ็นต์ไทล์ (Percentile)

ทั้งนี้ผลการวิเคราะห์ข้อมูลส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่างมีดังนี้

ตารางที่ 2 ผลการสำรวจข้อมูลส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง

	ข้อมูลทั่วไป	จำนวน (คน)	ร้อยละ
เพศ	ชาย	240	50.0
	หญิง	240	50.0
	รวม	480	100.00
อายุ	น้อยกว่าหรือเท่ากับ 30 ปี	45	9.38
	ระหว่าง 31-45 ปี	293	61.04
	มากกว่าหรือเท่ากับ 46 ปี	142	29.58
	รวม	480	100.00
ระดับการศึกษา	ต่ำกว่าปริญญาตรี	129	26.88
	ปริญญาตรี	330	68.75
	สูงกว่าปริญญาตรี	21	4.37
	รวม	480	100.00

ตารางที่ 2 (ต่อ)

	ข้อมูลทั่วไป	จำนวน (คน)	ร้อยละ
อาชีพ			
	ประกอบธุรกิจส่วนตัว	118	24.58
	พนักงานบริษัท	104	21.67
	รับจ้างทั่วไป	90	18.75
	ค้าขาย	78	16.25
	รับราชการ	45	9.38
	รัฐวิสาหกิจ	33	6.88
	พ่อบ้านแม่บ้าน	12	2.50
	รวม	480	100.00
รายได้ต่อครอบครัว			
	น้อยกว่าหรือเท่ากับ 20,000 บาท ต่อเดือน	132	27.50
	มากกว่า 20,001 บาท ต่อเดือน	348	72.50
	รวม	480	100.00
จำนวนบุตร			
	1 คน	198	41.25
	มากกว่าหรือเท่ากับ 2 คน	282	58.75
	รวม	480	100.00

ตารางที่ 2 แสดงกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่อายุระหว่าง 31-45 ปี จำนวน 293 คน คิดเป็นร้อยละ 61.04 การศึกษาระดับปริญญาตรี จำนวน 330 คน คิดเป็นร้อยละ 68.75 อาชีพประกอบธุรกิจส่วนตัว จำนวน 118 คน คิดเป็นร้อยละ 24.58 รายได้ต่อครอบครัว มากกว่า 20,001 บาทต่อเดือน จำนวน 348 คน คิดเป็นร้อยละ 72.50 และมีจำนวนบุตรมากกว่าหรือเท่ากับ 2 คน จำนวน 282 คน คิดเป็นร้อยละ 58.75

ตารางที่ 3 ผลการเปรียบเทียบคุณภาพการเลี้ยงดูของพ่อแม่ที่มีบุตรวัยรุ่น

คุณภาพพ่อแม่โดยรวม (QuaPar)				t	Df	p
สถานภาพ	N	$\bar{X}$	SD			
พ่อ	240	4.08	.34	1.310	438.580	.191
แม่	240	4.13	.47			

ตารางที่ 3 ผลการเปรียบเทียบคุณภาพการเลี้ยงดูของพ่อแม่ที่มีบุตรวัยรุ่น จำแนกตามสถานภาพพ่อกับแม่ พบว่า พ่อกับแม่ มีคุณภาพการเลี้ยงดูโดยรวม ไม่แตกต่างกัน ($t = 1.310$, $P = .191$)

ตารางที่ 4 ผลของคุณภาพการเลี้ยงดูของพ่อแม่ที่มีบุตรวัยรุ่น โดยรวมที่อาศัยอยู่ในภูมิภาคต่างกัน

คุณภาพการเลี้ยงดูของพ่อแม่โดยรวม (QuaPar)				Sum of squares	df	Mean square	F
ภาค	N	$\bar{X}$	SD				
1. เหนือ	80	4.37	.35	44.887	5	8.977	114.480
2. กลาง	80	4.49	.21	37.170	474	.078	
3. ตะวันออกเฉียงเหนือ	80	4.07	.12	82.057	479		
4. ใต้	80	4.25	.46				
5. ตะวันออก	80	3.59	.25				
6. ตะวันตก	80	3.87	.13				

ตารางที่ 4 พบว่า พ่อแม่ที่มีบุตรวัยรุ่นอาศัยอยู่ในภูมิภาคแตกต่างกัน มีคุณภาพพ่อแม่ที่มีบุตรวัยรุ่นโดยรวม (QuaPar) แตกต่างกัน ($F = 114.480$, $P < .05$) เมื่อทำการเปรียบเทียบเป็นรายคู่พบว่า ภาคเหนือ ($\bar{X} = 4.37$) ภาคกลาง ($\bar{X} = 4.49$) ตะวันออกเฉียงเหนือ ($\bar{X} = 4.07$) ใต้ ($\bar{X} = 4.25$) ตะวันตก ($\bar{X} = 3.87$) มีคุณภาพพ่อแม่ที่มีบุตรวัยรุ่นโดยรวม มากกว่า ภาคตะวันออก ($\bar{X} = 3.59$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตอนที่ 1.1 ผลการตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้าง (Construct validity) ของคุณภาพการเลี้ยงดูของพ่อแม่ที่มีบุตรวัยรุ่น

ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยเทคนิควิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับที่ 2 (Secondary confirm factor analysis) ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป ทั้งนี้มีขั้นตอนในการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

1. การหาค่าอำนาจจำแนกรายข้อและค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ (n = 480)
2. การแจกแจงแบบเป็นโค้งปกติ (Normal distribution) ของตัวแปรเชิงประจักษ์ (n = 480)
3. การตรวจสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรเชิงประจักษ์ที่ใช้ในการศึกษาในแบบจำลองสมการ โครงสร้าง (Observation correlation test)

4. ผลการตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้าง (Construct validity) ของคุณภาพการเลี้ยงดูของพ่อแม่ที่มีบุตรวัยรุ่น ด้วยเทคนิควิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับที่ 2 (Secondary confirm factor analysis)

การหาค่าอำนาจจำแนกรายข้อและค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ (n = 480)

ผู้วิจัยดำเนินการตรวจสอบหาค่าอำนาจจำแนกรายข้อ (Discriminate power) ด้วยเทคนิค Corrected Item total correlation โดยให้ข้อคำถามที่มีค่าอำนาจจำแนกรายข้อมากกว่า 0.20 ขึ้นไป ถือว่ามีคุณภาพเพียงพอ และหาค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ (Reliability) ด้วยเทคนิค Cronbach alpha โดยกำหนดให้องค์ประกอบย่อยที่มีค่าความเชื่อมั่นมากกว่า 0.70 ขึ้นไป ถือว่ามีคุณภาพที่เพียงพอ รายละเอียดดังตารางที่ 7

ตารางที่ 5 ผลการหาค่าอำนาจจำแนกรายข้อ และค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ (n = 480)

คุณภาพพ่อแม่ (QuaPar)	ที่ได้พัฒนา			ที่ใช้ได้จริง			ข้อที่ไม่ผ่านเกณฑ์
	ค่าอำนาจจำแนกรายข้อ	ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ	จำนวนข้อ	ค่าอำนาจจำแนกรายข้อ	ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ	จำนวนข้อ	
	1. การมีส่วนร่วมของพ่อแม่ (Pati)	- .444 ถึง .528	.628	10	.434 ถึง .543	.784	
2. ความผูกพันระหว่างพ่อแม่และบุตร (Att)	- .145 ถึง .672	.771	10	.463 ถึง .708	.858	9	19
3. ศักยภาพความเป็นพ่อแม่ (Pote)	.547 ถึง .702	.891	10	.547 ถึง .702	.891	10	-

ตารางที่ 5 พบว่า ข้อคำถามขององค์ประกอบที่มีส่วนร่วมของพ่อแม่ (Pati) ที่สามารถใช้ในการวิเคราะห์ห้องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับที่ 2 (Secondary confirm factor analysis) มีจำนวน 9 ข้อคำถาม มีค่าอำนาจจำแนกรายข้ออยู่ระหว่าง .434 ถึง .543 มีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ .784 องค์ประกอบความผูกพันระหว่างพ่อแม่และบุตร (Att) มีจำนวน 9 ข้อคำถาม มีค่าอำนาจจำแนกรายข้ออยู่ระหว่าง .463 ถึง .708 มีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ .858 และ องค์ประกอบศักยภาพความเป็นพ่อแม่ (Pote) มีจำนวน 10 ข้อคำถาม มีค่าอำนาจจำแนกรายข้ออยู่ระหว่าง .547 ถึง .702 มีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ .891

การแจกแจงแบบเป็นโค้งปกติ (Normal distribution) ของตัวแปรเชิงประจักษ์ (n = 480) ผู้วิจัยตรวจสอบการแจกแจงแบบ (Distribution) ของตัวแปรเชิงประจักษ์ที่ทำการศึกษา ในแบบจำลองสมการ โครงสร้างทั้ง 50 ตัวแปร ด้วยสถิติทดสอบไค-สแควร์ (χ^2) หากพบว่ามีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงว่าตัวแปรดังกล่าวมีการแจกแจงแบบไม่ปกติ ในทางตรงกันข้ามหากพบว่ามีนัยสำคัญทางสถิติ (P-value > 0.50) แสดงว่าตัวแปรดังกล่าวมีการแจกแจงเป็นแบบปกติ (Normal distribution)

ตารางที่ 6 ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) ค่าร้อยละของสัมประสิทธิ์การกระจาย (%CV) ค่าต่ำสุด (Min) ค่าสูงสุด (Max) ค่าความเบ้ (Sk) ค่าความโด่ง (Ku) และค่า P-value ของสถิติทดสอบไค-สแควร์ (χ^2) ของตัวแปรเชิงประจักษ์ที่ศึกษา (n = 480)

ตัวแปร	$\bar{X}$	SD	%CV	Sk	Ku	χ^2	P-value
pati_1	4.00	.68	17.00	-1.114	-1.386	3.163	.206
pati_2	3.78	.71	18.78	-.721	.002	.520	.771
pati_3	3.57	.79	22.13	-.413	-.801	.812	.666
pati_4	3.91	.67	17.14	-.701	-.766	1.079	.583
pati_6	3.91	.77	19.69	-1.602	-1.261	4.158	.125
pati_7	3.77	.85	22.55	-1.853	.055	3.435	.179
pati_8	4.27	.58	13.58	-1.654	-.659	3.171	.205
pati_9	4.08	.75	18.38	-2.362	-2.873	13.837	.001
pati_10	3.54	.96	27.12	-1.067	-1.778	4.298	.117
att_11	4.31	.64	14.85	-2.978	-5.761	42.062	.000
att_12	4.08	.60	14.71	-.953	.886	1.693	.429

ตารางที่ 6 (ต่อ)

ตัวแปร	$\bar{X}$	SD	%CV	Sk	Ku	χ^2	P-value
att_13	4.38	.64	14.61	-3.630	-2.497	19.413	.000
att_14	4.08	.69	16.91	-1.900	-.800	4.250	.119
att_15	4.62	.53	11.47	-6.912	-2.281	52.973	.000
att_16	4.37	.62	14.19	-3.594	-3.377	24.319	.000
att_17	3.71	.88	23.72	-1.265	-2.343	7.091	.029
att_18	4.19	.66	15.75	-2.377	-2.065	9.916	.007
att_20	4.26	.62	14.55	-2.373	-1.316	7.365	.025
pote_21	4.21	.59	14.01	-1.228	.356	1.635	.441
pote_22	4.02	.70	17.41	-1.624	-1.067	3.776	.151
pote_23	4.09	.77	18.83	-2.736	-2.215	12.392	.002
pote_24	4.31	.66	15.31	-3.078	-1.437	11.539	.003
pote_25	4.20	.56	13.33	-.568	1.182	1.720	.423
pote_26	4.36	.61	13.99	-3.287	-3.086	2.328	.000
pote_27	4.20	.58	13.81	-.923	-1.347	2.665	.264
pote_28	4.30	.61	14.19	-2.503	-2.294	11.527	.003
pote_29	4.16	.65	15.63	-2.044	-1.507	6.446	.040
pote_30	4.30	.62	14.42	-2.712	-2.629	14.265	.001

หมายเหตุ: ค่าสถิติ ไค-สแควร์ (χ^2) ที่มีนัยสำคัญทางสถิติ (P-value < .05) แสดงว่ามีการแจกแจงแบบไม่ปกติ

ตารางที่ 6 ผลการตรวจสอบการแจกแจงแบบโค้งปกติ (Normal score) ของตัวแปรเชิงประจักษ์ที่ทำการศึกษาในแบบจำลองสมการ โครงสร้างองค์ประกอบคุณภาพการเลี้ยงดูของพ่อแม่ (QuaPar) ด้วยการทดสอบด้วยค่าสถิติไค-สแควร์ (χ^2) พบว่า ตัวแปรเชิงประจักษ์ส่วนใหญ่ทดสอบแล้วพบว่า มีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .05$) แสดงให้เห็นว่า ตัวแปรเชิงประจักษ์ส่วนใหญ่มีการแจกแจงไม่เป็นแบบโค้งปกติ (Non normal distribution) แต่อย่างไรก็ตามก็ยังสามารถนำข้อมูลที่สามารถนำไปวิเคราะห์ด้วยเทคนิควิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับที่ 2 (Secondary confirm factor analysis) ได้อย่างไม่ละเมิดข้อตกลงเบื้องต้นได้ เพราะว่า ตามแนวคิดแนวโน้มเข้าสู่

ศูนย์กลาง (Central limited theory) การที่กลุ่มตัวอย่างมีขนาดใหญ่ ($n \geq 400$) ก็สามารถที่จะอนุมานได้ในทางสถิติว่า ข้อมูลที่ทำการวัดด้วยแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่าจะมีการแจกแจงแบบโค้งปกติ (Kelloway, 1998) ซึ่งผลดังกล่าว อาจส่งผลทำให้การประเมินว่าแบบจำลองมีความกลมกลืนเชิงประจักษ์ โดยสถิติทดสอบ ไค-สแควร์ (χ^2) เกิดปัญหาได้ ผู้วิจัยจึงแก้ไขปัญหาของสถิติดังกล่าวในการประเมินความกลมกลืนด้วยการหาค่าสัดส่วนของ ไค-สแควร์ (χ^2) ต่อองศาอิสระ (df) หากมีค่าน้อยกว่า 5.00 แสดงว่า แบบจำลองมีความกลมกลืนกับเชิงประจักษ์ แม้ว่าสถิติทดสอบ χ^2 ของแบบจำลอง (Model) จะมีนัยสำคัญทางสถิติก็ตาม (P-value < .05) (กัลยา วานิชย์บัญชา, 2556; Hair et al., 2006)

การตรวจสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรเชิงประจักษ์ที่ใช้ในการศึกษาในแบบจำลองสมการโครงสร้าง (Observation correlation test) ($n = 480$)

ผู้วิจัยดำเนินการตรวจสอบถึงความสัมพันธ์ของตัวแปรเชิงประจักษ์ที่ทำการศึกษาในแบบจำลองสมการ โครงสร้าง ด้วยเทคนิค KMO เพื่อเป็นการหาค่าความเพียงพอของการเลือกกลุ่มตัวอย่างโดยรวมและ Bartlett's test เพื่อเป็นการตรวจสอบเมทริกซ์เอกลักษณ์ (Identity matrix) มีรายละเอียดดังนี้

ตารางที่ 7 ผลการตรวจสอบค่าสถิติ KMO และ Bartlett's test ของข้อคำถามที่ทำการศึกษาในแบบจำลองสมการ โครงสร้าง ($n = 480$)

สถิติทดสอบ		ค่าสถิติ
Kaiser-Meyer-Olkin		.939
Bartlett's test of sphericity	Approx. Chi-square	6241.844
	Df	378
	P	.000

ตารางที่ 7 แสดงว่าการตรวจสอบเมทริกซ์เอกลักษณ์ (Identity matrix) โดยใช้สถิติทดสอบ Bartlett's test of sphericity และการหาค่าความเพียงพอของการเลือกกลุ่มตัวอย่างโดยรวม (Measure of sampling adequacy: MSA) ของตัวแปรเชิงประจักษ์ที่ทำการศึกษาในแบบจำลองสมการ โครงสร้างทั้งหมด เพื่อตรวจสอบความสัมพันธ์กันระหว่างตัวแปรว่ามีมากเพียงพอที่จะนำมาใช้ในการวิเคราะห์ในแบบจำลองสมการ โครงสร้างเดียวกันได้หรือไม่ ผลพบว่า เมทริกซ์สหสัมพันธ์ของตัวแปรเชิงประจักษ์ ไม่เป็นเมทริกซ์เอกลักษณ์ (Identity matrix) (Bartlett's test of

sphericity = 6241.844, $p = .000$) แสดงว่าตัวแปรเชิงประจักษ์โดยรวมมีความสัมพันธ์กันเพียงพอที่จะนำมาใช้ในการวิเคราะห์ในแบบจำลองสมการ โครงสร้างเดียวกันได้ เมื่อพิจารณาเป็นรายตัวแปรเชิงประจักษ์ พบว่า ค่าความพอเพียงของการเลือกกลุ่มตัวอย่างโดยรวม (Kaiser-Meyer-Olkin: KMO) มีค่าเท่ากับ .939 แสดงว่าตัวแปรเชิงประจักษ์แต่ละตัวแปร มีความสัมพันธ์กันเพียงพอที่จะนำมาใช้ในการวิเคราะห์ในแบบจำลองสมการ โครงสร้างเดียวกันได้ แสดงให้เห็นว่า ตัวแปรที่ทำการศึกษานั้นไม่มีคู่ใดที่มีความสัมพันธ์กันมากจนเกินไป ไม่เกิดปัญหาการร่วมเส้นตรงพหุ (Multicollinearity) หรือตัวแปรเชิงประจักษ์ที่ทำการศึกษาทั้งหมด มีการความสัมพันธ์กันไม่มากจนเกินไป ข้อมูลเหมาะสมที่จะนำไปใช้ในการวิเคราะห์ด้วยเทคนิคแบบจำลองสมการ โครงสร้างได้ (Hair et al., 2006)

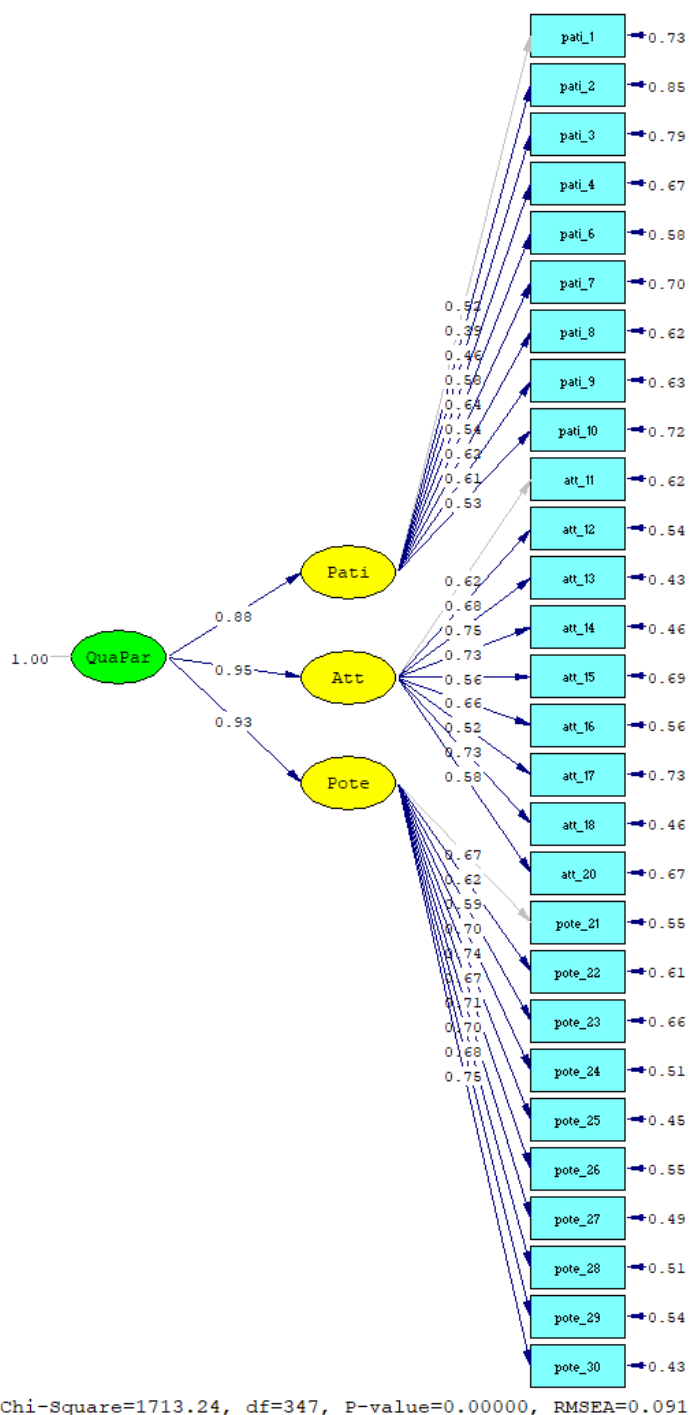
ผลการตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิง โครงสร้าง (Construct validity) ของคุณภาพพ่อแม่ (QuaPar) ด้วยเทคนิควิเคราะห์ห้วงค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับที่ 2 (Secondary confirm factor analysis) ($n = 480$)

ผู้วิจัยดำเนินการตรวจสอบความกลมกลืนของแบบจำลองสมการ โครงสร้าง องค์ประกอบคุณภาพการเลี้ยงดูของพ่อแม่ ตามสมมติฐาน (Hypothesis model) กับข้อมูลเชิงประจักษ์ ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป LISREL โดยพิจารณาจากค่าดัชนีความกลมกลืน ดังนี้ $\chi^2 = 1713.24$, $df = 347$, $P\text{-value} = .00000$, $\chi^2/df = 4.93$, $RMSEA = .091$, $RMR = .033$, $SRMR = .062$, $CFI = .96$, $GFI = .80$, $AGFI = .76$, $CN = 140.67$

จากค่าดัชนีความกลมกลืน ดังกล่าวของแบบจำลองสมการ โครงสร้างตามสมมติฐาน พบว่ายังไม่มี ความกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ซึ่งพิจารณาจากดัชนีความกลมกลืน (Fit index) ดังนี้ $\chi^2 = 1713.24$, $df = 347$, $P\text{-value} = .00000$ ยังไม่ผ่านเกณฑ์เพราะว่ายังคงมีนัยสำคัญทางสถิติ $\chi^2/df = 4.93$ ยังไม่ผ่านเกณฑ์เพราะว่ายังคงมีค่ามากกว่า 5.00 $RMSEA = .091$ ยังไม่ผ่านเกณฑ์ เพราะว่ามีค่ามากกว่า .05 $RMR = .033$ ผ่านเกณฑ์เพราะว่ามีค่าน้อยกว่า .05 $SRMR = .062$ ยังไม่ผ่านเกณฑ์เพราะว่ามีค่ามากกว่า .05 $CFI = .96$ ผ่านเกณฑ์เพราะว่ามีค่ามากกว่า .90 $GFI = .80$ ยังไม่ผ่านเกณฑ์เพราะว่ามีค่าน้อยกว่า .90 $AGFI = .76$ ยังไม่ผ่านเกณฑ์เพราะว่ามีค่ามากกว่า .90 และ $CN = 192.73$ ยังไม่ผ่านเกณฑ์เพราะว่ามีค่าน้อยกว่า 140.67

ผลการดังกล่าว แสดงให้เห็นว่า แบบจำลองตามสมมติฐาน (Hypothesis model) ยังไม่มี ความกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ เนื่องจากค่าดัชนีความกลมกลืน ได้แก่ χ^2 , χ^2/df , $RMSEA$, $SRMR$, GFI , $AGFI$ และ CN ยังไม่ผ่านเกณฑ์ตามที่กำหนดไว้ (Joreskog & Sorbom, 1996, pp. 121-122) ผู้วิจัยจึงยังไม่เชื่อมั่นในการประมาณค่าพารามิเตอร์ต่าง ๆ (Parameter estimation) ที่เกิดขึ้นในแบบจำลองสมการ โครงสร้างตามสมมติฐาน (Hypothesis model)

ผลการวิเคราะห์แบบจำลองสมการ โครงสร้างองค์ประกอบคุณภาพการเลี้ยงดูของพ่อแม่ (QuaPar) ตามสมมติฐาน (Hypothesis model) ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป แสดงดังภาพที่ 7

ภาพที่ 7 ผลการวิเคราะห์แบบจำลองสมการ โครงสร้างองค์ประกอบคุณภาพการเลี้ยงดูของพ่อแม่ (QuaPar) ตามสมมติฐาน (Hypothesis model) (n = 480)

ผู้วิจัยจึงมีความจำเป็นที่จะต้องปรับแก้แบบจำลองสมการ โครงสร้าง (Modification model) ให้มีความสอดคล้องกับ ข้อมูลเชิงประจักษ์ โดย

1. ผู้วิจัยตัดตัวแปรเชิงประจักษ์ที่มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐาน (Factor loading score) น้อยกว่า .30 ออกไปจากแบบจำลองสมการ โครงสร้าง ได้แก่ ข้อ 5 และ ข้อ 19

2. ผู้วิจัยยอมให้ความคลาดเคลื่อนของตัวแปรเชิงประจักษ์ (Error variance) บางคู่ ความสัมพันธ์ให้มีความสัมพันธ์กัน

ทั้งนี้การปรับแก้แบบจำลองสมการ โครงสร้าง (Adjust model) ได้ดำเนินการดังนี้

1. ผู้วิจัยตัดตัวแปรเชิงประจักษ์ 1 ตัวแปร ได้แก่ pati_2

2. ผู้วิจัยยอมให้ความคลาดเคลื่อนของตัวแปรเชิงประจักษ์ (Error variance) จำนวน 54 คู่ การปรับแก้แบบจำลองสมการ โครงสร้างดังกล่าว พบว่า แบบจำลองสมการ โครงสร้างที่

ได้ดำเนินการปรับแก้ (Adjust model) มีความกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ซึ่งพิจารณาจากดัชนี

ความกลมกลืน (Fit index) ดังนี้ $\chi^2 = 499.02$, $df = 267$, $P\text{-value} = .00000$, $\chi^2/df = 1.86$,

RMSEA = .043, RMR = .020, SRMR = .039, CFI = .99, GFI = .93, AGFI = .90, CN = 320.51

จากค่าดัชนีความกลมกลืน ดังกล่าวของ แบบจำลองสมการ โครงสร้างที่ได้ดำเนินการปรับแก้ (Adjust model) พบว่า มีความกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ซึ่งพิจารณาจากดัชนี

ความกลมกลืน (Fit index) ดังนี้ $\chi^2 = 499.02$, $df = 267$, $P\text{-value} = .00000$ ยังไม่ผ่านเกณฑ์เพราะว่า

ยังมีนัยสำคัญทางสถิติ ($P\text{-value} < .05$) (Joreskog & Sorbom, 1996) แต่อย่างไรก็ตาม เนื่องจาก

ค่าสถิติทดสอบ χ^2 มีความอ่อนไหวกับขนาดกลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยจึงได้พิจารณาจากค่า χ^2/df

ร่วมด้วย ซึ่งพบว่า มีค่าเท่ากับ 1.86 ซึ่งถือว่าผ่านเกณฑ์ตามที่กำหนดเพราะว่ามีค่าน้อยกว่า 5.00

(Tabachnick & Fidell, 2007) RMSEA = .043 ซึ่งถือว่าผ่านเกณฑ์ตามที่กำหนดเพราะว่ามีค่าน้อย

กว่า .05 (MacCallum, Browne & Sugawara, 1996) RMR = .020 ผ่านเกณฑ์แล้วเพราะว่ามีค่า

น้อยกว่า .05 (Diamantopoulos & Siguaw, 2000) SRMR = .039 ผ่านเกณฑ์แล้วเพราะว่ามีค่า

น้อยกว่า .05 (Diamantopoulos & Siguaw, 2000) CFI = .99 ผ่านเกณฑ์แล้วเพราะว่ามีค่ามากกว่า .90

(Tabachnick & Fidell, 2007) GFI = .93 ผ่านเกณฑ์แล้วเพราะว่ามีค่ามากกว่า .90 (Tabachnick &

Fidell, 2007) AGFI = .90 ผ่านเกณฑ์เพราะว่ามีค่ามากกว่า .90 (Tabachnick & Fidell, 2007) และ

CN = 320.51 ผ่านเกณฑ์เพราะว่ามีค่ามากกว่า 200.00 (Joreskog & Sorbom, 1996)

จากค่าดัชนีความกลมกลืนดังกล่าว จึงสรุปได้ว่า แบบจำลองสมการ โครงสร้าง

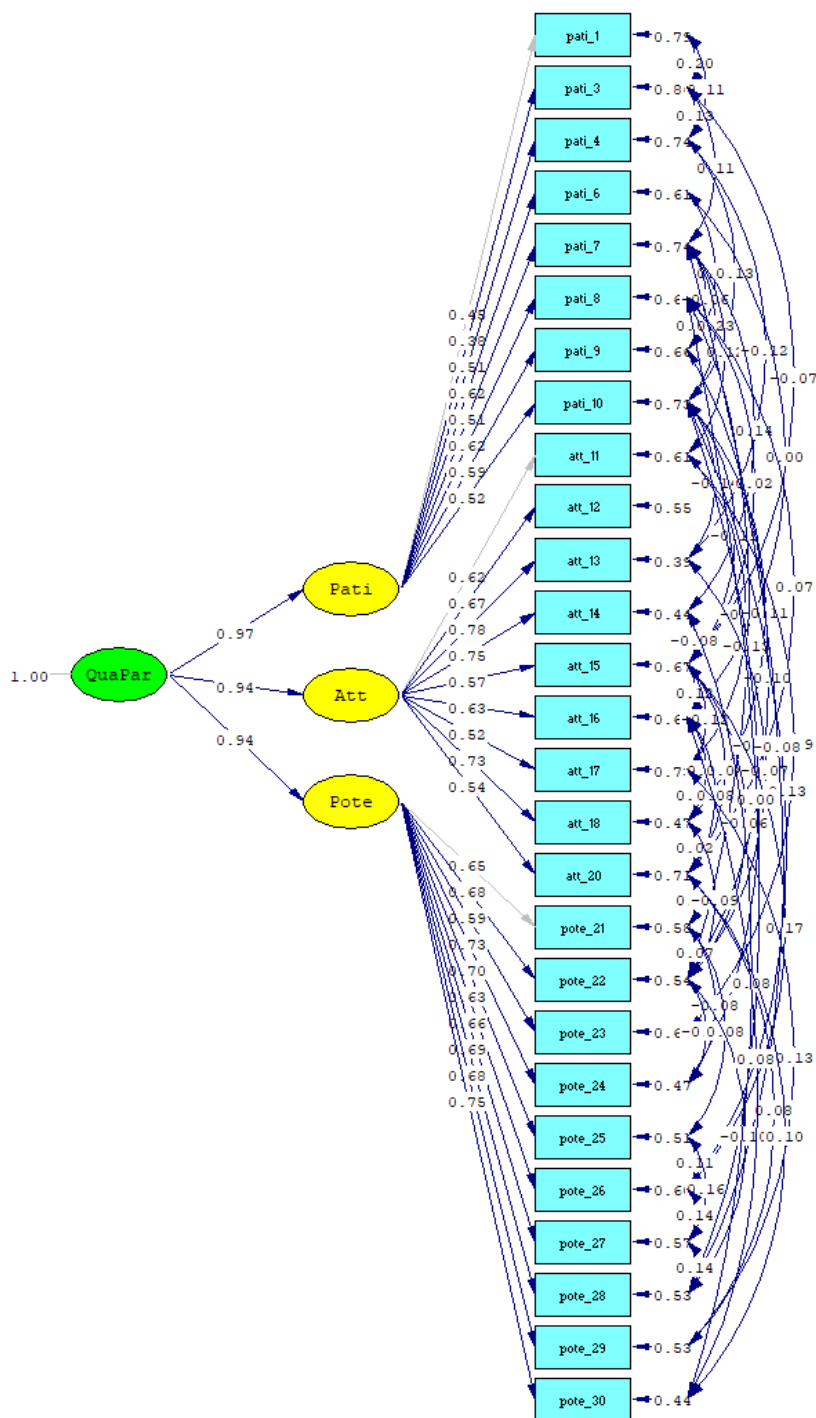
ที่ดำเนินการปรับแก้ (Adjust model) มีความกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ และการประมาณ

ค่าพารามิเตอร์ในแบบจำลองดังกล่าวจึงเป็นที่ยอมรับได้

ตารางที่ 8 ผลการเปรียบเทียบค่าสถิติที่คำนวณได้กับเกณฑ์ เพื่อตรวจสอบความสอดคล้องกับ
ข้อมูลเชิงประจักษ์ของแบบจำลองสมการโครงสร้างปรับแก้ (Adjust model) (n = 480)

รายการเกณฑ์	เกณฑ์ที่กำหนด (Joreskog & Sorbom, 1996, pp. 121-122)	ค่าสถิติของแบบจำลอง	การพิจารณา
Likelihood ratio chi-square statistic (χ^2)	P-value มากกว่าหรือเท่ากับ .05 (Joreskog & Sorbom, 1996)	$\chi^2 = 499.02$, df = 267, P-value = .00000	ไม่ผ่าน
Relative χ^2 (χ^2 / df)	น้อยกว่าหรือเท่ากับ 2.00 (Tabachnick & Fidell, 2007)	1.86	ผ่าน
Root mean squared error of approximation (RMSEA)	น้อยกว่าหรือเท่ากับ .05 (MacCallum et al., 1996)	.043	ผ่าน
Root mean squared residuals (RMR)	น้อยกว่าหรือเท่ากับ .05 (Diamantopoulos & Siguaw, 2000)	.020	ผ่าน
Standardized root mean squared residual (SRMR)	น้อยกว่าหรือเท่ากับ .05 (Diamantopoulos & Siguaw, 2000)	.039	ผ่าน
Comparative fit index (CFI)	มากกว่าหรือเท่ากับ .90 (Fan, Thompson & Wang, 1999)	.99	ผ่าน
Goodness of fit index (GFI)	มากกว่าหรือเท่ากับ .90 (Tabachnick & Fidell, 2007)	.93	ผ่าน
Adjusted goodness of fit index (AGFI)	มากกว่าหรือเท่ากับ .90 (Tabachnick & Fidell, 2007)	.90	ผ่าน
Critical N (CN)	มากกว่าหรือเท่ากับ 200 (Joreskog & Sorbom, 1996)	320.51	ผ่าน

ตารางที่ 8 แสดงให้เห็นว่า ดัชนีความกลมกลืนของแบบจำลองสมการโครงสร้างที่ได้ดำเนินการปรับแก้ มีความกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ซึ่งพิจารณาจากดัชนีความกลมกลืน (Fit index) ดังนี้ $\chi^2 = 499.02$, $df = 267$, $P\text{-value} = .00000$, $\chi^2/df = 1.86$, $RMSEA = .043$, $RMR = .020$, $SRMR = .039$, $CFI = .99$, $GFI = .93$, $AGFI = .90$, $CN = 320.51$ จากค่าดัชนีความกลมกลืนดังกล่าว จึงสรุปได้ว่า แบบจำลองสมการ โครงสร้างที่ดำเนินการปรับแก้ (Adjust model) มีความกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ และการประมาณค่าพารามิเตอร์ในแบบจำลองดังกล่าวจึงเป็นที่ยอมรับได้

Chi-Square=499.02, df=267, P-value=0.00000, RMSEA=0.043

ภาพที่ 8 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับที่ 2 (Secondary confirm factor analysis)
แบบจำลองสมการ โครงสร้างองค์ประกอบคุณภาพการเลี้ยงดูของพ่อแม่

ตารางที่ 9 ค่าน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐาน (Factor loading score) (λ) แสดงเป็นคะแนนมาตรฐาน (Standardize score) ค่าความคลาดเคลื่อน (Θ) ค่าสถิติทดสอบ t และค่าความเชื่อมั่น (R^2) ของแบบจำลองสมการ โครงสร้างองค์ประกอบคุณภาพการเลี้ยงดูของพ่อแม่ (n = 480)

คุณภาพการเลี้ยงดูของพ่อแม่ $\rho_c = .96 \rho_v = .90$	Factor loading (λ)	Error (Θ)	t	R^2
การมีส่วนร่วมของพ่อแม่ (Pati)	.97	.07	9.80	.93
pati_1	.45	.79	-	.21
pati_3	.38	.86	7.47	.14
pati_4	.51	.74	8.58	.26
pati_6	.62	.61	8.81	.39
pati_7	.51	.74	7.90	.26
pati_8	.62	.61	8.79	.39
pati_9	.59	.66	8.50	.34
pati_10	.52	.73	7.97	.27
$\rho_c = .75 \rho_v = .28$				
ความผูกพันระหว่างพ่อแม่และบุตร (Att)	.94	.11	13.98	.89
att_11	.62	.61	-	.39
att_12	.67	.55	12.46	.45
att_13	.78	.39	13.88	.61
att_14	.75	.44	13.55	.56
att_15	.57	.67	10.86	.33
att_16	.63	.61	11.76	.39
att_17	.52	.73	9.37	.27
att_18	.73	.47	13.15	.53
att_20	.54	.71	10.42	.29
$\rho_c = .87 \rho_v = .42$				

ตารางที่ 9 (ต่อ)

คุณภาพการเลี้ยงดูของพ่อแม่ $\rho_c = .96 \rho_v = .90$	Factor loading (λ)	Error (θ)	t	R ²
ศักยภาพความเป็นพ่อแม่ (Pote)	.94	.12	14.53	.88
pote_21	.65	.58	-	.42
pote_22	.68	.54	13.84	.46
pote_23	.59	.65	11.54	.35
pote_24	.73	.47	12.85	.53
pote_25	.70	.51	14.45	.49
pote_26	.63	.60	12.24	.40
pote_27	.66	.57	12.63	.43
pote_28	.69	.53	13.10	.47
pote_29	.68	.53	13.09	.47
pote_30	.75	.44	14.11	.56

$\rho_c = .89 \rho_v = .45$

ตารางที่ 9 พบว่า แบบจำลองสมการโครงสร้างองค์ประกอบคุณภาพการเลี้ยงดูของพ่อแม่ (QuaPar) มีความกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ มีค่าดัชนีความกลมกลืนดังนี้ $\chi^2 = 499.02$, $df = 267$, $P\text{-value} = .00000$, $\chi^2/df = 1.86$, $RMSEA = .043$, $RMR = .020$, $SRMR = .039$, $CFI = 0.99$, $GFI = 0.93$, $AGFI = 0.90$, $CN = 320.51$ ในแบบจำลองสมการโครงสร้างดังกล่าวพบว่า

คุณภาพการเลี้ยงดูของพ่อแม่ มี 3 องค์ประกอบ ได้แก่ การมีส่วนร่วมของพ่อแม่ ความผูกพันระหว่างพ่อแม่และบุตร ศักยภาพความเป็นพ่อแม่ มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐาน (λ) (Standardized solution) อยู่ระหว่าง 0.94-0.97 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (สถิติทดสอบ t มีค่าอยู่ระหว่าง 9.80-14.53) มีค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐาน (θ) อยู่ระหว่าง 0.07-0.12 คือ สามารถอธิบายความแปรปรวนของคุณภาพการเลี้ยงดูของพ่อแม่ (QuaPar) (ตัวชี้วัดแต่ละตัวแปรมีค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยพิจารณาจากค่า R²) ได้ร้อยละ 88-93 คุณภาพการเลี้ยงดู

ของพ่อแม่ (QuaPar) มีค่าความเชื่อถือได้ขององค์ประกอบ (Composite reliability, ρ_c) เท่ากับ 0.96 มีค่าความแปรปรวนที่ถูกสกัดได้ (Average variable extracted, ρ_v) เท่ากับ 0.90

การมีส่วนร่วมของพ่อแม่ มี 8 องค์ประกอบ มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐาน (λ) (Standardized solution) อยู่ระหว่าง 0.38-0.62 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (สถิติทดสอบ t มีค่าอยู่ระหว่าง 7.47-8.81) มีค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐาน (Θ) อยู่ระหว่าง 0.61-0.86 คือ สามารถอธิบายความแปรปรวนของการมีส่วนร่วมของพ่อแม่ (Pati) (ตัวชี้วัดแต่ละตัวแปรมีความเชื่อมั่น (Reliability) โดยพิจารณาจากค่า R^2) ได้ร้อยละ 14-39 การมีส่วนร่วมของพ่อแม่ มีค่าความเชื่อถือได้ขององค์ประกอบ (Composite reliability, ρ_c) เท่ากับ 0.75 มีค่าความแปรปรวนที่ถูกสกัดได้ (Average variable extracted, ρ_v) เท่ากับ 0.28

ความผูกพันระหว่างพ่อแม่และบุตรมี 9 องค์ประกอบ มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐาน (λ) (Standardized solution) อยู่ระหว่าง 0.54-0.78 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (สถิติทดสอบ t มีค่าอยู่ระหว่าง 9.37-13.88) มีค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐาน (Θ) อยู่ระหว่าง 0.39-0.73 คือ สามารถอธิบายความแปรปรวนของความผูกพันระหว่างพ่อแม่และบุตร (ตัวชี้วัดแต่ละตัวแปรมีความเชื่อมั่น (Reliability) โดยพิจารณาจากค่า R^2) ได้ร้อยละ 27-61 ความผูกพันระหว่างพ่อแม่และบุตร มีค่าความเชื่อถือได้ขององค์ประกอบ (Composite reliability, ρ_c) เท่ากับ 0.87 มีค่าความแปรปรวนที่ถูกสกัดได้ (Average variable extracted, ρ_v) เท่ากับ 0.42

ศักยภาพความเป็นพ่อแม่ มี 10 องค์ประกอบ มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐาน (λ) (Standardized solution) อยู่ระหว่าง 0.59-0.75 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (สถิติทดสอบ t มีค่าอยู่ระหว่าง 11.54-13.84) มีค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐาน (Θ) อยู่ระหว่าง 0.44-0.65 คือ สามารถอธิบายความแปรปรวนของศักยภาพความเป็นพ่อแม่ (ตัวชี้วัดแต่ละตัวแปรมีความเชื่อมั่น (Reliability) โดยพิจารณาจากค่า R^2) ได้ร้อยละ 35-56 ศักยภาพความเป็นพ่อแม่ มีค่าความเชื่อถือได้ขององค์ประกอบ (Composite reliability, ρ_c) เท่ากับ 0.89 มีค่าความแปรปรวนที่ถูกสกัดได้ (Average variable extracted, ρ_v) เท่ากับ 0.45

ตอนที่ 1.2 ผลการศึกษาระดับและการพัฒนาเกณฑ์ปกติ (Normal criteria) คุณภาพการเลี้ยงดูของพ่อแม่ที่มีบุตรวัยรุ่น

ผู้วิจัยได้ดำเนินการศึกษาระดับคุณภาพการเลี้ยงดูของพ่อแม่ที่มีบุตรวัยรุ่น ทั้ง 3 องค์ประกอบ การมีส่วนร่วมของพ่อแม่ ความผูกพันระหว่างพ่อแม่และบุตร ศักยภาพความเป็นพ่อแม่ ด้วยเทคนิคการหาค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ตลอดจนทำการศึกษาเกณฑ์ปกติ (Norm) ของคุณภาพการเลี้ยงดูของพ่อแม่ที่มีบุตรวัยรุ่น โดยการใช้ค่าเกณฑ์ปกติ เปอร์เซนต์ไทล์ (Percentile norm) ที่ 50 ดังตารางที่ 10

ตารางที่ 10 การกำหนดเกณฑ์การแปลความหมายคุณภาพการเลี้ยงดูของพ่อแม่

เกณฑ์	PR	< 20	21-40	41-60	61-80	> 80
Z-score	< -.74		-.73 ถึง -.33	-.32 ถึง .15	.16 ถึง .96	> .97
T-score	< 42.51		42.52 ถึง	46.69 ถึง	51.51 ถึง	> . 59.63
			-46.68	51.50	59.62	
คะแนนดิบ	< 102.33		102.34 ถึง	106.93 ถึง	112.33 ถึง	> 121.51
			106.92	112.32	121.50	
ระดับคุณภาพการเลี้ยงดูของพ่อแม่ที่มีบุตรวัยรุ่น		น้อยที่สุด	น้อย	ปานกลาง	มาก	มากที่สุด

ตารางที่ 10 สามารถอธิบายได้ว่า คะแนนคุณภาพการเลี้ยงดูของพ่อแม่ที่มีบุตรวัยรุ่น ประกอบด้วยข้อคำถาม จำนวน 27 ข้อ โดยคะแนนดิบน้อยกว่า 102.33 อยู่ในระดับน้อยที่สุด คะแนนระหว่าง 102.34 ถึง 106.92 อยู่ในระดับน้อย คะแนนระหว่าง 106.93 ถึง 112.32 อยู่ในระดับปานกลาง คะแนนระหว่าง 112.33 ถึง 121.50 อยู่ในระดับมาก และมากกว่า 121.51 อยู่ในระดับมากที่สุด

ตารางที่ 11 การกำหนดเกณฑ์การแปลความหมายคุณภาพการเลี้ยงดูของพ่อแม่ ด้านการมีส่วนร่วมของพ่อแม่

เกณฑ์	PR	< 20	21-40	41-60	61-80	> 80
Z-score	< -.74		-.73 ถึง -.33	-.32 ถึง .15	.16 ถึง .96	> .97
T-score	< 42.51		42.52 ถึง	46.69 ถึง	51.51 ถึง	> . 59.63
			-46.68	51.50	59.62	
คะแนนดิบ	< 28		28.01 ถึง 30	30.01 ถึง 32	32.01 ถึง 34	> 34.01
ระดับคุณภาพการเลี้ยงดูของพ่อแม่ที่มีบุตรวัยรุ่นด้านการมีส่วนร่วมของพ่อแม่		น้อยที่สุด	น้อย	ปานกลาง	มาก	มากที่สุด

ตารางที่ 11 สามารถอธิบายได้ว่า คะแนนคุณภาพการเลี้ยงดูของพ่อแม่ที่มีบุตรวัยรุ่น ด้านการมีส่วนร่วมของพ่อแม่ ประกอบด้วยข้อคำถาม จำนวน 8 ข้อ โดยคะแนนดิบน้อยกว่า 28 อยู่ในระดับน้อยที่สุด คะแนนระหว่าง 28.01 ถึง 30 อยู่ในระดับน้อย คะแนนระหว่าง 30.01 ถึง 32 อยู่ในระดับปานกลาง คะแนนระหว่าง 32.01 ถึง 34 อยู่ในระดับมาก และมากกว่า 34.01 อยู่ในระดับมากที่สุด

ตารางที่ 12 การกำหนดเกณฑ์การแปลความหมายคุณภาพการเลี้ยงดูของพ่อแม่ ด้านความผูกพัน ระหว่างพ่อแม่และบุตร

เกณฑ์	PR	< 20	21-40	41-60	61-80	> 80
	Z-score	< -.74	-.73 ถึง -.33	-.32 ถึง .15	.16 ถึง .96	> .97
	T-score	< 42.51	42.52 ถึง	46.69 ถึง	51.51 ถึง	> . 59.63
	คะแนนดิบ	< 34.92	34.93 ถึง 36	36.01 ถึง	38.98 ถึง	> 41.95
			-46.68	51.50	59.62	
				38.97	41.94	
ระดับคุณภาพการเลี้ยงดูของพ่อแม่ที่มีบุตรวัยรุ่นด้านความผูกพันระหว่างพ่อแม่และบุตร		น้อยที่สุด	น้อย	ปานกลาง	มาก	มากที่สุด

ตารางที่ 12 สามารถอธิบายได้ว่า คะแนนคุณภาพการเลี้ยงดูของพ่อแม่ที่มีบุตรวัยรุ่นด้านความผูกพันระหว่างพ่อแม่และบุตร ประกอบด้วยข้อคำถาม จำนวน 9 ข้อ โดยคะแนนดิบน้อยกว่า 34.92 อยู่ในระดับน้อยที่สุด คะแนนระหว่าง 34.93 ถึง 36 อยู่ในระดับน้อย คะแนนระหว่าง 36.01 ถึง 38.97 อยู่ในระดับปานกลาง คะแนนระหว่าง 38.98 ถึง 41.94 อยู่ในระดับมาก และมากกว่า 41.95 อยู่ในระดับมากที่สุด

ตารางที่ 13 การกำหนดเกณฑ์การแปลความหมายคุณภาพการเลี้ยงดูของพ่อแม่ที่มีบุตรวัยรุ่น
ด้านศักยภาพความเป็นพ่อแม่

เกณฑ์	PR	< 20	21-40	41-60	61-80	>80
Z-score	< -.74	< -.74	-.73 ถึง -.33	-.32 ถึง .15	.16 ถึง .96	> .97
T-score	< 42.51	< 42.51	42.52 ถึง -46.68	46.69 ถึง 51.50	51.51 ถึง 59.62	> .59.63
คะแนนดิบ	< 39	< 39	39.01 ถึง 40	40.01 ถึง 43	43.01 ถึง 46	> 46.01
ระดับคุณภาพการเลี้ยงดูของพ่อแม่ที่มีบุตรวัยรุ่นด้านศักยภาพความเป็นพ่อแม่	น้อยที่สุด	น้อยที่สุด	น้อย	ปานกลาง	มาก	มากที่สุด

ตารางที่ 13 สามารถอธิบายได้ว่า คะแนนคุณภาพการเลี้ยงดูของพ่อแม่ที่มีบุตรวัยรุ่นด้านศักยภาพความเป็นพ่อแม่ ประกอบด้วยข้อคำถาม จำนวน 10 ข้อ โดยคะแนนดิบน้อยกว่า 39 อยู่ในระดับน้อยที่สุด คะแนนระหว่าง 39.01 ถึง 40 อยู่ในระดับน้อย คะแนนระหว่าง 40.01 ถึง 43 อยู่ในระดับปานกลาง คะแนนระหว่าง 43.01 ถึง 46 อยู่ในระดับมาก และมากกว่า 46.01 อยู่ในระดับมากที่สุด

ตอนที่ 2 ผลของรูปแบบการปรึกษารอบครัวเชิงผสมเทคนิควิธีเพื่อเสริมสร้างคุณภาพการเลี้ยงดูของพ่อแม่ที่มีบุตรวัยรุ่น

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูลด้วยแบบแผนการทดลองแบบกลุ่มควบคุม ที่มีการวัดก่อนการทดลอง หลังการทดลอง และระยะติดตามผล (Control group pretest posttest followup design) โดยได้ดำเนินการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคุณภาพการเลี้ยงดูของพ่อแม่ (QuaPar) ระหว่างกลุ่มทดลองที่ 1 ได้รับโปรแกรมการปรึกษารอบครัวผสมเทคนิควิธี กลุ่มทดลองที่ 2 ได้รับ โปรแกรมการปรึกษากลุ่มครอบครัว และกลุ่มควบคุมที่ไม่ได้รับ โปรแกรมการปรึกษารอบครัวใด ๆ ใน 3 ช่วงระยะเวลา ได้แก่ 1) ระยะก่อนทดลอง 2) หลังการทดลอง 3) ระยะติดตามผลดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลด้วย

1. เทคนิคการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบมีการวัดซ้ำแบบสองทาง (Two-way analysis of variance repeated measurement, ANOVA) เพื่อทำการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคุณภาพ

การเลี้ยงดูของพ่อแม่ (QuaPar) ในภาพรวม ระหว่างกลุ่มการทดลอง (Group) กับช่วงระยะเวลาในการวัด (Time)

รายละเอียดผลการวิเคราะห์ข้อมูลแบ่งออกเป็น มีดังนี้

ตารางที่ 14 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการแปลผลคุณภาพการเลี้ยงดูของพ่อแม่ ในภาพรวม และรายด้านของกลุ่มทดลองที่ 1 กลุ่มทดลองที่ 2 และกลุ่มควบคุม ในระยะก่อนการทดลอง หลังการทดลอง และติดตามผล

ตัวแปร	กลุ่มทดลอง 1 (n = 16)			กลุ่มทดลอง 2 (n = 16)			กลุ่มควบคุม (n = 16)		
	$\bar{X}$	SD	แปลผล	$\bar{X}$	SD	แปลผล	$\bar{X}$	SD	แปลผล
ด้านการมีส่วนร่วมของพ่อแม่ (Pati)									
ก่อนการทดลอง	26.25	1.46	น้อยที่สุด	26.49	1.31	น้อยที่สุด	26.89	1.76	น้อยที่สุด
หลังการทดลอง	36.65	2.03	มากที่สุด	37.89	1.14	มากที่สุด	28.35	2.03	น้อย
การติดตามผล	37.14	1.82	มากที่สุด	37.33	1.95	มากที่สุด	27.78	2.13	น้อยที่สุด
ความผูกพันระหว่างพ่อแม่และบุตร (Att)									
ก่อนการทดลอง	30.30	1.25	น้อยที่สุด	30.20	1.08	น้อยที่สุด	30.82	1.71	น้อยที่สุด
หลังการทดลอง	41.83	1.76	มาก	43.88	.94	มากที่สุด	31.61	1.87	น้อยที่สุด
การติดตามผล	43.07	1.49	มากที่สุด	44.07	.67	มากที่สุด	31.43	1.98	น้อยที่สุด
ด้านศักยภาพความเป็นพ่อแม่ (Pote)									
ก่อนการทดลอง	33.71	1.16	น้อยที่สุด	34.06	1.36	น้อยที่สุด	33.59	2.00	น้อยที่สุด
หลังการทดลอง	48.37	1.25	มากที่สุด	48.93	1.12	มากที่สุด	34.38	2.57	น้อยที่สุด
การติดตามผล	49.00	.89	มากที่สุด	49.06	.77	มากที่สุด	34.36	2.63	น้อยที่สุด
คุณภาพพ่อแม่ในภาพรวม (QuaPar)									
ก่อนการทดลอง	90.16	2.64	น้อยที่สุด	90.66	2.39	น้อยที่สุด	91.31	2.46	น้อยที่สุด
หลังการทดลอง	126.63	4.55	มากที่สุด	130.56	2.67	มากที่สุด	94.44	4.06	น้อยที่สุด
การติดตามผล	128.94	3.33	มากที่สุด	130.20	2.29	มากที่สุด	93.62	4.46	น้อยที่สุด

ตารางที่ 14 พบว่า คุณภาพการเลี้ยงดูของพ่อแม่ในภาพรวม (QuaPar) ของกลุ่มทดลองที่ 1 กลุ่มที่ได้รับโปรแกรมการศึกษารอบครัวผสมผสานเทคนิควิธี ก่อนการทดลองอยู่ในระดับน้อยที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 90.16 หลังการทดลองอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 126.63 การติดตามผลอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 128.94 กลุ่มทดลองที่ 2 กลุ่มที่ได้รับ โปรแกรมการปรึกษา

ตอนที่ 2.1 ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคุณภาพการเลี้ยงดูของพ่อแม่ (QuaPar) ในภาพรวม ระหว่างกลุ่มการทดลอง (Group) กับช่วงระยะเวลาในการวัด (Time)

ดำเนินการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคุณภาพการเลี้ยงดูของพ่อแม่ (QuaPar) ในภาพรวม ระหว่างกลุ่มทดลองที่ 1 กลุ่มทดลองที่ 2 และกลุ่มควบคุม ใน 3 ช่วงระยะ ได้แก่ ก่อนการทดลอง หลังการทดลอง และติดตามผล ด้วยเทคนิคการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบมีการวัดซ้ำแบบสองทาง (Two-way analysis of variance repeated measurement, ANOVA) รายละเอียดดังนี้

ตารางที่ 15 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคุณภาพการเลี้ยงดูของพ่อแม่ (QuaPar) ระหว่างกลุ่มทดลองที่ 1 กลุ่มทดลองที่ 2 และกลุ่มควบคุม ใน 3 ช่วงระยะ ได้แก่ ก่อนการทดลอง หลังการทดลอง และติดตามผล ด้วยเทคนิคการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบมีการวัดซ้ำแบบสองทาง (Two-way ANOVA repeated measurement)

ตัวแปร	แหล่งความแปรปรวน	SS	Df	MS	F
คุณภาพ	การวัดก่อน หลัง และการติดตามผล	22795.068	1.611	14153.892	1761.843
การเลี้ยงดู	ช่วงเวลาการวัด (time) * กลุ่ม (Group)	9256.399	3.221	2873.737	357.716
ของพ่อแม่	ความคลาดเคลื่อน	582.219	72.473	8.034	
(QuaPar)	รวม	32678.46	154.168	17059.17	
	ช่วงเวลาการวัด Wilks' Lambda = .016, F = 1337.139, P = .000				
	ช่วงเวลาการวัด*กลุ่ม Wilks' Lambda = .032, F = 100.202, P = .000				
	Mauchly's W = .758, Approx. Chi-square = 12.182, df = 2, p = .002				

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ตารางที่ 15 พบว่า Mauchly's test of sphericity ซึ่งเป็นการทดสอบข้อตกลงเบื้องต้นในเรื่อง Compound symmetry ในการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบวัดซ้ำ มีค่าเท่ากับ .758 ($P < .05$) แสดงว่าความแปรปรวนตัวแปรดังกล่าวเป็นไม่เป็น Compound symmetry ดังนั้นในการตรวจสอบค่าสถิติวิเคราะห์ความแปรปรวน ควรที่จะอ่านค่าสถิติทดสอบ ANOVA ด้วยค่า Greenhouse-Geisser

เมื่อพิจารณาผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของเมตริกซ์ความแปรปรวนร่วมระหว่างกลุ่ม ด้วยสถิติทดสอบ Wilks' Lambda ในการทดสอบการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบหลายตัวแปร (Multivariate analysis of variance) พบว่าค่า Wilks' Lambda ของการมีปฏิสัมพันธ์กัน

ระหว่างช่วงเวลาการวัด*กลุ่ม มีค่าเท่ากับ .032 ($F = 100.202^b$, $P = .000$) แสดงให้เห็นว่า ในการวัด ก่อนการทดลอง หลังการทดลอง และหลังการติดตามผล ระหว่างกลุ่มทดลองที่ 1 กลุ่มทดลองที่ 2 และกลุ่มควบคุม มีค่าเฉลี่ยคุณภาพการเลี้ยงดูของพ่อแม่ (QuaPar) แตกต่างกันอย่างน้อย 1 คู่

ผลการ วิเคราะห์ความแปรปรวนแบบมีการวัดซ้ำแบบสองทาง (Two-way analysis of variance repeated measurement, ANOVA) พบว่ามีปฏิสัมพันธ์ (Interaction) กันระหว่างกลุ่ม (Group) ประกอบด้วย 3 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มทดลองที่ 1 กลุ่มที่ได้รับโปรแกรมการปรึกษาครอบครัว ผสานเทคนิควิธี กลุ่มทดลองที่ 2 กลุ่มที่ได้รับ โปรแกรมการปรึกษากลุ่มครอบครัวและกลุ่มควบคุม กับช่วงระยะเวลาในการวัด ได้แก่ ก่อนการทดลอง หลังการทดลอง และติดตามผล จึงได้ดำเนินการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ รายละเอียดดังนี้

ตารางที่ 16 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคุณภาพการเลี้ยงดูของพ่อแม่ (QuaPar) ของกลุ่มทดลองที่ 1 กลุ่มทดลองที่ 2 และกลุ่มควบคุม ในระยะก่อนการทดลอง หลังการทดลอง และติดตามผล

ช่วงเวลา การวัด	ค่าเฉลี่ย						F	เปรียบเทียบรายคู่
	กลุ่มทดลอง 1 (n = 16)		กลุ่มทดลอง 2 (n = 16)		กลุ่มควบคุม (n = 16)			
	$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD		
ก่อน	90.16	2.64	90.66	2.39	91.31	2.46	.844	-
หลัง	126.63	4.55	130.56	2.67	94.44	4.06	424.142**	ทดลอง 2 > ทดลอง 1 ทดลอง 1 > ควบคุม ทดลอง 2 > ควบคุม
ติดตามผล	128.94	3.33	130.20	2.29	93.62	4.46	570.039**	ทดลอง 1 > ควบคุม ทดลอง 2 > ควบคุม
F	923.481**		969.507**		4.294*			
เปรียบเทียบ รายคู่	หลัง > ก่อน		หลัง > ก่อน		หลัง > ก่อน			
	ติดตาม > ก่อน		ติดตาม > ก่อน		ติดตาม > ก่อน			
	ติดตาม > หลัง							

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 * มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 16 ผลการเปรียบเทียบรายคู่พบว่า ในระยะก่อนการทดลองกลุ่มทดลอง 1 กลุ่มที่ได้รับโปรแกรมการศึกษารอบครัวพसानเทคนิควิถี กลุ่มทดลองที่ 2 กลุ่มที่ได้รับโปรแกรมการศึกษากลุ่มครอบครัว และกลุ่มควบคุมมีค่าเฉลี่ยไม่แตกต่างกัน

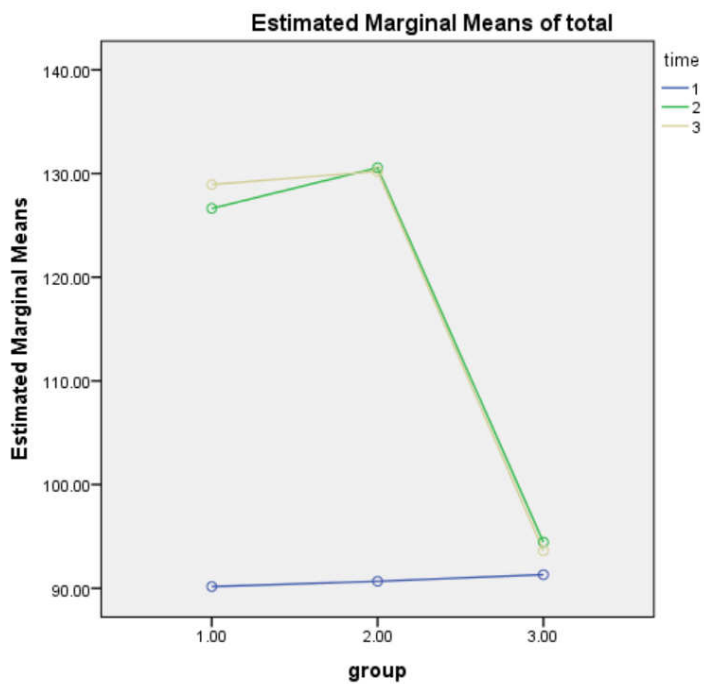
ในระยะหลังการทดลอง พบว่ากลุ่มทดลองที่ 1 กลุ่มที่ได้รับโปรแกรมการศึกษารอบครัวพसानเทคนิควิถี มีค่าเฉลี่ยมากกว่ากลุ่มควบคุม ($\bar{X} = 126.63 > \bar{X} = 94.44$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 กลุ่มทดลองที่ 2 กลุ่มที่ได้รับโปรแกรมการศึกษากลุ่มครอบครัว มีค่าเฉลี่ยมากกว่ากลุ่มควบคุม ($\bar{X} = 130.56 > \bar{X} = 94.44$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 กลุ่มทดลองที่ 2 กลุ่มที่ได้รับโปรแกรมการศึกษากลุ่มครอบครัว มีค่าเฉลี่ยมากกว่ากลุ่มทดลองที่ 1 กลุ่มที่ได้รับโปรแกรมการศึกษารอบครัวพसानเทคนิควิถี ($\bar{X} = 130.56 > \bar{X} = 126.63$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ในระยะติดตามผล พบว่ากลุ่มทดลองที่ 1 กลุ่มที่ได้รับโปรแกรมการศึกษารอบครัวพसानเทคนิควิถี มีค่าเฉลี่ยมากกว่ากลุ่มควบคุม ($\bar{X} = 128.94 > \bar{X} = 93.62$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 กลุ่มทดลองที่ 2 กลุ่มที่ได้รับโปรแกรมการศึกษากลุ่มครอบครัว มีค่าเฉลี่ยมากกว่ากลุ่มควบคุม ($\bar{X} = 130.20 > \bar{X} = 93.62$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

กลุ่มทดลองที่ 1 กลุ่มที่ได้รับโปรแกรมการศึกษารอบครัวพसानเทคนิควิถีมีค่าเฉลี่ยระยะหลังการทดลองมากกว่าก่อนการทดลอง ($\bar{X} = 126.63 > \bar{X} = 90.16$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 มีค่าเฉลี่ยระยะติดตามผลมากกว่าก่อนการทดลอง ($\bar{X} = 128.94 > \bar{X} = 90.16$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ระยะติดตามผลมากกว่าระยะหลังการทดลอง ($\bar{X} = 128.94 > \bar{X} = 126.63$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

กลุ่มทดลองที่ 2 กลุ่มที่ได้รับโปรแกรมการศึกษากลุ่มครอบครัว มีค่าเฉลี่ยระยะหลังการทดลองมากกว่าก่อนการทดลอง ($\bar{X} = 130.56 > \bar{X} = 90.66$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ระยะติดตามผลมากกว่าก่อนการทดลอง ($\bar{X} = 130.20 > \bar{X} = 90.66$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

กลุ่มควบคุมมีค่าเฉลี่ยระยะหลังการทดลองมากกว่าก่อนการทดลอง ($\bar{X} = 94.44 > \bar{X} = 91.31$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 มีค่าเฉลี่ยระยะติดตามผลมากกว่าก่อนการทดลอง ($\bar{X} = 93.62 > \bar{X} = 91.31$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ภาพที่ 9 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคุณภาพการเลี้ยงดูของพ่อแม่ที่มีบุตรวัยรุ่นของกลุ่มการทดลองและระยะเวลาการวัดในภาพรวม

Time หมายถึง ระยะเวลาในการวัด 1 ได้แก่ 1 = ก่อนการทดลอง 2 = หลังการทดลอง และ 3 = ติดตามผล

Group หมายถึง กลุ่มที่ใช้ในการทดลอง ได้แก่ 1 = กลุ่มทดลองที่ 1 2 = กลุ่มทดลองที่ 2 และ 3 = กลุ่มควบคุม

บทที่ 5

สรุปผลและอภิปรายผล

การวิจัยเรื่องการเสริมสร้างคุณภาพการเลี้ยงดูของพ่อแม่ที่มีบุตรวัยรุ่นด้วยรูปแบบการปรึกษาครอบครัวเชิงผสานเทคนิควิธีสรุปผลการวิจัยอภิปรายผลและข้อเสนอแนะดังนี้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยกำหนดวัตถุประสงค์การวิจัยไว้ ดังนี้

1. ศึกษาคุณภาพการเลี้ยงดูของพ่อแม่ที่มีบุตรวัยรุ่น
2. ศึกษาผลของรูปแบบการปรึกษาครอบครัวเชิงผสานเทคนิควิธีเพื่อเสริมสร้างคุณภาพการเลี้ยงดูของพ่อแม่ที่มีบุตรวัยรุ่น

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ แบ่งขั้นตอนการวิจัยออกเป็น 2 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาคุณภาพการเลี้ยงดูของพ่อแม่ที่มีบุตรวัยรุ่น โดยผู้วิจัยพัฒนาแบบวัดคุณภาพการเลี้ยงดูของพ่อแม่ที่มีบุตรวัยรุ่น ตามแนวคิดของ Ferlazzo (2009) สร้างเกณฑ์มาตรฐาน (Norms) และนำไปเก็บข้อมูลในพ่อหรือแม่กลุ่มประชากรที่มีบุตรวัยรุ่นอายุระหว่าง 13-15 ปี ในประเทศไทย จำนวน 480 คนผู้วิจัยแบ่งกลุ่มตัวอย่างทั้งหมดตามภูมิภาค ออกเป็น 6 ภาค และทำการสุ่มอย่างง่าย (Simple random sampling) ภาคละ 1 จังหวัด จำนวน 6 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดเชียงราย จังหวัดร้อยเอ็ด จังหวัดราชบุรี จังหวัดระยอง จังหวัดนนทบุรี และจังหวัดตรัง จากนั้นสุ่มพ่อหรือแม่ใน 6 จังหวัดนี้ตามสัดส่วนประชากร และคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างตามเกณฑ์คัดเข้า ผู้วิจัยศึกษาระดับคุณภาพการเลี้ยงดูของพ่อแม่ที่มีบุตรวัยรุ่นที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง

ขั้นตอนที่ 2 การศึกษาผลของรูปแบบการปรึกษาครอบครัวเชิงผสานเทคนิควิธี โดยผู้วิจัยพัฒนารูปแบบการปรึกษาครอบครัวเชิงผสานเทคนิควิธี 2 โปรแกรม ได้แก่ โปรแกรมการปรึกษาครอบครัวเชิงผสานเทคนิควิธีและโปรแกรมการปรึกษากลุ่มครอบครัว กลุ่มตัวอย่างเป็นพ่อและแม่มีบุตรอายุระหว่าง 13-15 ปี พักอาศัยอยู่ในจังหวัดชลบุรี ผู้วิจัยให้พ่อและแม่ทำแบบวัดคุณภาพการเลี้ยงดูของพ่อแม่ที่มีบุตรวัยรุ่นและนำคะแนนจากการทำแบบวัดมาเป็นคะแนนก่อนการทดลอง (Pre-test) จัดเรียงคะแนน ผู้วิจัยใช้การสุ่มอย่างง่ายโดยใช้วิธีจับฉลากจำนวน 24 ครอบครัว แบ่งเป็นกลุ่มทดลอง 2 กลุ่ม กลุ่มละ 8 ครอบครัว และกลุ่มควบคุม

8 ครอบครัว จากนั้นใช้โปรแกรมการศึกษารอบครัวเชิงผสมเทคนิควิธี ดำเนินการ ให้การปรึกษากับพ่อและแม่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 8 ครอบครัว ปรึกษาเป็นรายครอบครัว ครอบครัว ละ 12 ครั้ง ครั้งละ 60 นาทีรวมเวลาทั้งสิ้น 6 สัปดาห์ต่อครอบครัว และโปรแกรมการศึกษากลุ่ม ครอบครัวกับพ่อและแม่กลุ่มตัวอย่างจำนวน 8 ครอบครัวมาเข้าการศึกษากลุ่มครอบครัวพร้อมกัน ใช้เวลา 2 วัน วันละ 6 ชั่วโมง รวมเป็น 12 ชั่วโมง สำหรับกลุ่มควบคุม จำนวน 8 ครอบครัว ผู้วิจัย ให้พ่อและแม่ดำเนินชีวิตตามปกติเมื่อผู้วิจัยดำเนินการให้การปรึกษาทั้งสองโปรแกรมเสร็จสิ้น ผู้วิจัยให้พ่อและแม่กลุ่มตัวอย่างทั้งสองโปรแกรมทำแบบวัดคุณภาพการเลี้ยงดูของพ่อแม่ที่มี บุตรวัยรุ่น นำมาเป็นคะแนนภายหลังการทดลอง (Post-test) สดท้ายเมื่อผ่านไป 1 เดือน ผู้วิจัย ดำเนินการวัดระดับคุณภาพการเลี้ยงดูของพ่อแม่ที่มีบุตรวัยรุ่นที่เป็นกลุ่มตัวอย่างภายหลัง การดำเนินการปรึกษาทั้งสองโปรแกรม และกลุ่มควบคุมอีกครั้งและใช้คะแนนการวัดดังกล่าว เป็นคะแนนภายหลังการทดลอง (Follow Up) และการศึกษาผลของรูปแบบการศึกษารอบครัว เชิงผสมเทคนิควิธี โดยการเปรียบเทียบกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุมหลังการได้รับการปรึกษา ครอบครัวเชิงผสมเทคนิควิธีและเมื่อสิ้นสุดการติดตามผล

สรุปผลการวิจัย

ผู้วิจัยสรุปผลการวิจัยเรื่อง การเสริมสร้างคุณภาพการเลี้ยงดูของพ่อแม่ที่มีบุตรวัยรุ่นด้วย รูปแบบการศึกษารอบครัวเชิงผสมเทคนิควิธี ตามวัตถุประสงค์การวิจัย ดังนี้

ผลการศึกษาคุณภาพการเลี้ยงดูของพ่อแม่ที่มีบุตรวัยรุ่น

ผู้วิจัยนำเสนอผลการศึกษาคุณภาพการเลี้ยงดูของพ่อแม่ที่มีบุตรวัยรุ่น ดังนี้

1. ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง พบว่า แสดงกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่อายุระหว่าง 31-45 ปี จำนวน 293 คน คิดเป็นร้อยละ 61.04 การศึกษาระดับปริญญาตรี จำนวน 330 คน คิดเป็น ร้อยละ 68.75 อาชีพประกอบธุรกิจส่วนตัว จำนวน 118 คน คิดเป็นร้อยละ 24.58 รายได้ต่อ ครอบครัว มากกว่า 20,001 บาท ต่อเดือน จำนวน 348 คน คิดเป็นร้อยละ 72.50 และมีจำนวนบุตร มากกว่าหรือเท่ากับ 2 คน จำนวน 282 คน คิดเป็นร้อยละ 58.75

2. ระดับคุณภาพการเลี้ยงดูของพ่อแม่ที่มีบุตรวัยรุ่น โดยรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.11 พ่อแม่ที่มีผลการเปรียบเทียบคุณภาพการเลี้ยงดูของบุตรวัยรุ่น จำแนกตามสถานภาพ พ่อกับแม่ พบว่า พ่อกับแม่ มีคุณภาพการเลี้ยงดูโดยรวม ไม่แตกต่างกัน ($t = 1.310, P = .191$) เมื่อเปรียบเทียบระดับคุณภาพการเลี้ยงดูของพ่อแม่ที่อาศัยอยู่ในภูมิภาคแตกต่างกัน พบว่า มีคุณภาพ การเลี้ยงดูของพ่อแม่ที่มีบุตรวัยรุ่น โดยรวม แตกต่างกันได้ ($F = 114.480, P < .05$) พบว่า ภาคกลาง มีค่าเฉลี่ยคุณภาพการเลี้ยงดูของพ่อแม่ที่มีบุตรวัยรุ่นมากที่สุด ($\bar{X} = 4.49$) และ ภาคตะวันออก

มีค่าเฉลี่ยคุณภาพการเลี้ยงดูของพ่อแม่ที่มีบุตรวัยรุ่นน้อยที่สุด ($\bar{X} = 3.59$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ผลของรูปแบบการศึกษารอบครัวเชิงผสมเทคนิควิธีเพื่อเสริมสร้างคุณภาพ

การเลี้ยงดูของพ่อแม่ที่มีบุตรวัยรุ่น

เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคุณภาพการเลี้ยงดูของพ่อแม่ที่มีบุตรวัยรุ่นของกลุ่มทดลอง หลังการทดลองและระยะติดตามผลคุณภาพการเลี้ยงดูของพ่อแม่ที่มีบุตรวัยรุ่น

1. คุณภาพการเลี้ยงดูของพ่อแม่ที่มีบุตรวัยรุ่น กลุ่มทดลองที่ได้รับ โปรแกรมการศึกษารอบครัวเชิงผสมเทคนิควิธีหลังการทดลองและเมื่อสิ้นสุดการติดตามผลมีระดับคุณภาพการเลี้ยงดูของพ่อแม่สูงกว่าก่อนการทดลอง ดังนี้

ก่อนการทดลองอยู่ในระดับน้อยที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 90.16 หลังการทดลองอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 126.63 และการติดตามผลอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 128.94

2. คุณภาพการเลี้ยงดูของพ่อแม่ที่มีบุตรวัยรุ่นของกลุ่มทดลองหลังที่ได้รับการศึกษากลุ่มครอบครัวและเมื่อสิ้นสุดการติดตามผลมีระดับคุณภาพการเลี้ยงดูของพ่อแม่สูงกว่าก่อนการทดลอง ดังนี้

ก่อนการทดลองอยู่ในระดับน้อยที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 90.66 หลังการทดลองอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 130.56 การติดตามผลอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 130.20

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยเรื่องการเสริมสร้างคุณภาพการเลี้ยงดูของพ่อแม่ที่มีบุตรวัยรุ่นด้วยรูปแบบการศึกษารอบครัวเชิงผสมเทคนิควิธีผู้วิจัยนำเสนอการอภิปรายผลตามวัตถุประสงค์การวิจัย ดังนี้

1. คุณภาพการเลี้ยงดูของพ่อแม่ที่มีบุตรวัยรุ่น ผู้วิจัยนำเสนอผลศึกษาคุณภาพการเลี้ยงดูของพ่อแม่ที่มีบุตรวัยรุ่น ดังนี้

ผู้วิจัยศึกษาคุณภาพการเลี้ยงดูของพ่อแม่ที่มีบุตรวัยรุ่นประกอบด้วย 3 องค์ประกอบ ได้แก่ การมีส่วนร่วมของพ่อแม่ ความผูกพันระหว่างพ่อแม่และบุตร และศักยภาพความเป็นพ่อแม่ ซึ่งสอดคล้องกับ แนวคิดของ Feralzzo (2009) ที่กล่าวว่า การมีส่วนร่วมของพ่อแม่ ความผูกพันระหว่างพ่อแม่ที่มีบุตรวัยรุ่น และศักยภาพความเป็นพ่อแม่เป็นคุณลักษณะของพ่อแม่ที่มีคุณภาพ และสอดคล้องกับ พนิดา มารุ่งเรือง (2555) ที่กล่าวว่า การมีส่วนร่วมของพ่อแม่ ความยึดมั่นผูกพันความเป็นพ่อแม่ และศักยภาพความเป็นพ่อแม่ เป็นตัวบ่งชี้ที่สามารถวัดระดับคุณภาพความเป็นพ่อแม่

แม่ได้ โดยผู้วิจัยจัดทำแบบวัดคุณภาพการเลี้ยงดูของพ่อแม่ที่มีบุตรวัยรุ่นที่มีมาตรฐานสร้างเกณฑ์ปกติ ในรูปคะแนนที่ปกติ (Normalized T-score) สอดคล้องกับ บุญชม ศรีสะอาด (2556) ได้กล่าวถึง การศึกษาระดับของการวัดข้อมูลในการวิจัยเรื่องใดก็ตามสามารถตรวจสอบผลของข้อมูลจำนวนมากได้จากการทำแบบวัดหรือแบบสอบถามที่ได้มาตรฐาน ซึ่งสอดคล้องกับ ประสาท เนิ่งเฉลิม (2556) ได้กล่าวถึงลักษณะของเครื่องมือวิจัยที่ดีควรมีลักษณะของความเที่ยงตรง (Validity) การวัดในสิ่งที่ต้องการจะวัดได้อย่างถูกต้องและความเชื่อมั่น (Reliability) การวัดที่ให้ผลแน่นอน สม่าเสมอและคงเส้นคงวาของการได้คะแนน ผลที่ได้ก็ย่อมไม่เปลี่ยนแปลงไปจากเดิมใช้วัดได้จริง

ระดับคุณภาพการเลี้ยงดูของพ่อแม่ที่มีบุตรวัยรุ่นพ่อแม่ที่มีผลการเปรียบเทียบคุณภาพการเลี้ยงดูของบุตรวัยรุ่น จำแนกตามสถานภาพพ่อกับแม่ พบว่า พ่อกับแม่ มีคุณภาพการเลี้ยงดูโดยรวม ไม่แตกต่างกัน อธิบายได้ว่า ในการทดลองครั้งนี้กลุ่มตัวอย่างมีอายุระหว่าง 31-45 ปี จำนวน 293 คน คิดเป็นร้อยละ 61.04 การศึกษาระดับปริญญาตรี จำนวน 330 คน คิดเป็นร้อยละ 68.75 แสดงให้เห็นว่ากลุ่มตัวอย่างทั้งพ่อและแม่มีอายุที่แสดงถึงวุฒิภาวะ ความรับผิดชอบ วิธีการเลี้ยงดูบุตรที่เหมาะสม เป็นไปในทิศทางเดียวกับ ปวีณภัทร นิรันดร์ดิวัฒน์ และขวัญใจ เพทายประกายเพชร (2559) กล่าวว่า อายุของพ่อแม่สามารถบ่งบอกถึงศักยภาพในการเลี้ยงดูลูกได้ เช่น หากพ่อแม่ซึ่งมีอายุมากเนื่องจากแต่งงานช้ามีความพร้อมด้านวุฒิภาวะทางอารมณ์ หรือ ความมั่นคงในหน้าที่การงานก็อาจมีผลต่อการเลี้ยงดูบุตรรวม สอดคล้องกับ Broom (1984 อ้างถึงใน สฤษฎี จันทร์หอม, 2537) ได้กล่าวไว้ว่า แม่ที่มีอายุอยู่ในวัยกลางคนจะมีความมั่นคงในชีวิตมากกว่าแม่ที่อยู่ในวัยรุ่น และพ่อแม่ที่เรียนจบระดับปริญญาตรีขึ้นไป ถือได้ว่าเป็นการเรียนรู้ที่ดี สามารถรับข้อมูลความรู้เกี่ยวกับการเลี้ยงดูบุตรได้โดยง่ายและมีความสามารถที่จะถ่ายทอดต่อไปสู่บุตรได้ดีเช่นการซึ่งสอดคล้องกับ สุภาศิริ การิกานนท์, (2541) ที่กล่าวไว้ว่า พ่อแม่ที่มีการศึกษาสูงขึ้นจะมีศักยภาพและแหล่งประโยชน์ในการค้นหาข้อมูลเกี่ยวกับการเลี้ยงดูบุตรและสามารถใช้เป็นแนวทางเลี้ยงดูบุตร

คุณภาพการเลี้ยงดูบุตรของพ่อแม่ที่อาศัยอยู่ในภูมิภาคแตกต่างกัน พบว่า มีคุณภาพการเลี้ยงดูของพ่อแม่ที่มีบุตรวัยรุ่น โดยรวม แตกต่างกัน ($F = 114.480, P < .05$) พบว่า ภาคกลาง มีค่าเฉลี่ยคุณภาพการเลี้ยงดูของพ่อแม่ที่มีบุตรวัยรุ่นมากที่สุด ($\bar{X} = 4.49$) และ ภาคตะวันออก ($\bar{X} = 3.59$) มีค่าเฉลี่ยคุณภาพการเลี้ยงดูของพ่อแม่ที่มีบุตรวัยรุ่นน้อยที่สุด อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จากสภาพการณ์ของภาคตะวันออกเป็นเมืองศูนย์กลางของแหล่งโรงงานอุตสาหกรรม พ่อแม่มุ่งทำงานเพื่อเลี้ยงชีพทำให้การแบ่งเวลาให้ครอบครัวมีน้อยประกอบกับมีการย้ายถิ่นฐานตามสายงาน บุตรต้องย้ายโรงเรียนพ่อแม่ส่งผลให้ความสัมพันธ์และความช่วยเหลือเกื้อกูลกัน

ภายในครอบครัวหรือการมีส่วนร่วมกับทางโรงเรียนและสังคมจึงลดลงและไม่มีความต่อเนื่อง สอดคล้องกับ งานวิจัยของ Satir (1991 อ้างถึงใน เพ็ญภา กุลนภาดล, 2560) กล่าวว่า พ่อแม่และบุตร เป็นบุคคลที่มีอิทธิพลมากต่อระบบครอบครัว สอดคล้องกับ เพ็ญภา กุลนภาดล (2557) ได้ศึกษาเรื่องคุณภาพชีวิตของนักเรียนวัยรุ่นในจังหวัดชลบุรี พบว่า ระดับคุณภาพชีวิตภายในครอบครัวด้านการเป็นพ่อแม่ และด้านปฏิสัมพันธ์ในครอบครัวอยู่ในระดับปานกลางสอดคล้องกับ ปกรณ์ มณีปกรณ์ (2554) กล่าวว่า เมื่อพ่อแม่ต้องประกอบอาชีพเพื่อหารายได้เพิ่มมากขึ้นการทำหน้าที่ดูแลเอาใจใส่ครอบครัวย่อมน้อยลง เป็นปัจจัยผลักดันปัญหาสุขภาพจิตของวัยรุ่นในเขตจังหวัดชลบุรีซึ่งวัยรุ่นเป็นวัยที่ต้องการได้รับคำปรึกษาจากพ่อแม่สอดคล้องกับ วราภรณ์ มั่งคั่ง (2559) กล่าวว่า ครอบครัวที่มีความขัดแย้งกันสูง พ่อและแม่ทำหน้าที่บกพร่องในการดูแลบุตรจะทำให้บุตรวัยรุ่นหันมาทำกิจกรรมกับกลุ่มเพื่อนมากกว่าครอบครัว ความคิดเห็นของพ่อแม่และวัยรุ่น อาจจะมีช่องว่างที่ทำให้เกิดความเห็นต่างส่งผลให้ความขัดแย้งในครอบครัวเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ ได้ร้อยละ 13.30 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2. ผลของรูปแบบการศึกษารอบครัวเชิงผสมเทคนิควิธีเพื่อเสริมสร้างคุณภาพ การเลี้ยงดูของพ่อแม่ที่มีบุตรวัยรุ่น

ผู้วิจัยพัฒนารูปแบบการศึกษารอบครัวเชิงผสมเทคนิควิธีเพื่อเสริมสร้างคุณภาพ การเลี้ยงดูของพ่อแม่ที่มีบุตรวัยรุ่นผู้วิจัยแบ่งเป็น 2 ขั้นตอนดังต่อไปนี้

ขั้นตอนที่ 1 พัฒนารูปแบบการศึกษารอบครัวเชิงผสมเทคนิควิธี โดยแบ่งเป็น 2 โปรแกรม ได้แก่ โปรแกรมการศึกษารอบครัวเชิงผสมเทคนิควิธีอยู่บนแนวคิดการให้ความรู้ทางจิตวิทยาออกแบบให้เหมาะสมกับแต่ละบุคคลแต่ละครอบครัว สอดคล้องกับ Gordon and Davidson (1981 cited in Goldenberg & Goldenberg, 2004, pp. 328-329) กล่าวว่า การบูรณาการ เทคนิคใช้เทคนิคของการให้การศึกษารอบครัวมีเป้าหมายเพื่อช่วยให้พ่อแม่เรียนรู้ วิธีที่จะเพิ่ม ปฏิสัมพันธ์ทางบวก และลดปฏิสัมพันธ์ทางลบให้พ่อแม่ได้รู้จักการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมให้เป็น ที่พึงประสงค์เพื่อที่จะใช้ ต่อรองการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นประจำ และเพื่อเปลี่ยนวิธีการตอบสนองของ พ่อแม่ที่มีต่อบุตรทั้งในด้านความคิดและการกระทำซึ่งส่งผลต่อพฤติกรรมหรือการกระทำของบุตร สอดคล้องกับ เพ็ญภา กุลนภาดล (2560) กล่าวว่า โปรแกรมทางจิตวิทยาออกแบบเพื่อช่วยเหลือ บุคคล หรือครอบครัว ที่ต้องการจัดการสัมพันธภาพ ผักผ่อนการเป็นพ่อแม่ รักษาความสัมพันธ์ของ สามิภรรยาอย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับ Corey, Hackney and Cormier (2009 cited in Miller, Muñoz-Erickson & Redman, 2001) ที่ กล่าวว่า ความซับซ้อนของพฤติกรรมมนุษย์ไม่สามารถ อธิบายได้เพียงทฤษฎีหรือเทคนิคเดียว การบูรณาการเทคนิคถือว่าเป็นกระบวนการที่มีความยืดหยุ่น ในการปรับใช้ตามสภาพปัญหาผู้มารับการปรึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพเป็นไปในทิศทางเดียวกัน

กับ Norcross and Beutler (2008) กล่าวว่าเป้าหมายสูงสุดของการบูรณาการคือการเพิ่มประสิทธิภาพและการประยุกต์ใช้กับการให้การปรึกษาสอดคล้องกับ Lazarus (1967 อ้างถึงใน สุรินทร์ สุทธิชาติพิพย์, 2557) กล่าวว่า การบูรณาการด้านเทคนิควิธี Technical eclectic approach เป็นการประยุกต์ใช้กับเทคนิคต่าง ๆ ได้รับการพิสูจน์ยอมรับแล้วว่าเชื่อถือและนำไปบำบัดหรือให้การช่วยเหลือบุคคลที่ประสบปัญหาได้

จุดเด่นของโปรแกรมการศึกษารอบครัวเชิงผสมผสานเทคนิควิธี มีอยู่ 3 ประการ ได้แก่

1. ผู้วิจัยเลือกใช้เทคนิคจากหลากหลายทฤษฎี คัดสรรเทคนิคที่มีเป้าหมายพื้นฐานสอดคล้องกับ การเสริมสร้างคุณภาพการเลี้ยงดูของพ่อแม่ที่มีบุตรวัยรุ่น ได้แก่ เทคนิคการสังเกต และการตั้งคำถาม เทคนิคการมองมุมใหม่ เทคนิคการสร้างขอบเขต เทคนิคการสอน เทคนิคการเสริมแรงทางบวก เทคนิคมอบหมายการบ้าน เทคนิคการสนทนา เทคนิคการใช้คำถาม บอกระดับ เทคนิคคำถามปฎิหาริย์ โดยเทคนิคเหล่านี้ จะช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการให้การปรึกษาและสอดคล้องกับ แต่ละองค์ประกอบและสภาพปัญหาเพื่อช่วยให้พ่อแม่ได้เข้าใจตนเอง ปรับเปลี่ยนความคิด ความเชื่อที่มีผลต่อพฤติกรรมของพ่อแม่ที่เข้าร่วมโปรแกรมในแต่ละชั่วโมงการปรึกษาสอดคล้องกับ Giovazolias (2005) กล่าวว่า การให้การปรึกษารอบครัวเป็นการช่วยเหลือที่มีการผสมผสานเทคนิคในแต่ละทฤษฎีเข้าด้วยกันจะทำให้การช่วยเหลือครอบคลุมทุกสภาพปัญหาและมีความเหมาะสมตามคุณลักษณะของผู้รับการปรึกษาเป็นแนวทางเดียวกันกับ Norcross and Beutler (2008) การบูรณาการทางเทคนิค (Technical eclectics) ใช้การดึงเฉพาะเทคนิคจากทฤษฎีการปรึกษาโดยไม่จำเป็นต้องอยู่ภายใต้กรอบของทฤษฎีที่เป็นต้นกำเนิดเดิมก็สามารถช่วยเหลือผู้รับการปรึกษาได้

2. ในการให้การปรึกษาแต่ละครั้งผู้วิจัยใช้ทักษะเชิงจิตวิทยาและการศึกษารอบครัวให้ดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพประกอบด้วยทักษะการสร้างสัมพันธภาพ ทักษะการฟัง ทักษะการตั้งคำถาม ทักษะการทวนความ ทักษะการสะท้อนความรู้สึก ทักษะการให้ข้อมูลย้อนกลับ ทักษะการระบุผลที่ตามมา และทักษะการสรุป ซึ่งทำให้พ่อแม่ที่เข้าร่วมวิจัยมีความไว้วางใจและมีทัศนคติที่ดีต่อการปรึกษา ให้เข้าใจปัญหา สาเหตุของปัญหาและความต้องการของตัวเอง แสวงหาแนวทางปรับเปลี่ยนความรู้สึกนึกคิดและแนวทางปฏิบัติของตนเองได้ สอดคล้องกับ Corey (2013; Jacob et al., 2009) กล่าวว่า ทักษะในการให้การปรึกษาจะทำให้ผู้ให้การปรึกษาเข้าใจความหมายของผู้รับการปรึกษาที่สื่อออกมาอย่างแท้จริงคือ เข้าใจถึงสาระ รวมทั้งความรู้สึก ความคิดและความหมายที่ซ่อนอยู่ในเรื่องราวต่าง ๆ ที่ถูกถ่ายทอดออกมาในขณะเดียวกันทักษะในการปรึกษาจะทำให้ผู้รับการปรึกษาเกิดความไว้วางใจ กล้าเปิดเผยความรู้สึกขณะได้รับการปรึกษา

3. ผู้วิจัยจัดลำดับในการให้การปรึกษาในแต่ละครั้งตามองค์ประกอบของตัวแปรตาม ได้แก่ การมีส่วนร่วมของพ่อแม่ ความผูกพันระหว่างพ่อแม่และบุตร และศักยภาพการเป็นพ่อแม่ จึงทำให้พ่อแม่เกิดการเรียนรู้ มีความตระหนักและเข้าใจไปที่ละส่วน แต่ครั้งมีการดำเนินการ 3 ขั้นตอน (Gladding, 1995) ได้แก่ ขั้นเริ่มต้น ผู้วิจัยจะสร้างสัมพันธภาพและกำหนดโครงสร้างของการปรึกษา ตั้งสมมติฐานว่าอะไรกำลังเกิดขึ้นกับพ่อแม่ ขั้นดำเนินการผู้วิจัยใช้เทคนิคต่าง ๆ กับพ่อแม่กระตุ้นให้พ่อแม่เปลี่ยนแปลง เพื่อให้บรรลุถึงเป้าหมายที่ตั้งเอาไว้ และขั้นยุติ ซึ่งขั้นเริ่มการสร้างสัมพันธภาพในการปรึกษามีความสำคัญมาก ดังนั้นผู้วิจัยได้ใช้เทคนิคสร้างความสัมพันธ์แบบตัวต่อตัว (Person to person) โดยใช้ตัวผู้วิจัยเองทำความรู้จัก สร้างความเข้าใจให้พ่อแม่ เกิดความไว้วางใจเพื่อที่จะเปิดใจระบายความรู้สึกเรื่องราวของครอบครัวตนเอง ผู้วิจัยสำรวจปัญหาไม่ได้มุ่งเฉพาะสมาชิกคนใดคนหนึ่งที่ถูกกล่าวว่ามีพฤติกรรมที่เป็นปัญหา เพราะถือว่าครอบครัวเป็นระบบ ๆ หนึ่ง ปัญหาที่เกิดขึ้นในระบบครอบครัวจึงเป็นส่วนร่วมและเป็นความรับผิดชอบของทุกคนในครอบครัวที่จะต้องร่วมมือกันหาทางแก้ไข (เพ็ญญา กุลนภาดล, 2560)

4. เทคนิคที่ผู้วิจัยนำมาใช้ที่โดดเด่น ได้แก่ 3 เทคนิค ได้แก่ 1) เทคนิคการสร้างขอบเขต (Boundary) ผู้วิจัยใช้เพื่อสำรวจว่าสมาชิกคนใดในครอบครัวที่ผูกพันใกล้ชิดกันมากเกินไป จนไม่เป็นตัวของตัวเอง หรือน้อยเกินไป จนทำให้ขอบเขตระหว่างสมาชิกในครอบครัวไม่ชัดเจน ผู้วิจัยพยายามช่วยให้พ่อแม่และแม่มีความเป็นตัวของตัวเองมากขึ้นแต่ความผูกพันกันยังอยู่ในขณะเดียวกันให้พ่อแม่ช่วยกันหาวิธีการปรับขอบเขตในครอบครัวระหว่างพ่อแม่และบุตรวัยรุ่น ให้มีความยืดหยุ่นมากขึ้นในบางเรื่อง เช่น ห้องนอนของบุตรวัยรุ่น โทรศัพท์มือถือ สื่อในสังคมออนไลน์ พ่อและแม่จะเคารพความเป็นส่วนตัวกันและกันและของบุตร หากจะเข้าไปยุ่งเกี่ยวจะต้องมีการขออนุญาต เป็นต้น ตัวอย่าง “คุณแม่ท่านหนึ่งกล่าวว่า ที่บ้านมีกฎไม่ให้ลูกสาวอายุ 14 ล็อกประตูห้องนอน และเวลาแม่เข้าห้องลูกก็ไม่เคยเคาะประตูขออนุญาตก่อน เคยเปิดประตูเข้าไปแล้วลูกตกใจเพราะกำลังทำงานเพลิน ๆ แม่ก็คิดว่าลูกมีเรื่องปิดบัง คาดคั้นจนร้องไห้ ซึ่งลูกแค้นใจเพราะมีสมาธิกับงาน เมื่อได้มารับการปรึกษาแม่เริ่มเข้าใจและพร้อมจะปรับตัว” 2) เทคนิคการมองภาพใหม่ (Reframing) เป็นเทคนิคที่ผู้วิจัยใช้เพื่อให้พ่อแม่และแม่ได้รับรู้และเข้าใจถึงการกระทำต่อกันในเชิงบวก มองในมุมที่ไม่เคยคิดมาก่อนหรือมองทางลบให้น้อยลงในขณะเดียวกันเปลี่ยนมุมมองความคิดที่มีต่อบทบาทของพ่อแม่ซึ่งกันและกัน เช่น การที่แม่มองว่าพ่อไม่มีส่วนร่วมในการสอนลูกในการใช้ชีวิตปล่อยให้เรื่องนี้เป็นหน้าที่ของแม่เพียงคนเดียว หากมองอีกมุมแล้วพ่ออาจจะฝึกให้ลูกเรียนรู้ที่จะช่วยเหลือตัวเองก่อนเบื้องต้นให้ลูกได้ลองผิดลองถูก เพื่อให้ลูกฝึกความอดทนเมื่อผิดพลาดและภาคภูมิใจเมื่อแก้ไขปัญหาเองได้ โดยเฝ้ามองดูลูกอยู่ห่าง ๆ ไม่ได้ปล่อยปละละเลย เป็นต้นสอดคล้องกับ มณฑิรา จารุเพ็ง (2558) การช่วยให้พ่อแม่

ปรับตัวสถานการณ์ความขัดแย้งในครอบครัวได้ โดยการช่วยให้ปรับมุมมองต่อปัญหาใหม่ (Reframe) มองให้กว้างขึ้นกว่าเดิม ช่วยให้ครอบครัวปฏิบัติหน้าที่อย่างยืดหยุ่นมากขึ้น มีภูมิโครงสร้าง และระบบความสัมพันธ์ที่เหมาะสมกว่าเดิม 3. เทคนิคการใช้คำถามบอกระดับ (Scaling) จะช่วยให้พ่อแม่ประเมินการรับรู้ของอีกฝ่ายต่อเหตุการณ์ที่นำมาปรึกษาจะใช้ตัวเลขเหล่านี้เพื่อจูงใจหรือสนับสนุนวิธีการนั้นจะช่วยให้การเปลี่ยนแปลงเป็นไปอย่างต่อเนื่องและตามทิศทางที่สอดคล้องกับ Corey (2008 อ้างถึงใน เพ็ญญา กุลนาคล, 2559) กล่าวว่า การบอกระดับความรู้สึกรับช่วยให้พ่อแม่สนใจกับสิ่งที่กำลังทำและวิธีการที่พ่อแม่ทำตามขั้นตอนที่จะนำมาสู่การเปลี่ยนแปลงที่พ่อแม่ต้องการ สอดคล้องกับ Goldenberg and Goldenberg (2008 อ้างถึงใน เพ็ญญา กุลนาคล, 2560) กล่าวว่าคำถามบอกระดับจะช่วยให้พ่อแม่แต่ละคนมีแรงจูงใจ มีเป้าหมายเริ่มต้นกระทำการเปลี่ยนแปลงอย่างต่อเนื่อง

สำหรับโปรแกรมการปรึกษากลุ่มครอบครัวซึ่งเป็นแบบเชิงปฏิบัติ ใช้เวลาจำกัด ผู้วิจัยดำเนินการให้พ่อแม่กลุ่มทดลองได้เข้าร่วมการปรึกษาครอบครัว ผ่านกระบวนการกลุ่ม (Family group counseling) โดยนำสมาชิกครอบครัว คือ พ่อและแม่ จำนวน 8 ครอบครัวเข้าการปรึกษากลุ่ม ใช้ระยะเวลา 2 วัน วันละ 6 ชั่วโมง สอดคล้องกับ แนวคิดของ Guernsey (1977; Penn State, 1999) ผู้พัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างความสัมพันธ์ (Relationship enhancement) เป็นจุดเริ่มต้นของผู้ให้การปรึกษากลุ่มครอบครัว 6-8 ครอบครัว ที่ได้รับความนิยมสูงสุดโดยเฉพาะพ่อแม่และบุตรวัยรุ่น สอดคล้องกับ Corey (1985) กล่าวว่า กระบวนการกลุ่มจะช่วยให้พ่อแม่เข้าใจตนเอง อันจะเป็นแนวทางการเพิ่มศักยภาพและมีพลังในการแก้ไขสถานการณ์ต่าง ๆ ที่ต้องเผชิญอยู่ สามารถเรียนรู้ที่จะช่วยเหลือซึ่งกันและกันภายในกลุ่มเพื่อนำ มาประยุกต์ใช้ในชีวิตของตนเองหรือครอบครัวตนเองเป็นไปในทิศทางเดียวกับ อนงค์ วิเศษสุวรรณ (2554) กล่าวว่า การปรึกษากลุ่มเป็นการพัฒนาบุคคล การเสริมสร้างและค้นหาพลังที่มีอยู่ในตัวบุคคล กลุ่มจะช่วยให้สมาชิกได้รับรู้เข้าใจ และได้รับการสนับสนุน ทำให้สมาชิกกล้าเปิดเผยตนเอง และค้นหาข้อขัดข้องต่าง ๆ ได้ด้วยตนเองโดยผู้วิจัยมีสร้าง โปรแกรมการปรึกษากลุ่มครอบครัว (Family group counseling) ให้ครอบครัวใน 3 องค์ประกอบ ได้แก่ การมีส่วนร่วมของพ่อแม่ ความผูกพันระหว่างพ่อแม่และบุตร และศักยภาพความเป็นพ่อแม่เพื่อให้พ่อแม่ที่เข้าร่วมกลุ่มได้เรียนรู้กับตนเอง ทำความเข้าใจตระหนักในความเป็นพ่อแม่ และมองเห็นแนวทางที่จะนำกลับไปประยุกต์ใช้กับครอบครัวตนเอง ได้อย่างชัดเจนยิ่งขึ้น สอดคล้องกับ เพ็ญญา กุลนาคล (2560) กระบวนการกลุ่มทางจิตวิทยาเป็นกระบวนการที่มีการให้การศึกษาแบบกลุ่มเป็นพื้นฐานในการดำเนินและกำหนดกิจกรรมกลุ่ม โดยเฉพาะการแสดงความคิดเห็น ให้กำลังใจ และแบ่งปันประสบการณ์ซึ่งกันและกันภายในกลุ่ม เป็นไปในแนวทางเดียวกันกับ พัชราภรณ์ ศรีสวัสดิ์ (2561) กล่าวว่า อิทธิพลของกลุ่มที่สามารถ

ทำให้สมาชิกเกิดการเรียนรู้ ยอมรับและเข้าใจตนเองมากยิ่งขึ้นอันจะนำไปสู่การปรับเปลี่ยน
ฐานความคิดภายในตนเองสู่การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมต่อไป

จุดเด่นของ โปรแกรมการปรึกษากลุ่มครอบครัวเชิงผสานเทคนิควิธีผู้วิจัยใช้กระบวนการ
การปรึกษากลุ่มเป็นการดำเนินการหลัก 3 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นเริ่มต้นกลุ่ม (The beginning stage)
ขั้นดำเนินการกลุ่ม (The working stage) และขั้นยุติกลุ่ม (The closing stage) เป็นไปในทิศทาง
เดียวกับ Jacobs et al. (2009, pp. 29-31) กล่าวถึงการให้การปรึกษากลุ่มจะเป็นการเกริ่นนำ
จุดประสงค์ของกลุ่ม กติกากลุ่ม บทบาทของกลุ่ม เนื้อหาที่จะพูดคุยกันในกลุ่ม ข้อตกลงของ
กลุ่ม เป้าหมายของสมาชิกแต่ละคนเป็นขั้นแรก ดังนั้นการสร้างสัมพันธภาพสมาชิกในกลุ่ม
เป็นกุญแจสำคัญที่จะทำให้เกิดการเปิดใจ ถ่ายทอดความรู้สึกในการทำกิจกรรมต่าง ๆ ผู้วิจัย
การแนะนำตนเอง แจ่มถึงวัตถุประสงค์ของการอบรมและการทำความเข้าใจอย่างชัดเจน
แจ้งข้อกำหนดเรื่องการพิทักษ์สิทธิ์ของพ่อแม่ในกลุ่มด้วยถ้อยคำน้ำเสียง และท่าทางที่เป็นมิตรดังที่
Corey (2008) ที่กล่าวไว้ว่า ความเชื่อใจช่วยให้เกิดการพัฒนาศักยภาพอย่างมีประสิทธิภาพและ
นำพาให้สมาชิกเกิดการพัฒนาร่วมกับกลุ่ม

ในขั้นดำเนินการกลุ่ม (The working stage) ในขั้นตอนนี้จะเป็นขั้นตอนที่มุ่งเน้นการให้
พ่อแม่จะเรียนรู้ประสบการณ์ใหม่ ๆ จากการสนทนาในประเด็นปัญหาต่าง ๆ หรือจาก
การแลกเปลี่ยนประสบการณ์และความรู้สึกของสมาชิกในกลุ่ม โดยผู้วิจัยจะมีการใช้เทคนิคต่าง ๆ
เพื่อช่วยให้กลุ่มบรรลุวัตถุประสงค์ ผ่านกิจกรรมการตั้งคำถามความเป็นคุณ ซึ่งการตั้งคำถามจะเป็นคำที่
ทำให้พ่อแม่พูดเรื่องของตนเองที่เกี่ยวข้องกับคำนั้น เช่น ความสุข ความหวัง ความลับ ความเศร้า
 เป็นต้น ผู้วิจัยใช้เทคนิคการสังเกตและการตั้งคำถาม ทำให้เห็นการปฏิสัมพันธ์ของสมาชิกแต่ละคน
เป็นอย่างไร ข้อดีของกิจกรรมการตั้งคำถามทำให้พ่อแม่ที่เข้าร่วมกลุ่มได้เปิดใจ ถ่ายทอดเรื่องราวของ
ตนเองหรือครอบครัวออกมาให้พ่อแม่ที่เข้าร่วมกลุ่มได้รับทราบ โดยพ่อแม่ในกลุ่มสามารถ
สอบถามเพิ่มเติมเพื่อเรียนรู้ซึ่งกันและกันและสร้างบรรยากาศที่เป็นกันเองสอดคล้องกับ สกล
วรเจริญศรี (2558) ได้อธิบายกระบวนการในการให้การปรึกษากลุ่มมีทั้งหมด 6 ขั้นตอน ของ Corey
ขั้นตอนที่ 2 ไว้ว่าการสร้างสัมพันธภาพภายในกลุ่มให้ดีมากยิ่งขึ้นสมาชิกทุกคนจำเป็นต้องรู้จัก
ผู้นำกลุ่มและเพื่อนสมาชิกภายในกลุ่มนอกจากนี้ ผู้วิจัยให้พ่อแม่ได้ลงมือการปฏิบัติ มีการหาหรือ
อภิปราย แยกเป็นกลุ่มย่อยและกลุ่มใหญ่ ทำให้ได้แนวทางแก้ปัญหาหรือมองเห็นวิธีการนำไป
ประยุกต์ใช้กับตนเองและสมาชิกในครอบครัวได้อย่างชัดเจนยิ่งขึ้น สอดคล้องกับ ผ่องพรรณ
เกิดพิทักษ์ (2557) การฝึกเข้าร่วมกลุ่มทางจิตวิทยามีประสิทธิผล ช่วยส่งเสริมให้เข้าใจครอบครัว
มากยิ่งขึ้น ช่วยเสริมสร้างความรู้ความสามารถและทักษะ ในด้านการสื่อสารกับครอบครัว

การแก้ปัญหาและแก้ไขความขัดแย้งในครอบครัว และช่วยสนับสนุนส่งเสริมให้ตั้งมั่นที่จะพัฒนาตนเอง และครอบครัวให้เจริญงอกงาม และเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางบวก

ขั้นยุติกลุ่ม (The closing stage) ในขั้นนี้พ่อแม่แต่ละคนในกลุ่มมีการเปลี่ยนแปลงอย่างไรบ้าง พ่อแม่สมาชิกกลุ่มร่วมกันกำหนดเป้าหมายระยะสั้นที่สามารถปรับเปลี่ยนได้ง่าย มีการฝึกฝนไม่ยาวนานก็สามารถถึงเป้าหมายที่ตั้งไว้ได้ เป้าหมายระยะยาวจะเป็นการปรับความคิดตระหนักรู้ในตนเองซึ่งเป็นการพัฒนาพฤติกรรมค่อนข้างถาวรสอดคล้องกับ เพ็ญญา กุลนภาดล (2561) กล่าวถึง ขั้นตอนการยุติผู้รับการปรึกษาต้องรู้ว่าตนเองเกิดความสุขสบาย และได้แนวทางในการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นตนเองได้และสามารถนำแนวทางการแก้ไขปัญหาไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันจนกลายเป็นพฤติกรรมที่ถาวรสอดคล้องกับ Trotzer (1999 อ้างถึงใน ทศนีย์ สมเสียง (2560) ข้อดีของกระบวนการกลุ่มคือพลังของกลุ่ม (Group as power) การนำเอาพลังของกลุ่มพ่อแม่ที่ร่วมเป็นสมาชิกมาใช้ในการช่วยเหลือสมาชิกในกลุ่มให้สามารถแก้ไขปัญหาของตนเองซึ่งจะทำให้บุคคลทำให้ข้อมูลย้อนกลับเพื่อให้เกิดการพัฒนา (Feedback for growth) การสื่อสารภายในการให้การศึกษาพ่อแม่แต่ละคนมีโอกาสที่จะได้รับข้อมูลย้อนกลับที่แตกต่างกัน ซึ่งสมาชิกแต่ละคนได้รับข้อมูลย้อนกลับเกี่ยวกับพฤติกรรมความรู้สึกและปัญหาของตนเองจะส่งผลให้พ่อแม่ในกลุ่มเกิดความตระหนักรู้ถึงพฤติกรรมตนเองในแง่มุมอื่น ๆ และชัดเจนมากยิ่งขึ้น ยิ่งได้รับข้อมูลเกี่ยวกับตนเองมากก็จะช่วยให้มีพื้นฐานที่มั่นคงสำหรับการตัดสินใจที่จะเป็นประโยชน์ในการดำเนินชีวิตต่อไป

ผลของรูปแบบการศึกษารอบครัวเชิงผสมเทคนิควิธี ทั้ง 2 โปรแกรมสามารถส่งผลต่อระดับคุณภาพการเลี้ยงดูของพ่อแม่ที่มีบุตรวัยรุ่นทั้งระยะหลังการทดลองและติดตามผล มีประสิทธิภาพสูงกว่ากลุ่มควบคุม แต่พ่อแม่ที่ได้รับการศึกษารอบครัวมีคะแนนคุณภาพการเลี้ยงดูของพ่อแม่ในระยะทดลองและระยะติดตามผลสูงกว่าพ่อแม่ที่ได้รับ โปรแกรมการศึกษาเชิงผสมเทคนิควิธีอีกประการได้ว่า ทั้ง 2 โปรแกรม สามารถเสริมสร้างคุณภาพการเลี้ยงดูของพ่อแม่ได้เพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แต่มีความแตกต่างกันในเรื่องของวิธีการและระยะเวลาในการดำเนินการพ่อแม่ที่ได้รับ โปรแกรมการศึกษารอบครัวเชิงผสมเทคนิควิธี ผู้วิจัยได้ดำเนินการให้การศึกษาที่ละครอบครัว ใช้ระยะเวลาทั้งสิ้น 6 สัปดาห์ พ่อแม่ที่ได้รับการศึกษาโปรแกรมนี้จะพัฒนาตนเองตามสิ่งที่ครอบครัวตนเองต้องการและตามข้อตกลงร่วมกัน โดยไม่ได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ในวิธีการจัดการของครอบครัวอื่น หรือ พบเจอสถานการณ์ในครอบครัวที่ต้องแก้ปัญหาเฉพาะหน้าอาจไม่ได้นำสิ่งที่เรียนรู้ไปพัฒนาต่ออย่างต่อเนื่อง การมารับการศึกษาจะเป็นการแก้ปัญหาหรือความไม่สบายใจที่เกิดขึ้นในปัจจุบันมากกว่าจะนำสิ่งที่เคยเรียนรู้ในช่วงแรกมาประยุกต์ใช้ได้อย่างสม่ำเสมอ ในขณะที่การศึกษากลุ่มครอบครัวให้พ่อแม่มีระยะเวลาเข้าร่วม

ติดต่อกัน 2 วัน ๆ ละ 6 ชั่วโมง ซึ่งสอดคล้องกับ บริบทการใช้ชีวิตในปัจจุบันที่พ่อแม่มีเวลาจำกัด การมาร่วมกิจกรรมที่ใช้เวลาน้อยและได้ทำกิจกรรมที่ได้ทั้งการลงมือปฏิบัติ แลกเปลี่ยนเรียนรู้ ประสบการณ์ซึ่งกันและกัน ร่วมกันสรุปเรื่องราวที่เกิดขึ้นในทำกิจกรรมกลุ่มทั้งในด้านความคิด ความรู้สึก พฤติกรรมของแต่ละครอบครัว ส่งผลให้พ่อแม่สามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวันได้อย่างชัดเจนยิ่งขึ้นซึ่งสอดคล้องกับ สรรเสริญ หุ่นเสน (2562) กล่าวว่า ผลจากองค์ประกอบของกิจกรรมเชิงจิตวิทยามีความเหมาะสมและสอดคล้องกับ ความต้องการของกลุ่มตัวอย่าง มุ่งเน้นให้ผู้เข้าร่วมกลุ่มมีส่วนร่วมในการเสริมสร้างความรู้ ทักษะ และเจตคติที่เหมาะสมในการจัดการชีวิต ดังนั้น พ่อแม่ที่เข้าร่วมการปรึกษากลุ่มครอบครัว จึงมีการจดจำความรู้สึกได้อย่างยาวนานกว่าพ่อแม่ที่ได้รับ โปรแกรมการศึกษาเชิงผสานเทคนิควิธีเป็นไปในแนวทางเดียวกันกับ วัชรีย์ ทรัพย์มี (2556) การปรึกษากลุ่มครอบครัวสามารถปรับเปลี่ยนได้ง่าย มีการฝึกฝนตามเป้าหมายระยะสั้นตามที่ตั้งไว้ได้ เช่น ในการพัฒนาตนเองในด้านพฤติกรรม ทักษะต่าง ๆ และการปรับความคิด ตระหนักรู้ในตนเองซึ่งเป็นการพัฒนาพฤติกรรมก่อนข้างถาวรในระยะยาวได้

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. รูปแบบการศึกษารอบครัวเชิงผสานเทคนิควิธี ทั้ง 2 โปรแกรม ได้แก่ การศึกษารอบครัวเชิงผสานเทคนิควิธี และ โปรแกรมการปรึกษากลุ่มครอบครัว ผู้ที่จะนำไปใช้ต้องมีความรู้ ความเข้าใจ มีทักษะในการใช้เทคนิคต่าง ๆ ไปใช้ได้เป็นอย่างดีและเข้าใจในหลักการทางจิตวิทยาที่แท้จริง หากผู้นำไปใช้ไม่มีความรู้ และไม่มีหลักจริยธรรมทางจิตวิทยา อาจละเมิดสิทธิ์ต่อการไปใช้อย่างผิดพลาดไม่เกิดประโยชน์ต่อพ่อแม่ที่เข้ามารับการศึกษาและอาจถูกนำไปใช้เพื่อหาประโยชน์ทางธุรกิจได้
2. การศึกษารอบครัวเชิงผสานเทคนิควิธี อาจจะมีการปรับระยะเวลาในการให้การปรึกษาเพื่อให้เหมาะสมกับบริบทครอบครัวยุคใหม่ในสังคม เพื่อให้เกิดความสะดวกสำหรับพ่อแม่ที่มารับบริการ อาจนำมาประยุกต์ใช้การศึกษารอบครัวเชิงผสานเทคนิควิธี ในรูปแบบออนไลน์
3. การปรึกษากลุ่มครอบครัวสามารถทำได้กับพ่อแม่กลุ่มใหญ่กว่าในงานวิจัยครั้งนี้ โดยอาจจะเป็นเพิ่มจำนวนจากกลุ่มละ 8 ครอบครัว เป็นกลุ่มละ 10-15 ครอบครัว เพื่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กันในกลุ่มได้มากยิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะสำหรับทำวิจัยครั้งต่อไป

1. จากการทำวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยเห็นประโยชน์จากการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ถ่ายทอดประสบการณ์ และพลังของกระบวนการกลุ่มในการปรึกษากลุ่มครอบครัว จากพ่อแม่กลุ่มตัวอย่าง ทำให้ผู้วิจัยมีแนวคิดอยากพัฒนาในการทำวิจัยการปรึกษารายครอบครัวเชิงผสมผสานเทคนิควิธีที่มีความต่อเนื่องในระยะเวลาที่จำกัด แบบการปรึกษากลุ่มครอบครัวเพื่อเป็นการร่นระยะเวลาในการปรึกษา แต่คุณภาพและมาตรฐานของการให้การปรึกษายังเป็นไปตามมาตรฐานการปรึกษารอบครัวเช่นเดิม

2. เนื่องจากปัจจุบันพ่อแม่มีเวลาจำกัดและอยากมีเวลาเพื่อพัฒนาบุตรมากกว่าพัฒนาตนเอง ผู้วิจัยคิดว่า ในการปรึกษารอบครัวเชิงผสมผสานเทคนิควิธี หากให้บุตรมาร่วมการปรึกษาด้วยก็น่าจะเกิดประโยชน์กับสมาชิกในครอบครัวได้มากยิ่งขึ้น

3. ในการทำวิจัยครั้งนี้ อุปสรรคที่พบคือการนัดหมายให้พ่อแม่เข้าโครงการวิจัย ทั้ง 2 โปรแกรม พร้อมกันค่อนข้างลำบาก หากสามารถปรับให้เป็นพ่อหรือแม่ คนใดคนหนึ่งในครอบครัว ซึ่งตามศาสตร์ของการปรึกษารอบครัวได้กล่าวไว้ว่า เมื่อสมาชิกในครอบครัวคนใดคนหนึ่งเปลี่ยนแปลง ก็จะสามารถช่วยเปลี่ยนแปลงทั้งครอบครัวได้ และผู้วิจัยจะสามารถทำการศึกษากลุ่มตัวอย่างได้มากกว่านี้

4. รูปแบบการปรึกษารอบครัวเชิงผสมผสานเทคนิควิธีเพื่อเสริมสร้างคุณภาพการเลี้ยงดูของพ่อแม่ที่มีบุตรวัยรุ่น ทั้งสองโปรแกรมสามารถดำเนินการกับครอบครัวในลักษณะอื่นได้ เช่น ครอบครัวพ่อแม่เลี้ยงเดี่ยว หรือ ครอบครัวที่มีบุตรอยู่ในช่วงวัยอื่นได้

บรรณานุกรม

- กมลทิพย์ ทิพย์สังวาล. (2556). ผลของโปรแกรมการมีส่วนร่วมของมารดา ต่อการสื่อสารเรื่อง เพศระหว่างมารดาและบุตรวัยรุ่นหญิงตอนต้น. *วารสารสาธารณสุข, 8(2)*, 69-80.
- กรมกิจการสตรีและการพัฒนาครอบครัว. (2559). *นโยบายและยุทธศาสตร์การพัฒนาศาสนาครอบครัว พ.ศ. 2560-2564*. กรุงเทพฯ: กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์.
- กรรณิการ์ นลราชสุวัจน์. (2551). *ทฤษฎีและแนวปฏิบัติในการให้การปรึกษาครอบครัว*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- กัญญนันท์ ภัทร์สรณ์ศิริ. (2554). บทบาทของพ่อแม่ในการอบรมดูแลบุตรธิดาให้เป็นเยาวชนที่ดีของสังคมไทย. *วารสารวิชาการปทุมวัน, 1(2)*, 23-26.
- กัลยา วานิชย์บัญชา. (2551). *การวิเคราะห์สถิติขั้นสูงด้วย SPSS for Windows*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- กัลยา วานิชย์บัญชา. (2552). *การวิเคราะห์ข้อมูลหลายตัวแปร (พิมพ์ครั้งที่ 4)*. กรุงเทพฯ: ชรรรมสาร.
- กัลยา วานิชย์บัญชา. (2556). *การวิเคราะห์ความถดถอยและสหสัมพันธ์เชิงซ้อน (พิมพ์ครั้งที่ 14)*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- กฤษณาล ตรียะวารงพันธ์. (2552). *การศึกษาศมรรถนะการให้คำปรึกษาครอบครัวและการสร้างโมเดลการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาสมรรถนะการให้คำปรึกษาครอบครัวสำหรับครูแนะแนว*. ปรินญาณิพนธ์การศึกษาคุษฎิบัณฑิต, สาขาวิชาจิตวิทยาการให้คำปรึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- เกสรินทร์ ทารี. (2556). *อิทธิพลของการอบรมเลี้ยงดูต่อความคาดหวังในบทบาทของบิดาของนิสิตชาย*. ปรินญาณิพนธ์การศึกษาคุษฎิบัณฑิต, สาขาวิชาจิตวิทยาการให้คำปรึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ. (2563). *รายงานผลการประเมินสถานการณ์ด้านสิทธิมนุษยชนของประเทศไทย ปี 2562*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ.
- จันทร์เพ็ญ แสงอรุณ. (2557). *การให้การปรึกษาแบบกลุ่ม*. นครราชสีมา: คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา.

- จำเริญ ชูช่วยสุวรรณ. (2552). การพัฒนาศักยภาพผู้ปกครองในการเรียนรู้เรื่องเพศสัมพันธ์ของวัยรุ่นในเขตพื้นที่การศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 2 จังหวัดนครศรีธรรมราช. ใน *การประชุมทางวิชาการของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ครั้งที่ 47: สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์* (หน้า 32-39). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์..
- จิตตินันท์ เฉชะคุปต์. (2554). *แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับครอบครัวและชุมชน*. นนทบุรี: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- ชูชัย สมितिไกร. (2554). *การปรึกษาเชิงจิตวิทยาแบบกลุ่ม*. เชียงใหม่: คณะมนุษยศาสตร์
- ชาลินี สุริยนแปลงแสง. (2547). *ความสัมพันธ์ระหว่างการสนับสนุนทางสังคมและลักษณะการเป็นพ่อแม่ของพ่อแม่เลี้ยงเดี่ยวที่มีบุตรปฐมวัยในกรุงเทพมหานคร*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย, คณะครุศาสตร์, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ชูศรี เลิศรัตน์เดชากุล. (2547). *การศึกษาและพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของบิดามารดาในสังคมไทย*. วิทยานิพนธ์การศึกษาดุสิตบัณฑิต, สาขาวิชาจิตวิทยาการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ญาณินี ภูพัฒน์. (2563). รูปแบบความเป็นพ่อแม่ตามแนวพุทธจิตวิทยา. *วารสารศิลปการจัดการ*, 4(2), 223-238.
- จิตติรัตน์ คล่องดี. (2560). *การพัฒนาคุณภาพชีวิตครอบครัวในครอบครัวหย่าร้างด้วยการปรึกษาเชิงบูรณาการทฤษฎีและเทคนิคโดยใช้ทฤษฎีเป็นฐาน*. ดุษฎีนิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต, สาขาวิชาจิตวิทยาการศึกษา, คณะศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ดวงมณี จงรักษ์. (2554). *เอกสารการสอนการปรึกษาแบบกลุ่ม*. ปัตตานี: คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- ทัศนีย์ สมเสียง. (2560). *การศึกษาและการพัฒนาคุณภาพชีวิตของนิสิตนักศึกษาปริญญาตรีมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ โดยการให้คำปรึกษากลุ่ม*. วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต, สาขาวิชาการวิจัยและพัฒนาศักยภาพมนุษย์, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ทิสนา เขมมณี. (2556). *ศาสตร์การสอน องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- นงลักษณ์ วิรัชชัย. (2542). *โมเดลลิสรล: สถิติวิเคราะห์สำหรับการวิจัย*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- นฤมล พระใหญ่. (2552). การเสริมสร้างคุณลักษณะการเป็นพ่อแม่ที่มีประสิทธิผลโดยการให้
การปรึกษารอบครัวแบบบูรณาการ. *วารสารเกษมบัณฑิต*, 11(2), 47-60.
- นฤมล พระใหญ่. (2558). รูปแบบการให้การปรึกษารอบครัวแบบบูรณาการ. *วารสารวิชาการ
ศึกษาศาสตร์ คณะศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ*, 16(1), 47-60.
- นันท์ชัต สันท์สกุลพงศ์. (2557). บทความฟื้นฟูวิชาการ: จิตวิทยาการปรึกษาและจิตบำบัด
แบบผสมผสาน. *วารสารสุขภาพจิตแห่งประเทศไทย*, 22(2), 103-114.
- นันท์วิทย์ เผ่ามหานาคะ. (2557). การพัฒนายุทธวิธีในการเรียนรู้ของนิสิตคณะครุศาสตร์/
ศึกษาศาสตร์ โดยการอบรมเชิงจิตวิทยา. *ปริญญานิพนธ์การศึกษาคุษฎีบัณฑิต,
สาขาวิชาจิตวิทยาการปรึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.*
- บุญชม ศรีสะอาด. (2553). *การวิจัยเบื้องต้น* (พิมพ์ครั้งที่ 8). กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- บุหงา วชิระศักดิ์มงคล. (2536). *มนุษย์สัมพันธ์ในการแนะแนว*. พิษณุโลก: ภาควิชาแนะแนวและ
จิตวิทยาการศึกษา.
- ปกรณั มณีปกรณั. (2554). ครอบครัวปัจจัยที่ปกป้องหรือผลักดันปัญหาสุขภาพจิตของวัยรุ่นในเขต
จังหวัดชลบุรี. *วารสารการเมือง การบริหารและกฎหมาย*, 3(3), 239-272.
- ประสาธ เนืองเฉลิม. (2556). *วิจัยการเรียนการสอน* (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์
แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ปวีณภัทร นิรันดร์ดิวัฒน์ และขวัญใจ เพทายประกายเพชร. (2559). การตั้งครรภ์ไม่พึงประสงค์และ
การทำแท้ง: แนวทางป้องกันสำหรับวัยรุ่น. *วารสารวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี
กรุงเทพ*, 32(2), 133-146.
- ผกามาศ นันทจิรววัฒน์. (2554). *การศึกษาและพัฒนาการปฏิบัติหน้าที่ของครอบครัวอย่างประสบ
ความสำเร็จโดยการให้การปรึกษารอบครัวโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน*. *ปริญญานิพนธ์
การศึกษาคุษฎีบัณฑิต, สาขาวิชาจิตวิทยาการปรึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย,
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.*
- ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์. (2547). *คู่มือคลินิกครอบครัว: การพัฒนาและการสร้างพลังให้แก่ครอบครัว*.
กรุงเทพฯ: ภาควิชาการแนะแนวและจิตวิทยาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์. (2553). *รูปแบบการให้คำปรึกษา*. กรุงเทพฯ: สหมิตรพรินิ ดั้ง แอนด์
พับลิชชิง.

- ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์. (2554). ทฤษฎีและแนวปฏิบัติในการให้การปรึกษารอบครัว. ใน *แนวคิดทางการแนะแนวและทฤษฎีการปรึกษาเชิงจิตวิทยา หน่วยที่ 8-15*. นนทบุรี: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์. (2557). *ทฤษฎีและแนวปฏิบัติในการให้การปรึกษารอบครัว*. นนทบุรี: นนทบุรี: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- พงศ์พันธ์ แก้วหางศ์. (2550). *การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา อำเภอหนองสองห้อง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น เขต 3*. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- พินดา มารุ่งเรือง. (2555). *การพัฒนาตัวบ่งชี้คุณภาพความเป็นพ่อแม่: การวิเคราะห์คุณสมบัติทางจิตมิติโดยใช้เอสอีเอ็มกลุ่มพหุ*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต, สาขาวิชาการวัดและประเมินผลการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พรสวรรค์ จุฑานันท์. (2552). *การให้คำปรึกษาแบบกลุ่มเพื่อสนับสนุนพัฒนาการของครอบครัวระยะมีบุตรวัยรุ่นเพื่อควบคุมและป้องกันพฤติกรรมก้าวร้าว*. การศึกษาอิสระพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการพยาบาลชุมชน, คณะพยาบาลศาสตร์, มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- พัชรภรณ์ ศรีสวัสดิ์. (2561). *การให้คำปรึกษากลุ่ม*. กรุงเทพฯ: แดเน็กซ์อินเตอร์คอร์ปอเรชั่น.
- พาสนา ผโลศิลป์. (2534). *การสำรวจปัญหาการปรับตัวของวัยรุ่น กรุงเทพมหานคร*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาจิตวิทยา, บัณฑิตวิทยาลัย, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พิชชา ถนอมเสียง. (2560). *การเสริมสร้างการปฏิบัติหน้าที่ของครอบครัวที่มีบุตรติดเกมออนไลน์ โดยการใช้รูปแบบการปรึกษารอบครัวเชิงกลยุทธ์*. ดุษฎีนิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต, สาขาวิชาจิตวิทยาการศึกษา, คณะศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- พูนสุข เวชวิฐาน. (2557). *ทฤษฎีครอบครัวเบื้องต้น*. กรุงเทพฯ: ภาพพิมพ์.
- เพชรน้อย สิงห์ช่างชัย. (2549). *หลักการและการใช้สถิติการวิเคราะห์ตัวแปรหลายตัวสำหรับการวิจัยทางการแพทย์ (พิมพ์ครั้งที่ 3)*. สงขลา: ชานเมืองการพิมพ์.
- เพ็ญภา กุลนภาค. (2555). การปรึกษารอบครัวตามแนวทฤษฎีโครงสร้าง: กลยุทธ์การพัฒนาครอบครัวอย่างยั่งยืน. *วารสารศึกษาศาสตร์*, 23(2), 24-32.
- เพ็ญภา กุลนภาค. (2557). คุณภาพชีวิตครอบครัวของนักเรียนวัยรุ่นในจังหวัดชลบุรี. *วารสารศึกษาศาสตร์*, 25(1), 64-74.
- เพ็ญภา กุลนภาค. (2559). การเสริมสร้างคุณภาพชีวิตครอบครัวด้วยโปรแกรมภาษารัก. *วารสารการวัดผลการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม*, 22(2), 233-246.

- เพ็ญนภา กุลนภาดล. (2560). การปรึกษาครอบครัว (พิมพ์ครั้งที่ 2). ชลบุรี: เก็ทกู๊ดครีเอชั่น.
- เพ็ญนภา กุลนภาดล. (2561). การปรึกษาเชิงจิตวิทยาเพื่อพัฒนาผู้เรียนสำหรับครู 4.0. ชลบุรี: เก็ทกู๊ดครีเอชั่น
- มณฑิรา จารุเพ็ง. (2558). การให้คำปรึกษาครอบครัวสำหรับช่วยเหลือมารดาวัยรุ่น. *วารสารวิชาการศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ*, 16(1), 35-50.
- มนทกานต์ รอดคล้าย. (2561). อิทธิพลของความรักความเข้าใจในครอบครัวต่อคุณธรรมจริยธรรมของเด็กและเยาวชนไทย. *วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรดุษฎีบัณฑิต, สาขาวิชาประชากรศาสตร์, วิทยาลัยประชากรศาสตร์, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.*
- มานวิภา พัฒนมาศ. (2560). การศึกษาคูณลักษณะของการเป็นพ่อแม่วัยรุ่นในบริบทภาคกลางของไทย. *วารสารพยาบาลตำรวจ*, 9(1), 13-23.
- มาลีวัล เลิศสาครศิริ. (2556). ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลและปัจจัยสิ่งแวดล้อมกับความเครียด และการจัดการความเครียดขณะฝึกปฏิบัติงานห้องคลอดของนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยเซนต์หลุยส์. *วารสารพยาบาลทหารบก*, 15(2), 270-279
- เมธินีพร ภิญญชน. (2539). การให้คำปรึกษาครอบครัวเบื้องต้น. กรุงเทพฯ: ภาควิชาการแนะแนวและจิตวิทยาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ขงยุทธ ประมวลสุข. (2562). การเสริมสร้างการปรับตัวของครอบครัวผู้ต้องขังด้วยการปรึกษาครอบครัวเชิงบูรณาการโดยมีทฤษฎีโครงสร้างเป็นฐาน. *ดุษฎีนิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต, สาขาวิชาจิตวิทยาการศึกษา, คณะศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยบูรพา.*
- ยุทธ ไถยวรรณ. (2556). การวิเคราะห์สถิติหลายตัวแปรสำหรับงานวิจัย. กรุงเทพฯ: วิ.พรีนัท.
- ยุทธนา ภาระนันท์. (2550). การศึกษาและการสร้างโมเดลการพัฒนาความเข้มแข็งของครอบครัว. *ปริญญาานิพนธ์การศึกษาดุษฎีบัณฑิต, สาขาวิชาจิตวิทยาการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.*
- รุ่งฤดี วงศ์ชุม. (2562). ความสัมพันธ์ระหว่างสัมพันธภาพในครอบครัวและความผูกพันระหว่างบิดามารดากับบุตรกับพฤติกรรมความรุนแรงของวัยรุ่น. *วารสารพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยสยาม*, 20(38), 8-18.
- รุจา ภูไพบูลย์. (2541). *การพยาบาลครอบครัว*. กรุงเทพฯ: คณะแพทยศาสตร์โรงพยาบาลรามาธิบดี มหาวิทยาลัยมหิดล.
- วรารณ มั่งคั่ง. (2560). ปัจจัยครอบครัวที่มีผลต่อการใช้ยาเสพติดของวัยรุ่นชายในศูนย์ฝึกและอบรม เด็กและเยาวชนบ้านบึง อำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี. *วารสารสาธารณสุข มหาวิทยาลัยบูรพา*, 11(2), 53-63.

- วัชรีย์ ทรัพย์มี. (2550). *กระบวนการปรึกษา: ขั้นตอน สัมพันธภาพ ทักษะ*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วัชรีย์ ทรัพย์มี. (2556). *ทฤษฎีให้บริกาปรึกษา*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วินัดดา ปิยะศิลป์. (2552). *คู่มือการเลี้ยงลูก ตอนวัยรุ่น*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- ศรัญญา ไพรวันรัตน์. (2554). *การศึกษาย้ายทำนวยและแนวทางการปรับลดพฤติกรรมติดเกมออนไลน์ของวัยรุ่นในจังหวัดชลบุรี*. คุษฎีนิพนธ์ปรัชญาคุษฎีบัณฑิต, สาขาวิชาการศึกษาและการพัฒนาสังคม, คณะศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ศุภาศิริ การิกาญจน์. (2541). *บทบาทของพ่อแม่ในการสอนเพศศึกษาแก่ลูกสาววัยรุ่นในเขตกรุงเทพมหานคร*. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาประชากรศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยมหิดล.
- สกล วรเจริญศรี. (2558). *การแนะแนวเพื่อการพัฒนาคุณค่าแห่งตน (Guidance for self-esteem development) จากแนวคิด ทฤษฎีสู่การปฏิบัติเพื่อการพัฒนาผู้เรียน* (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: แคนีเกซอินเตอร์คอร์ปอเรชั่น.
- สดีไส คุ้มทรัพย์อนันต์. (2554). *คู่มือครอบครัวบำบัดสำหรับผู้ปฏิบัติงานครอบครัวและเด็ก*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- สถาบันสุขภาพจิตเด็กและวัยรุ่นราชนครินทร์. (2556). *คู่มือการจัดกิจกรรมเสริมทักษะเยาวชนชอบเล่นเกมสำหรับผู้ปฏิบัติงานสุขภาพจิตวัยรุ่นในชุมชน*. กรุงเทพฯ: ดินน้ำคู มีเดียพลัส.
- สฤษฎี จันท์หอม. (2537). *ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยบางประการกับพฤติกรรมในการอบรมเลี้ยงดูบุตร ของมารดาในครอบครัวกรรมกรก่อสร้าง เขตกรุงเทพมหานคร*. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาประชากรศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยมหิดล.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2561). *แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560-2564)*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2561). *รายงานการศึกษาไทย พ.ศ. 2561 (Education in Thailand 2018)*. กรุงเทพฯ: สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.
- สิริทรัพย์ สีหะวงษ์ (2560) *ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบการเลี้ยงดูพฤติกรรมเสี่ยงในวัยรุ่น. วารสารวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี, 19(3), 165-172.*
- สุขอรุณ วงษ์ทิม. (2560). *รูปแบบการฝึกอบรมทางจิตวิทยาเพื่อเสริมสร้างค่านิยมในองค์กรของบุคลากรมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช. วารสารพยาบาลตำรวจ, 9(1), 1-12.*

- สุชา จันทร์เอม. (2542). *จิตวิทยาวัยรุ่น: การวิจัยเรื่องการกระทำผิดของเด็กและวัยรุ่นใน กรุงเทพมหานคร*. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- สุรพงศ์ อัมพันวงษ์. (2560). *เลี้ยงลูกให้ฉลาด พ่อแม่ต้องมีไฟรู้คู่ทางสายกลาง*. กรุงเทพฯ: เดลินิวส์.
- สุรินทร์ สุทธิชาติพิทย์. (2554). *การบูรณาการทางการศึกษาและการบำบัดทางจิตวิทยา*. ชลบุรี: คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา.
- สุรียา ฟองเกิด, สรวทพิทย์ ภู่อุณณา และสืบตระกูล ตันตลานุกูล. (2559). บทบาทพยาบาลกับการเสริมสร้างสุขภาพครอบครัวบนพื้นฐาน ทฤษฎีพัฒนาการครอบครัว. *วารสาร มลล วิชาการ วิทยาศาสตร์สุขภาพ*, 20(39), 133-142.
- สุวิมล ตีรกันันท์. (2555). *การวิเคราะห์ตัวแปรพหุในงานวิจัยทางสังคมศาสตร์* (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เสนาะ ดิยาวี. (2544). *หลักการบริหาร* (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- เสรี ชัดเข้ม. (2547). การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน. *วารสารวิจัยและวัดผลการศึกษา*, 2(1), 15-42.
- เสาวคนธ์ วีระศิริ. (2560). การเสริมสร้างศักยภาพบิดามารดาในการเลี้ยงดูลูกเพื่อป้องกันพฤติกรรมเสี่ยง ด้านสุขภาพในวัยรุ่น. *วารสารสมาคมจิตแพทย์แห่งประเทศไทย*, 62(3), 201-210.
- โสภา (ชูพิกุลชัย) ซปีลมันน์. (2561). *การศึกษาทัศนคติเกี่ยวกับจริยธรรม ค่านิยม ประเพณีและวัฒนธรรมของครอบครัวไทยที่มีผลต่อการอบรมเลี้ยงดูบุตร: ศึกษาเฉพาะกรณีในเขต กรุงเทพมหานคร*. กรุงเทพฯ: สภาสังคมสงเคราะห์แห่งประเทศไทยในพระบรมราชูปถัมภ์.
- โสภา มัดลิ่ง. (2551). *การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กก่อนวัยเรียนชุมชนเอื้ออารีย์สังกัด กรุงเทพมหานคร*. การค้นคว้าอิสระครุศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, คณะศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร.
- อนงค์ วิเศษสุวรรณ. (2554). *การปรึกษากลุ่ม* (พิมพ์ครั้งที่ 3). ชลบุรี: คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา.
- อุมาพร ตรังคสมบัติ. (2554). *จิตบำบัดและการให้คำปรึกษาคู่ชีวิต* (พิมพ์ครั้งที่ 6). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์.
- อุมาพร ตรังคสมบัติ. (2556). *สร้างชีวิตใหม่ คู่มือจิตบำบัดและการให้คำปรึกษา*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์.

- Albright, M. L. (2002). Planning curriculum for enhancing parent-teacher communication and parent involvement in children's spelling homework. Retrieved from <http://www.thailis.uni.net.th/dao/detail.nsp>
- Berg, R. C., Landreth, G. L., & Fall, K. A. (2013). *Group counseling: concepts and procedures*. New York: Routledge.
- Bigg, D. A. (1994). *Dictionary of counseling*. Westport, CT: Greenwood.
- Blasi, A. (2005). Maral character: A psychological approach. In D. K. Lapsley, & F. C. Powes (Eds). *Character psychology and character education* (pp. 67-100). Notre Dame, IN: University of Notre Dame Press.
- Bruno, F. J. (1989). *The family mental health encyclopedia*. New York: John Wiley & Sons.
- Carlson, J., Speery, L., & Lewis, J. A. (1997). *Family theory ensuring treatment efficacy*. Pacific Grove, CA: Brooks/ Cole.
- Carlson, J., Sperry, L., & Lewis, J. A. (2005). *Family therapy techniques: Integrating and tailoring treatment*. New York: Routledge.
- Cochran, W. G. (1977). *Sampling techniques* (3rd ed.). New York: John Wiley & Sons.
- Comrey, A. L., & Lee, H. B. (1992). *A first course in factor analysis* (2nd ed.). Hillsdale, NJ: Lawrence Erlbaum.
- Corey, G. (1985). *Theory and practice of group counseling*. Monterey, CA: Brooks/ Cole.
- Corey, G. (2004). *Theory and practice of group counseling* (6th ed.). Belmont, CA: Brooks/ Cole-Thomson Learning.
- Corey, G. (2008). *Theory and practice of group counseling* (8th ed.). Belmont, CA: Brooks/ Cole.
- Corey, G. (2012). *Theory & practice of group counseling*. Belmont, CA: Brooks/ Cole,
- Corey, G. (2013). *Theory and practice of counseling and psychotherapy* (9th ed.). Pacific Grove, Calif: Brooks/ Cole.
- Corey, G. (2014). *Theory and practice of group counseling* (9th ed.). Belmont, CA: Cengage Learning Custom Publishing.
- Creswell, J. W., & Clark, V. L. P. (2007). *Designing and conducting mixed methods research*. London: Sage.
- Dallos, R., & Draper, R. (2005). *An introduction to family therapy: Systemic theory and Practice* (2nd ed.). New York: McGraw-Hill.

- Diamantopoulos, A., & Siguaw, J. A. (2000). *Introducing LISREL*. London: Sage.
- Duvall, E. M. (1977). *Marriage and family relationships* (5th ed.). Philadelphia: Lippincott.
- Duvall, E. M., & Hill, R. L. (1948). *Report of the committee on the dynamics of family interaction*. Washington, DC: National Conference on Family Life.
- Edwards, C. P., Sheridan, S. M., & Knoche, L. (2008). *Parent engagement and school*. Oxford: Elsevier.
- Epstein, J. L. (1995). School/ family/ community partnerships: Caring for the children we share. *Phi Delta Kappan*, 76(9),701-712.
- Epstein, R. (2010). *What makes a good parent?*. Retrieved from http://drrobertEpsteinWhat_Makes_a_Good_ParentScientific_American_MIND.NovDec2010-final_proof.pdf
- Fan, X., Thompson, B., & Wang, L. (1999). Effects of sample size, estimation methods, and model specification on structural equation modeling fit indexes. *Structural Equation Modeling*, 6(1), 56-83.
- Feldman, R. S. (2009). *Understanding psychology* (9th ed.). New York: United State.
- Ferlazzo, L. (2009). *Parent involvement or parent engagement?*. Retrieved from <http://www.learningfirst.org/LarryFerlazzoParentEngagement>
- Ferlazzo, L., & Hammond, L. A. (2009). *Building parent engagement in schools*. Santa Barbara, CA: Linworth.
- Finn, J. D. (1998). Parental engagement that makes a difference. *Educational Leadership*, 55(8), 20-24.
- Florsheim, P., Burrow-Sanchez, J., Minami, T., Heavin, S., McArthur, L., & Hudak, C. (2012). The young parenthood program: A randomized trial of a counseling program for pregnant adolescents and their co-parenting partners. *American Journal of Public Health*, 102, 1886-1892.
- Ford, C. A., & Coleman, J. (1999). Adolescence development and behavior: Implication for the primary care physician. In M. D. Levine, W. B. Carey, & A. C. Crocker (Eds), *Behavior pediatrics* (3rd ed.). Philadelphia: W. B. Saunders.
- Gerrard, B. (1996). Competing schools of thought in macroeconomics: An ever-changing consensus? *Journal of Economic Studies*, 23, 53-69.

- Giovazolias, T. (2005). Counselling psychology and the integration of theory, research and practice: A personal account. *Counselling Psychology Quarterly*, 18(2), 161-168.
- Gladding, S. T. (1995). *Group work: A counseling speciality* (2nd ed.). New Jersey: Prentice-Hall.
- Goldenberg, I., & Goldenberg, S. (2004). *Family therapy an overview* (6th ed.). Belmont, CA: Brooks/ Cole.
- Guernsey, B. G. (1977). *Relationship enhancement: Skill training programs for therapy, problem prevention, and enrichment*. San Francisco: Jossey-Bass.
- Hair, J. F., Black, W. C., Babin, B. J. Anderson, R. E., & Tatham, R. L. (2006). *Multivariate data analysis* (6th ed.). New Jersey: Prentice-Hall.
- Hanna, S. M., & Brown, J. H. (1995). *The practice of family therapy: Key elements across models*. Pacific Grove, CA: Brooks/ Cole.
- Haven, B., & Vittal, S. (2008). *Measuring engagement: Four steps to making engagement measurement a reality*. Retrieved from: https://www.adobe.com/engagement/pdfs/measuring_engagement.pdf
- Hill, N. E., & Taylor, L. C. (2004). Parental school involvement and children's academic achievement: Pragmatics and issues. *Current Directions in Psychological Science*, 13(4), 161-164.
- Hoover-Dempsey, K. V., Bassler, O. C., & Burow, R. (1995). Parents' reported involvement in students' homework: Strategies and practices. *The Elementary School Journal*, 95(5), 435-450.
- Hubbs-Tait, L., Page, M. C., Huey, E. L., Starost, H. J., Culp, A. M., Culp, R. E., & Harper, M. E. (2006). Parenting quality: Confirmation of a higher-order latent construct with mothers of head start children. *Early Childhood Research Quarterly*, 21(4), 491-506.
- Jackson, K. (2009). The use of family therapy within a university counseling center. *Journal of College Student Psychotherapy*, 23, 253-261.
- Jacobs, E. E., Masson, R. L., & Harvill, R. L. (2009). *Group counseling: Strategies and skills*. Sydney: Thomson/ Brooks/ Cole.
- Joreskog, K. G., & Sorbom, D. (1996). *LISREL 8 Structural equation modeling with the SIMPLIS command language*. Chicago: Scientific Software International.

- Kelloway, E. K. (1998). *Using LISREL for structural equation modeling*. New Jersey: Sage.
- Lazarus, A. A. (1967). In support of technical eclecticism. *Psychological Reports*, 21, 415-416.
- Lee, C., & Marlene, C. (1992). *Lee Canter's assertive discipline: Positive behavior management for today's classroom*. Santa Monica, CA: Lee Canter & Associates.
- MacCallum, R. C., Browne, M. W., & Sugawara, H. M. (1996). Power analysis and determination of sample size for covariance structure modeling. *Psychological Methods*, 1(2), 130-149.
- Matthew, J. A. (2006). *Family functioning and coping behaviors in parents of children with autism*. Michigan: Clinical Psychology, Michigan University.
- Meyerson, L. A., Long, P. J., Miranda, R., & Marx B. P. (2002). The influence of childhood sexual abuse, physical abuse, family environment and gender on the psychological adjustment of adolescents. *Child Abuse & Neglect*, 26(4), 387-405.
- Miller, T. R., Muñoz-Erickson, T., & Redman, C. L. (2011). Transforming knowledge for sustainability: towards adaptive academic institutions. *International Journal of Sustainability in Higher Education*, 12(2), 177-192.
- Moursund, J. P., & Erskine, R. G. (2004). *Integrative psychotherapy: The arts and science of relationship*. Pacific Grove, CA: Brooks/ Cole.
- Neighbors, B. D., Forehand, R., & Bau, J. J. (1997). Interparental conflict relations with parents as predictors of young adult functioning. *Development and Psychopathology*, 9(1), 169-187.
- Nichols, M., & Schwartz, R. C. (2001). *Family therapy* (4th ed.). New York: Allyn & Bacon.
- Norcross, J. C., & Beutler, L. E. (2008). Integrative psychotherapies. In R. J. Corsini, & D. Wedding (Eds.), *Current psychotherapies* (8th ed., pp. 481-511). Pacific Grove, CA: Brooks/ Cole.
- Nunner-Winkler, G. (2007). Development of Moral motivation from childhood to early adulthood. *Journal of Moral Education*, 36, 399-414.
- Nystul, M. S. (2003). *Introduction to counseling: an art and science perspective*. Boston, Mass: Allyn and Bacon.

- Ohlsen, M. M. (1970). *Group counseling*. New York: Holt, Rinehart and Winston.
- Penn State. (1999). *Penn State CORE (College relationships and experiences)*. State College, PA: Social Science Research Institute, Huck Institutes of the Life Sciences.
- Peterson, R., & Green, S. D. (1999). *Families first-keys to successful family functioning communication*. Virginia: Department of Human Development, Virginia Tech.
- Peterson, R. (2009). *Families first-keys to successful family functioning: Communication*. Virginia: Virginia Cooperative Extension Publication.
- Philip, H. F. (1981). Integrative family therapy. *Journal of Family Therapy*, 8(3), 171-178.
- Popenoe, D. (1998). *We are what we see: The family conditions for modeling values for children*. Madison: University of Wisconsin-Madison General Library System.
- Pushor, D., & Ruitenberg, C. (2005). *Parent engagement and leadership (No. 134)*. Saskatoon, SK: Dr. Stirling McDowell Foundation for Research into Teaching.
- Salas, E., Wildman, J. L., & Piccolo, R. F. (2009). Using simulation-based training to enhance management education. *Academy of Management Learning & Education*, 8(4), 559-573.
- Sally, G. (2016). *How to be a consultant*. Oakland, CA: Berrett-Koehler.
- Sampson, R. J., & Laub, J. H. (2003). Crime and deviance in the life course. *Annual Review of Sociology*, 18, 312.
- Satir, V. (1991). *The Satir model family therapy and beyond*. Palo Alto, CA: Science and Behavior Books.
- Seden, J. (2008). Creative connections: Parenting capacity, reading with children and practitioner assessment and intervention. *Child and Family Social Work*, 13(2), 133-143.
- Seginer, R. (2006). Parents' educational involvement: A developmental ecological perspective. *Parenting: Science and Practice*, 6(1), 14-48.
- Slater, E. J., & Haber, J. D. (1984). Adolescent adjustment following divorce as a function of familial conflict. *Journal of Consulting and Clinical Psychology*, 52(5), 920-921.
- Spillane-Grieco, E. (2000). Cognitive-behavioral family therapy with a family in high-conflict divorce: A case study. *Clinical Social Work Journal*, 28, 105-119.

- Stevens, J. (1992). *Applied multivariate statistics for the social sciences* (2nd ed.). Mahwah, NJ: Lawrence Erlbaum Associates.
- Stevens, J. (1996). *Applied multivariate statistics for the social sciences* (3rd ed.). Mahwah, NJ: Lawrence Erlbaum Associates.
- Tabachnick, B. G. & Fidell, L. S. (2001). *Using multivariate statistics*. Boston: Allyn and Bacon.
- Tabachnick, B. G., & Fidell, L. S. (2007). *Using multivariate statistics* (6th ed.). Boston: Allyn and Bacon.
- Tanabe, J. P. (1997). Stages of moral development and the family. *Journal of Unification Studies, 1*, 109-126.
- Varcarolis, E. M., & Halter, M. J. (2010). *Foundations of psychiatric mental health nursing: A clinical approach* (6th ed.). Missouri: Saunders.
- Wachrasin, C., Barnard, K., & Spieker, S. J. (2003). Factors affecting toddler cognitive development in low-income families Implications for practitioners. *Infant and Young Children, 16*(2), 175-181.
- World Health Organization. (1999). *Adolescent psychology*. Retrieved from http://en.wikipedia.org/wiki/Adolescent_psychology
- Zhang, Y., Fang, Y., Wei, K. K., Ramsey, E., McCole, P., & Chen, H. (2011). Repurchase intention in B2C e-commerce: A relationship quality perspective. *Information and Management, 48*, 192-200.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิในการตรวจเครื่องมือการวิจัย

รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิ

รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิตรวจแบบวัดคุณภาพพ่อแม่ที่มีบุตรวัยรุ่นและรูปแบบการศึกษาครอปครัวเชิงผสมผสานเทคนิควิธีเพื่อเสริมสร้างคุณภาพพ่อแม่ที่มีบุตรวัยรุ่น

1. นายแพทย์เวทิส ประทุมศรี หัวหน้ากลุ่มงานจิตเวช โรงพยาบาลพุทธโสธร
2. รองศาสตราจารย์ ดร.พัชรภรณ์ ศรีสวัสดิ์ หัวหน้าภาควิชาแนะแนวและจิตวิทยา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
3. รองศาสตราจารย์ ดร.สกล วรเจริญศรี อาจารย์ประจำภาควิชาแนะแนวและจิตวิทยา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
4. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จิตรา คุณภูเมธา ศูนย์พัฒนาศักยภาพมนุษย์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
5. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วินัส ภัคคีนรา รองคณบดีฝ่ายบริหารและประกันคุณภาพ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย

ภาคผนวก ข
หนังสือขอความอนุเคราะห์

ที่ อว ๘๑๑๘/๕๗๑

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา
๑๖๙ ถ.สิงหนครบางแสน ต.แสนสุข
อ.เมือง จ.ชลบุรี ๒๐๑๓๑

๑ พฤษภาคม ๒๕๖๓

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ในการตรวจสอบความเที่ยงตรงของเครื่องมือเพื่อการวิจัย

เรียน ผู้อำนวยการโรงพยาบาลพุทธโสธร

สิ่งที่ส่งมาด้วย เค้าโครงย่อวิทยานิพนธ์ และเครื่องมือเพื่อการวิจัย จำนวน ๑ ชุด

ด้วย นางสาวนางสาวกอบบุญ พึ่งประดิษฐ์ นิสิตระดับบัณฑิตศึกษา หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาการปรึกษา มหาวิทยาลัยบูรพาได้รับอนุมัติให้ทำดุษฎีนิพนธ์ เรื่อง “การเสริมสร้างคุณภาพของการเป็นพ่อแม่ที่มีบุตรวัยร่นด้วยรูปแบบการปรีครอบครัวเชิงผสมผสานเทคนิควีธี” ในความควบคุมดูแลของ รองศาสตราจารย์ ดร.เพ็ญภา กลุณภาดล ประธานกรรมการ ขณะนี้อยู่ในขั้นตอนการสร้างเครื่องมือเพื่อการวิจัย ในการนี้คณะศึกษาศาสตร์ ได้พิจารณาแล้วเห็นว่า นายแพทย์เวทิส ประทุมศรี เป็นผู้เชี่ยวชาญในเรื่องดังกล่าวเป็นอย่างดี จึงขอความอนุเคราะห์จาก นายแพทย์เวทิส ประทุมศรี ในการตรวจสอบความเที่ยงตรงของเครื่องมือเพื่อการวิจัยของนิสิตในครั้งนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคงจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เชษฐ ศรีสวัสดิ์)
รองคณบดีฝ่ายวิชาการ ปฏิบัติการแทน
คณบดีคณะศึกษาศาสตร์ ปฏิบัติการแทน
ผู้รักษาการแทนอธิการบดีมหาวิทยาลัยบูรพา

ภาควิชาวิจัยและจิตวิทยาประยุกต์

โทรศัพท์ ๐ ๓๘๑๐ ๒๐๗๖

โทรสาร ๐ ๓๘๓๙ ๑๐๔๓

ผู้วิจัยโทร. ๐๘ ๕๕๙ ๙๘๓๔

ที่ อว ๘๑๑๘/๕๗

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา
๑๖๙ ถ.ลงหาดบางแสน ต.แสนสุข
อ.เมือง จ.ชลบุรี ๒๐๑๓๑

๗ พฤษภาคม ๒๕๖๓

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์ในการตรวจสอบความเที่ยงตรงของเครื่องมือเพื่อการวิจัย

เรียน คณบดีคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

สิ่งที่ส่งมาด้วย เค้าโครงย่อคุณิพนธ์ และเครื่องมือเพื่อการวิจัย จำนวน ๑ ชุด

ด้วย นางสาวนางสาวกอบบุญ พึ่งประดิษฐ์ นิสิตระดับบัณฑิตศึกษา หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาการศึกษา มหาวิทยาลัยบูรพาได้รับอนุมัติให้ทำคุณิพนธ์ เรื่อง "การเสริมสร้างคุณภาพของการเป็นพ่อแม่ที่มีบุตรวัยร่นด้วยรูปแบบการปรีกครอบครัวเชิงผลสานเทคนิควิธิ" ในความควบคุมดูแลของ รองศาสตราจารย์ ดร.เพ็ญภา กลุณภาดล ประธานกรรมการ ขณะนี้อยู่ในขั้นตอนการสร้างเครื่องมือเพื่อการวิจัย ในการนี้คณะศึกษาศาสตร์ ได้พิจารณาแล้วเห็นว่า รองศาสตราจารย์ ดร.สกล วรเจริญศรี เป็นผู้เชี่ยวชาญในเรื่องดังกล่าวเป็นอย่างดี จึงขอความอนุเคราะห์จากรองศาสตราจารย์ ดร.สกล วรเจริญศรี ในการตรวจสอบความเที่ยงตรงของเครื่องมือเพื่อการวิจัยของนิสิตในครั้งนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคงจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เชษฐ ศิริสวัสดิ์)
รองคณบดีฝ่ายวิชาการ ปฏิบัติการแทน
คณบดีคณะศึกษาศาสตร์ ปฏิบัติการแทน
ผู้รักษาการแทนอธิการบดีมหาวิทยาลัยบูรพา

ภาควิชาวิจัยและจิตวิทยาประยุกต์

โทรศัพท์ ๐ ๓๘๑๐ ๒๐๗๖

โทรสาร ๐ ๓๘๓๙ ๑๐๔๓

ผู้วิจัยโทร. ๐๘ ๕๕๙ ๙๘๓๔

ที่ อว ๘๑๑๘/๕๕๕

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา
๑๖๙ ถ.สิงหนาทบางแสน ต.แสนสุข
อ.เมือง จ.ชลบุรี ๒๐๑๓๑

๘ พฤษภาคม ๒๕๖๓

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์ในการตรวจสอบความเที่ยงตรงของเครื่องมือเพื่อการวิจัย

เรียน คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

สิ่งที่ส่งมาด้วย ค่าโครงยอद्यุณิพนธ์ และเครื่องมือเพื่อการวิจัย จำนวน ๑ ชุด

ด้วย นางสาวกอบบุญ พึ่งประดิษฐ์ นิสิตระดับบัณฑิตศึกษา หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาการศึกษา มหาวิทยาลัยบูรพา ได้รับอนุมัติให้ทำद्यุณิพนธ์ เรื่อง “การเสริมสร้างคุณภาพของการเป็นพ่อแม่ที่มีบุตรวัยรุนด้วยรูปแบบการประกอครอบครัวเชิงผสมผสานเทคนิควีธี” ในความควบคุมดูแลของ รองศาสตราจารย์ ดร.เพ็ญภา กุลนภาดล ประธานกรรมการ ขณะนี้อยู่ในขั้นตอนการสร้างเครื่องมือเพื่อการวิจัย ในการนี้คณะศึกษาศาสตร์ ได้พิจารณาแล้วเห็นว่า ดร.จิตรา ดุษฎีเมธา เป็นผู้เชี่ยวชาญในเรื่องดังกล่าวเป็นอย่างดี จึงขอความอนุเคราะห์จาก ดร.จิตรา ดุษฎีเมธา ในการตรวจสอบความเที่ยงตรงของเครื่องมือเพื่อการวิจัยของนิสิตในครั้งนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เชษฐ ศรีสวัสดิ์)
รองคณบดีฝ่ายวิชาการ ปฏิบัติการแทน
คณบดีคณะศึกษาศาสตร์ ปฏิบัติการแทน
ผู้รักษาการแทนอธิการบดีมหาวิทยาลัยบูรพา

ภาควิชาวิจัยและจิตวิทยาประยุกต์

โทรศัพท์ ๐ ๓๘๑๐ ๒๐๗๖

โทรสาร ๐ ๓๘๓๙ ๑๐๔๓

ผู้วิจัยโทร. ๐๘ ๕๕๕ ๙๘๓๔

ที่ อว ๘๑๑๘/๖๓๓

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา
๑๖๙ ถ.สิงหนาทบางแสน ต.แสนสุข
อ.เมือง จ.ชลบุรี ๒๐๑๓๑

๕ พฤษภาคม ๒๕๖๓

เรื่อง ขอบขออนุญาตในการตรวจสอบความเที่ยงตรงของเครื่องมือเพื่อการวิจัย

เรียน คณบดีคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

สิ่งที่ส่งมาด้วย เค้าโครงย่อวิทยานิพนธ์ และเครื่องมือเพื่อการวิจัย จำนวน ๑ ชุด

ด้วย นางสาวนางสาวกอบบุญ พึ่งประดิษฐ์ นิสิตระดับบัณฑิตศึกษา หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาการศึกษา มหาวิทยาลัยบูรพาได้รับอนุมัติให้ทำดุษฎีนิพนธ์ เรื่อง “การเสริมสร้างคุณภาพของการเป็นพ่อแม่ที่มีบุตรวัยรุ่นด้วยรูปแบบการปรีกครอบครั้วเชิงผสมผสานเทคนิควิถี” ในความควบคุมดูแลของ รองศาสตราจารย์ ดร.เพ็ญภา กุลนภาดล ประธานกรรมการ ขณะนี้อยู่ในขั้นตอนการสร้างเครื่องมือเพื่อการวิจัย ในการนี้คณะศึกษาศาสตร์ ได้พิจารณาแล้วเห็นว่า ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พัชราภรณ์ ศรีสวัสดิ์ เป็นผู้เชี่ยวชาญในเรื่องดังกล่าวเป็นอย่างดี จึงขอความอนุเคราะห์จาก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พัชราภรณ์ ศรีสวัสดิ์ ในการตรวจสอบความเที่ยงตรงของเครื่องมือเพื่อการวิจัยของนิสิตในครั้งนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เชษฐ ศรีสวัสดิ์)
รองคณบดีฝ่ายวิชาการ ปฏิบัติการแทน
คณบดีคณะศึกษาศาสตร์ ปฏิบัติการแทน
ผู้รักษาการแทนอธิการบดีมหาวิทยาลัยบูรพา

ภาควิชาวิจัยและจิตวิทยาประยุกต์

โทรศัพท์ ๐ ๓๘๑๐ ๒๐๗๖

โทรสาร ๐ ๓๘๓๙ ๑๐๔๓

ผู้วิจัยโทร. ๐๘ ๕๕๕ ๙๘๓๔

ที่ อว ๘๑๑๘/๕๓๕

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา
๑๖๕ ถ.สิงหนาทบางแสน ต.แสนสุข
อ.เมือง จ.ชลบุรี ๒๐๑๓๑

๕ พฤษภาคม ๒๕๖๓

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์ในการตรวจสอบความเที่ยงตรงของเครื่องมือเพื่อการวิจัย

เรียน ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วินัส ภัคตินันธา

สิ่งที่ส่งมาด้วย เค้าโครงย่อคุษฎีนิพนธ์ และเครื่องมือเพื่อการวิจัย จำนวน ๑ ชุด

ด้วย นางสาวกอบบุญ พึ่งประดิษฐ์ นิสิตระดับบัณฑิตศึกษา หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาการปรึกษา มหาวิทยาลัยบูรพา ได้รับอนุมัติให้ทำคุษฎีนิพนธ์ เรื่อง “การเสริมสร้างคุณภาพของการเป็นพ่อแม่ที่มีบุตรวัยรุ่นด้วยรูปแบบการปรึกครอบครัวเชิงผสานเทคนิควิธี” ในความควบคุมดูแลของ รองศาสตราจารย์ ดร.เพ็ญภา กุลนภาดล ประธานกรรมการ ขณะนี้อยู่ในขั้นตอนการสร้างเครื่องมือเพื่อการวิจัย ในการนี้คณะศึกษาศาสตร์ ได้พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญในเรื่องดังกล่าวเป็นอย่างดี จึงขอความอนุเคราะห์จากท่านในการตรวจสอบความเที่ยงตรงของเครื่องมือเพื่อการวิจัยของนิสิตในครั้งนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคงจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เชษฐ ศิริสวัสดิ์)
รองคณบดีฝ่ายวิชาการ ปฏิบัติการแทน
คณบดีคณะศึกษาศาสตร์ ปฏิบัติการแทน
ผู้รักษาการแทนอธิการบดีมหาวิทยาลัยบูรพา

ภาควิชาวิจัยและจิตวิทยาประยุกต์

โทรศัพท์ ๐ ๓๘๑๐ ๒๐๗๖

โทรสาร ๐ ๓๘๓๙ ๑๐๔๓

ผู้วิจัยโทร. ๐๘ ๕๕๙ ๙๘๓๔

ภาคผนวก ค

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยและการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

- แบบวัดคุณภาพการเลี้ยงดูของพ่อแม่ที่มีบุตรวัยรุ่น
- ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแบบวัดคุณภาพการเลี้ยงดูของพ่อแม่ที่มีบุตรวัยรุ่น

แบบวัดคุณภาพการเลี้ยงดูของพ่อแม่ที่มีบุตรวัยรุ่น

คำชี้แจง

1. แบบวัดนี้ใช้ประเมินความคิด ความรู้สึกและการแสดงออกของท่านที่มีต่อบุตรวัยรุ่น
ข้อคำถามในแต่ละข้อไม่มีคำตอบถูกหรือผิด จึงขอความกรุณาให้ท่านตอบแบบวัดคุณภาพ
การเลี้ยงดูของพ่อแม่ที่มีบุตรวัยรุ่นของท่านให้ตรงกับความรู้สึก และการแสดงออกของท่าน
มากที่สุด
2. คำตอบของท่านจะเป็นประโยชน์และมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการศึกษาและการวิจัย
3. ข้อมูลที่ได้จากแบบวัดคุณภาพการเลี้ยงดูของพ่อแม่ที่มีบุตรวัยรุ่นนี้จะถือเป็นความลับ
ไม่เผยแพร่เป็นรายบุคคล จะรายงานเป็นภาพรวมเพื่อการศึกษาวิจัยเท่านั้น
4. โปรดตอบคำถามให้ครบทุกข้อ จึงจะเป็นคำตอบที่สมบูรณ์ และนำไปใช้ในการ
การประมวลผลได้ แบบวัดประกอบด้วย 2 ส่วน ดังนี้
ส่วนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคล
ส่วนที่ 2 คุณภาพการเลี้ยงดูของพ่อแม่ที่มีบุตรวัยรุ่น
ผู้วิจัยขอขอบคุณท่านที่ได้ให้ความร่วมมือในการตอบแบบวัดคุณภาพการเลี้ยงดูของ
พ่อแม่ที่มีบุตรวัยรุ่น ในครั้งนี้เป็นอย่างยิ่ง

นางสาวกอบบุญ พึ่งประดิษฐ์

นิติระดับปริญญาเอก สาขาวิชาจิตวิทยาการปรึกษา

ภาควิชาวิจัยและจิตวิทยาประยุกต์

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป เป็นข้อมูลเกี่ยวกับตัวท่านและบุตรของท่าน

(โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน หรือเติมข้อความลงในช่องว่างให้ตรงกับตัวท่าน กรุณาตอบให้ครบทุกข้อ)

1. เพศ 1) ชาย 2) หญิง
  2. อายุ ..... ปี
  3. ระดับการศึกษาสูงสุด 1) ต่ำกว่าปริญญาตรี
 2) ปริญญาตรี
 3) สูงกว่าปริญญาตรี
  4. อาชีพ 1) รับราชการ 2) รัฐวิสาหกิจ
 3) พนักงานบริษัท 4) ค้าขาย
 5) ประกอบธุรกิจส่วนตัว 6) รับจ้างทั่วไป
 7) พ่อบ้าน/แม่บ้าน 8) อื่น ๆ (ระบุ).....
  5. จังหวัดที่พักอาศัย .....
  6. รายได้ของครอบครัวต่อเดือน ..... บาท
  7. ท่านมีบุตรกี่คน อายุเท่าใด .....
- .....

ส่วนที่ 2 คุณภาพการเลี้ยงดูของพ่อแม่ที่มีบุตรวัยรุ่น

คำชี้แจง ขอให้ท่านทำเครื่องหมาย ✓ ในช่อง ความคิด ความรู้สึกและการแสดงออก ที่สอดคล้องกับตัวท่าน โดยแต่ละระดับคะแนนมีความหมายดังนี้

ระดับคะแนน 5 หมายถึง จริงที่สุด

ระดับคะแนน 4 หมายถึง จริง

ระดับคะแนน 3 หมายถึง จริงบ้างไม่จริงบ้าง

ระดับคะแนน 2 หมายถึง ไม่จริง

ระดับคะแนน 1 หมายถึง ไม่จริงที่สุด

ข้อ	ข้อความ	จริง ที่สุด	จริง	จริงบ้าง ไม่จริง บ้าง	ไม่จริง	ไม่จริง ที่สุด
1	ครอบครัวของฉันจัดสภาพแวดล้อมภายในบ้านให้เอื้อต่อการเรียนของลูก					
2	ครอบครัวของฉันแบ่งหน้าที่รับผิดชอบงานบ้านอย่างชัดเจน					
3	ฉันกำหนดตารางให้ลูกทำกิจกรรมตามความสนใจของลูก					
4	ฉันเปิดโอกาสให้ลูกมีส่วนร่วมในการตัดสินใจเรื่องต่าง ๆ ในบ้าน					
5	ฉันช่วยลูกจัดห้องนอนลูกเป็นประจำ					
6	ฉันพูดคุยกับลูกเกี่ยวกับเรื่องเพื่อนของลูกอยู่เสมอ					
7	ฉันพยายามทำตามกฎระเบียบที่ครอบครัวตกลงกันได้ ถ้าทำไม่ได้จะอธิบายให้ลูกเข้าใจเสมอ					
8	ฉันให้ความร่วมมือกับโรงเรียนในการแก้ไขพฤติกรรมของลูก					
9	ฉันติดตามข้อมูลข่าวสารของโรงเรียนตามเพจโรงเรียน ไลน์กลุ่มผู้ปกครอง					

ข้อ	ข้อความ	จริง ที่สุด	จริง	จริงบ้าง ไม่จริง บ้าง	ไม่จริง	ไม่จริง ที่สุด
10	ฉันจะชวนลูกไปด้วยกันเสมอ เมื่อต้องทำงานร่วมกับชุมชน					
11	ฉันแสดงออกถึงความรักลูกอย่างสม่ำเสมอ					
12	ฉันตอบสนองความต้องการของลูกอย่างสมเหตุสมผล					
13	ฉันพร้อมที่จะรับฟังปัญหาของลูกในทุกเรื่อง					
14	ความใกล้ชิดของครอบครัวทำให้ฉันรู้ว่าลูกต้องการอะไร					
15	ฉันภาคภูมิใจเมื่อลูกประสบความสำเร็จ					
16	ฉันเป็นที่พึ่งทางใจให้กับลูกได้ทุกเมื่อ					
17	ฉันไม่ทะเลาะกันให้ลูกเห็น					
18	ฉันคำนึงถึงความรู้สึกของลูกในทุกเรื่องราว					
19	ฉันใช้เวลาทำงานอยู่กับโลกออนไลน์มากกว่าที่จะใช้เวลากับลูก					
20	ฉันเป็นส่วนหนึ่งในชีวิตลูกเสมอไม่ว่าลูกจะโตแค่ไหนก็ตาม					
21	ฉันและคู่ชีวิตช่วยกันกระตุ้นให้ลูกรู้จักช่วยเหลือตนเอง อย่างเหมาะสม					
22	ฉันเป็นแบบอย่างที่ดีในการดำเนินชีวิตให้กับลูก					
23	เมื่อมีเวลาว่างฉันจะพาลูกไปเที่ยวเพื่อให้ลูกมีประสบการณ์ใหม่ ๆ					
24	เมื่อลูกทำผิด ฉันจะบอกให้ลูกรู้ว่าเขาทำผิด					
25	ฉันสอนให้ลูกรู้จักแก้ปัญหาเฉพาะ					
26	ฉันสนับสนุนให้ลูกเรียนรู้ในสิ่งที่ลูกชอบ					
27	ฉันกระตุ้นให้ลูกรู้จักคิดแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ด้วยตนเอง					

ข้อ	ข้อความ	จริง ที่สุด	จริง	จริงบ้าง ไม่จริง บ้าง	ไม่ จริง	ไม่จริง ที่สุด
28	ฉันพยายามสอนให้ลูกมีทักษะพื้นฐานที่จำเป็นในการดำเนินชีวิตได้					
29	ฉันจัดหาสื่ออุปกรณ์เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ของลูก					
30	ฉันให้คำปรึกษาที่ดีแก่ลูกในทุกเรื่อง					

ขอขอบคุณท่านเป็นอย่างยิ่ง

ค่าดัชนีความสอดคล้องของข้อคำถาม (IOC)
แบบวัดคุณภาพการเลี้ยงดูของพ่อแม่ที่มีบุตรวัยรุ่น

ค่าดัชนีความสอดคล้องของข้อคำถาม (IOC) ของแบบวัดคุณภาพการเลี้ยงดูของ
 พ่อแม่ที่มีบุตรวัยรุ่น

ข้อที่	คะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ					รวม	IOC	สรุป
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	คนที่ 4	คนที่ 5			
1	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้
2	-1	1	1	1	1	4	0.80	ใช้ได้
3	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้
4	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้
5	-1	1	1	1	1	4	0.80	ใช้ได้
6	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้
7	0	1	1	1	1	4	0.80	ใช้ได้
8	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้
9	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้
10	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้
11	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้
12	0	1	1	1	1	4	0.80	ใช้ได้
13	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้
14	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้
15	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้
16	0	1	1	1	1	4	0.80	ใช้ได้
17	0	1	1	0	1	3	0.60	ใช้ได้
18	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้
19	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้
20	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้
21	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้

ข้อที่	คะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ					รวม	IOC	สรุป
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	คนที่ 4	คนที่ 5			
22	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้
23	0	1	1	1	1	4	0.80	ใช้ได้
24	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้
25	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้
26	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้
27	0	1	1	1	1	4	0.80	ใช้ได้
28	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้
29	0	1	1	1	1	4	0.80	ใช้ได้
30	0	1	1	0	1	3	0.60	ใช้ได้

ผลการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ โดยการหาความเชื่อมั่นของแบบวัดคุณภาพ
การเลี้ยงดูพ่อแม่ทั้งฉบับ โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์

Cronbach's Alpha	จำนวนข้อ
.941	30

สรุป แบบทดสอบฉบับนี้ มีค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ทั้งฉบับ เท่ากับ 0.941 ซึ่งอยู่ใน
ระดับสูง

ผลการวิเคราะห์ค่าอำนาจจำแนกของแบบวัดคุณภาพการเลี้ยงดูของพ่อแม่ที่
ผู้วิจัยสร้างขึ้น จำนวน 30 ข้อ

ข้อ	r	ผลการคัดเลือก
1	.593	เลือกไว้
2	.642	เลือกไว้
3	.432	เลือกไว้
4	.600	เลือกไว้

ข้อ	r	ผลการคัดเลือก
5	.718	เลือกไว้
6	.708	เลือกไว้
7	.617	เลือกไว้
8	.514	เลือกไว้
9	.585	เลือกไว้
10	.604	เลือกไว้
11	.669	เลือกไว้
12	.678	เลือกไว้
13	.638	เลือกไว้
14	.663	เลือกไว้
15	.717	เลือกไว้
16	.615	เลือกไว้
17	.471	เลือกไว้
18	.297	เลือกไว้
19	.284	เลือกไว้
20	.515	เลือกไว้
21	.656	เลือกไว้
22	.251	เลือกไว้
23	.432	เลือกไว้
24	.569	เลือกไว้
25	.775	เลือกไว้
26	.618	เลือกไว้
27	.694	เลือกไว้
28	.698	เลือกไว้
29	.702	เลือกไว้
30	.561	เลือกไว้

ภาคผนวก ง

รูปแบบการปรึกษารอบครัวเชิงผสมผสานเทคนิควิธีเพื่อเสริมสร้าง
คุณภาพการเลี้ยงดูของพ่อแม่ที่มีบุตรวัยรุ่น

รูปแบบการศึกษารอบครัวเชิงผสมผสานเทคนิควิธี เพื่อเสริมสร้างคุณภาพการเลี้ยงดูของพ่อแม่ที่มีบุตรวัยรุ่น

หลักการและแนวคิดของรูปแบบการให้การศึกษารอบครัวผสมผสานเทคนิควิธี

ผู้วิจัยได้สังเคราะห์รูปแบบการศึกษารอบครัวเชิงผสมผสานเทคนิควิธี (Technical eclectic) เป็นวิธีบูรณาการที่เน้นใช้เทคนิควิธีจากทฤษฎีการศึกษารอบครัวที่เด่นในการปฏิบัติ เพื่อให้พ่อและแม่ผู้รับการปรึกษาเกิดความเข้าใจตนเอง เข้าใจปัญหา ได้ความรู้และทางเลือกในการแก้ปัญหานั้นอย่างเพียงพอ มีสภาพอารมณ์และจิตใจที่พร้อมจะคิดและตัดสินใจด้วยตัวเอง และมีความสอดคล้องกับ การเสริมสร้างคุณภาพพ่อแม่ใน 3 องค์ประกอบ ได้แก่ การมีส่วนร่วมของพ่อแม่ ความผูกพันระหว่างพ่อแม่และบุตร และศักยภาพความเป็นพ่อแม่

รูปแบบการให้การศึกษารอบครัวเชิงผสมผสานเทคนิควิธีมีวัตถุประสงค์เพื่อเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมแต่ละบุคคล ปรับปรุงกระบวนการตัดสินใจ ส่งเสริมศักยภาพและพัฒนาความสามารถของพ่อแม่ที่มีบุตรวัยรุ่น ตลอดจนการสร้างสัมพันธภาพระหว่างบุคคลและภายในครอบครัว ในงานวิจัยนี้ผู้วิจัยได้พัฒนารูปแบบในการให้การศึกษารอบครัวเป็น 2 โปรแกรม ได้แก่

1. โปรแกรมการศึกษารอบครัวเชิงผสมผสานเทคนิควิธี เพื่อเสริมสร้างคุณภาพการเลี้ยงดูของพ่อแม่ที่มีบุตรวัยรุ่น ผู้วิจัยได้พัฒนาโปรแกรมการศึกษารอบครัวเชิงผสมผสานเทคนิควิธี โดยใช้เทคนิคต่าง ๆ จากทฤษฎีการศึกษารอบครัว ดังนี้ เทคนิคการสังเกตและการตั้งคำถาม เทคนิคการทำแผนที่ครอบครัว เทคนิคการเข้าร่วมเพื่อเป็นส่วนหนึ่งของครอบครัว เทคนิคการแสดงบทบาท เทคนิคการสร้างขอบเขต เทคนิคการศึกษารอบครัว เทคนิคการสอน เทคนิคการเสริมแรงทางบวก เทคนิคมอบหมายการบ้าน เทคนิคการสนทนา เทคนิคการใช้คำถามเพื่อเปลี่ยนกรอบความคิด เทคนิคการใช้คำถามบอกระดับ และดำเนินการให้การปรึกษาแบบพบหน้ากัน (Face to face) ผู้วิจัยจะให้การศึกษาทั้งพ่อและแม่ที่มีบุตรวัยรุ่น จำนวน 8 ครอบครัว โดยดำเนินการปรึกษารายครอบครัว โดยการปรึกษารายครอบครัว สัปดาห์ละ 2 ครั้ง ครั้งละ 60 นาที จำนวน 12 ครั้งต่อครอบครัว รวมทั้งสิ้น 6 สัปดาห์ มีขั้นตอนการศึกษารอบครัวเพื่อเสริมสร้างคุณภาพการเป็นพ่อแม่ที่มีบุตรวัยรุ่น 3 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นเริ่มต้น ขั้นดำเนินการ และขั้นยุติ ดำเนินการปรึกษา

2. โปรแกรมการปรึกษากลุ่มครอบครัวเชิงผสมผสานเทคนิค ผู้วิจัยเป็นผู้ดำเนินการให้การปรึกษากลุ่มครอบครัว ซึ่งเป็นรูปแบบหนึ่งในการปรึกษาเชิงจิตวิทยาแบบกลุ่ม (Family group counseling) เป็นกระบวนการที่สมาชิกในครอบครัว พัฒนาสัมพันธภาพระหว่างบุคคล โดยมีผู้นำกลุ่มทำหน้าที่เอื้ออำนวยให้สมาชิกเกิดการเรียนรู้ ภายใต้บรรยากาศแห่งการยอมรับ อ่อน มีความไว้วางใจและเข้าใจกันและกัน โดยเปิดโอกาสให้สมาชิกกลุ่มแสดงความรู้สึก ทศนะของตน

กล้าที่จะเผชิญกับปัญหาที่เกิดขึ้น และค้นหาสิ่งที่เป็นประเด็นข้อขัดแย้งของตน เพื่อการเข้าใจตนเองอันจะเป็นแนวสู่การเพิ่มศักยภาพและมีพลังในการแก้ไขปัญหา มีความรู้สึกเป็นอันหนึ่งอันเดียวกับกลุ่ม เรียนรู้ที่จะช่วยเหลือซึ่งกันและกันภายในกลุ่มเพื่อนำ มาประยุกต์ใช้ในชีวิตของตนเองหรือครอบครัวตนเองต่อไป ผู้วิจัยกำหนดครอบครัวที่เข้าโปรแกรม จำนวน 8 ครอบครัว (16 คน) ใช้เวลาการจัดโปรแกรมการปรึกษารอบครัวเชิงผสมผสานเทคนิควิธี ร่วมกับกระบวนการอบรมเชิงปฏิบัติการจำนวน 2 วัน วันละ 6 ชั่วโมง รวมเป็น 12 ชั่วโมง

สรุปเทคนิคของทฤษฎีการปรึกษาและเทคนิควิธีต่าง ๆ ทางด้านจิตวิทยาเพื่อนำมาใช้ในการปรึกษารอบครัวเชิงผสมผสานเทคนิควิธีเพื่อเสริมสร้างคุณภาพการเลี้ยงดูของพ่อแม่ที่มีบุตรวัยรุ่น

ครั้งที่	เรื่อง	วัตถุประสงค์	เทคนิค/ ทักษะที่ใช้	สื่อ/ ใบงาน/ อุปกรณ์
1	ปฐมนิเทศและสร้างสัมพันธภาพ (60 นาที)	1. เพื่อสร้างสัมพันธภาพระหว่างผู้วิจัยกับพ่อแม่ที่เข้าร่วมวิจัย 2. เพื่อให้พ่อแม่ที่เข้าร่วมวิจัยเข้าใจถึงข้อตกลงเบื้องต้น วัน เวลา และสถานที่ในการปรึกษา	- เทคนิคการเข้าร่วมเป็นส่วนหนึ่งของครอบครัว - เทคนิคการสัมภาษณ์ครอบครัว - เทคนิคคำถามเวียน - เทคนิคสร้างความสัมพันธ์แบบตัวต่อตัว <u>ทักษะ</u> ทักษะเบื้องต้นในการให้การปรึกษา	1. ปากกา 2. ใบยินยอมเข้าร่วมการวิจัย 3. Mind card 4. แบบบันทึกประสบการณ์ การให้การปรึกษารอบครัวครั้งที่ 1
2	รักษาสัมพันธภาพและสำรวจการเลี้ยงดูบุตรวัยรุ่นของพ่อแม่ (60 นาที)	1. เพื่อพัฒนาสัมพันธภาพอย่างต่อเนื่องจากครั้งที่ 1 ระหว่างผู้วิจัยกับพ่อแม่ที่เข้าร่วมวิจัย 2. เพื่อสำรวจการเลี้ยงดูบุตรวัยรุ่นของพ่อแม่ที่เข้าร่วมวิจัย	- เทคนิคการสังเกตและตั้งคำถาม - เทคนิคการให้ข้อมูลย้อนกลับ - เทคนิคการทำสัญญา - เทคนิคการเสริมแรงทางบวกของการปรึกษารอบครัวทฤษฎีพฤติกรรมนิยม <u>ทักษะ</u> ทักษะเบื้องต้นในการให้การปรึกษา	1. ปากกา 2. กระดาษ 3. หมุดติดบอร์ด 4. บอร์ด 5. แบบบันทึกประสบการณ์ การให้การปรึกษารอบครัวครั้งที่ 2

ครั้งที่	เรื่อง	วัตถุประสงค์	เทคนิค/ ทักษะที่ใช้	สื่อ/ ใบบงาน/ อุปกรณ์
3	การเรียนรู้ตนเอง ด้านการมีส่วนร่วม (60 นาที)	1. เพื่อให้พ่อและแม่ เรียนรู้และตระหนักใน การมีส่วนร่วมในการเลี้ยง ดูบุตรวัยรุ่นของตนเอง 2. เพื่อให้พ่อและแม่เรียนรู้ และมีส่วนร่วมในการ เลี้ยงดูบุตรวัยรุ่นร่วมกัน	- เทคนิคการสังเกตและ การตั้งคำถาม - เทคนิคการให้ข้อมูล ย้อนกลับ - เทคนิคการสร้างขอบเขต - เทคนิคการมองมุมใหม่ - การเสริมแรงทางบวก <u>ทักษะ</u> ทักษะเบื้องต้นในการให้ การศึกษา	1. ตุ๊กตารูปคน จำนวน 2 ชุด แต่ละ ชุดประกอบด้วย ตุ๊กตา 3 ตัว 2. กระดาษ 3. ปากกา 4. เชือก 5. แบบบันทึก ประสบการณ์ การให้การศึกษา ครอบครัวครั้งที่ 3
4	การสร้างขอบเขต ของการเลี้ยงดูบุตร (60 นาที)	1. เพื่อให้พ่อและแม่ ตระหนักถึงการเลี้ยงดู บุตรอย่างมีขอบเขตและ เหมาะสมตามวัยของบุตร 2. เพื่อให้พ่อและแม่ มีทักษะในการสื่อสาร เพื่อให้เกิดความเข้าใจ ในบุตรวัยรุ่น	- เทคนิคการสำรวจ - เทคนิคการสอน - เทคนิคเปลี่ยนบทบาท <u>ทักษะ</u> ทักษะเบื้องต้นในการให้ การศึกษา	1. ปากกา 2. แบบบันทึก ประสบการณ์ การให้การศึกษา ครอบครัว ครั้งที่ 4
5	การมีส่วนร่วมกับ โรงเรียนใน การเลี้ยงดูบุตร (60 นาที)	1. เพื่อให้พ่อแม่เรียนรู้ การมีส่วนร่วมกับ โรงเรียนในการเลี้ยงดู บุตรได้อย่างเหมาะสม 2. เพื่อให้พ่อแม่สามารถ นำข้อมูลที่ได้จาก โรงเรียนมาส่งเสริมใน เรียนและพฤติกรรม ของบุตรเป็นไปตาม ทิศทางที่เหมาะสม	- เทคนิคการชี้แนะ - เทคนิคทำที่สื่อสาร - เทคนิคการสังเกตและตั้ง คำถาม - เทคนิคการใช้คำถามเวียน <u>ทักษะ</u> ทักษะเบื้องต้นในการให้ การศึกษา	1. ปากกา 2. กระดาษ 3. แบบบันทึก ประสบการณ์ การให้ การศึกษา ครอบครัว ครั้งที่ 5

ครั้งที่	เรื่อง	วัตถุประสงค์	เทคนิค/ ทักษะที่ใช้	สื่อ/ ใบงาน/ อุปกรณ์
6	ความผูกพันของฉัน และเธอและลูก ของเรา (60 นาที)	1. เพื่อให้พ่อแม่ ตระหนักถึงความผูกพัน ระหว่างกัน และเรียนรู้ การแสดงออกถึงความ รักความห่วงใยที่มีต่อกัน 2. เพื่อให้พ่อแม่ตระหนัก ถึงความผูกพันที่มีต่อ บุตรและเรียนรู้ การแสดงออกถึง ความรัก ความห่วงใยที่มี ต่อบุตรวัยรุ่น	- เทคนิคคำถามปลายเปิด - เทคนิคการเปิดเผยตนเอง - เทคนิคการสอน ของทฤษฎี ครอบครัวพฤติกรรมนิยม - เทคนิคการปรับ โครงสร้าง <u>ทักษะ</u> ทักษะเบื้องต้นในการให้ การศึกษา	1. กระดาษ A4 2. ดินสอ 2B 3. ยางลบ 4. แบบบันทึก ประสบการณ์ การให้การศึกษา ครอบครัว ครั้งที่ 6
7	ผูกใจให้สุข (1) (60 นาที)	1. เพื่อให้พ่อแม่เรียนรู้ การแสดงออกด้าน ความรัก ความผูกพันที่มี ต่อบุตรวัยรุ่น ได้อย่าง เหมาะสม 2. เพื่อให้พ่อแม่ ตอบสนองความต้องการ ของบุตรวัยรุ่น ได้อย่าง สมเหตุสมผล	- เทคนิคการตอบแบบสำรวจ - เทคนิคการสอนฝึกทักษะ การเป็นพ่อแม่แบบ พฤติกรรมนิยม - เทคนิคการให้ข้อมูล ย้อนกลับ <u>ทักษะ</u> ทักษะเบื้องต้นในการให้ การศึกษา	1. เชือกฟาง 2. ใบงาน “ฉันเป็น พ่อแม่แบบไหน” 3. ดินสอ 4. ยางลบ 5. แบบบันทึก ประสบการณ์การ ให้การศึกษา ครอบครัว ครั้งที่ 7
8	ผูกใจให้สุข (2) (60 นาที)	1. เพื่อให้พ่อแม่เรียนรู้ การแสดงความรัก ความ เข้าใจเมื่อได้ทำกิจกรรม ร่วมกันในครอบครัว 2. เพื่อให้พ่อแม่ ตระหนักการใช้เวลา ร่วมกันกับบุตรอย่างมี คุณภาพ	- เทคนิคการสังเกตและตั้ง คำถามของทฤษฎีครอบครัว โครงสร้างครอบครัว - เทคนิคการใช้คำถามเวียน เทคนิคการสร้างความร่วมมือ นิยม <u>ทักษะ</u> ทักษะเบื้องต้นในการให้ การศึกษา	1. ปากกา 2. แบบบันทึก ประสบการณ์การ ศึกษา ครั้งที่ 8

ครั้งที่	เรื่อง	วัตถุประสงค์	เทคนิค/ ทักษะที่ใช้	สื่อ/ ใบงาน/ อุปกรณ์
9	กฎ กติกา มารยาท กับคุณลักษณะพ่อแม่ (60 นาที)	1. เพื่อให้พ่อแม่ร่วมกันสร้างกฎเกณฑ์ในบ้านให้สมาชิกในครอบครัวได้ปฏิบัติด้วยความเข้าใจ พัฒนาการของบุตรวัยรุ่น	- เทคนิคการสำรวจ - เทคนิค เปลี่ยนบทสนทนา <u>ทักษะ</u> ทักษะเบื้องต้นในการให้การปรึกษา	1. ปากกา 2. บอร์ด จำนวน 2 ชุด 3. กระดาษสี 4. หมุดสำหรับติดบอร์ด 5. แบบบันทึก ประสพการณ์ การให้การปรึกษารอบครัว ครั้งที่ 9
10	การพัฒนาศักยภาพความเป็นพ่อแม่ในการเป็นที่ปรึกษาที่ดี (60 นาที)	1. เพื่อให้พ่อแม่ที่เข้าร่วมวิจัยสามารถเป็นที่ปรึกษาที่ดีและสามารถเสริมสร้างทักษะชีวิตแก่บุตรวัยรุ่นได้	- เทคนิคการสำรวจ - เทคนิคการสอน - เทคนิคเปลี่ยนบทสนทนา - เทคนิคการเสริมแรง <u>ทักษะ</u> ทักษะเบื้องต้นในการให้การปรึกษา	1. ปากกา 2. ภาพห้องที่มีอุปกรณ์ที่วางไว้เป็นเหตุการณ์ที่ต่อเนื่องสัมพันธ์กัน 3. แบบบันทึก ประสพการณ์ การปรึกษา ครั้งที่ 10
11	การพัฒนาสู่การเป็นพ่อแม่ที่มีศักยภาพ (60 นาที)	1. เพื่อให้พ่อแม่ที่เข้าร่วมวิจัยความเข้าใจถึงศักยภาพตนเอง	- เทคนิคการผ่อนคลายร่วม - เทคนิคคำถามปฎิหาริย์ - เทคนิคการสร้างมุมมองใหม่ <u>ทักษะ</u> ทักษะเบื้องต้นในการให้การปรึกษา	1. ปากกา 2. ใบงาน “ครอบครัวของฉันในอนาคต” 3. แบบบันทึก ประสพการณ์การปรึกษา ครั้งที่ 11
12	ยุติการให้การปรึกษา (60 นาที)	1. เพื่อให้พ่อแม่ที่เข้าร่วมวิจัยร่วมกันทบทวนความรู้ที่ได้รับจากการเข้าร่วมการปรึกษา 2. เพื่อให้พ่อแม่ที่เข้าร่วมวิจัยสามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ใน	- เทคนิคการฟัง/ การใช้คำถามปลายเปิดและปลายปิด - เทคนิคการสะท้อนความรู้สึก - เทคนิคการให้กำลังใจ - เทคนิคการทำความกระจ่าง	1. ปากกา 2. ใบงาน “การก้าวสู่การเป็นพ่อแม่ที่มีศักยภาพ” 3. แบบบันทึก ประสพการณ์ การปรึกษา ครั้งที่ 12

ครั้งที่	เรื่อง	วัตถุประสงค์	เทคนิค/ ทักษะที่ใช้	สื่อ/ ใบบงาน/ อุปกรณ์
		การดำเนินชีวิตประจำวัน 3. เพื่อประเมินผล ภายหลังการให้การ ปรึกษา และยุติการให้ การปรึกษา	ของการยุติและการประเมิน ค่า ทักษะเบื้องต้นในการให้ การปรึกษา	

**รายละเอียดโปรแกรมการปรึกษารอบครัวเชิงผานเทคนิควิธี
เพื่อเสริมสร้างคุณภาพการเลี้ยงดูของพ่อแม่ที่มีบุตรวัยรุ่น
ครั้งที่ 1**

เรื่อง ปฐมนิเทศและการสร้างสัมพันธภาพ

เวลา 60 นาที

วัตถุประสงค์

1. เพื่อสร้างสัมพันธภาพระหว่างผู้วิจัยกับพ่อแม่ที่เข้าร่วมวิจัย
2. เพื่อชี้แจงวัตถุประสงค์ วิธีการ ขั้นตอน กติกาของการให้การปรึกษากับพ่อแม่ที่เข้าร่วมวิจัย

แนวคิดสำคัญ (Key concepts)

การปฐมนิเทศเป็นขั้นตอนการสร้างสัมพันธภาพระหว่างผู้วิจัยกับพ่อแม่ที่เข้าร่วมการวิจัยในการพบกันครั้งแรกมีความสำคัญในการเปิดใจ ทำความรู้จักและสร้างความคุ้นเคยต่อกัน เน้นการสื่อสารสองทางเพื่อเป็นการสร้างความเข้าใจให้ตรงกันระหว่างผู้วิจัยและพ่อแม่ที่เข้าร่วมวิจัย ดังนั้นผู้วิจัยต้องสร้างบรรยากาศที่เป็นกันเองกับพ่อแม่ที่เข้าร่วมวิจัยให้เกิดสัมพันธภาพที่ดีเกิดความไว้วางใจ กล่าวที่จะเปิดเผยเรื่องราวตนเอง ตลอดจนชี้แจงให้พ่อแม่ที่เข้าร่วมวิจัย เข้าใจ วัตถุประสงค์ วิธีการ ขั้นตอน กติกาของการให้การปรึกษา บทบาทหน้าที่ของผู้วิจัยและพ่อแม่ที่เข้าร่วมวิจัยที่สำคัญคือเน้นเรื่องการรักษาความลับในการเข้าร่วมวิจัยในทุกครั้ง (สุพิชฌาย์ เพ็ชรสดีใส, 2558)

ในการปฐมนิเทศ ผู้วิจัยเลือกใช้ทักษะพื้นฐานการให้การปรึกษา เช่น การฟัง การใช้คำถามปลายเปิด การสะท้อนความรู้สึก การสรุปความ การรักษาความลับ การอธิบายโดยตรง เป็นต้น โดยผู้วิจัยจะใช้เทคนิคการเข้าร่วมเป็นส่วนหนึ่งของครอบครัว (Joining) เพื่อให้ได้เรียนรู้ซึ่งกันและกัน และเป็นการสร้างสัมพันธภาพ ระหว่างพ่อแม่กับผู้วิจัย เทคนิคการสัมภาษณ์ครอบครัว (Family Interview) เทคนิคการสังเกตและตั้งคำถามของทฤษฎีครอบครัวโครงสร้างครอบครัว เทคนิคการใช้คำถามเวียนเพื่อศึกษาสัมพันธภาพ ภายในครอบครัวของพ่อแม่ที่เข้าร่วมวิจัย

สื่อ/ ใบบาง/ อุปกรณ์

1. ปากกา
2. ใบยินยอมเข้าร่วมการวิจัย

3. Mind card

- การ์ดสีต่าง ๆ
- การ์ดคำว่า ความรัก
- การ์ดคำว่า ความเศร้า
- การ์ดคำว่า ความหวัง

4. แบบบันทึกประสบการณ์การให้การศึกษาครอบครัว ครั้งที่ 1

วิธีดำเนินการ

ขั้นเริ่มต้น

1. ผู้วิจัยกล่าวทักทาย แนะนำตนเอง พูดคุยเพื่อสร้างบรรยากาศให้รู้สึกผ่อนคลายเป็นกันเอง และผู้วิจัยให้พ่อแม่ที่เข้าร่วมวิจัยแนะนำตนเอง โดยผู้วิจัยใช้ทักษะเบื้องต้นในการให้การปรึกษาครอบครัว

2. ผู้วิจัยชี้แจงวัตถุประสงค์ รายละเอียดในการเข้ารับการศึกษา ได้แก่ จำนวนครั้ง วัน เวลา และสถานที่ และสร้างข้อตกลงร่วมกัน เพื่อให้การกระบวนการปรึกษาเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และเน้นเรื่องการรักษาความลับ ทั้งนี้เพื่อให้พ่อแม่ที่เข้าร่วมวิจัยเกิดความไว้วางใจ และผู้วิจัยขออนุญาตผู้รับการศึกษาในการเก็บภาพและบันทึกเสียง ตลอดระยะเวลาที่มาพบกัน ตั้งแต่ครั้งที่ 1 ถึง ครั้งที่ 12 การยุติการให้การศึกษา

3. ผู้วิจัยให้พ่อแม่ที่เข้าร่วมวิจัยได้ซักถามข้อสงสัย

ขั้นดำเนินการ

1. ผู้วิจัยสนทนากับพ่อแม่ที่เข้าร่วมวิจัย โดยใช้เทคนิคการเข้าร่วมและปรองดอง (Joining) เพื่อสร้างสัมพันธภาพกับพ่อแม่ที่เข้าร่วมวิจัย และเรียนรู้ที่จะทำความเข้าใจกับครอบครัว กฎเกณฑ์ เพื่อให้ทราบถึงความสัมพันธ์ของสมาชิกแต่ละคน เพื่อให้สามารถเข้าร่วมเป็นส่วนหนึ่งของครอบครัวได้

2. ผู้วิจัยใช้เทคนิคคำถามเวียนเพื่อให้พ่อแม่ที่เข้าร่วมวิจัย ได้รู้จักตนเองและเปิดใจในเรื่องส่วนตัวของกันและกัน ผู้วิจัยสร้างสัมพันธภาพและสร้างความคุ้นเคยกับพ่อแม่ผ่าน Mind card โดยผู้วิจัยวางการ์ดคำ แล้วให้พ่อแม่ที่เข้าร่วมวิจัยเลือกหยิบและอธิบายว่าการ์ดคำ ๆ นั้น มีความเกี่ยวข้องกับบุตร หรือครอบครัวอย่างไร เช่น สีฟ้า เกี่ยวข้องอย่างไรกับครอบครัวคุณ ผู้วิจัยจะใช้เทคนิคการเข้าร่วมเป็นส่วนหนึ่งของครอบครัว (Joining) เพื่อให้ได้เรียนรู้ซึ่งกันและกัน และเป็นการสร้างสัมพันธภาพ ระหว่างพ่อแม่กับผู้วิจัย เทคนิคการสัมภาษณ์ครอบครัว (Family interview)

ในขั้นตอนนี้ผู้วิจัยใช้ทักษะการปรึกษาเบื้องต้น ดังนี้ การฟังอย่างตั้งใจ การสะท้อนความรู้สึก และการใช้คำถามปลายเปิด เพื่อกระตุ้นให้พ่อแม่ที่เข้าร่วมวิจัยเล่าเรื่องราวได้อย่างต่อเนื่อง

3. ผู้วิจัยให้พ่อแม่ที่เข้าร่วมวิจัยช่วยกันสรุปสิ่งที่ได้จาก Mind card ให้พ่อแม่ได้พูดคุยกัน ได้ระลึกถึงความรัก ความผูกพันที่มีต่อกัน โดยใช้เทคนิค การสร้างความสัมพันธ์แบบตัวต่อตัว (Person to person) เพื่อให้พ่อแม่ที่เข้าร่วมวิจัยได้สำรวจความคิด ความรู้สึก และทบทวนสิ่งที่ได้เรียนรู้ซึ่งกันและกัน จากนั้นสรุปประเด็นและสะท้อนความคิดเห็นในมุมมองที่พ่อแม่ที่เข้าร่วมวิจัย มีมุมมองที่ต่างกัน

ขั้นยุติ

1. ผู้วิจัยให้พ่อแม่ที่เข้าร่วมวิจัยช่วยกันสรุปประเด็นดังนี้ วัตถุประสงค์ บทบาท ข้อตกลง เบื้องต้น ระยะเวลา สถานที่ในการเข้ารับการศึกษา
2. ผู้วิจัยเปิดโอกาสให้พ่อแม่ที่เข้าร่วมวิจัยได้ซักถามข้อสงสัยเพิ่มเติม เพื่อให้เกิดการรับรู้และความเข้าใจที่ตรงกัน
3. ผู้วิจัยให้พ่อแม่ที่เข้าร่วมวิจัยนำสิ่งที่ป็นสัญลักษณ์ตัวแทนของสมาชิกในครอบครัว มาคนละ 2 ชิ้น และนัดหมายวัน เวลา และ สถานที่ในการให้การศึกษาครั้งต่อไป
4. ผู้วิจัยแจกแบบบันทึกประสบการณ์การศึกษา ครั้งที่ 1

การประเมินผล

1. ผู้วิจัยสังเกตพฤติกรรม คำพูด น้ำเสียง ความรู้สึกและการมีส่วนร่วมของพ่อแม่ที่เข้าร่วมวิจัย การแสดงออก ตลอดจนความสนใจ ความกระตือรือร้นและการให้ความร่วมมือ
2. ผู้วิจัยสังเกตจากการที่พ่อแม่ที่เข้าร่วมวิจัยสรุปผลที่ได้จากการทำแบบบันทึก ประสบการณ์การศึกษาครั้งที่ 1

แบบบันทึกประสบการณ์การให้การปรึกษาครอบครัว ครั้งที่ .....

วันที่..... เดือน ..... พ.ศ. ....

แบบบันทึกประสบการณ์การให้การปรึกษาครอบครัว ครั้งที่ .....

จากการเข้าร่วมการให้การปรึกษาครอบครัวเชิงสหสาขาเทคนิควิธีเพื่อเสริมสร้างคุณภาพ การเลี้ยงดูของพ่อแม่ที่มีบุตรวัยรุ่น คุณได้รับประสบการณ์และการเรียนรู้อย่างไร

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

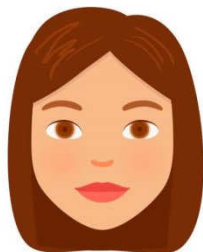
ความรู้สึกของฉันทันวันนี้เป็นอย่างไร

.....
.....
.....
.....

แบบบันทึกประสบการณ์การให้การปรึกษาครอบครัว ครั้งที่ .....

วันที่..... เดือน ..... พ.ศ. ....

แบบบันทึกประสบการณ์การให้การปรึกษาครอบครัว ครั้งที่ .....

จากการเข้าร่วมการให้การปรึกษาครอบครัวเชิงสหสาขาเทคนิควิธีเพื่อเสริมสร้างคุณภาพการเลี้ยงดูของพ่อแม่ที่มีบุตรวัยรุ่น คุณได้รับประสบการณ์และการเรียนรู้อย่างไร

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ความรู้สึกของฉันทันวันนี้เป็นอย่างไร

.....

.....

.....

.....

**รายละเอียดโปรแกรมการปรึกษารอบครัวเชิงผสมผสานเทคนิควิธี
เพื่อเสริมสร้างคุณภาพการเลี้ยงดูของพ่อแม่ที่มีบุตรวัยรุ่น
ครั้งที่ 2**

เรื่อง รักษาสัมพันธภาพ และสำรวจการเลี้ยงดูบุตรวัยรุ่นของพ่อแม่

เวลา 60 นาที

วัตถุประสงค์

1. เพื่อพัฒนาสัมพันธภาพอย่างต่อเนื่องจากครั้งที่ 1 ระหว่างผู้วิจัยกับพ่อแม่ที่เข้าร่วมวิจัย
2. เพื่อสำรวจการเลี้ยงดูบุตรวัยรุ่นของพ่อแม่ที่เข้าร่วมวิจัย

แนวคิดสำคัญ (Key concepts)

การรักษาสัมพันธภาพที่เกิดขึ้นในการให้การปรึกษานั้นเป็นสิ่งสำคัญ ผู้วิจัยจะต้องรักษาสัมพันธภาพนี้ให้คงอยู่ตลอดการปรึกษาจะส่งผลให้พ่อแม่ที่เข้าร่วมวิจัย เกิดความไว้วางใจ มีการเปิดเผยตัวตนเป็น ไปอย่างแท้จริง ยอมรับฟังความคิดเห็นของกันและกัน เชื่อมมั่นว่าสิ่งที่ตนเองพูดออกมานั้นผู้วิจัยจะเก็บรักษาความลับได้

การสำรวจปัญหานั้นจะทำให้พ่อแม่และผู้รับบริการปรึกษาสามารถตระหนักถึงความรู้สึกมุมมองของสมาชิกในครอบครัว เกิดการรับรู้ เข้าใจตนเองและเข้าใจความคิดเห็นที่แตกต่างของสมาชิกในครอบครัวได้อย่างดี สามารถนำความคิดเห็นที่แตกต่างมาสู่การปรับตัว ปรับปรุงและพัฒนาครอบครัวต่อไปได้ (เพ็ญนภา กุลนภาดล, 2560)

การให้การปรึกษาครั้งนี้ เพื่อให้พ่อแม่ที่เข้าร่วมวิจัยเข้าใจความต้องการของตนเองและการดูแลบุตรวัยรุ่นได้อย่างลงตัว ผู้วิจัยใช้เทคนิคการให้การปรึกษารอบครัวทฤษฎีโครงสร้างครอบครัว ได้แก่ เทคนิคการสังเกตและตั้งคำถาม เทคนิคการฟังอย่างตั้งใจ และเทคนิคการให้ข้อมูลย้อนกลับ (Feedback) เพื่อให้พ่อแม่ที่เข้าร่วมวิจัยเข้าใจตนเองความชัดเจนขึ้น เทคนิคการให้การปรึกษารอบครัวตามทฤษฎีพฤติกรรมนิยม ได้แก่ เทคนิคการทำสัญญา (Contracting) เทคนิคการเสริมแรงทางบวก (Positive reinforcement) เพื่อให้พ่อแม่ที่เข้าร่วมวิจัยเกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมที่ดีขึ้นอย่างต่อเนื่อง ผู้วิจัยใช้ทักษะเบื้องต้นในการให้การปรึกษา ได้แก่ ทักษะการฟัง การใช้คำถาม การสะท้อนความรู้สึก การยอมรับ การแปลความหมาย และการตีความ

สื่อ/ใบงาน/อุปกรณ์

1. ปากกา
2. กระดาษ
3. หมุดติดบอร์ด
4. บอร์ด
5. แบบบันทึกประสบการณ์การให้การศึกษาครอบครัว ครั้งที่ 2

วิธีดำเนินการ

ขั้นเริ่มต้น

1. ผู้วิจัยกล่าวทักทายและสนทนากับพ่อแม่ที่เข้าร่วมวิจัย ครั้งที่ผ่านมามีเป็นอย่างไร ด้วยสีหน้ายิ้มแย้ม ให้พ่อแม่ที่เข้าร่วมวิจัยรู้สึกผ่อนคลายเป็นกันเอง โดยผู้วิจัยใช้ทักษะเบื้องต้นในการให้การศึกษาครอบครัว
2. ผู้วิจัยชี้แจงวัตถุประสงค์การศึกษารั้งนี้พร้อมกับทบทวนข้อตกลงต่าง ๆ ในการให้การศึกษา ผู้วิจัยเน้นย้ำในเรื่องการรักษาความลับ เพื่อให้พ่อแม่เกิดความไว้วางใจ และเป็นการรักษาสัมพันธ์ที่ดีระหว่างผู้วิจัยกับพ่อแม่ที่เข้าร่วมวิจัยและผู้วิจัยขออนุญาตผู้รับการศึกษานในการเก็บภาพและบันทึกเสียง
3. ผู้วิจัยให้ผู้รับการศึกษาค้นคำถามข้อสงสัย

ขั้นดำเนินการ

1. ผู้วิจัยให้พ่อแม่และแม่หยิบสัญลักษณ์ที่สื่อความหมายถึงบุตรของตนเอง มาคนละ 2 ชิ้น และอธิบายของสิ่งนั้น เช่น รูปถ่ายของลูกที่อยู่ในโทรศัพท์มือถือ หรือในกระเป๋าตังค์ เป็นต้น ผู้วิจัยใช้เทคนิคการสังเกตและตั้งคำถาม เทคนิคการฟังอย่างตั้งใจ และเทคนิคการให้ข้อมูลย้อนกลับ เพื่อให้พ่อแม่ที่เข้าร่วมวิจัยเข้าใจตนเองความชัดเจนขึ้น
2. ผู้วิจัยพ่อแม่ที่เข้าร่วมวิจัยเขียนประเด็นการดูแลบุตรวัยรุ่นที่ผ่านมามีที่ยังตกลงกันไม่ได้ ในการเลี้ยงดูลูกตั้งแต่เล็กจนถึงปัจจุบัน คนละ 5 หัวข้อ แล้วติดที่บอร์ด ผู้วิจัยให้พ่อแม่ช่วยกันแยกประเด็นได้ว่าการเลี้ยงดูบุตรประเด็นนั้นเกี่ยวข้องกับเรื่องการมีส่วนร่วมของพ่อแม่ เกี่ยวข้องกับความผูกพัน หรือเกี่ยวข้องกับศักยภาพความเป็นพ่อแม่พ่อแม่ ผู้วิจัยใช้เทคนิคการให้ข้อมูลย้อนกลับ เพื่อให้พ่อแม่ที่เข้าร่วมวิจัยเข้าใจตนเองความชัดเจนขึ้น
3. ผู้วิจัยให้พ่อแม่ว่ามีหัวข้อใดที่เขียนตรงกันบ้าง และมีหัวข้อใดที่เขียนไม่ตรงกัน จากนั้นผู้วิจัยจะให้พ่อแม่จะร่วมกันหาข้อตกลงว่าจะแก้ไขการเลี้ยงดูลูกในประเด็นที่ไม่ตรงกันอย่างไรตามลำดับ ในขั้นตอนนี้ผู้วิจัยใช้ เทคนิคการทำสัญญา (Contracting) และเทคนิค

การเสริมแรงทางบวก (Positive reinforcement) เพื่อให้พ่อแม่ที่เข้าร่วมวิจัยเกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมที่ดีขึ้นอย่างต่อเนื่อง จากนั้นสรุปเพื่อให้พ่อแม่และแม่ที่เข้าร่วมวิจัยหาข้อตกลงร่วมกันในการดูแลบุตรวัยรุ่น ผู้วิจัยใช้ทักษะเบื้องต้นในการให้การปรึกษา ได้แก่ ทักษะการฟัง การใช้คำถาม การสะท้อนความรู้สึก การยอมรับ

ขั้นยุดิ

1. ผู้วิจัยให้พ่อแม่ที่เข้าร่วมวิจัยช่วยกันสรุปประเด็นที่ได้พูดคุยกัน ผู้วิจัยใช้เทคนิคการให้ข้อมูลย้อนกลับ (Feedback) เพื่อให้พ่อแม่ที่เข้าร่วมวิจัยเกิดความเข้าใจที่ความชัดเจนขึ้นและให้เกิดการยอมรับในความคิดเห็นที่แตกต่างของแต่ละคน
2. ผู้วิจัยเปิดโอกาสให้พ่อแม่ที่เข้าร่วมวิจัยได้ซักถามข้อสงสัยเพิ่มเติม เพื่อให้เกิดการรับรู้และความเข้าใจที่ตรงกัน
3. ผู้วิจัยนัดหมายวัน เวลา และ สถานที่ในการให้การปรึกษาครั้งต่อไป
4. ผู้วิจัยแจกแบบบันทึกประสบการณ์การปรึกษา ครั้งที่ 2

การประเมินผล

1. ผู้วิจัยสังเกตพฤติกรรม คำพูด น้ำเสียง ความรู้สึกและการมีส่วนร่วมของพ่อแม่ที่เข้าร่วมวิจัยการแสดงออก ตลอดจนความสนใจ ความกระตือรือร้นและการให้ความร่วมมือ
2. ผู้วิจัยสังเกตจากการที่พ่อแม่ที่เข้าร่วมวิจัยสรุปผลที่ได้จากแบบบันทึกประสบการณ์การปรึกษาครั้งที่ 2

แบบบันทึกประสบการณ์การให้การปรึกษาครอบครัว ครั้งที่ .....

วันที่..... เดือน ..... พ.ศ. ....

แบบบันทึกประสบการณ์การให้การปรึกษาครอบครัว ครั้งที่ .....

จากการเข้าร่วมการให้การปรึกษาครอบครัวเชิงสหสาขาเทคนิควิธีเพื่อเสริมสร้างคุณภาพการเลี้ยงดูของพ่อแม่ที่มีบุตรวัยรุ่น คุณได้รับประสบการณ์และการเรียนรู้อย่างไร

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ความรู้สึกของฉันทันวันนี้เป็นอย่างไร

.....

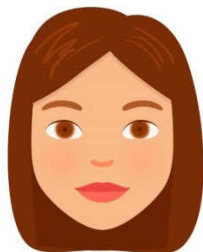
.....

.....

.....

แบบบันทึกประสบการณ์การให้การปรึกษารอบครัว ครั้งที่ .....

วันที่..... เดือน ..... พ.ศ. ....

แบบบันทึกประสบการณ์การให้การปรึกษารอบครัว ครั้งที่ .....

จากการเข้าร่วมการให้การปรึกษารอบครัวเชิงสหสาขาเทคนิควิธีเพื่อเสริมสร้างคุณภาพ
การเลี้ยงดูของพ่อแม่ที่มีบุตรวัยรุ่น คุณได้รับประสบการณ์และการเรียนรู้อย่างไร

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ความรู้สึกของฉันทันวันนี้เป็นอย่างไร

.....

.....

.....

.....

**รายละเอียดโปรแกรมการปรึกษารอบครัวเชิงผสานเทคนิควิธี
เพื่อเสริมสร้าคุณภาพการเลี้ยงดูของพ่อแม่ที่มีบุตรวัยรุ่น
ครั้งที่ 3**

เรื่อง การเรียนรู้ตนเองด้านการมีส่วนร่วม

เวลา 60 นาที

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้พ่อและแม่เรียนรู้และตระหนักในการมีส่วนร่วมในการเลี้ยงดูบุตรวัยรุ่นของตนเอง
2. เพื่อให้พ่อและแม่เรียนรู้และมีส่วนร่วมในการเลี้ยงดูบุตรวัยรุ่นร่วมกัน

แนวคิดสำคัญ (Key concepts)

การสร้างขอบเขต (Boundary formation) ของทฤษฎีการปรึกษารอบครัวโครงสร้างครอบครัว เป็นเทคนิคหนึ่งที่มีความสำคัญต่อสัมพันธภาพของสมาชิกในครอบครัว หากครอบครัวสามารถสร้างขอบเขตระหว่างกันอย่างเหมาะสมย่อมก่อให้เกิดการมีส่วนร่วมอย่างเหมาะสมด้วยเช่นกัน โดยเฉพาะความสัมพันธ์ระหว่างพ่อแม่กับบุตรวัยรุ่นเพราะบุตรวัยรุ่นเติบโตขึ้นมากเริ่มมีความคิด ความอ่านเป็นของตนเอง หากพ่อแม่เข้าไปมีส่วนร่วมในการดำเนินชีวิตของบุตรวัยรุ่นมากเกินไป หรือน้อยเกินไป หรือการแบ่งสัดส่วนความมีส่วนร่วมของพ่อแม่ไม่ตรงตามต้องการของบุตรวัยรุ่นก็อาจจะทำให้เกิดปัญหาสัมพันธภาพที่ตึงระหว่างพ่อแม่และบุตรวัยรุ่น ดังนั้นการแสดงออกหรือการเข้าไปมีส่วนร่วมในการดูแลบุตรวัยรุ่น การเรียนรู้ขอบเขตความเป็นส่วนตัวของสมาชิกแต่ละคนในครอบครัวก็จะนำมาสู่ยอมจะนำไปสู่การเสริมสร้าพัฒนาการของบุตรอย่างเหมาะสมและสร้าความสุขในครอบครัว

ในการให้การปรึกษาครั้งนี้ เพื่อให้พ่อแม่พัฒนาด้านการมีส่วนร่วมของพ่อแม่ในการเรียนรู้ขอบเขตซึ่งกันและกัน มีความยืดหยุ่นต่อการปรับเปลี่ยนเพื่อให้บุตรวัยรุ่นมีพัฒนาการตามวัยได้อย่างเหมาะสมในทุก ๆ ด้าน ผู้วิจัยใช้เทคนิคการให้การปรึกษาของทฤษฎีครอบครัวโครงสร้างครอบครัว ได้แก่ เทคนิคการสร้างขอบเขต เพื่อให้พ่อแม่เรียนรู้และตระหนักในการมีส่วนร่วมในการเลี้ยงดูบุตรวัยรุ่นของตนเอง เทคนิคการสังเกตและตั้งคำถาม เทคนิคการฟังอย่างตั้งใจ และเทคนิคการให้ข้อมูลย้อนกลับ (Feedback) เพื่อให้พ่อแม่ที่เข้าร่วมวิจัยเกิดความเข้าใจที่ความชัดเจนขึ้นและให้เกิดการยอมรับในความคิดเห็นที่แตกต่างของแต่ละคน และใช้เทคนิคการให้การปรึกษารอบครัวตามทฤษฎีพฤติกรรมนิยม ได้แก่ เทคนิคการมองมุมใหม่ (Reframing) และเทคนิคการทำสัญญา (Contracting) เพื่อให้พ่อแม่ที่เข้าร่วมวิจัยเกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม

ที่ตีขึ้นอย่างต่อเนื่อง ผู้วิจัยใช้ทักษะเบื้องต้นในการให้การปรึกษา ได้แก่ ทักษะการฟัง การใช้คำถาม การสะท้อนความรู้สึก การยอมรับ การแปลความหมาย และการตีความ

สื่อ/ใบงาน/อุปกรณ์

1. ตุ๊กตารูปคนจำนวน 2 ชุด แต่ละชุดประกอบด้วย ตุ๊กตา 3 ตัว
2. กระดาษ
3. ปากกา
4. เชือก
5. แบบบันทึกประสบการณ์การให้การปรึกษารอบครัว ครั้งที่ 3

วิธีดำเนินการ

ขั้นเริ่มต้น

1. ผู้วิจัยกล่าวทักทายพ่อแม่ที่เข้าร่วมวิจัย และพูดคุยซักถามในเรื่องทั่วไปอย่างเป็นกันเองเพื่อสร้างบรรยากาศให้พ่อแม่รู้สึกผ่อนคลาย
2. ผู้วิจัยและพ่อแม่ที่เข้าร่วมวิจัยร่วมกันทบทวนถึงการเข้าร่วมการให้การปรึกษาครั้งที่ผ่านมา

ขั้นดำเนินการ

1. ผู้วิจัยสนทนากับพ่อแม่ที่เข้าร่วมวิจัยเพื่อสร้างความไว้วางใจให้เกิดความเป็นกันเอง จากนั้นผู้วิจัยหยิบให้พ่อแม่ที่เข้าร่วมวิจัยหยิบอุปกรณ์ที่จัดให้ คือ เชือก และตุ๊กตา 3 ตัว ผู้วิจัยชี้แจงให้พ่อแม่รับทราบว่าตุ๊กตา 3 ตัว เป็นตัวแทนของพ่อ แม่ และบุตรวัยรุ่น ให้พ่อแม่วางเชือกเป็นวงกลม และวางตุ๊กตาทั้ง 3 ตัวไว้บริเวณใดของเชือกก็ได้ ให้ต่างคนต่างทำ จากนั้นผู้วิจัยใช้ทักษะเบื้องต้นในการให้การปรึกษา ได้แก่ การใช้คำถาม ทักษะการตั้งใจฟัง ให้พ่อกับแม่เล่า เช่น คุณพ่อวางตุ๊กตาอย่างไรเพราะอะไร คุณแม่วางตุ๊กตาอย่างไรเพราะอะไร ผู้วิจัยใช้เทคนิคการสังเกตและตั้งคำถาม เทคนิคการฟังอย่างตั้งใจ และเทคนิคการให้ข้อมูลย้อนกลับ (Feedback) เพื่อให้พ่อแม่ที่เข้าร่วมวิจัยเกิดความเข้าใจที่ชัดเจนขึ้นและให้เกิดการยอมรับในความคิดเห็นที่แตกต่างของแต่ละคน

2. ผู้วิจัยให้พ่อแม่ได้ทำซ้ำอีกครั้งหนึ่ง จากนั้นผู้วิจัยให้พ่อแม่ที่เข้าร่วมวิจัยเล่าที่ละคนว่าจัดเรียงแบบนี้เพราะอะไร ผู้วิจัยใช้ทักษะเบื้องต้นในการให้การปรึกษา ได้แก่ ทักษะการฟัง การใช้คำถาม การสะท้อนความรู้สึก การยอมรับ การแปลความหมาย และการตีความ ผู้วิจัยใช้เทคนิค

การสังเกตและตั้งคำถาม เพื่อให้พ่อแม่ที่เข้าร่วมวิจัยกล้าที่จะเล่าเรื่องราวและขยายความคิดได้อย่างต่อเนื่อง

3. ผู้วิจัยอธิบายให้พ่อแม่ที่เข้าร่วมวิจัยเข้าใจถึงการมีส่วนร่วมในครอบครัว พ่อสามารถบอกความต้องการให้แม่มีส่วนร่วมกับตนเองในเรื่องใดบ้าง มีส่วนร่วมกับบุตรวัยรุ่นในเรื่องใดบ้าง แม่สามารถบอกความต้องการของตนเองเช่นกัน เทคนิคการสร้างขอบเขต เพื่อให้พ่อและแม่เรียนรู้และตระหนักในการมีส่วนร่วมในการเลี้ยงดูบุตรวัยรุ่นของตนเอง จากนั้นผู้วิจัยใช้เทคนิคการเทคนิคการมองมุมใหม่ และเทคนิคการทำสัญญา มาให้พ่อและแม่ช่วยกันสร้างภาพของครอบครัวที่เกิดจากการยอมรับข้อตกลงซึ่งกันและกัน และเกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมที่ดีขึ้นอย่างต่อเนื่อง

ขั้นยุติ

1. ผู้วิจัยเปิดโอกาสให้พ่อแม่ที่เข้าร่วมวิจัยซักถาม และแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเพิ่มเติมเกี่ยวกับการให้การศึกษา และร่วมกันสรุปเกี่ยวกับประเด็นที่ได้รับการศึกษาในครั้งนี้ เพื่อให้เกิดการรับรู้และความเข้าใจที่ตรงกัน
2. ผู้วิจัยนัดหมายวัน เวลา และ สถานที่ในการให้การศึกษาครั้งต่อไป
3. ผู้วิจัยแจกแบบบันทึกประสบการณ์การศึกษา ครั้งที่ 3

การประเมินผล

1. ผู้วิจัยสังเกตพฤติกรรม คำพูด น้ำเสียง ความรู้สึกและการมีส่วนร่วมของพ่อแม่ที่เข้าร่วมวิจัยแสดงออก ตลอดจนความสนใจ ความกระตือรือร้นและการให้ความร่วมมือ
2. ผู้วิจัยสังเกตจากการที่พ่อแม่ที่เข้าร่วมวิจัยสรุปผลที่ได้จากแบบบันทึกประสบการณ์การศึกษา ครั้งที่ 3

แบบบันทึกประสบการณ์การให้การศึกษาครอบครัว ครั้งที่ .....

วันที่..... เดือน ..... พ.ศ. ....

แบบบันทึกประสบการณ์การให้การศึกษาครอบครัว ครั้งที่ .....

จากการเข้าร่วมการให้การศึกษาครอบครัวเชิงสหสานเทคนิควิธีเพื่อเสริมสร้างคุณภาพ การเลี้ยงดูของพ่อแม่ที่มีบุตรวัยรุ่น คุณได้รับประสบการณ์และการเรียนรู้อย่างไร

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ความรู้สึกของฉันทันวันนี้เป็นอย่างไร

.....

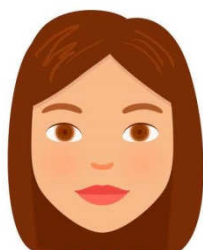
.....

.....

.....

แบบบันทึกประสบการณ์การให้การปรึกษารอบครัว ครั้งที่ .....

วันที่..... เดือน ..... พ.ศ. ....

แบบบันทึกประสบการณ์การให้การปรึกษารอบครัว ครั้งที่ .....

จากการเข้าร่วมการให้การปรึกษารอบครัวเชิงสหสาขาเทคนิควิธีเพื่อเสริมสร้างคุณภาพการเลี้ยงดูของพ่อแม่ที่มีบุตรวัยรุ่น คุณได้รับประสบการณ์และการเรียนรู้อย่างไร

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ความรู้สึกของฉันทันนี้เป็นอย่างไร

.....

.....

.....

.....

**รายละเอียดโปรแกรมการศึกษาคอร์สเชิงผสมเทคนิควิธี
เพื่อเสริมสร้างคุณภาพการเลี้ยงดูของพ่อแม่ที่มีบุตรวัยรุ่น
ครั้งที่ 4**

เรื่อง การสร้างขอบเขตของการเลี้ยงดูบุตร

เวลา 60 นาที

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้พ่อและแม่ตระหนักถึงการเลี้ยงดูบุตรอย่างมีขอบเขตและเหมาะสมตามวัยของบุตร
2. เพื่อให้พ่อและแม่มีทักษะในการสื่อสารเพื่อให้เกิดความเข้าใจในบุตรวัยรุ่น

แนวคิดสำคัญ (Key concepts)

การสร้างขอบเขต (Boundary formation) ของทฤษฎีการศึกษาคอร์สโครงสร้างครอบครัว เป็นเทคนิคหนึ่งที่มีความสำคัญต่อสัมพันธภาพของสมาชิกในครอบครัว หากครอบครัวสามารถสร้างขอบเขตระหว่างกันได้อย่างเหมาะสมย่อมก่อให้เกิดการมีส่วนร่วมอย่างเหมาะสมด้วยเช่นกัน โดยเฉพาะความสัมพันธ์ระหว่างพ่อแม่กับบุตรวัยรุ่นเพราะบุตรวัยรุ่นเติบโตขึ้นมากเริ่มมีความคิด ความอ่านเป็นของตัวเอง ซึ่งการสื่อสารภายในครอบครัวเป็นทักษะหนึ่งที่จะทำให้สมาชิกในครอบครัวเรียนรู้ขอบเขต การถ่ายทอดและบอกเล่าเรื่องราวต่าง ๆ ของตนให้สมาชิกในครอบครัวได้รับรู้เช่น เรื่องการเรียน การทำงาน เพื่อน และเรื่องในชีวิตประจำวัน ฯลฯ การสื่อสารที่ดี การใช้คำพูด น้ำเสียง ตลอดจนการสร้างความรู้สึกให้กลมกลืนกันซึ่งจะช่วยให้เกิดความร่วมมือและสัมพันธภาพที่ดีระหว่างสมาชิกในครอบครัว

ผู้วิจัยใช้เทคนิคทำที่การสื่อสาร (Communication stances) เพื่อเปิดโอกาสให้ครอบครัวได้ฝึกเรียนรู้การสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ โดยใช้ท่าทาง การแสดงออกและความรู้สึกที่สอดคล้องและสัมพันธ์กับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น เทคนิคการมองมุมใหม่ (Reframing) เพื่อให้พ่อแม่ที่เข้าร่วมวิจัยปรับเปลี่ยนมุมมองหรือปรับความคิด ของตนเองด้วยการรับรู้เหตุการณ์ใหม่ และแปลผลเหตุการณ์หรือพฤติกรรมไปในทางบวก ผู้วิจัยใช้ทักษะเบื้องต้นในการให้การศึกษา ได้แก่ ทักษะการฟัง การใช้คำถาม การสะท้อนความรู้สึก การยอมรับ การแปลความหมาย และการตีความ

สื่อ/ใบงาน/อุปกรณ์

1. ปากกา
2. แบบบันทึกประสบการณ์การให้การปรึกษารอบครัว ครั้งที่ 4

วิธีดำเนินการ

ขั้นเริ่มต้น

1. ผู้วิจัยกล่าวทักทายพ่อแม่ที่เข้าร่วมวิจัย และพูดคุยซักถามในเรื่องทั่วไปอย่างเป็นกันเองเพื่อสร้างบรรยากาศให้พ่อแม่รู้สึกผ่อนคลาย
2. ผู้วิจัยและพ่อแม่ที่เข้าร่วมวิจัยร่วมกันทบทวนถึงการเข้าร่วมการให้การปรึกษาครั้งที่ผ่านมา

ขั้นดำเนินการ

1. ผู้วิจัยสนทนากับพ่อแม่ที่เข้าร่วมวิจัยเพื่อสร้างความไว้วางใจให้เกิดความเป็นกันเอง จากนั้นผู้วิจัยใช้เทคนิคคำถามเวียน เช่น เมื่อลูกยังเล็ก อายุ 4-10 ปี คุณพ่อคุณแม่มีส่วนร่วมกับลูกในเรื่องใดบ้าง ให้พ่อและแม่ เขียนการมีส่วนร่วมของตนเอง ผู้วิจัยใช้ทักษะเบื้องต้นในการให้การปรึกษา ได้แก่ ทักษะการฟัง การใช้คำถาม ขณะนี้ลูกอายุ ..... คุณพ่อคุณแม่มีส่วนร่วมกับลูกในเรื่องใดบ้างให้พ่อและแม่ เขียนการมีส่วนร่วมของตนเอง ผู้วิจัยให้พ่อแม่เลือกประเด็นที่การมีส่วนร่วมของพ่อแม่ที่คิดว่ามากเกินไปหรือน้อยเกินไปก็ได้ จากนั้นผู้วิจัยใช้เทคนิคการมองมุมใหม่ (Reframing) เพื่อให้พ่อแม่ที่เข้าร่วมวิจัยปรับเปลี่ยนมุมมองหรือปรับความคิด ของตนเองด้วยการรับรู้เหตุการณ์ใหม่ และแปลผลเหตุการณ์หรือพฤติกรรมไปในทางบวก
2. ผู้วิจัยใช้คำถามปลายเปิดถามพ่อแม่เมื่อลูกไม่ให้ความร่วมมือ หรือให้พ่อแม่เข้าไปมีส่วนร่วมกับลูก พ่อแม่มีวิธีการแก้ไขอย่างไร พ่อและแม่มีวิธีการสื่อสารกับลูกอย่างไร ผู้วิจัยใช้เทคนิคท่าทีการสื่อสาร (Communication stances) เพื่อเปิด โอกาสให้ครอบครัวได้ฝึกเรียนรู้ การสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ โดยใช้ท่าทาง การแสดงออกและความรู้สึกที่สอดคล้องและ สัมพันธ์กับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น
3. ผู้วิจัยให้พ่อแม่ที่เข้าร่วมวิจัยยกตัวอย่างสถานการณ์ที่คิดว่าอยากปรับเปลี่ยนเรื่อง การสื่อสารในบ้านระหว่างพ่อกับแม่ และระหว่างพ่อแม่และบุตรวัยรุ่น ด้วยเทคนิคการมองมุมใหม่ เพื่อให้ปรับเปลี่ยนมุมมองหรือปรับความคิดของตนเองด้วยการรับรู้เหตุการณ์ใหม่ และมีพฤติกรรม ไปในทางบวก
4. ผู้วิจัยให้พ่อแม่ที่เข้าร่วมการวิจัยฝึกอธิบายความรู้สึกในสิ่งที่ได้สื่อสารออกไป เช่น สถานการณ์ที่ 1 บุตรทำตัวไม่ดีให้เห็น เวลาที่พ่อแม่เห็นแล้วรู้สึกอย่างไร สถานการณ์ที่ 2 พ่อแม่ดู

ว่าบุตรแรง ๆ จริง ๆ แล้ว พ่อแม่รู้สึกอย่างไร การสื่อสารนั้นตรงกับความต้องการหรือไม่ ผู้วิจัยใช้เทคนิคท่าทีการสื่อสาร (Communication stances) เพื่อเปิดโอกาสให้ครอบครัวได้ฝึกเรียนรู้การสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ โดยใช้ท่าทาง การแสดงออกและความรู้สึกที่สอดคล้องและสัมพันธ์กับเหตุการณ์ และเทคนิควันแห่งความห่วงใย (Caring day) เพื่อให้พ่อแม่ได้รับรู้ถึงความรู้สึกห่วงใยที่มีต่อบุตร

ขั้นตอน

1. ผู้วิจัยเปิด โอกาสให้พ่อแม่ที่เข้าร่วมวิจัยซักถาม และแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเพิ่มเติมเกี่ยวกับการให้การปรึกษา และร่วมกันสรุปเกี่ยวกับประเด็นที่ได้รับการปรึกษาในครั้งนี เพื่อให้เกิดการรับรู้และความเข้าใจที่ตรงกัน
2. ผู้วิจัยนัดหมายวัน เวลา และ สถานที่ในการให้การปรึกษาครั้งต่อไป
3. ผู้วิจัยแจกแบบบันทึกประสบการณ์การปรึกษา ครั้งที่ 4

การประเมินผล

1. ผู้วิจัยสังเกตพฤติกรรม คำพูด น้ำเสียง ความรู้สึกและการมีส่วนร่วมของพ่อแม่ที่เข้าร่วมวิจัยแสดงออก ตลอดจนความสนใจ ความกระตือรือร้นและการให้ความร่วมมือ
2. ผู้วิจัยสังเกตจากการที่พ่อแม่ที่เข้าร่วมวิจัยสรุปผลที่ได้จากแบบบันทึกประสบการณ์การปรึกษา ครั้งที่ 4

แบบบันทึกประสบการณ์การให้การปรึกษารอบครัว ครั้งที่ .....

วันที่..... เดือน ..... พ.ศ. ....

แบบบันทึกประสบการณ์การให้การปรึกษารอบครัว ครั้งที่ .....

จากการเข้าร่วมการให้การปรึกษารอบครัวเชิงสหสานเทคนิควิธีเพื่อเสริมสร้างคุณภาพการเลี้ยงดูของพ่อแม่ที่มีบุตรวัยรุ่น คุณได้รับประสบการณ์และการเรียนรู้อย่างไร

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ความรู้สึกของฉันทันวันนี้เป็นอย่างไร

.....

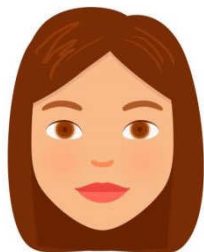
.....

.....

.....

แบบบันทึกประสบการณ์การให้การปรึกษารอบครัว ครั้งที่ .....

วันที่..... เดือน ..... พ.ศ. ....

แบบบันทึกประสบการณ์การให้การปรึกษารอบครัว ครั้งที่ .....

จากการเข้าร่วมการให้การปรึกษารอบครัวเชิงสหสานเทคนิควิธีเพื่อเสริมสร้างคุณภาพ
การเลี้ยงดูของพ่อแม่ที่มีบุตรวัยรุ่น คุณได้รับประสบการณ์และการเรียนรู้อย่างไร

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ความรู้สึกของฉันทันวันนี้เป็นอย่างไร

.....

.....

.....

.....

**รายละเอียดโปรแกรมการปรึกษารอบครัวเชิงผสานเทคนิควิธี
เพื่อเสริมสร้างคุณภาพการเลี้ยงดูของพ่อแม่ที่มีบุตรวัยรุ่น
ครั้งที่ 5**

เรื่อง การมีส่วนร่วมกับโรงเรียนในการเลี้ยงดูบุตร

เวลา 60 นาที

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้พ่อแม่เรียนรู้การมีส่วนร่วมกับโรงเรียนในการเลี้ยงดูบุตรได้อย่างเหมาะสม
2. เพื่อให้พ่อแม่สามารถนำข้อมูลที่ได้จากโรงเรียนมาส่งเสริมในเรียนและพฤติกรรมของบุตรเป็นไปตามทิศทางที่เหมาะสม

แนวคิดสำคัญ (Key concepts)

การมีส่วนร่วมของพ่อแม่กับโรงเรียน หมายถึง การมีส่วนร่วมของพ่อแม่กับครูและโรงเรียนในการสร้างสรรค์และพัฒนาเด็กให้เจริญเติบโตและพัฒนาได้เต็มศักยภาพ การที่พ่อแม่มีส่วนร่วมในเหตุการณ์ กิจกรรม หรือโครงการที่มีวัตถุประสงค์เพื่อการศึกษาหรือการเรียนรู้ให้กับบุตรของตนกับโรงเรียน เพื่อช่วยทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและพฤติกรรมของบุตรเป็นไปตามทิศทางที่เหมาะสม การที่พ่อแม่เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาก็มิได้เป็นการรับประกันว่าบุตรจะได้รับการพัฒนาให้มีความสมบูรณ์ทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ สติปัญญา และสังคม คงจะต้องคำนึงถึงการมีส่วนร่วมด้วยของพ่อแม่เข้ามามีส่วนร่วมในการส่งเสริม สนับสนุนตอบสนอง และกระตุ้นการเรียนรู้ของลูก (Hubbs-Tait, Page, Huey, Starost, Culp & Harper, 2006) และเทคนิคในการประสานงานกับครูและโรงเรียนอย่างเหมาะสมด้วย

ผู้วิจัยใช้เทคนิคของทฤษฎีครอบครัวเชิงกลยุทธ์ ได้แก่ เทคนิคการชี้แนะ (Directives) เพื่อให้พ่อแม่รับรู้ถึงความคาดหวังในสิ่งที่ต้องการของซึ่งกันและกันในการเลี้ยงดูบุตร ใช้เทคนิคท่าทีการสื่อสาร (Communication stances) เพื่อเปิดโอกาสให้ครอบครัวได้ฝึกเรียนรู้การสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ ใช้เทคนิคการสัมภาษณ์ครอบครัว (Family interview) เทคนิคการสังเกตและตั้งคำถามของทฤษฎีครอบครัวโครงสร้างครอบครัว เทคนิคการใช้คำถามเวียนเพื่อศึกษาการแสดงออกและความรู้สึกที่สอดคล้องและสัมพันธ์กับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น และเทคนิควันแห่งความห่วงใย (caring day) ของทฤษฎีครอบครัวพฤติกรรมนิยม ผู้วิจัยใช้ทักษะเบื้องต้นในการให้การปรึกษา ได้แก่ ทักษะการฟัง การใช้คำถาม การสะท้อนความรู้สึก การยอมรับ การแปลความหมาย และการตีความ

สื่อ/ใบงาน/อุปกรณ์

1. ปากกา
2. หัวใจสีชมพูเป็นความรู้สึก
3. หัวใจสีฟ้าเป็นความต้องการ
4. แบบบันทึกประสบการณ์การให้การปรึกษารอบครัว ครั้งที่ 5

วิธีดำเนินการ

ขั้นเริ่มต้น

1. ผู้วิจัยกล่าวทักทายพ่อแม่ที่เข้าร่วมวิจัย และพูดคุยซักถามในเรื่องทั่วไปอย่างเป็นกันเองเพื่อสร้างบรรยากาศให้พ่อแม่รู้สึกผ่อนคลาย
2. ผู้วิจัยและพ่อแม่ที่เข้าร่วมวิจัยร่วมกันทบทวนถึงการเข้าร่วมการให้การปรึกษาครั้งที่ผ่านมา

ขั้นดำเนินการ

1. ผู้วิจัยสนทนากับพ่อแม่ที่เข้าร่วมวิจัยเพื่อสร้างความไว้วางใจให้เกิดความเป็นกันเอง จากนั้นผู้วิจัยถามพ่อแม่ที่เข้าร่วมวิจัยว่า เมื่อลูกออกนอกบ้าน พ่อแม่เป็นห่วงเกี่ยวกับพฤติกรรมของบุตรในเรื่องใดบ้าง ให้พ่อและแม่ช่วยกันทบทวนถึงพฤติกรรมของบุตร แล้วเมื่อลูกต้องไปโรงเรียน พ่อแม่มีความกังวลเกี่ยวกับพฤติกรรมของบุตรในเรื่องใดบ้าง ให้พ่อและแม่ช่วยกันทบทวนถึงพฤติกรรมของบุตร และพฤติกรรมที่คาดหวัง ใช้เทคนิคการสัมภาษณ์ครอบครัว (Family interview) และเทคนิคการใช้คำถามเวียนเพื่อศึกษาการแสดงออกและความรู้สึกที่สอดคล้องและสัมพันธ์กับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น

2. ผู้วิจัยให้พ่อแม่ที่เข้าร่วมวิจัยว่า เขียนเสียงสะท้อนถึงลูกในเรื่องใดก็ได้จากบุคคลต่อไปนี้ 1. เสียงสะท้อนจากเพื่อนที่โรงเรียนของลูก 2. เสียงสะท้อนจากครู 3. เสียงสะท้อนจากญาติจากนั้นให้พ่อแม่ที่เข้าร่วมวิจัยใจช่วยกันดูว่าแต่ละคนได้ยินเสียงสะท้อนเรื่องใด พ่อแม่รู้สึกอย่างไร มีความสอดคล้องกับ เรื่องที่พ่อแม่ห่วงใยลูกอยู่หรือไม่

3. ผู้วิจัยให้พ่อแม่เลือกหัวใจสีชมพูไปติดที่ข้อความใดของเสียงสะท้อนก็ได้ แล้วบอกพ่อแม่ว่าหัวใจสีชมพูแทนความรู้สึกให้พ่อแม่ระบุว่ารู้สึกอย่างไร จากนั้นให้ติดหัวใจสีฟ้าต่อจากความรู้สึก แล้วบอกพ่อแม่ว่าหัวใจสีแทนความต้องการ เมื่อพ่อแม่รู้สึกแบบนี้แปลว่ามีความต้องการอย่างไร ให้เขียนความต้องการที่เกิดจากความรู้สึก ผู้วิจัยใช้เทคนิคท่าทีการสื่อสาร (Communication stances) เพื่อเปิดโอกาสให้ครอบครัวได้ฝึกเรียนรู้การสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ โดยใช้ท่าทางการแสดงออกและความรู้สึกที่สอดคล้องและสัมพันธ์กับเหตุการณ์

ขั้นยุดิ

1. ผู้วิจัยเปิด โอกาสให้พ่อแม่ที่เข้าร่วมวิจัยซักถาม และแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเพิ่มเติม เกี่ยวกับการให้การศึกษา และร่วมกันสรุปเกี่ยวกับประเด็นที่ได้รับการศึกษาในครั้งนี้ เพื่อให้เกิดการรับรู้และความเข้าใจที่ตรงกัน

2. ผู้วิจัยนัดหมายวัน เวลา และ สถานที่ในการให้การศึกษาครั้งต่อไป

3. ผู้วิจัยแจกแบบบันทึกประสบการณ์การศึกษา ครั้งที่ 5

การประเมินผล

1. ผู้วิจัยสังเกตพฤติกรรม คำพูด น้ำเสียง ความรู้สึกและการมีส่วนร่วมของพ่อแม่ ที่เข้าร่วมวิจัยแสดงออก ตลอดจนความสนใจ ความกระตือรือร้นและการให้ความร่วมมือ

2. ผู้วิจัยสังเกตจากการที่พ่อแม่ที่เข้าร่วมวิจัยสรุปผลที่ได้จากแบบบันทึกประสบการณ์ การศึกษา ครั้งที่ 5

แบบบันทึกประสบการณ์การให้การปรึกษาครอบครัว ครั้งที่ .....

วันที่..... เดือน ..... พ.ศ. ....

แบบบันทึกประสบการณ์การให้การปรึกษาครอบครัว ครั้งที่ .....

จากการเข้าร่วมการให้การปรึกษาครอบครัวเชิงสหสาขาเทคนิควิธีเพื่อเสริมสร้างคุณภาพการเลี้ยงดูของพ่อแม่ที่มีบุตรวัยรุ่น คุณได้รับประสบการณ์และการเรียนรู้อย่างไร

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ความรู้สึกของฉันทันวันนี้เป็นอย่างไร

.....

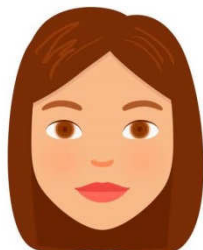
.....

.....

.....

แบบบันทึกประสบการณ์การให้การปรึกษาครอบครัว ครั้งที่ .....

วันที่..... เดือน ..... พ.ศ. ....

แบบบันทึกประสบการณ์การให้การปรึกษาครอบครัว ครั้งที่ .....

จากการเข้าร่วมการให้การปรึกษาครอบครัวเชิงสหสาขาเทคนิควิธีเพื่อเสริมสร้างคุณภาพการเลี้ยงดูของพ่อแม่ที่มีบุตรวัยรุ่น คุณได้รับประสบการณ์และการเรียนรู้อย่างไร

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

ความรู้สึกของฉันทันวันนี้เป็นอย่างไร

.....
.....
.....
.....

**รายละเอียดโปรแกรมการปรึกษาครอบครัวเชิงผานเทคนิควิธี
เพื่อเสริมสร้างคุณภาพการเลี้ยงดูของพ่อแม่ที่มีบุตรวัยรุ่น
ครั้งที่ 6**

เรื่อง ความผูกพันของฉันทและเธอและลูกของเรา

เวลา 60 นาที

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้พ่อแม่ตระหนักถึงความผูกพันระหว่างกัน และเรียนรู้การแสดงออกถึงความรักความห่วงใยที่มีต่อกัน
2. เพื่อให้พ่อแม่ตระหนักถึงความผูกพันที่มีต่อบุตรและเรียนรู้การแสดงออกถึงความรักความห่วงใยที่มีต่อบุตรวัยรุ่น

แนวคิดสำคัญ (Key concepts)

จากแนวคิดการปรึกษาครอบครัว ทฤษฎีระบบของ โบเวนเน้นระบบอารมณ์ของครอบครัว ครอบครัวเป็นระบบที่ประกอบด้วยสมาชิกแต่ละคนที่มีความเกี่ยวข้องกันและผูกพันกัน (เพ็ญภา กุลนาคด, 2560) สายสัมพันธ์ทางอารมณ์ที่มั่นคงเป็นสิ่งที่มีมนุษย์แสวงหาและต้องการไปตลอดชีวิต ความผูกพันระหว่างพ่อแม่และบุตรวัยรุ่น เป็นการยึดเหนี่ยวซึ่งกันและกันด้วยความรัก ความห่วงใย เป็นผลลัพธ์จากปฏิสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน พ่อแม่ที่ผูกพันกับบุตรอย่างแนบแน่นมักดูแลใส่ใจและสนองตอบความต้องการของบุตร ทำให้บุตรรับรู้ถึงความสุข ความอบอุ่น ความปลอดภัยและพัฒนาการความเชื่อใจในพ่อและแม่ ซึ่งเป็นพื้นฐานของการพัฒนาตนเองอย่างมั่นใจ ตลอดจนความพร้อมของบุตรสำหรับการเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ ในอนาคต

ในการปรึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้เทคนิคคำถามปลายเปิด เทคนิคการเปิดเผยตนเอง เพื่อกระตุ้นให้เล่าเรื่องราวได้อย่างต่อเนื่อง ใช้เทคนิคการสอน (Coaching) ของทฤษฎีครอบครัว พฤติกรรมนิยม และเทคนิคการปรับโครงสร้างความคิด (Cognitive restructuring) เพื่อให้พ่อแม่ฝึกปรับความคิด ปรับเปลี่ยนมุมมองในเหตุการณ์หรือการกระทำของอีกฝ่ายหรือของบุตรในทางบวก เมื่อปรับความคิดใหม่จะก่อให้เกิดพฤติกรรมใหม่ที่เหมาะสมขึ้น ผู้วิจัยใช้ทักษะเบื้องต้นในการให้การปรึกษา ได้แก่ ทักษะการฟัง การใช้คำถาม การสะท้อนความรู้สึก การยอมรับ การแปลความหมาย และการตีความ

สื่อ/ใบงาน/อุปกรณ์

1. กระดาษ A4
2. ดินสอ 2B
3. ยางลบ
4. แบบบันทึกประสบการณ์การให้การปรึกษารอบครัว 6

วิธีดำเนินการ

ขั้นเริ่มต้น

1. ผู้วิจัยกล่าวทักทายพ่อแม่ที่เข้าร่วมวิจัย และพูดคุยซักถามในเรื่องทั่วไปอย่างเป็นกันเองเพื่อสร้างบรรยากาศให้พ่อแม่รู้สึกผ่อนคลาย
2. ผู้วิจัยและพ่อแม่ที่เข้าร่วมวิจัยร่วมกันทบทวนถึงการเข้าร่วมการให้การปรึกษาครั้งที่ผ่านมา

ขั้นดำเนินการ

1. ผู้วิจัยแจกกระดาษ A4 ดินสอ 2B ยางลบ ให้กับพ่อแม่ โดยกำหนดให้วางกระดาษในแนวนอน จากนั้นผู้วิจัยให้พ่อแม่วาดภาพกิจกรรมที่ทำในครอบครัวที่ประทับใจที่สุด ใช้เวลา 10 นาที
2. เมื่อพ่อแม่วาดภาพเสร็จ ผู้วิจัยให้พ่อแม่แสดงความคิดเห็น ความรู้สึกที่มีต่อภาพที่วาด ในขั้นตอนนี้ผู้วิจัยใช้ทักษะการปรึกษาเบื้องต้น ดังนี้ การฟังอย่างตั้งใจ การสะท้อนความรู้สึก และการใช้คำถามปลายเปิด เพื่อกระตุ้นให้เล่าเรื่องราวได้อย่างต่อเนื่อง โดยใช้เทคนิคการเปิดเผยตนเอง เพื่อเป็นการสร้างสัมพันธภาพระหว่างผู้วิจัยกับพ่อแม่และกล้าที่จะเปิดเผยเรื่องราว
3. ผู้วิจัยใช้เทคนิคคำถามปลายเปิดจากรายการที่พ่อแม่ได้เปิดเผย เพื่อสะท้อนให้พ่อแม่ตระหนักถึงความผูกพันระหว่างพ่อแม่และบุตรวัยรุ่น ในช่วงที่ผ่านมา เทคนิคการสอน (Coaching) ของทฤษฎีครอบครัวพฤติกรรมนิยม เพื่อให้พ่อแม่เรียนรู้ความแตกต่าง พัฒนาการของวัยของบุตรวัยรุ่น และปรับวิธีคิดให้คำตอบด้วยการตั้งคำถาม
4. จากรูปที่พ่อแม่วาด ผู้วิจัยให้พ่อแม่เล่าถึงความเปลี่ยนแปลง เวลาที่เปลี่ยนไป แล้วร่วมหาจุดสมมูลว่าความรักที่คงอยู่กับเวลาและภารกิจที่เปลี่ยนไปจะยังคงไว้ซึ่งความผูกพันที่มั่นคงได้อย่างไร ผู้วิจัยใช้เทคนิคการปรับโครงสร้างความคิด (Cognitive restructuring) เพื่อให้พ่อแม่ฝึกปรับความคิด ปรับเปลี่ยนมุมมองในเหตุการณ์หรือการกระทำของอีกฝ่ายหรือของบุตรในทางบวก เมื่อปรับความคิดใหม่จะก่อให้เกิดพฤติกรรมใหม่ที่เหมาะสมขึ้น

ขั้นยุติ

1. ผู้วิจัยเปิดโอกาสให้พ่อแม่ที่เข้าร่วมวิจัยซักถาม และแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเพิ่มเติมเกี่ยวกับการให้การศึกษา และร่วมกันสรุปเกี่ยวกับประเด็นที่ได้รับการศึกษาในครั้งนี้ เพื่อให้เกิดการรับรู้และความเข้าใจที่ตรงกัน

2. ผู้วิจัยนัดหมายวัน เวลา และ สถานที่ในการให้การศึกษาครั้งต่อไป

3. ผู้วิจัยแจกแบบบันทึกประสบการณ์การศึกษา ครั้งที่ 6

การประเมินผล

1. ผู้วิจัยสังเกตพฤติกรรม คำพูด น้ำเสียง ความรู้สึกและการมีส่วนร่วมของพ่อแม่ที่เข้าร่วมวิจัยแสดงออก ตลอดจนความสนใจ ความกระตือรือร้นและการให้ความร่วมมือ

2. ผู้วิจัยสังเกตจากการที่พ่อแม่ที่เข้าร่วมวิจัยสรุปผลที่ได้จากแบบบันทึกประสบการณ์การศึกษา ครั้งที่ 6

แบบบันทึกประสบการณ์การให้การปรึกษาครอบครัว ครั้งที่ .....

วันที่..... เดือน ..... พ.ศ. ....

แบบบันทึกประสบการณ์การให้การปรึกษาครอบครัว ครั้งที่ .....

จากการเข้าร่วมการให้การปรึกษาครอบครัวเชิงสหสาขาเทคนิควิธีเพื่อเสริมสร้างคุณภาพการเลี้ยงดูของพ่อแม่ที่มีบุตรวัยรุ่น คุณได้รับประสบการณ์และการเรียนรู้อย่างไร

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ความรู้สึกของฉันทันวันนี้เป็นอย่างไร

.....

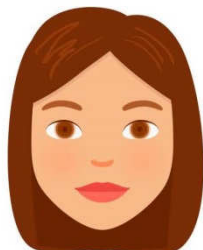
.....

.....

.....

แบบบันทึกประสบการณ์การให้การปรึกษารอบครัว ครั้งที่ .....

วันที่..... เดือน ..... พ.ศ. ....

แบบบันทึกประสบการณ์การให้การปรึกษารอบครัว ครั้งที่ .....

จากการเข้าร่วมการให้การปรึกษารอบครัวเชิงสหสาขาเทคนิควิธีเพื่อเสริมสร้างคุณภาพ
การเลี้ยงดูของพ่อแม่ที่มีบุตรวัยรุ่น คุณได้รับประสบการณ์และการเรียนรู้อย่างไร

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ความรู้สึกของฉันทันวันนี้เป็นอย่างไร

.....

.....

.....

.....

**รายละเอียดโปรแกรมการปรึกษาครอบครัวเชิงผานเทคนิควิธี
เพื่อเสริมสร้างคุณภาพการเลี้ยงดูของพ่อแม่ที่มีบุตรวัยรุ่น
ครั้งที่ 7**

เรื่อง ผูกใจให้สุข (1)

เวลา 60 นาที

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้พ่อแม่เรียนรู้การแสดงออกด้านความรัก ความผูกพันที่มีต่อบุตรวัยรุ่นได้อย่างเหมาะสม
2. เพื่อให้พ่อแม่ตอบสนองความต้องการของบุตรวัยรุ่นได้อย่างสมเหตุสมผล

แนวคิดสำคัญ (Key concepts)

การอบรมเลี้ยงดูมีความสำคัญอย่างมากต่อการพัฒนาคนให้มีพฤติกรรมที่เหมาะสม รูปแบบการอบรมเลี้ยงดูแบบสังคมไทยคือแบบรักสนับสนุนมาก-น้อย แบบใช้เหตุผล-อารมณ์ แบบควบคุมมาก-น้อย (สัณหทัย วิทยารังสีพงษ์, 2550 อ้างถึงใน เกศรินทร ทารี, 2556) พ่อและแม่ควรอบรมเลี้ยงดูบุตรวัยรุ่นให้เหมาะสมตามวัย ไม่แสดงความวิตกกังวลจนทำให้บุตรซึมซับความวิตกกังวลไปด้วย มีบุคลิกที่ขาดความเชื่อมั่นในตัวเอง พ่อและแม่ควรอบรมสั่งสอนลูกอย่างมีเหตุผล มีวินัยที่ดีแต่ต้องไม่เข้มงวดจนเกินไป และไม่ควรถามใจเด็กจนเกินไป ควรให้ความรักอย่างเหมาะสมและมีเหตุผล (Baumrind, 1991 อ้างถึงใน ปารวี กันทะสอน, 2561) ซึ่งการอบรมเลี้ยงดูที่เหมาะสมส่งผลถึงความรักความผูกพันระหว่างพ่อแม่และบุตรวัยรุ่น

ในการปรึกษาครั้งนี้เพื่อปรับโครงสร้างความคิดจะช่วยให้พ่อแม่ได้สำรวจ ทบทวนความคิด ความรู้สึกผ่านพฤติกรรมที่แสดงออกในสถานการณ์ต่าง ๆ ผู้วิจัยใช้เทคนิคการตอบแบบสำรวจ (Completing inventory) เพื่อสำรวจพฤติกรรมรวมถึงแนวทางในการแก้ปัญหาผ่านมุมมองของสมาชิกในครอบครัว ผู้วิจัยใช้เทคนิคการสอนฝึกทักษะการเป็นพ่อแม่แบบพฤติกรรมนิยม (Behavioral parent skill training) เทคนิคสร้างกรอบใหม่ (Reframing) เพื่อให้พ่อแม่และแม่มองปัญหาในครอบครัวว่าสามารถจัดการแก้ไขได้ ปรับเปลี่ยนมุมมองในเหตุการณ์หรือการกระทำของอีกฝ่ายหรือของบุตรในทางบวก เมื่อปรับความคิดใหม่จะก่อให้เกิดพฤติกรรมใหม่ที่เหมาะสมขึ้น เทคนิคการให้ข้อมูลย้อนกลับ (Feedback) เพื่อให้พ่อแม่ที่เข้าร่วมวิจัยเข้าใจตนเองความชัดเจนขึ้น ผู้วิจัยใช้ทักษะเบื้องต้นในการให้การศึกษา ได้แก่ ทักษะการฟัง การใช้คำถาม การสะท้อนความรู้สึก การยอมรับ การแปลความหมาย และการตีความ

สื่อ/ใบงาน/อุปกรณ์

1. เชือกฟาง
2. ใบงาน “ฉันเป็นพ่อแม่แบบไหน”
3. ดินสอ
4. ยางลบ
5. แบบบันทึกประสบการณ์การเรียนรู้การปรึกษารอบครัว ครั้งที่ 7

วิธีดำเนินการ

ขั้นเริ่มต้น

1. ผู้วิจัยกล่าวทักทายพ่อแม่ที่เข้าร่วมวิจัย และพูดคุยซักถามในเรื่องทั่วไปอย่างเป็นกันเองเพื่อสร้างบรรยากาศให้พ่อแม่รู้สึกผ่อนคลาย
2. ผู้วิจัยและพ่อแม่ที่เข้าร่วมวิจัยร่วมกันทบทวนถึงการเข้าร่วมการให้การศึกษาครั้งที่ผ่านมา

ขั้นดำเนินการ

1. ผู้วิจัยให้บอกพ่อแม่ผู้เข้าร่วมวิจัยว่า ขอแขนคนละหนึ่งข้างของพ่อแม่มาผูกไว้ด้วยกัน แล้วถามความรู้สึกว่าพ่อแม่รู้สึกอย่างไร จากนั้นชี้แจงพ่อแม่ว่าจะผูกแขนไว้ตลอดเวลาจนจบการให้การศึกษาในครั้งนี้ ขอให้จดจำความรู้สึกไว้เป็นช่วง ๆ ว่ารู้สึกอย่างไร
2. ผู้วิจัยให้พ่อแม่นึกย้อนถึงประสบการณ์ตนเองว่าถูกเลี้ยงดูมาในรูปแบบใด รักและปกป้องมากเกินไป เข้มงวดเจ้าระเบียบ ตามใจโดยไม่มีขอบเขต และปล่อยปละละเลย ผู้วิจัยใช้เทคนิคการตอบแบบสำรวจ (Completing inventory) เพื่อสำรวจพฤติกรรมของพ่อแม่ที่ถูกครอบครัวเติมเลี้ยงดูมา
3. ผู้วิจัยถามพ่อแม่ว่า ปัจจุบันนี้พ่อแม่คิดว่าตนเองมีบุคลิกลักษณะใดบ้างที่เกิดจากการเลี้ยงดู จากนั้นผู้วิจัยถามถึงการเลี้ยงดูบุตรของครอบครัว พ่อและแม่มีการเลี้ยงดูบุตรอย่างไร ผู้วิจัยใช้เทคนิคการสอนฝึกทักษะการเป็นพ่อแม่แบบพฤติกรรมนิยม ผู้วิจัยสร้างบรรยากาศในการศึกษาที่เป็นกันเอง ผู้วิจัยไม่ตัดสินพฤติกรรมหรือความรู้สึกของพ่อแม่และแม่ที่มารับการปรึกษาว่าดีหรือไม่ดีด้วยการสื่อสารทางบวก
3. ผู้วิจัยให้ใบงาน “ฉันเป็นพ่อแม่แบบไหน”
4. ผู้วิจัยถามพ่อแม่ถึงการเลี้ยงดูบุตรวัยรุ่น อะไรที่เรื่องที่ยังเข้มงวดเกินไป หรือปล่อยปละละเลยเกินไปจะมีวิธีการอย่างไรที่จะยืดหยุ่นได้บ้าง ยอมรับความแตกต่างอย่างเข้าใจ ผู้วิจัยใช้เทคนิคสร้างกรอบใหม่เพื่อให้พ่อแม่และแม่มองปัญหาในครอบครัวว่าสามารถจัดการแก้ไขได้

ปรับเปลี่ยนมุมมองในเหตุการณ์หรือการกระทำของอีกฝ่ายหรือของบุตรในทางบวก เมื่อปรับความคิดใหม่จะก่อให้เกิดพฤติกรรมใหม่ที่เหมาะสมขึ้น

ขั้นยติ

1. ผู้วิจัยแกะเชือกที่ผูกแขนออกให้พ่อแม่ที่เข้าร่วมวิจัยและให้บอกความรู้สึก ผู้วิจัยใช้เทคนิคการให้ข้อมูลย้อนกลับ (Feedback) เพื่อให้พ่อแม่ที่เข้าร่วมวิจัยเข้าใจตนเองความชัดเจนขึ้น และสรุปสิ่งที่ได้จากการรับการปรึกษาในครั้งนี้
2. ผู้วิจัยเปิดโอกาสให้พ่อแม่ได้ซักถามข้อสงสัยเพิ่มเติม เพื่อให้เกิดการรับรู้และความเข้าใจที่ตรงกัน
3. ผู้วิจัยนัดหมายวัน เวลา และ สถานที่ในการให้การปรึกษาครั้งต่อไป
4. ผู้วิจัยเก็บใบงาน และแจกแบบบันทึกประสบการณ์การปรึกษา ครั้งที่ 7

การประเมินผล

1. ผู้วิจัยสังเกตพฤติกรรม คำพูด น้ำเสียง ความรู้สึกและการมีส่วนร่วมของพ่อแม่ที่เข้าร่วมวิจัยแสดงออก ตลอดจนความสนใจ ความกระตือรือร้นและการให้ความร่วมมือ
2. ผู้วิจัยสังเกตจากการที่พ่อแม่ที่เข้าร่วมวิจัยสรุปผลที่ได้จากแบบบันทึกประสบการณ์การปรึกษา ครั้งที่ 7

แบบบันทึกประสบการณ์การให้การปรึกษาครอบครัว ครั้งที่ .....

วันที่..... เดือน ..... พ.ศ. ....

แบบบันทึกประสบการณ์การให้การปรึกษาครอบครัว ครั้งที่ .....

จากการเข้าร่วมการให้การปรึกษาครอบครัวเชิงสหสาขาเทคนิควิธีเพื่อเสริมสร้างคุณภาพการเลี้ยงดูของพ่อแม่ที่มีบุตรวัยรุ่น คุณได้รับประสบการณ์และการเรียนรู้อย่างไร

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ความรู้สึกของฉันทันวันนี้เป็นอย่างไร

.....

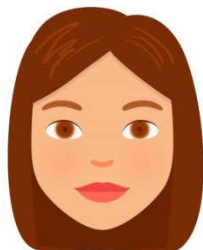
.....

.....

.....

แบบบันทึกประสบการณ์การให้การปรึกษารอบครัว ครั้งที่ .....

วันที่..... เดือน ..... พ.ศ. ....

แบบบันทึกประสบการณ์การให้การปรึกษารอบครัว ครั้งที่ .....

จากการเข้าร่วมการให้การปรึกษารอบครัวเชิงสหสานเทคนิควิธีเพื่อเสริมสร้างคุณภาพการเลี้ยงดูของพ่อแม่ที่มีบุตรวัยรุ่น คุณได้รับประสบการณ์และการเรียนรู้อย่างไร

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

ความรู้สึกของฉันทันวันนี้เป็นอย่างไร

.....
.....
.....
.....

**รายละเอียดโปรแกรมการปรึกษารอบครัวเชิงผสานเทคนิควิธี
เพื่อเสริมสร้างคุณภาพการเลี้ยงดูของพ่อแม่ที่มีบุตรวัยรุ่น
ครั้งที่ 8**

เรื่อง ผูกใจให้สุข (2)

เวลา 60 นาที

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้พ่อแม่เรียนรู้การแสดงความรัก ความเข้าใจเมื่อได้ทำกิจกรรมร่วมกันในครอบครัว
2. เพื่อให้พ่อแม่ตระหนักการใช้เวลาร่วมกันกับบุตรอย่างมีคุณภาพ

แนวคิดสำคัญ (Key concepts)

การใช้เวลาที่มีคุณภาพร่วมกันในครอบครัวนับเป็นวิธีการหนึ่งซึ่งช่วยเสริมให้เกิดพลังในครอบครัว ซึ่งพ่อแม่มีบทบาทในการสร้างสรรค์ช่วงเวลาเหล่านี้ให้เกิดขึ้น โดยยึดความต้องการของบุตรเป็นศูนย์กลาง เป็นเวลาที่ครอบครัวเชื่อมต่อกันด้วยความสัมพันธ์กันด้วยความรักได้มีโอกาสสื่อสารกันอย่างเหมาะสม เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน ผ่านทางการทำกิจกรรมต่าง ๆ เช่น การรับประทานอาหารร่วมกัน การสอนการบ้าน การออกกำลังกาย การทำกิจกรรมทางศาสนา เป็นต้น (เอษรา วสุพันธ์จิต และรัศมี กัลป์ยาศิริ, 2560) พ่อแม่สามารถช่วยบุตรให้เรียนรู้ถึงชีวิตในสังคมเพื่อให้บุตรเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่สมบูรณ์

การไม่มีเวลาให้ครอบครัวถือเป็นความบกพร่องในบทบาทหน้าที่ของพ่อและแม่ ทำให้สมาชิกในครอบครัวขาดการเรียนรู้ซึ่งกันและกัน ไม่มีช่วงเวลาที่ทำความเข้าใจกับปัญหาให้กระจ่าง หรือสามารถจัดการปัญหาในครอบครัวได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยผู้วิจัยจะใช้เทคนิคการสังเกตและตั้งคำถามของทฤษฎีครอบครัวโครงสร้างครอบครัว เพื่อให้พ่อแม่เรียนรู้หน้าที่และการให้เวลากับบุตร และเทคนิคการใช้คำถามเวียน เพื่อศึกษาการแสดงออกและความรู้สึกที่สอดคล้องและสัมพันธ์กับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น เทคนิคการสร้างความร่วมมือ เพื่อให้สมาชิกได้ปรับพฤติกรรมร่วมกันของทฤษฎีครอบครัวพฤติกรรมนิยม

สื่อ/ใบงาน/อุปกรณ์

1. ปากกา
2. แบบบันทึกประสบการณ์การปรึกษา ครั้งที่ 8

วิธีดำเนินการ

ขั้นเริ่มต้น

1. ผู้วิจัยกล่าวทักทายพ่อแม่ที่เข้าร่วมวิจัย และพูดคุยซักถามในเรื่องทั่วไปอย่างเป็นกันเองเพื่อสร้างบรรยากาศให้พ่อแม่รู้สึกผ่อนคลาย
2. ผู้วิจัยและพ่อแม่ที่เข้าร่วมวิจัยร่วมกันทบทวนถึงการเข้าร่วมการให้การปรึกษาครั้งที่ผ่านมา

ขั้นดำเนินการ

1. ผู้วิจัยถามพ่อแม่ที่เข้าร่วมวิจัยว่า เขียนถึงเวลาที่ใช้ในครอบครัวใน 1 สัปดาห์ ผู้วิจัยให้พ่อแม่ช่วยกันจัดหมวดหมู่กิจกรรมการใช้เวลาร่วมกันในบ้าน นอกบ้าน และกิจกรรมเพื่อสังคม และให้พ่อแม่เลือกช่วงเวลากิจกรรมนั้น ๆ แล้วรายละเอียด ผู้วิจัยใช้ทักษะการฟังอย่างตั้งใจและคำถามปลายเปิด
2. ผู้วิจัยให้พ่อแม่ช่วยกันสร้างความหมาย “เวลาคุณภาพในครอบครัวของฉัน” ผู้วิจัยใช้ทักษะการปรึกษาเบื้องต้นการฟังอย่างตั้งใจ และสรุปความ
3. ผู้วิจัยใช้เทคนิคการสร้างความร่วมมือของการปรึกษารอบครัวพฤติกรรมนิยม โดยให้พ่อแม่กำหนดทิศทางหรือเวลาที่จะทำกิจกรรมร่วมกันในครอบครัว
4. ผู้วิจัยไม่ตัดสินพฤติกรรมหรือความรู้สึกรู้สึกของพ่อแม่ว่าดีหรือไม่ดีด้วยการสื่อสารทางบวก

ขั้นยุติ

1. ผู้วิจัยเปิด โอกาสให้พ่อแม่ที่เข้าร่วมวิจัยซักถาม และแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเพิ่มเติมเกี่ยวกับการให้การปรึกษา และร่วมกันสรุปเกี่ยวกับประเด็นที่ได้รับการปรึกษาในครั้งนี้ เพื่อให้เกิดการรับรู้และความเข้าใจที่ตรงกัน
2. ผู้วิจัยนัดหมายวัน เวลา และ สถานที่ในการให้การปรึกษาครั้งต่อไป
3. ผู้วิจัยแจกแบบบันทึกประสบการณ์การปรึกษา ครั้งที่ 8

การประเมินผล

1. ผู้วิจัยสังเกตพฤติกรรม คำพูด น้ำเสียง ความรู้สึกและการมีส่วนร่วมของพ่อแม่ที่เข้าร่วมวิจัยแสดงออก ตลอดจนความสนใจ ความกระตือรือร้นและการให้ความร่วมมือ
2. ผู้วิจัยสังเกตจากการที่พ่อแม่ที่เข้าร่วมวิจัยสรุปผลที่ได้จากแบบบันทึกประสบการณ์การปรึกษา ครั้งที่ 8

แบบบันทึกประสบการณ์การให้การปรึกษาครอบครัว ครั้งที่ .....

วันที่..... เดือน ..... พ.ศ. ....

แบบบันทึกประสบการณ์การให้การปรึกษาครอบครัว ครั้งที่ .....

จากการเข้าร่วมการให้การปรึกษาครอบครัวเชิงสหสาขาเทคนิควิธีเพื่อเสริมสร้างคุณภาพการเลี้ยงดูของพ่อแม่ที่มีบุตรวัยรุ่น คุณได้รับประสบการณ์และการเรียนรู้อย่างไร

ความรู้สึกของฉันทันวันนี้เป็นอย่างไร

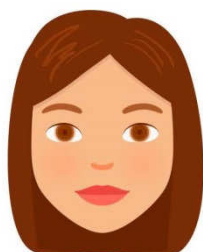

แบบบันทึกประสบการณ์การให้การปรึกษาครอบครัว ครั้งที่ .....

วันที่..... เดือน ..... พ.ศ. ....

แบบบันทึกประสบการณ์การให้การปรึกษาครอบครัว ครั้งที่ .....

จากการเข้าร่วมการให้การปรึกษาครอบครัวเชิงสหสาขาเทคนิควิธีเพื่อเสริมสร้างคุณภาพการเลี้ยงดูของพ่อแม่ที่มีบุตรวัยรุ่น คุณได้รับประสบการณ์และการเรียนรู้อย่างไร

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ความรู้สึกของฉันทันวันนี้เป็นอย่างไร

.....

.....

.....

.....

**รายละเอียดโปรแกรมการปรึกษาครอบครัวเชิงผสมผสานเทคนิควิธี
เพื่อเสริมสร้างคุณภาพการเลี้ยงดูของพ่อแม่ที่มีบุตรวัยรุ่น
ครั้งที่ 9**

เรื่อง กฎ กติกา มารยาท กับคุณลักษณะพ่อแม่

เวลา 60 นาที

วัตถุประสงค์

เพื่อพ่อแม่ให้พ่อแม่ร่วมกันสร้างกฎเกณฑ์ในบ้านให้สมาชิกในครอบครัวได้ปฏิบัติด้วยความเข้าใจพัฒนาการของบุตรวัยรุ่น

แนวคิดสำคัญ (Key concepts)

การเลี้ยงดูบุตรให้เติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่มีคุณภาพ พ่อแม่ต้องตระหนักว่าตนเองไม่ใช่ผู้ปกครองของบุตรตลอดชีวิต โดยเฉพาะบุตรวัยรุ่นที่เริ่มมีความคิดเป็นของตนเอง มีความชัดเจนในเรื่องที่ชอบหรือไม่ชอบ มีความสนใจในบางอย่างที่อาจจะแตกต่างจากพ่อแม่ ดังนั้นการเป็นผู้ปกครองที่คอยกำหนดเรื่องราวต่าง ๆ ให้บุตรต้องทำตามอยู่เสมอจำเป็นที่จะต้องปรับเปลี่ยนและลดลงเรื่อย ๆ ในขณะที่เดียวกันก็ยังคงต้องแสดงออกให้บุตรรับรู้ถึงความรักความเอาใจใส่เพื่อสร้างความอุ่นใจให้บุตรรับรู้ว่ามีปัญหาพ่อแม่จะอยู่เคียงข้างเสมอ ศักยภาพการเป็นพ่อแม่ที่มีคุณภาพคือการเสริมสร้างทักษะชีวิตที่ดีให้กับบุตรเพื่อให้บุตรได้ฝึกฝนความรับผิดชอบและวินัยในตนเอง และพ่อแม่ควรต้องฝึกการเรียนรู้กฎ กติกา มารยาท เป็นสิ่งจำเป็นในการดำเนินชีวิต การสอนให้บุตรเคารพในกฎกติกาจะสร้างให้เขาเป็นคนที่มีคุณภาพ แต่กฎกติกามารยาทนั้นควรเกิดจากการคิดและตกลงใจร่วมกันระหว่างพ่อแม่และบุตร เมื่อทุกคนเห็นพ้องต้องกันว่าดี และควรปฏิบัติ หากครอบครัวได้มีการจัดการที่ดี สมาชิกทุกคนจะมีจิตนึกของขอบเขต ความเป็น “ฉัน” อย่างชัดเจน และในขณะที่เดียวกันก็ควบคู่ไปกับความเป็น “เรา” นั่นคือทุกคนคงความเป็นส่วนตัวโดยไม่เสียความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของครอบครัว (สิริภัทร โสคติยาภย์ และคณะ, 2560)

ผู้วิจัยใช้เทคนิคการสำรวจ เทคนิคเปลี่ยนบทบาทสมมติ เพื่อให้พ่อแม่ฝึกปรับความคิดปรับเปลี่ยนมุมมองในเหตุการณ์หรือการกระทำของอีกฝ่ายหรือของบุตรในทางบวกของทฤษฎีครอบครัวพฤติกรรมนิยม ผู้วิจัยใช้ทักษะเบื้องต้นในการให้การศึกษา ได้แก่ ทักษะการฟัง การใช้คำถาม การสะท้อนความรู้สึก การยอมรับ การแปลความหมาย และการตีความ

สื่อ/ใบงาน/อุปกรณ์

1. ปากกา
2. บอร์ด จำนวน 2 ชุด
3. กระดาษสี
4. หมุดสำหรับติดบอร์ด
5. แบบบันทึกประสบการณ์การเรียนรู้การศึกษารอบครัว ครั้งที่ 9

วิธีดำเนินการ

ขั้นเริ่มต้น

1. ผู้วิจัยกล่าวทักทายพ่อแม่ที่เข้าร่วมวิจัย และพูดคุยซักถามในเรื่องทั่วไปอย่างเป็นกันเองเพื่อสร้างบรรยากาศให้พ่อแม่รู้สึกผ่อนคลาย
2. ผู้วิจัยและพ่อแม่ที่เข้าร่วมวิจัยร่วมกันทบทวนถึงการเข้าร่วมการให้การศึกษาครั้งที่ผ่านมา

ขั้นดำเนินการ

1. ผู้วิจัยสนทนากับพ่อแม่ที่เข้าร่วมวิจัยเพื่อสร้างความไว้วางใจให้เกิดความเป็นกันเอง จากนั้นผู้วิจัยให้พ่อแม่และแม่ให้ต่างคนต่างเขียนกฎกติกาของครอบครัว จากนั้นให้พูดคุยตกลงกันว่าจะมีกฎใดในบ้านบ้าง มีเหตุผลอย่างไร วันนี้ลองมาทบทวนกฎกันมัยว่ากฎข้อใดที่พ่อแม่จะคงไว้หรือกฎข้อใดที่พ่อแม่จะตัดออกผู้วิจัยใช้เทคนิคการสอนฝึกทักษะการเป็นพ่อแม่แบบพฤติกรรมนิยม ผู้วิจัยสร้างบรรยากาศในการศึกษาที่เป็นกันเอง ผู้วิจัยไม่ตัดสินพฤติกรรมหรือความรู้สึกของพ่อแม่และแม่ที่มารับการศึกษาว่าดีหรือไม่ดีด้วยการสื่อสารทางบวก
2. ผู้วิจัยพาพ่อแม่แยกหมวด กฎที่ต่อรองไม่ได้: เกี่ยวกับความปลอดภัย การดูแล สุขอนามัยเบื้องต้นและกฎพื้นฐานทั่วไป การขออนุญาตในการแวะบ้านเพื่อน การโทรศัพท์แจ้งเมื่อกลับบ้านผิดเวลา เป็นต้น กฎที่ต่อรองได้: เกี่ยวกับความชอบส่วนตัวของแต่ละคน และความสะอาดสบายต่าง ๆ กฎแฉสำคัญ คือ น้ำเสียงหนักแน่นชัดเจน พ่อแม่ไม่ควรใช้น้ำเสียงเข้มงวดหรือหงุดหงิดเวลาบอกกฎและความคาดหวัง เพราะลูก ฟังน้ำเสียงและคำพูดออกว่าคุณกำลังบังคับเขาหรือว่าเข้าใจเขา พูดถึงกฎอย่างชัดเจน หนักแน่น เอาจริง และไม่ดำเนินให้เขินเคือง ผู้วิจัยใช้เทคนิคการสำรวจ เทคนิคการสอนของทฤษฎีครอบครัวพฤติกรรมนิยมเพื่อบอกข้อมูลในการปรับเปลี่ยนความคิดให้พ่อแม่

3. ผู้วิจัยให้พ่อแม่ที่เข้าร่วมวิจัยช่วยกันตั้งกฎที่ต้องการ หากพ่อและแม่ใช้คำพูดในเชิงลบ ผู้วิจัยต้องปรับคำพูดให้มีความเหมาะสม โดยผู้วิจัยใช้เทคนิค เปลี่ยนบทสนทนา และเทคนิควันแห่งความหวังใจ ของทฤษฎีครอบครัวพลวัตกรรมนิยม

ขั้นยุติ

1. ผู้วิจัยเปิดโอกาสให้พ่อแม่ที่เข้าร่วมวิจัยซักถาม และแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเพิ่มเติมเกี่ยวกับการให้การปรึกษา และร่วมกันสรุปเกี่ยวกับประเด็นที่ได้รับการปรึกษาในครั้งนี เพื่อให้เกิดการรับรู้และความเข้าใจที่ตรงกัน
2. ผู้วิจัยนัดหมายวัน เวลา และ สถานที่ในการให้การปรึกษาครั้งต่อไป
3. ผู้วิจัยแจกแบบบันทึกประสบการณ์การปรึกษา ครั้งที่ 9

การประเมินผล

1. ผู้วิจัยสังเกตพฤติกรรม คำพูด น้ำเสียง ความรู้สึกและการมีส่วนร่วมของพ่อแม่ที่เข้าร่วมวิจัยแสดงออก ตลอดจนความสนใจ ความกระตือรือร้นและการให้ความร่วมมือ
2. ผู้วิจัยสังเกตจากการที่พ่อแม่ที่เข้าร่วมวิจัยสรุปผลที่ได้จากแบบบันทึกประสบการณ์การปรึกษา ครั้งที่ 9

แบบบันทึกประสบการณ์การให้การปรึกษาครอบครัว ครั้งที่ .....

วันที่..... เดือน ..... พ.ศ. ....

แบบบันทึกประสบการณ์การให้การปรึกษาครอบครัว ครั้งที่ .....

จากการเข้าร่วมการให้การปรึกษาครอบครัวเชิงสหสาขาเทคนิควิธีเพื่อเสริมสร้างคุณภาพ การเลี้ยงดูของพ่อแม่ที่มีบุตรวัยรุ่น คุณได้รับประสบการณ์และการเรียนรู้อย่างไร

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

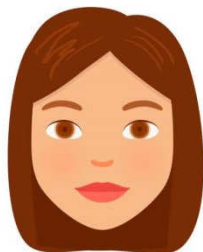
ความรู้สึกของฉันทันวันนี้เป็นอย่างไร

.....
.....
.....
.....

แบบบันทึกประสบการณ์การให้การปรึกษารอบครัว ครั้งที่ .....

วันที่..... เดือน ..... พ.ศ. ....

แบบบันทึกประสบการณ์การให้การปรึกษารอบครัว ครั้งที่ .....

จากการเข้าร่วมการให้การปรึกษารอบครัวเชิงสหสาขาเทคนิควิธีเพื่อเสริมสร้างคุณภาพการเลี้ยงดูของพ่อแม่ที่มีบุตรวัยรุ่น คุณได้รับประสบการณ์และการเรียนรู้อย่างไร

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

ความรู้สึกของฉันทันวันนี้เป็นอย่างไร

.....
.....
.....
.....

**รายละเอียดโปรแกรมการปรึกษาครอบครัวเชิงผสมผสานเทคนิควิธี
เพื่อเสริมสร้างคุณภาพการเลี้ยงดูของพ่อแม่ที่มีบุตรวัยรุ่น
ครั้งที่ 10**

เรื่อง การพัฒนาศักยภาพความเป็นพ่อแม่ในการเป็นที่ปรึกษาที่ดี

เวลา 60 นาที

วัตถุประสงค์

เพื่อให้พ่อแม่ที่เข้าร่วมวิจัยสามารถเป็นที่ปรึกษาที่ดีและสามารถเสริมสร้างทักษะชีวิตแก่บุตรวัยรุ่นได้

แนวคิดสำคัญ (Key concepts)

เจ ฮาเลย์ (Jay Haley) ได้เสนอหลักการของการปรึกษาครอบครัวเชิงกลยุทธ์ไว้ว่ามุ่งเน้นนิยามบริบทของครอบครัว มองปัญหาในครอบครัวว่าสามารถจัดการได้ สนใจการแก้ปัญหาในปัจจุบัน การปฏิบัติต่อกันและกันของสมาชิกในครอบครัว (เพ็ญนภา กุลนภาดล, 2560) และให้ความสำคัญต่อรูปแบบการสื่อสารที่เป็นปัจจุบันของครอบครัว โดยเชื่อว่า การสื่อสารเป็นเครื่องมือที่ชี้ให้เห็นถึงสัมพันธภาพของสมาชิกในครอบครัว เมื่อพ่อแม่กำหนดเป้าหมายจะพัฒนาบุตรวัยรุ่นให้มีความรู้และมีทักษะพื้นฐานที่จำเป็นนั้นส่วนหนึ่งพ่อแม่จะต้องฝึกให้บุตรมีอิสระและประสบการณ์แปลกใหม่ในชีวิต การพูดคุยสอบถามทำความเข้าใจ ถึงความรู้สึกหรือความต้องการที่แท้จริงหาข้อเท็จจริงก่อนโดยไม่รีบด่วนสรุปหรือตัดสิน ช่วยให้ทราบเหตุผลที่แท้จริงในการกระทำต่าง ๆ เข้าใจสถานการณ์ความเป็นจริงได้ดี เกิดความเข้าใจกัน และนำมาซึ่งสัมพันธภาพที่ดีระหว่างกันในครอบครัว

ในการให้การศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้เทคนิคการมองมุมใหม่ (Reframing) เพื่อปรับเปลี่ยนมุมมองในเหตุการณ์หรือการกระทำของอีกฝ่ายหรือของบุตรในทางบวก เมื่อปรับความคิดใหม่จะก่อให้เกิดพฤติกรรมใหม่ที่เหมาะสมขึ้น และเทคนิคการสำรวจ เทคนิคการสอน (Coaching) เทคนิคเปลี่ยนบทสนทนา เทคนิคการเสริมแรง (Positive reinforcement) เพื่อให้พ่อแม่ที่เข้าร่วมวิจัยเกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมที่ดีขึ้นอย่างต่อเนื่อง ของทฤษฎีครอบครัวพฤติกรรมนิยม ผู้วิจัยใช้ทักษะเบื้องต้นในการให้การศึกษา ได้แก่ ทักษะการฟัง การใช้คำถาม การสะท้อนความรู้สึก การยอมรับ การแปลความหมาย และการตีความ

สื่อ/ใบงาน/อุปกรณ์

1. ปากกา
2. ภาพห้องที่มีอุปกรณ์ที่วางไว้เป็นเหตุการณ์ที่ต่อเนื่องสัมพันธ์กัน
3. แบบบันทึกประสบการณ์การปรึกษา ครั้งที่ 10

วิธีดำเนินการ

ขั้นเริ่มต้น

1. ผู้วิจัยกล่าวทักทายพ่อแม่ที่เข้าร่วมวิจัย และพูดคุยซักถามในเรื่องทั่วไปอย่างเป็นกันเองเพื่อสร้างบรรยากาศให้พ่อแม่รู้สึกผ่อนคลาย
2. ผู้วิจัยและพ่อแม่ที่เข้าร่วมวิจัยร่วมกันทบทวนถึงการเข้าร่วมการให้การศึกษาครั้งที่ผ่านมา

ขั้นดำเนินการ

1. ผู้วิจัยให้พ่อแม่ที่เข้าร่วมวิจัยดูภาพที่ได้จัดเตรียมไว้ แล้วกระตุ้นให้พ่อแม่ช่วยกันสังเกตสิ่งที่เห็น และให้แสดงความคิดเห็น ในประเด็นดังนี้ “เห็นอะไรบ้าง” “เกิดอะไรขึ้น” “แล้วจะทำอย่างไรต่อไป”
2. ผู้วิจัยให้พ่อแม่ได้พูดคุยแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกัน หากด่วนสรุปว่าเกิดเหตุการณ์อะไรขึ้น ก็จะส่งผลต่อวิธีการในการจัดการตามสิ่งที่ตีความอย่างไร
3. ผู้วิจัยถามพ่อแม่และแม่ในประเด็น ดังนี้ “เคยมีเหตุการณ์ใดบ้างที่ตีความผิด และได้จัดการตามที่ได้ตีความไปแล้ว รู้สึกอย่างไร” “การที่พ่อแม่ตีความผิดเคยเกิดกับบุตรวัยรุ่นบ้างหรือไม่ มีวิธีจัดการอย่างไร”
4. ผู้วิจัยใช้เทคนิคการเสริมแรงเพื่อสร้างกำลังใจในการทำสิ่งที่พ่อแม่พยายามทำให้กับบุตรวัยรุ่น และผู้วิจัยไม่ตัดสินพฤติกรรมหรือความรู้สึกของพ่อแม่ว่าดีหรือไม่ดี ด้วยการสื่อสารทางบวก

ขั้นยุติ

1. ผู้วิจัยเปิดโอกาสให้พ่อแม่ที่เข้าร่วมวิจัยซักถาม และแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเพิ่มเติมเกี่ยวกับการให้การศึกษา และร่วมกันสรุปเกี่ยวกับประเด็นที่ได้รับการปรึกษาในครั้งนี้ เพื่อให้เกิดการรับรู้และความเข้าใจที่ตรงกัน
2. ผู้วิจัยนัดหมายวัน เวลา และ สถานที่ในการให้การศึกษาครั้งต่อไป
3. ผู้วิจัยแจกแบบบันทึกประสบการณ์การปรึกษา ครั้งที่ 10

การประเมินผล

1. ผู้วิจัยสังเกตพฤติกรรม คำพูด น้ำเสียง ความรู้สึกและการมีส่วนร่วมของพ่อแม่ที่เข้าร่วมวิจัยแสดงออก ตลอดจนความสนใจ ความกระตือรือร้นและการให้ความร่วมมือ
2. ผู้วิจัยสังเกตจากการที่พ่อแม่ที่เข้าร่วมวิจัยสรุปผลที่ได้จากแบบบันทึกประสบการณ์การปรึกษา ครั้งที่ 10

แบบบันทึกประสบการณ์การให้การปรึกษาครอบครัว ครั้งที่ .....

วันที่..... เดือน ..... พ.ศ. ....

แบบบันทึกประสบการณ์การให้การปรึกษาครอบครัว ครั้งที่ .....

จากการเข้าร่วมการให้การปรึกษาครอบครัวเชิงสหสาขาเทคนิควิธีเพื่อเสริมสร้างคุณภาพการเลี้ยงดูของพ่อแม่ที่มีบุตรวัยรุ่น คุณได้รับประสบการณ์และการเรียนรู้อย่างไร

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ความรู้สึกของฉันทันวันนี้เป็นอย่างไร

.....

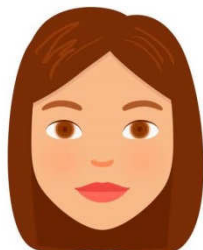
.....

.....

.....

แบบบันทึกประสบการณ์การให้การปรึกษารอบครัว ครั้งที่ .....

วันที่..... เดือน ..... พ.ศ. ....

แบบบันทึกประสบการณ์การให้การปรึกษารอบครัว ครั้งที่ .....

จากการเข้าร่วมการให้การปรึกษารอบครัวเชิงสหสานเทคนิควิธีเพื่อเสริมสร้างคุณภาพการเลี้ยงดูของพ่อแม่ที่มีบุตรวัยรุ่น คุณได้รับประสบการณ์และการเรียนรู้อย่างไร

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

ความรู้สึกของฉันทันวันนี้เป็นอย่างไร

.....
.....
.....
.....

**รายละเอียดโปรแกรมการศึกษาคอร์สเวิร์กเชิงสถานเทคนิควิธี
เพื่อเสริมสร้างคุณภาพการเลี้ยงดูของพ่อแม่ที่มีบุตรวัยรุ่น
ครั้งที่ 11**

เรื่อง พัฒนาสู่การเป็นพ่อแม่ที่มีศักยภาพ

เวลา 60 นาที

วัตถุประสงค์

เพื่อให้พ่อแม่ที่เข้าร่วมวิจัยความเข้าใจถึงศักยภาพตนเอง

แนวคิดสำคัญ (Key concepts)

ความกล้าที่จะปรับเปลี่ยนตนเองเพื่อพัฒนาศักยภาพของความเป็นพ่อแม่และแม่ได้นั้น ต้องมีการระบุถึงสิ่งที่เป็นอุปสรรค มีหลักการอยู่บนสมมติฐานของการมองโลก ในแง่ที่ว่ามนุษย์มีศักยภาพและความสามารถที่จะค้นหาทางออก มีวิธีการที่จะเปลี่ยนแปลงชีวิต บทบาทของ ผู้ให้การศึกษาคือการช่วยให้พ่อแม่และแม่ที่มารับการปรึกษาเข้าถึงพลังและศักยภาพที่อยู่ในตัวของพ่อและแม่เอง เช่น ความยืดหยุ่น ความกล้าหาญ และความมีปัญญาที่จะแก้ไขปัญหา เห็นภาพของตนเองว่ากำลังทำอะไรอยู่ในชีวิต ความเป็นไปในอนาคต และอะไรที่จะนำพาครอบครัวไปสู่ความสำเร็จ

การให้การปรึกษาครั้งนี้ เพื่อให้พ่อแม่ที่เข้าร่วมวิจัยสร้างความหมายความเข้าใจถึงศักยภาพตนเอง ผู้วิจัยบูรณาการเทคนิคการผ่อนคลายร่วมกับเทคนิคคำถามปฏิกิริยา เพื่อกระตุ้นให้พ่อแม่รับรู้ประสบการณ์ใหม่เกี่ยวกับปัญหา ช่วยให้รับรู้ความคิดใหม่ได้ และสามารถค้นพบทางออกใหม่ ๆ เพื่อให้พ่อแม่เกิดการเปลี่ยนแปลงได้โดยใช้เทคนิคการสร้างมุมมองใหม่ เพื่อให้พ่อแม่ฝึกแสดงพฤติกรรมเพื่อสนองต่อความปรารถนาภายในจิตใจ ของทฤษฎีเน้นทางออกระยะสั้น ผู้วิจัยใช้ทักษะเบื้องต้นในการให้การปรึกษา ได้แก่ ทักษะการฟัง การใช้คำถาม การสะท้อนความรู้สึก การยอมรับ การแปลความหมาย และการตีความ

สื่อ/ ใบบาง/ อุปกรณ์

1. ใบบาง “ครอบครัวของฉันในอนาคต”
2. แบบบันทึกประสบการณ์การปรึกษา ครั้งที่ 11

วิธีดำเนินการ

ขั้นเริ่มต้น

1. ผู้วิจัยกล่าวทักทายพ่อแม่ที่เข้าร่วมวิจัย และพูดคุยซักถามในเรื่องทั่วไปอย่างเป็นกันเองเพื่อสร้างบรรยากาศให้พ่อแม่รู้สึกผ่อนคลาย
2. ผู้วิจัยและพ่อแม่ที่เข้าร่วมวิจัยร่วมกันทบทวนถึงการเข้าร่วมการให้การปรึกษาครั้งที่ผ่านมา

ขั้นดำเนินการ

1. ผู้วิจัยให้พ่อแม่ที่เข้าร่วมวิจัยนั่งในท่าที่สบาย ผ่อนคลาย จากนั้นให้ค่อย ๆ หลับตา และสั่งว่า “ลองสำรวจ ทบทวนความคิด ความรู้สึก ที่คุณมีต่อพฤติกรรมของบุตรวัยรุ่นจากเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในบ้านยังมีเหตุการณ์ใดบ้างที่ยังรบกวนจิตใจอยู่ มีเรื่องใดที่ยังเป็นอุปสรรคที่นำมาสู่ความไม่เข้าใจ ”
2. ผู้วิจัยให้พ่อแม่และแม่ลืมตาขึ้น และเล่าเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น
3. ผู้วิจัยใช้เทคนิค คำถามปฎิหารย์โดยพูดว่า “สมมติว่าคืนนี้มีปฎิหารย์เกิดขึ้นในขณะที่คุณหลับไป อุปสรรคที่มีอยู่ได้ถูกแก้ไขแล้ว คุณจะรู้ได้อย่างไร มีอะไรบ้างที่จะเป็นสิ่งที่แตกต่างไปจากเดิม อะไรบ้างคุณจะสังเกตเห็นได้ในตอนเช้าที่คุณตื่นมาแล้วพบว่าปฎิหารย์เกิดขึ้น แล้วคุณจะบอกสมาชิกในครอบครัวว่าอย่างไร”
4. ผู้วิจัยแจกใบงาน “ครอบครัวของฉันในอนาคต” เพื่อเป็นการทบทวนความคิด ความรู้สึก เพื่อกำหนดความต้องการในเป้าหมายของพ่อแม่ให้ชัดเจนยิ่งขึ้น
6. ผู้วิจัยสร้างบรรยากาศที่เป็นกันเอง เป็นมิตรต่อกัน ผู้วิจัยไม่ตัดสินพฤติกรรมหรือความรู้สึกของพ่อแม่ว่าดีหรือไม่ดีด้วยการสื่อสารทางบวก

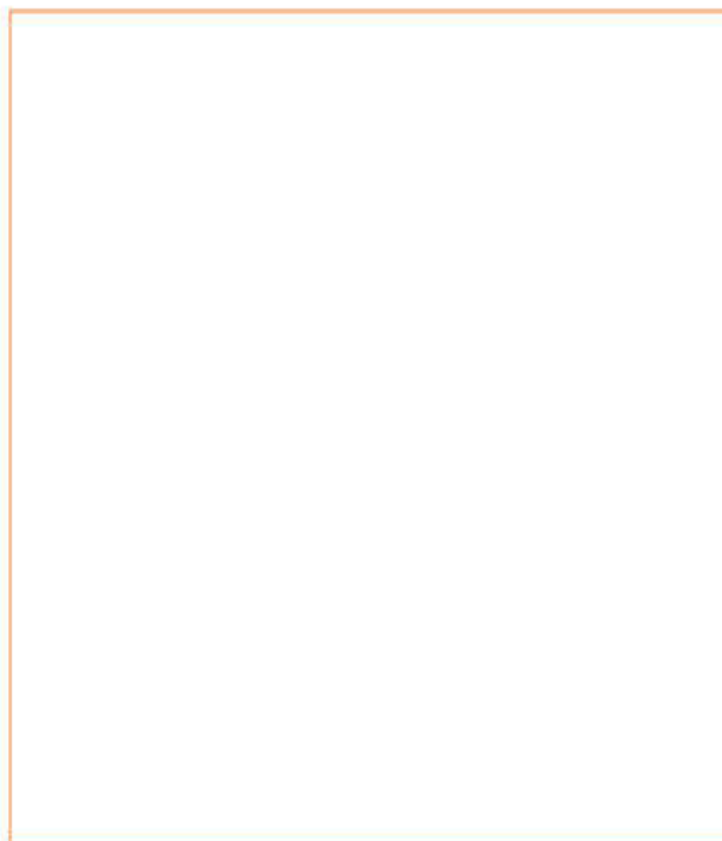
ขั้นยุติ

1. ผู้วิจัยเปิด โอกาสให้พ่อแม่ที่เข้าร่วมวิจัยซักถาม และแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเพิ่มเติมเกี่ยวกับการให้การปรึกษา และร่วมกันสรุปเกี่ยวกับประเด็นที่ได้รับการปรึกษาในครั้งนี้ เพื่อให้เกิดการรับรู้และความเข้าใจที่ตรงกัน
2. ผู้วิจัยนัดหมายวัน เวลา และ สถานที่ในการให้การปรึกษาครั้งต่อไป
3. ผู้วิจัยแจกแบบบันทึกประสบการณ์การปรึกษา ครั้งที่ 11

การประเมินผล

1. ผู้วิจัยสังเกตพฤติกรรม คำพูด น้ำเสียง ความรู้สึกและการมีส่วนร่วมของพ่อแม่ที่เข้าร่วมวิจัยแสดงออก ตลอดจนความสนใจ ความกระตือรือร้นและการให้ความร่วมมือ
2. ผู้วิจัยสังเกตจากการที่พ่อแม่ที่เข้าร่วมวิจัยสรุปผลที่ได้จากแบบบันทึกประสบการณ์การปรึกษา ครั้งที่ 11

ใบงาน “ครอบครัวของฉันในอนาคต”

แบบบันทึกประสบการณ์การให้การศึกษาครอบครัว ครั้งที่ .....

วันที่..... เดือน ..... พ.ศ. ....

แบบบันทึกประสบการณ์การให้การศึกษาครอบครัว ครั้งที่ .....

จากการเข้าร่วมการให้การศึกษาครอบครัวเชิงสหสานเทคนิควิธีเพื่อเสริมสร้างคุณภาพ การเลี้ยงดูของพ่อแม่ที่มีบุตรวัยรุ่น คุณได้รับประสบการณ์และการเรียนรู้อย่างไร

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

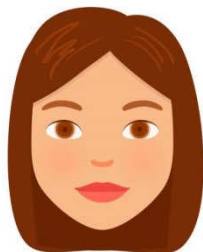
ความรู้สึกของฉันทันวันนี้เป็นอย่างไร

.....
.....
.....
.....

แบบบันทึกประสบการณ์การให้การปรึกษารอบครัว ครั้งที่ .....

วันที่..... เดือน ..... พ.ศ. ....

แบบบันทึกประสบการณ์การให้การปรึกษารอบครัว ครั้งที่ .....

จากการเข้าร่วมการให้การปรึกษารอบครัวเชิงสหสาขาเทคนิควิธีเพื่อเสริมสร้างคุณภาพการเลี้ยงดูของพ่อแม่ที่มีบุตรวัยรุ่น คุณได้รับประสบการณ์และการเรียนรู้อย่างไร

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

ความรู้สึกของฉันทันวันนี้เป็นอย่างไร

.....
.....
.....
.....

**รายละเอียดโปรแกรมการศึกษารอบครัวเชิงผสมเทคนิควิธี
เพื่อเสริมสร้างคุณภาพการเลี้ยงดูของพ่อแม่ที่มีบุตรวัยรุ่น
ครั้งที่ 12**

เรื่อง ยุติการให้การปรึกษา

เวลา 60-90 นาที

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้พ่อแม่ที่เข้าร่วมวิจัยร่วมกันทบทวนความรู้ที่ได้รับจากการเข้าร่วมการศึกษา
2. เพื่อให้พ่อแม่ที่เข้าร่วมวิจัยสามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิต

ประจำวัน

3. เพื่อประเมินผลภายหลังการให้การปรึกษา และยุติการให้การปรึกษา

แนวคิดสำคัญ (Key concepts)

การให้การปรึกษารอบครั้ครั้งนี้ ผู้วิจัยให้พ่อแม่ที่เข้าร่วมวิจัยได้ประเมินการเปลี่ยนแปลงของครอบครัว ใน 3 ด้าน คือ ด้านการมีส่วนร่วม ด้านความผูกพันระหว่างพ่อ แม่ และบุตรวัยรุ่น และด้านศักยภาพความเป็นพ่อแม่ที่มีบุตรวัยรุ่น โดยผู้วิจัยให้พ่อแม่และแม่ได้ทบทวนความรู้สึก จากสิ่งที่ได้เรียนรู้ร่วมกัน ประมวลเป็นความคิดว่าเกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างไรบ้างในตนเองและครอบครัว รวมถึงสิ่งที่สามารถนำไปปรับใช้ในครอบครัว โดยสาระสำคัญอยู่ที่การส่งเสริมให้กำลังใจซึ่งกันและกัน ทั้งจากพ่อแม่เอง และผู้วิจัย

การให้การปรึกษารอบครั้ครั้งนี้เป็นการยุติการให้การปรึกษารอบครัว เพื่อให้พ่อแม่ที่เข้าร่วมวิจัยทบทวนตัวเองและประเมินผลเพื่อเป็นประโยชน์ในการเสริมสร้างคุณภาพครอบครัว ผู้วิจัยใช้บูรณาการผสมผสานเทคนิคการให้การปรึกษา โดยใช้ทักษะเบื้องต้นของการปรึกษา และเทคนิคการฟัง การใช้คำถามปลายเปิดและปลายปิด จากทฤษฎีครอบครัว โครงสร้างครอบครัว เทคนิคการสะท้อนความรู้สึก เทคนิคการให้กำลังใจ เทคนิคการทำสัญญากับตนเอง เทคนิคการทำความเข้าใจของการยุติและการประเมินค่า จากทฤษฎีครอบครัวพฤติกรรมนิยม ผู้วิจัยต้องสำรวจว่าพ่อแม่ที่เข้าร่วมวิจัยสามารถบรรลุเป้าหมายที่ต้องการได้อย่างไร และร่วมกันประเมินว่าการกระทำใดที่เป็นประโยชน์หรือไม่เป็นประโยชน์ต่อการบรรลุเป้าหมาย โดยใช้เทคนิคการเสริมแรง เทคนิคการให้ข้อมูลย้อนกลับ ผู้วิจัยใช้ทักษะเบื้องต้นในการให้การปรึกษา ได้แก่ ทักษะการฟัง การใช้คำถาม การสะท้อนความรู้สึก การยอมรับ การแปลความหมาย และการตีความ

สื่อ/ใบงาน/อุปกรณ์

1. ใบงาน “การก้าวสู่ความเป็นพ่อแม่ที่มีศักยภาพ”
2. แบบบันทึกประสบการณ์การปรึกษา ครั้งที่ 12

วิธีดำเนินการ

ขั้นเริ่มต้น

1. ผู้วิจัยกล่าวทักทายและสนทนากับพ่อแม่ที่เข้าร่วมวิจัย ครั้งที่ผ่านมามีเป็นอย่างไร ด้วยลีลาที่นุ่มนวล ให้พ่อแม่ที่เข้าร่วมวิจัยรู้สึกผ่อนคลายเป็นกันเอง โดยผู้วิจัยใช้ทักษะเบื้องต้นในการให้การปรึกษารอบครัว
2. ผู้วิจัยชี้แจงวัตถุประสงค์การปรึกษาครั้งนี้พร้อมกับทบทวนข้อตกลงต่าง ๆ ในการให้การปรึกษา ผู้วิจัยเน้นย้ำในเรื่องการรักษาความลับ เพื่อให้พ่อแม่เกิดความไว้วางใจ และเป็นการรักษาสัมพันธภาพที่ดีระหว่างผู้วิจัยกับพ่อแม่ที่เข้าร่วมวิจัยและผู้วิจัยขออนุญาตผู้รับการปรึกษาในการเก็บภาพและบันทึกเสียง
3. ผู้วิจัยให้ผู้รับการปรึกษาได้ซักถามข้อสงสัย

ขั้นดำเนินการ

1. ผู้วิจัยให้พ่อแม่เล่าประสบการณ์และบอกความรู้สึกในการเข้าร่วมการให้การปรึกษารอบครัว
2. ผู้วิจัยให้พ่อแม่ที่มารับการปรึกษา ประเมินตนเองจากใบงาน “การก้าวสู่ความเป็นพ่อแม่ที่มีศักยภาพ” โดยให้พ่อแม่มองไปที่ภาพของครอบครัวตนเอง จากนั้นให้เขียนถึงการเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้นกับตนเอง และกับบุตรวัยรุ่น
3. ผู้วิจัยให้พ่อแม่เล่าถึงอนาคตที่เขียน ขั้นตอนนี้ใช้เทคนิคการทำความเข้าใจของการยุติและการประเมินค่าเพื่อสำรวจว่าพ่อแม่สามารถบรรลุเป้าหมายที่ต้องการ ได้ร่วมกับทักษะและเทคนิคการปรึกษาเบื้องต้น เช่น การถามคำถามปลายเปิด การฟังอย่างตั้งใจ การสะท้อนความรู้สึก การให้กำลังใจ
4. ผู้วิจัยสร้างบรรยากาศที่เป็นกันเอง เป็นมิตรต่อกัน ผู้วิจัยไม่ตัดสินพฤติกรรมหรือความรู้สึกของพ่อแม่ที่เข้าร่วมวิจัยว่าดีหรือไม่ดีด้วยการสื่อสารทางบวก

ขั้นยุติ

1. ผู้วิจัยให้พ่อแม่ที่เข้าร่วมวิจัยร่วมกันทบทวน ช่วยกันสรุปและประเมินผลสิ่งที่ได้เรียนรู้ตลอดทั้ง 12 ครั้ง ที่ผ่านมา

2. ผู้วิจัยแจกแบบบันทึกประสบการณ์การปรึกษา ครั้งที่ 12 และแจ้งให้พ่อแม่ทราบว่าผู้วิจัยจะทำการติดตามผลหลังจากยุติการปรึกษาในครั้งนี้อย่างน้อย 3 สัปดาห์
3. ผู้วิจัยยุติการปรึกษาครั้งที่ 12 และกล่าวขอบคุณพ่อแม่ที่ให้ความร่วมมือกับผู้วิจัย

การประเมินผล

1. ผู้วิจัยสังเกตพฤติกรรม คำพูด น้ำเสียง ความรู้สึกและการมีส่วนร่วมของพ่อแม่ที่เข้าร่วมวิจัยแสดงออก ตลอดจนความสนใจ ความกระตือรือร้นและการให้ความร่วมมือ
2. ผู้วิจัยสังเกตจากการที่พ่อแม่ที่เข้าร่วมวิจัยสรุปผลที่ได้จากแบบบันทึกประสบการณ์การปรึกษา ครั้งที่ 12

ใบงาน “ก้าวสู่การเป็นพ่อแม่ที่มีศักยภาพ” (1)

เมื่อฉันเป็นผู้ปกครอง... บทบาทหน้าที่ที่ฉันทำให้กับลูก ได้แก่

.....

.....

.....

เมื่อฉันเป็นผู้ประคอง... บทบาทหน้าที่ที่ฉันทำให้กับลูก ได้แก่

.....

.....

.....

เมื่อฉันเป็นเพื่อน... บทบาทหน้าที่ที่ฉันทำให้กับลูก ได้แก่

.....

.....

.....

ใบงาน “ก้าวสู่การเป็นพ่อแม่ที่มีศักยภาพ” (2)

เป้าหมายครอบครัว
ของฉัน

สิ่งที่เป็นอยู่

แผนการดำเนินชีวิต

ประเมินศักยภาพที่ฉันมี

แบบบันทึกประสบการณ์การให้การศึกษาครอบครัว ครั้งที่ .....

วันที่..... เดือน ..... พ.ศ. ....

แบบบันทึกประสบการณ์การให้การศึกษาครอบครัว ครั้งที่ .....

จากการเข้าร่วมการให้การศึกษาครอบครัวเชิงผสมผสานเทคนิควิธีเพื่อเสริมสร้างคุณภาพ การเลี้ยงดูของพ่อแม่ที่มีบุตรวัยรุ่น คุณได้รับประสบการณ์และการเรียนรู้อย่างไร

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

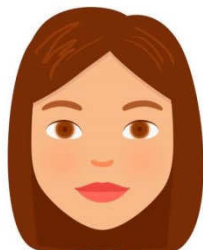
ความรู้สึกของฉันทันวันนี้เป็นอย่างไร

.....
.....
.....
.....

แบบบันทึกประสบการณ์การให้การปรึกษาครอบครัว ครั้งที่ .....

วันที่..... เดือน ..... พ.ศ. ....

แบบบันทึกประสบการณ์การให้การปรึกษาครอบครัว ครั้งที่ .....

จากการเข้าร่วมการให้การปรึกษาครอบครัวเชิงสหสาขาเทคนิควิธีเพื่อเสริมสร้างคุณภาพการเลี้ยงดูของพ่อแม่ที่มีบุตรวัยรุ่น คุณได้รับประสบการณ์และการเรียนรู้อย่างไร

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

ความรู้สึกของฉันทันวันนี้เป็นอย่างไร

.....
.....
.....
.....

โปรแกรมการปรึกษากลุ่มครอบครัวเชิงผสานเทคนิค

วันที่ 1 โปรแกรมการปรึกษากลุ่มครอบครัวเชิงผสานเทคนิค

จำนวน 6 ชั่วโมง

แนวคิดสำคัญ (Key concepts)

โปรแกรมการปรึกษากลุ่มครอบครัวเชิงผสานเทคนิคคือการเพิ่มพูนความรู้ความสามารถของพ่อแม่เพื่อให้สามารถทำหน้าที่ในการดูแลบุตรวัยรุ่นได้อย่างมีประสิทธิภาพและสามารถนำมาประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างเต็มศักยภาพผ่านกิจกรรมและเทคนิคทางจิตวิทยา

การปฐมนิเทศเป็นขั้นตอนการสร้างสัมพันธภาพระหว่างผู้วิจัยกับพ่อแม่ที่เข้ากลุ่ม ทั้ง 8 ครอบครัว (16 คน) เป็นการทำความรู้จัก สร้างความคุ้นเคยต่อกัน เน้นการสื่อสารสองทางเพื่อความเข้าใจให้ตรงกันระหว่างผู้วิจัยและพ่อแม่เข้าร่วมกลุ่ม ดังนั้นผู้วิจัยจัดกิจกรรมเพื่อสร้างสัมพันธภาพที่ดีเกิดความไว้วางใจ ดำเนินการสำรวจการเลี้ยงดูบุตรวัยรุ่นของพ่อแม่ที่เข้าอบรม เพื่อเชื่อมโยงสู่เนื้อหาในการส่งเสริมคุณภาพพ่อแม่ที่มีบุตรวัยรุ่นในด้านการมีส่วนร่วมของพ่อแม่ ด้านความผูกพันระหว่างพ่อแม่และบุตร และด้านศักยภาพการเป็นพ่อแม่

ผู้วิจัยดำเนินการจัดกิจกรรมโดยใช้เทคนิควิธีและทักษะทางจิตวิทยาร่วมด้วย ได้แก่ เทคนิคการเข้าร่วมเป็นส่วนหนึ่งของครอบครัว (Joining) เทคนิคการสัมภาษณ์ครอบครัว (Family interview) เทคนิคคำถามเวียน เทคนิคสร้างความสัมพันธ์แบบตัวต่อตัว (Person to person) เทคนิคการให้ข้อมูลย้อนกลับ (Feedback) เทคนิคการเสริมแรงทางบวก (Positive Reinforcement) เทคนิคการสร้างขอบเขต เทคนิคการมองมุมใหม่ (Reframing) เทคนิคท่าทีการสื่อสาร (Communication stances) เทคนิคการทำสัญญา (Contracting) เทคนิควันแห่งความห่วงใย (caring day) และทักษะเบื้องต้นในการให้การปรึกษา

วัตถุประสงค์

1. เพื่อสร้างสัมพันธภาพระหว่างผู้วิจัยกับพ่อแม่ที่ร่วมวิจัย
2. เพื่อชี้แจงวัตถุประสงค์ วิธีการ ขั้นตอน กติกาของการอบรมเชิงปฏิบัติการ
3. เพื่อสำรวจการเลี้ยงดูบุตรวัยรุ่นของพ่อแม่ที่เข้าร่วมวิจัย
4. เพื่อให้พ่อแม่เรียนรู้และตระหนักในการมีส่วนร่วมในการเลี้ยงดูบุตรวัยรุ่นของตนเอง
5. เพื่อให้พ่อแม่เรียนรู้และมีส่วนร่วมในการเลี้ยงดูบุตรวัยรุ่นร่วมกัน

6. เพื่อให้พ่อแม่ที่เข้าร่วมวิจัยเรียนรู้และการแสดงออกถึงความรัก ความห่วงใยที่มีต่อบุตรวัยรุ่น

สื่อ/ใบงาน/ อุปกรณ์

1. ปากกา
2. เอกสารประกอบการอบรม
3. แบบประเมินการอบรม

วิธีดำเนินการ

การเข้าร่วมโปรแกรมการปรึกษากลุ่มครอบครัวเชิงผสมผสานเทคนิคครั้งนี้ ผู้วิจัยกับพ่อแม่ที่เข้าร่วมวิจัย ด้วยท่าทางที่มีไมตรีจิต ผู้วิจัยชี้แจงข้อมูลเกี่ยวกับการปรึกษากลุ่มให้พ่อแม่ที่เข้าร่วมวิจัยเข้าใจวัตถุประสงค์ ขั้นตอน กติกาของกลุ่ม บทบาทหน้าที่ของผู้วิจัยและพ่อแม่ที่เข้าร่วมวิจัย ที่สำคัญคือเน้นเรื่องการรักษาความลับในการเข้าร่วมวิจัย

ขั้นเริ่มต้น

1. ผู้วิจัยกล่าวทักทาย แนะนำตนเอง พுகุญเพื่อสร้างบรรยากาศให้รู้สึกผ่อนคลาย เป็นกันเอง และผู้วิจัยให้พ่อแม่ที่เข้าร่วมวิจัยแนะนำตนเอง
2. ผู้วิจัยชี้แจงวัตถุประสงค์ รายละเอียดในการเข้ากลุ่ม ได้แก่ จำนวนครั้ง วัน เวลา และสถานที่ และสร้างข้อตกลงร่วมกัน เพื่อให้การกระบวนกรกลุ่มเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และเน้นเรื่องการรักษาความลับ ทั้งนี้เพื่อให้พ่อแม่ที่เข้าร่วมวิจัยเกิดความไว้วางใจ และผู้วิจัยขออนุญาตพ่อแม่ที่เข้าร่วมวิจัยในการเก็บภาพและบันทึกเสียง
3. ผู้วิจัยให้พ่อแม่ที่เข้าร่วมวิจัยได้ซักถามข้อสงสัย

ขั้นดำเนินการ

1. ผู้วิจัยสนทนากับพ่อแม่ที่เข้าร่วมวิจัย จัดโต๊ะเป็นตัวยู สร้างสัมพันธภาพกับพ่อแม่ที่เข้าร่วมวิจัย และเรียนรู้ที่จะทำความเข้าใจกับครอบครัว กฎเกณฑ์ เพื่อให้ทราบถึงความสัมพันธ์ของสมาชิกแต่ละคน เพื่อให้สามารถเข้าร่วมเป็นส่วนหนึ่งของครอบครัวได้ ใช้เทคนิคการสัมภาษณ์ครอบครัว (Family interview) เทคนิคการสังเกตและตั้งคำถาม เทคนิคการใช้คำถามเวียนเพื่อศึกษาสัมพันธภาพ ภายในครอบครัวของพ่อแม่ที่เข้าร่วมวิจัย
2. ผู้วิจัยให้ความรู้ด้านการมีส่วนร่วมของพ่อแม่ และดำเนินกิจกรรมเพื่อให้พ่อแม่ตระหนักการเรียนรู้ขอบเขตของตนเองกับบุตรวัยรุ่น การทักษะการสื่อสารภายในครอบครัว ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และให้พ่อแม่ได้ทำกิจกรรมค้ำแห่งความคิดถึง Mind card กิจกรรมสิ่งที่มี

ความหมายสำหรับฉัน โดยใช้เทคนิควิธีและทักษะทางจิตวิทยาร่วมด้วย จากนั้นให้พ่อแม่แต่ละครอบครัวแลกเปลี่ยนความคิดเห็นหรือมุมมองว่าแต่ละคนรู้สึกอย่างไร ผู้วิจัยใช้เทคนิคการสังเกตและตั้งคำถาม เทคนิคการฟังอย่างตั้งใจ และเทคนิคการให้ข้อมูลย้อนกลับ (Feedback) เพื่อให้พ่อแม่ที่เข้าร่วมวิจัยเข้าใจตนเองความชัดเจนขึ้น เทคนิคการให้การปรึกษาครอบครัวตามทฤษฎีพฤติกรรมนิยม ได้แก่ เทคนิคการเสริมแรงทางบวก (Positive reinforcement) เพื่อให้พ่อแม่ที่เข้าร่วมวิจัยเกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมที่ดีขึ้นอย่างต่อเนื่อง

3. ผู้วิจัยให้ความรู้ด้านความผูกพันระหว่างพ่อแม่และบุตร และดำเนินกิจกรรมกิจกรรมวันนี้ไม่เหมือนวันวานและ กิจกรรมเขตความรัก-เขตความสมดุล โดยใช้เทคนิควิธีและทักษะทางจิตวิทยาร่วมด้วย เพื่อพัฒนาความผูกพันระหว่างพ่อแม่และบุตร ให้พ่อแม่ที่เข้าร่วมวิจัยเรียนรู้และการแสดงออกถึงความรัก ความห่วงใยที่มีต่อบุตรวัยรุ่น จากนั้นให้พ่อแม่แต่ละครอบครัวแลกเปลี่ยนความคิดเห็นหรือมุมมองว่าแต่ละคนรู้สึกอย่างไร ผู้วิจัยใช้เทคนิคการให้ข้อมูลย้อนกลับ (Feedback) เพื่อให้พ่อแม่ที่เข้าร่วมวิจัยเกิดความเข้าใจที่ความชัดเจนขึ้นและให้เกิดการยอมรับในความคิดเห็นที่แตกต่างของแต่ละคน และใช้เทคนิคการให้การปรึกษาครอบครัวตามทฤษฎีพฤติกรรมนิยม ได้แก่ เทคนิคการมองมุมใหม่ (Reframing) และเทคนิคการทำสัญญา (Contracting) เพื่อให้พ่อแม่ที่เข้าร่วมวิจัยเกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมที่ดีขึ้นอย่างต่อเนื่อง

ขั้นยุติ

1. ผู้วิจัยให้พ่อแม่ที่เข้าร่วมวิจัยพ่อแม่แต่ละครอบครัวร่วมกันสรุปเรื่องราวที่เกิดขึ้นในการอบรม มีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ซึ่งกันและกัน ทั้งในด้านความคิด ความรู้สึก พฤติกรรมของแต่ละครอบครัว และสามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวัน
2. ผู้วิจัยเปิดโอกาสให้พ่อแม่ที่เข้าร่วมวิจัยได้ซักถามข้อสงสัยเพิ่มเติม เพื่อให้เกิดการรับรู้และความเข้าใจที่ตรงกัน
3. ผู้วิจัยแจกแบบประเมิน

การประเมินผล

1. ผู้วิจัยสังเกตพฤติกรรม คำพูด น้ำเสียง ความรู้สึกและการมีส่วนร่วมของพ่อแม่ที่เข้าร่วมวิจัย การแสดงออก ตลอดจนความสนใจ ความกระตือรือร้นในการทำกิจกรรม และการให้ความร่วมมือ
2. ผู้วิจัยสังเกตจากการที่พ่อแม่ที่เข้าร่วมวิจัยสรุปผลที่ได้จากการทำแบบประเมิน

แบบบันทึกประสบการณ์ วันที่ 1

วันที่..... เดือน ..... พ.ศ. ....

แบบบันทึกประสบการณ์ วันที่ 1 จากการเข้าร่วมการให้การปรึกษากลุ่มครอบครัว
เชิงผสมผสานเทคนิควิธีเพื่อเสริมสร้างคุณภาพการเลี้ยงดูของพ่อแม่ที่มีบุตรวัยรุ่น
คุณได้รับประสบการณ์และการเรียนรู้อย่างไร

ความรู้สึกของฉันทันวันนี้เป็นอย่างไร

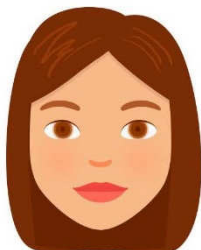

แบบบันทึกประสบการณ์ วันที่ 1

วันที่..... เดือน ..... พ.ศ. ....

แบบบันทึกประสบการณ์ วันที่ 1 จากการแข่งขันการให้การปรึกษากลุ่มครอบครัวเชิง
ผสมผสานเทคนิควิธีเพื่อเสริมสร้างคุณภาพการเลี้ยงดูของพ่อแม่ที่มีบุตรวัยรุ่น
คุณได้รับประสบการณ์และการเรียนรู้อย่างไร

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

ความรู้สึกของฉันทันวันนี้เป็นอย่างไร

.....
.....
.....
.....

วันที่ 2 โปรแกรมการปรึกษากลุ่มครอบครัวเชิงผสมผสานเทคนิค จำนวน 6 ชั่วโมง

แนวคิดสำคัญ (Key concepts)

โปรแกรมการปรึกษากลุ่มครอบครัวเชิงผสมผสานเทคนิควิธี เป็นการเพิ่มพูน ความสามารถของพ่อแม่เพื่อให้สามารถทำหน้าที่ในการดูแลบุตรวัยรุ่นได้อย่างมีประสิทธิภาพและสามารถนำมาประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน ได้อย่างเต็มศักยภาพผ่านกิจกรรมและเทคนิคทางจิตวิทยา ผู้วิจัยให้พ่อแม่ที่เข้าร่วมวิจัยได้ประเมินการเปลี่ยนแปลงของครอบครัว ใน 3 ด้าน คือ ด้านการมีส่วนร่วม ด้านความผูกพันระหว่างพ่อ แม่ และบุตรวัยรุ่น และด้านศักยภาพความเป็นพ่อแม่ที่มีบุตรวัยรุ่น โดยผู้วิจัยให้พ่อแม่ได้ทบทวนความรู้สึก จากสิ่งที่ได้เรียนรู้ร่วมกัน ประมวลเป็นความคิดว่าเกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างไรบ้างในตนเองและครอบครัว รวมถึงสิ่งที่สามารถนำไปปรับใช้ในครอบครัว โดยสาระสำคัญอยู่ที่การส่งเสริมให้กำลังใจซึ่งกันและกันทั้งจากพ่อแม่เอง และผู้วิจัย

ผู้วิจัยดำเนินการจัดกิจกรรม โดยใช้เทคนิควิธีและทักษะทางจิตวิทยาร่วมด้วย ได้แก่ เทคนิคการเข้าร่วมเป็นส่วนหนึ่งของครอบครัว (Joining) เทคนิคการสัมภาษณ์ครอบครัว (Family interview) เทคนิคคำถามเวียน เทคนิคสร้างความสัมพันธ์แบบตัวต่อตัว (Person to person) เทคนิคการให้ข้อมูลย้อนกลับ (Feedback) เทคนิคการเสริมแรงทางบวก (Positive reinforcement) เทคนิคการสร้างขอบเขต เทคนิคการมองมุมใหม่ (Reframing) เทคนิคท่าทีการสื่อสาร (Communication stances) เทคนิคการทำสัญญา (Contracting) เทคนิควันแห่งความห่วงใย (Caring day) และทักษะเบื้องต้นในการให้การปรึกษา

วัตถุประสงค์

1. เพื่อพัฒนาศักยภาพความเป็นพ่อแม่ให้พ่อแม่ที่เข้าร่วมวิจัย ร่วมกันสร้างกฎ กติกา มารยาทให้สมาชิกในครอบครัวได้ปฏิบัติอย่างเหมาะสม
2. เพื่อพัฒนาศักยภาพความเป็นพ่อแม่ที่เข้าร่วมวิจัยสามารถเป็นที่ปรึกษาที่ดีและสามารถเสริมสร้างทักษะชีวิตแก่บุตรวัยรุ่นได้
3. เพื่อให้พ่อแม่ที่เข้าร่วมวิจัยร่วมกันทบทวนความรู้ที่ได้รับจากการเข้าร่วมอบรม
4. เพื่อให้พ่อแม่ที่เข้าร่วมวิจัยสามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวัน

สื่อ/ใบงาน/อุปกรณ์

1. ปากกา
2. เอกสารประกอบการอบรม
3. แบบประเมินการอบรม

วิธีดำเนินการ

ในครั้งนี้ ผู้วิจัยกับพ่อแม่ที่เข้าร่วมวิจัย ด้วยท่าทางที่มีไมตรีจิต ผู้วิจัยชี้แจงข้อมูลเกี่ยวกับการเข้าร่วมการปรึกษากลุ่มครอบครัว ให้พ่อแม่ที่เข้าร่วมวิจัยเข้าใจวัตถุประสงค์ ขั้นตอน กติกาของการอบรม บทบาทหน้าที่ของผู้วิจัยและพ่อแม่ที่เข้าร่วมวิจัย ที่สำคัญคือเน้นเรื่องการรักษาความลับในการเข้าร่วมวิจัย

ขั้นเริ่มต้น

1. ผู้วิจัยกล่าวทักทาย พูดคุยเพื่อสร้างบรรยากาศให้รู้สึกผ่อนคลายเป็นกันเอง
2. ผู้วิจัยชี้แจงวัตถุประสงค์ รายละเอียดในการเข้ากลุ่มและสร้างข้อตกลงร่วมกัน เพื่อให้การกระบวนการเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และเน้นเรื่องการรักษาความลับ ทั้งนี้เพื่อให้พ่อแม่ที่เข้าร่วมวิจัยเกิดความไว้วางใจ และผู้วิจัยขออนุญาตพ่อแม่ที่เข้าร่วมวิจัยในการเก็บภาพและบันทึกเสียง

3. ผู้วิจัยให้พ่อแม่ที่เข้าร่วมวิจัยได้ซักถามข้อสงสัย

ขั้นดำเนินการ

1. ผู้วิจัยสนทนากับพ่อแม่ที่เข้าร่วมวิจัย จัดโต๊ะเป็นตัวยู สร้างความไว้วางใจให้เกิดความเป็นกันเอง โดยใช้เทคนิคการเข้าร่วมและปรองดอง (Joining) เพื่อสร้างสัมพันธภาพกับพ่อแม่ที่เข้าร่วมวิจัย
2. ผู้วิจัยให้ความรู้ด้านความผูกพันระหว่างพ่อแม่และบุตร และดำเนินกิจกรรมเรียนรู้ที่จะอบรมเลี้ยงดูบุตรอย่างเหมาะสม และการใช้เวลาด้วยกันอย่างมีคุณภาพ โดยใช้กิจกรรมการวาดภาพครอบครัวและใช้เทคนิควิธีและทักษะทางจิตวิทยาร่วมด้วย เพื่อพัฒนาความผูกพันระหว่างพ่อแม่และบุตร ให้พ่อแม่ที่เข้าร่วมวิจัยเรียนรู้และการแสดงออกถึงความรัก ความห่วงใยที่มีต่อบุตรวัยรุ่น จากนั้นให้พ่อแม่แต่ละครอบครัวแลกเปลี่ยนความคิดเห็นหรือมุมมองว่าแต่ละคนรู้สึกอย่างไร ผู้วิจัยใช้เทคนิคการตอบแบบสำรวจ (Completing inventory) เพื่อสำรวจพฤติกรรมรวมถึงแนวทางในการแก้ปัญหาผ่านมุมมองของสมาชิกในครอบครัว เทคนิคการสอนฝึกทักษะการเป็นพ่อแม่แบบพฤติกรรมนิยม (Behavioral parent skill training) เทคนิคสร้างกรอบใหม่ (Reframing) จากทฤษฎีครอบครัวเชิงกลยุทธ์เพื่อให้พ่อแม่และแม่มองปัญหาในครอบครัวว่าสามารถจัดการแก้ไข

ได้ปรับเปลี่ยนมุมมองในเหตุการณ์หรือการกระทำของอีกฝ่ายหรือของบุตรในทางบวก เมื่อปรับความคิดใหม่จะก่อให้เกิดพฤติกรรมใหม่ที่เหมาะสมขึ้น เทคนิคการให้ข้อมูลย้อนกลับ (Feedback) เพื่อให้พ่อแม่ที่เข้าร่วมวิจัยเข้าใจตนเองความชัดเจนขึ้น

3. ผู้วิจัยให้ความรู้ด้านการพัฒนาศักยภาพความเป็นพ่อแม่ และดำเนินกิจกรรมร่วมกัน สร้างกฎ กติการมายาทให้สมาชิกในครอบครัวได้ปฏิบัติตามอย่างเหมาะสม ใช้กิจกรรมรอยปริศนา ใช้เทคนิควิธีและทักษะทางจิตวิทยาร่วมด้วย เพื่อสามารถเสริมสร้างทักษะชีวิตแก่บุตรวัยรุ่นได้ ผู้วิจัยใช้เทคนิคการสำรวจ เทคนิคเปลี่ยนบทบาทนา เพื่อให้พ่อแม่ฝึกปรับความคิด ปรับเปลี่ยนมุมมองในเหตุการณ์หรือการกระทำของอีกฝ่ายหรือของบุตรในทางบวกของทฤษฎีครอบครัว พฤติกรรมนิยม

4. ผู้วิจัยให้พ่อแม่ที่เข้าร่วมวิจัยร่วมกันทบทวนความรู้ที่ได้รับจากการเข้าร่วมการอบรม และถ่ายทอดความรู้ไปประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวัน โดยใช้เทคนิคและทักษะทางจิตวิทยาร่วมด้วย การสะท้อนความรู้สึก การเป็นพ่อแม่ที่มีศักยภาพ เทคนิคการให้กำลังใจ เทคนิคการทำสัญญากับตนเอง เพื่อให้พ่อแม่ที่เข้าร่วมวิจัยเกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมที่ดีขึ้นอย่างต่อเนื่อง

ขั้นยุดิ

1. ผู้วิจัยให้พ่อแม่ที่เข้าร่วมวิจัยพ่อแม่แต่ละครอบครัวร่วมกันสรุปเรื่องราวที่เกิดขึ้นในการอบรม มีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ซึ่งกันและกัน ทั้งในด้านความคิด ความรู้สึก พฤติกรรมของแต่ละครอบครัว และสามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวัน

2. ผู้วิจัยเปิด โอกาสให้พ่อแม่ที่เข้าร่วมวิจัยได้ซักถามข้อสงสัยเพิ่มเติม เพื่อให้เกิดการรับรู้และความเข้าใจที่ตรงกัน

3. ผู้วิจัยแจกแบบประเมิน

การประเมินผล

1. ผู้วิจัยสังเกตพฤติกรรม คำพูด น้ำเสียง ความรู้สึกและการมีส่วนร่วมของพ่อแม่ที่เข้าร่วมวิจัย การแสดงออก ตลอดจนความสนใจ ความกระตือรือร้นในการทำกิจกรรม และการให้ความร่วมมือ

2. ผู้วิจัยสังเกตจากการที่พ่อแม่ที่เข้าร่วมวิจัยสรุปผลที่ได้จากการทำแบบประเมิน

แบบบันทึกประสบการณ์ วันที่ 2

วันที่..... เดือน ..... พ.ศ. ....

แบบบันทึกประสบการณ์ วันที่ 2 จากการใช้ร่วมการให้การปรึกษากลุ่มครอบครัวเชิง
ผสมผสานเทคนิควิธีเพื่อเสริมสร้างคุณภาพการเลี้ยงดูของพ่อแม่ที่มีบุตรวัยรุ่น คุณ ได้รับ
ประสบการณ์และการเรียนรู้อย่างไร

ความรู้สึกของฉันทันนี้เป็นอย่างไร

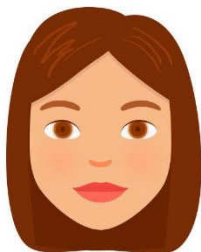

แบบบันทึกประสบการณ์ วันที่ 2

วันที่..... เดือน ..... พ.ศ. ....

แบบบันทึกประสบการณ์ วันที่ 2 จากการเข้าร่วมการให้การปรึกษากลุ่มครอบครัวเชิง
ผสมเทคนิควิธีเพื่อเสริมสร้างคุณภาพการเลี้ยงดูของพ่อแม่ที่มีบุตรวัยรุ่น
คุณ ได้รับประสบการณ์และการเรียนรู้อย่างไร

ความรู้สึกของฉันทันวันนี้เป็นอย่างไร
